

עיר וקדיש מז שמיא נחית

זיא תשבת מפי זרעו

ספר תורת הזוהר

והוא ספר הזוהר שחבר התנא האלוקי
רבן שמעון בר יוחאי זיע"א
בלשון הקודש למען ירוץ הקורא בו
מנוקד ומחולק ללמוד יומי

חלק כח

בזוהר דא יפקון מן גלותא

והמשכילים ייהרו כזוהר הרקיע

עֲזָרִי מֵעַם ה' עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר תּוֹרַת הַזֶּהָר

חֶלֶק כַּח

וְהוּא סֵפֶר הַזֶּהָר שֶׁחִבֵּר הִתְנַא הָאֱלֹהִים
רִבֵּן שְׁמֵעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ לְמַעַן יְרוּץ הַקּוֹרָא בּוֹ
מִנְקֵד וּמִחוּלָק לְלִמּוּד יוֹמִי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מְזוּהָר פ' חֻקַּת דָּף קַפֵּד עַד זוּהָר פ' בִּלְק דָּף רו

וּמִצּוּרָף: 1. תִּיקוֹן הַכִּלְלִי, 2. תִּפִּילַת הַדֶּרֶךְ 3. תִּפְלַת הוֹדִיָּה
לְבוֹרָא עוֹלָם, 4. תִּפְלָה לִפְנֵי וְאַחֲרֵי הַלִּימוּד, 5. תִּיקוֹן מַג,
6. תִּיקוֹן מַח, 7. פְּתִיחַת אֱלִיהוּ הַנְּבִיא

מוֹפָץ לְלֹא מִטְרַת רוּחַ כָּלָל – לְקִירוּב הַגָּאוּלָּה בְּרַחֲמִים
וְכָךְ נִסִּים יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אֶת סֵפֶר הַזֶּהָר הַקּוֹדֶשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִילּוּלַת הַרְשָׁב"י

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעֵל הַזֶּהָר הָעוֹלָמִי"
בְּעִיה"ק בֵּית שְׁמֵשׁ תּוֹבֵב"א
שֶׁבֶט תִּשְׁע"ד לִפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות
ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד
תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים
צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי
תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכ"ר.

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"

**מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם**

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

**גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: 0527-651911**

גם כִּף אוֹתוֹ הָיָה, זֶה עוֹג שְׁנֹדֶבֶק בְּאַבְרָהָם, וּמֵאֲנָשֵׁי בֵּיתוֹ הָיָה, וּכְשֶׁנִּמּוֹל אַבְרָהָם מֵהַ כְּתוּב: (בראשית יז) וְכָל אֲנָשֵׁי בֵּיתוֹ וְגו'. זֶה עוֹג שְׁנִמּוֹל עִמּוֹ וְקָבַל אוֹת הַקְדוּשׁ הָיָה. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה עוֹג שִׁישְׂרָאֵל מִתְקַרְבִּים אֵלָיו, אָמַר: הֲרִי וְדָאִי אֲנִי הַקְדֵּמְתִי זְכוּת שְׁעוֹמֶדֶת לָהֶם, וְזֶה שֶׁם לְמוֹלוֹ. **בְּאוֹתָהּ** שְׁעָה פָּתַח מִשָּׁה, אֵיךְ יָכוֹל לַעֲקֹר רֶשֶׁם שְׂרָשֻׁם אַבְרָהָם? אָמַר, בּוֹדָאִי הַיָּמִין שְׁלִי מֵת, שֶׁהֲרִי הַיָּמִין צָרִיךְ לָזֶה. אִם נֹאמַר הֲרִי אֶלְעָזָר – יָמִין הַלְבָּנָה הוּא וְלֹא יָמִינִי. וְהָאוֹת הָיָה לַיָּמִין הוּא, שְׂאֲבָרָהֶם הוּא לַיָּמִין.

מִיָּד אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵל תִּירָא אֶתוֹ. אֵל תִּירָא אֶת אוֹתוֹ הָאוֹת שְׁלוֹ, וְאֶפְלוֹ לַיָּמִין לֹא צָרִיךְ. כִּי בִיָּדְךָ נִתְּתִי. שְׂמֹאלְךָ תַּעֲקֹר אוֹתוֹ מִהָעוֹלָם, שֶׁהֲרִי הוּא פָּגַם הָרֶשֶׁם שְׁלוֹ, וּמִי שְׂפּוּגִים אוֹת זֶה רָאוּי לְהַעֲקֹר מִהָעוֹלָם, כָּל שֶׁכֵּן שְׂמֹאל שְׁלָךְ, שֶׁהִיא יָדְךָ, יַעֲקֹר אוֹתוֹ מִהָעוֹלָם, בְּגִלָּל זֶה נַעֲקֹר מִהָעוֹלָם. וְאֶפְלוֹ שֶׁהוּא תַּקִּיף מִבְּנֵי הַגְּבוּרִים וְרָצָה לְהַשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל, נָפַל בְּיָדֵי מֹשֶׁה וְהַשְׁמִד.

בְּגִלָּל זֶה הַכֹּל הַשְׁמִידוֹ יִשְׂרָאֵל, בְּנִיּוֹ וְכָל עַמּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ, כִּמּוֹ שֶׁכְּתוּב וַיִּכּוּ אוֹתוֹ וְאֵת

בָּנָיו וְאֵת כָּל עַמּוֹ, וְכָתוּב (דברים ב) וַנֶּךָ אֹתוֹ וְאֵת
בָּנָיו. בָּנוּ כָּתוּב, חָסֵר יו"ד, וְקוֹרְאִים בָּנָיו, וְהָרִי
פָּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים.

אֲשֵׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁמָשָׁה הַנְּבִיא הָיָה בֵּינֵיהֶם,
שְׁבַגְלָלוּ עָשָׂה לָהֶם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא כָּל הָאוֹתוֹ הַלָּלוּ, וּפְרָשׁוּהָ. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא לֹא גָזַר בְּרִיתוֹ עִם שָׂאֵר הָעַמִּים לְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ,
אֲלֵא עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּנֵי אֲבָרָהָם, שְׁכָתוּב בּוֹ
(בראשית יז) וַיְבִין זֶרַעַךְ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם לְבְרִית עוֹלָם.
וְכָתוּב (ישעיה נט) וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אֶמַר ה'
רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְגו', לֹא יִמּוּשׁוּ מִפִּיךָ וְגו'. בְּרוּךְ
ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

פְּרִשְׁת בִּלְק (דף קפד ע"ב - דף ריב ע"א)

וַיֵּרָא בִּלְק בֶּן צְפּוֹר וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר,
וַיֵּרָא, אֵיזוֹ רֵאיוֹהָ רָאָה? וַדַּאי רֵאיוֹהָ מִמַּשׁ
רָאָה בְּמִשְׁקוֹף הַחֲכָמָה, וְרָאָה בְּעֵינָיו. רָאָה
בְּמִשְׁקוֹף הַחֲכָמָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (בראשית כו) וַיִּשְׁקֶף
אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעֵד הַחֲלוֹן. מַה זֶה בְּעֵד
הַחֲלוֹן? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים ה) בְּעֵד הַחֲלוֹן
נִשְׁקָפָה וַתִּיכַב אִם סִיסְרָא. (אֲלֵא) (וַדַּאי) חֲלוֹן
הַחֲכָמָה שֶׁל זַנְבוֹת שׁוּלֵי הַכּוֹכָבִים, וְהֵם חֲלוֹנֵי

הַחֲכָמָה. וַיֵּשׁ חֲלוֹן אֶחָד שְׁכָל הַחֲכָמָה שׁוֹרָה בּוֹ,
וְבוֹ רוֹאָה מִי שְׁרוּאָה בְּעֶקֶר הַחֲכָמָה. אַף כָּאֵן
וַיֵּרָא בְּלֶק, בְּחֲכָמָתוֹ.

בֶּן צָפוֹר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ. אֲבָל בֶּן צָפוֹר מִמֶּשׁ,
שֶׁהָרִי כְּשָׁפִיו הָיוּ בְּכָמָה מִיָּנִים שֶׁל אוֹתָהּ
צָפוֹר. לִוְקַח צָפוֹר, מִכְשֶׁשׁ בַּעֲשָׂב, מִפְּרִיחַ
בְּאֵוִיר, עוֹשֶׂה מַעֲשִׂים וְלוֹחֵשׁ לְחַשִּׁים, וְאוֹתָהּ
צָפוֹר הֵיטָהּ בָּאָה וְאוֹתוֹ עֲשָׂב בְּפִיָּה, (פּוֹרַחַת בְּאֵוִיר)
מִצְפָּצֶפֶת לְפָנָיו. וּמִכְנִיסָהּ בְּכָלֹב אֶחָד. מְקַטֵּר
קִטְרֵת לְפָנֶיהָ, וּמוֹדִיעָה לוֹ כֶּמֶה דְּבָרִים. עוֹשֶׂה
כְּשָׁפִיו, וְהַעוֹף מִצְפָּצֵף, פּוֹרַח וְטָס אֶצֶל גְּלוּי
עֵינִים וּמוֹדִיעַ לוֹ, וְהוּא בָּא. וְכָל דְּבָרָיו בְּאוֹתָהּ
צָפוֹר הָיוּ.

יּוֹם אֶחָד עָשָׂה מַעֲשָׂיו, וְלָקַח אוֹתָהּ צָפוֹר,
וּפְרָחָהּ וְהִלְכָהּ וְהִתְעַכְּבָה וְלֹא בָּאָה. הָיָה
מִצְטַעַר בְּנַפְשׁוֹ. עַד שֶׁהִגִּיעָה, רָאָה שֶׁלֹּהֶבֶת אֵשׁ
אֶחָת טָסָה אַחֲרֶיהָ וְשׁוֹרְפֶת כְּנָפֶיהָ. אָז רָאָה מֶה
שֶׁרָאָה, וּפָחַד מִלְּפָנֵי יִשְׂרָאֵל. מֶה שָׁמָּה שֶׁל אוֹתָהּ
צָפוֹר? יְדוּעַ. וְכָל אֵלּוֹ שְׁמֵשׁמֵשִׁים וַיּוֹדְעִים
לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּצָּפוֹר הַזֶּה, לֹא יוֹדְעִים כְּשָׁפִיָּה כְּמוֹ
שֶׁבֶלֶק יָדַע.

וְכָל הַחֲכָמָה שֶׁיֵּדַע, בְּאוֹתָהּ צָפוֹר הִיָּה יוֹדַע. וְכָךְ
הִיָּה עוֹשֶׂה: גּוֹחֵן לְפָנֶיהָ וּמִקְטֵר קְטָרֶת,
מְכַסֶּה רֹאשׁוֹ וְגוֹחֵן וְאוֹמֵר. הוּא אוֹמֵר הָעַם,
וְהַצָּפוֹר מְשִׁיבָה יִשְׂרָאֵל. הוּא אוֹמֵר מָאד, וְהַצָּפוֹר
מְשִׁיבָה רַב, עַל שׁוֹם הַגָּדוֹל הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּלֵךְ אִתָּם.
שְׁבָעִים פְּעָמִים צָפְצָפוּ זֶה וְזֶה. הוּא אָמַר דָּל,
וְהַצָּפוֹר אוֹמְרָת גָּדוֹל. וְאִזּוּ פָּחַד, שֶׁכְּתוּב וַיִּגָּר
מוֹאֵב מִפְּנֵי הָעַם מָאד כִּי רַב הוּא. רַב הוּא בּוֹדֵאִי.
וּבְמִינֵי הַכְּשָׁפִים (שֶׁל קְסָרִיא"ל) שֶׁל קְסָדִיא"ל (נ"א
כְּשָׁדִיא"ל) הָרֹאשׁוֹן מְצָאנוּ, שֶׁצָּפוֹר זֶה הָיוּ
עוֹשִׂים לוֹ בְּזִמְנֵים יְדוּעִים מְכַסֶּף מְעַרְב בְּזָהָב.
רֹאשׁ מְזָהָב, פֶּה מְכַסֶּף, כְּנָפִים מְנַחֶשֶׁת קָלָל
מְעַרְבֶת בְּכֶסֶף, גּוֹף מְזָהָב, נִקְדוֹת שֶׁל הַנוּצוֹת
בְּכֶסֶף, רַגְלִים מְזָהָב. וְשָׁמַיִם בְּפֶה לָשׁוֹן שֶׁל אוֹתָהּ
צָפוֹר יְדוּ"ע.

וְשָׁמַיִם אוֹתָהּ צָפוֹר בְּחֵלּוֹן אֶחָד, וּפּוֹתָחִים
חֲלוֹנוֹת מוֹל הַשֶּׁמֶשׁ, וּבִלְיָלָה פּוֹתָחִים
חֲלוֹנוֹת לְלִבָּנָה, מְקַטְרִים קְטָרֶת וְעוֹשִׂים כְּשָׁפִים,
וּמְשַׁבְּיעִים אֶת הַשֶּׁמֶשׁ, וּבִלְיָלָה מְשַׁבְּיעִים אֶת
הַלִּבָּנָה, וְאֵת זֶה עוֹשִׂים שְׁבָעָה יָמִים. מְכַאֵן
וְהִלָּאָה אוֹתָהּ לָשׁוֹן מְכַשְׁכֶּשֶׁת בְּפֶה שֶׁל אוֹתָהּ
צָפוֹר, נוֹקְדִים אוֹתָהּ לָשׁוֹן בְּמַחַט זָהָב וְהִיא

מִדְבַּרְת גְּדוּלוֹת מַעֲצָמָה, וְהַכֹּל הָיָה יוֹדֵעַ בְּלֹק
מִצְפּוֹר זֶה (וּדְאִי). לָכֵן בֵּן צְפוֹר, וּמִשּׁוּם זֶה רָאָה מֶה
שְׂאִישׁ אַחֵר לֹא יָכוֹל לִדְעַת וְלֹא יָכוֹל לִרְאוֹת.

כְּתוּב (תהלים סח) אָמַר ה' מִבֶּשֶׁן אָשִׁיב אָשִׁיב
מִמִּצְלוֹת יָם. יֵשׁ לָנוּ לָשִׁים לֵב לְאַמוּנַת
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָל דְּבָרָיו דְּבָרֵי אֱמֶת
וְאַמוּנָה רַבָּה. שְׁכִינֹן שְׂאוֹמֵר דְּבַר, הַכֹּל נַעֲשֶׂה.
וְזֶה הָאִישׁ דּוֹחֵק הַלֵּב, וְאוֹמֵר: לִכְמָה שְׁנִים
וּלְכְמָה זְמַנִּים יִשְׁתַּלֵּם זֶה, שֶׁהוּא כָךְ. כָּפִי גִדְלָתוֹ,
שְׁכָל הָעוֹלָמוֹת מְלֹאִים כְּבוֹדוֹ, כָּךְ זֶה. דְּבָרָיו אָדָם
קָטָן, וְכָל דְּבָרָיו הֵם לְפִי שְׁעָה, כָּךְ הוּא לְפִי שְׁעָה.
אֲבָל בְּתִשּׁוּבָה וּבִבְקָשָׁה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים
וּבִדְמָעוֹת רַבּוֹת, הוּא קָדוֹשׁ גְּדוֹל וְעֲלִיּוֹן עַל כָּל
הָעוֹלָם, מְזַהֵיר אוֹרוֹ, וּמְקַמֵּט קִדְשָׁתוֹ לְאָדָם
לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ.

אָמַר ה'. לַעֲתִיד לָבֹא עֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהִתְעוֹרֵר וּלְהָשִׁיב מִבֶּשֶׁן כָּל אוֹתָם
שֶׁהֲרִגוּם חֵיוֹת הַשָּׂדֶה וְאָכְלוּ אוֹתָם. מִשּׁוּם שִׂישׁ
בָּעוֹלָם (אף כָּאֵן מֶלֶךְ הַבֶּשֶׁן) מְקוֹם מוֹשָׁב שֶׁל כָּל חֵיוֹת
גְּדוּלוֹת וְהָרִים רָמִים וּגְדוּלִים וְנִסְתָּרִים אֵלּוֹ
בְּאֵלּוֹ, וְעַרְדַּ הַמִּדְבָּר הַתְּקִיף שָׁם, הוּא עוֹג, (בִּינ)
עַרְוֵי הַמִּדְבָּר הָיָה, וּמִצּוֹי שָׁם כָּחוֹ, מִשּׁוּם

שְׁהִיָּה מֶלֶךְ הַבֶּשֶׁן, שְׁכָל מַלְכֵי הָעוֹלָם לֹא יִכְלוּ
לַעֲרֹךְ נִגְדּוֹ קָרֵב בְּגִלְל חֶזֶק הַבֶּשֶׁן, וּבֹא מִשָּׁה
וְעֶרֶךְ נִגְדּוֹ קָרֵב.

סיחון – סִיחַ בַּמִּדְבָּר הָיָה סִיחוֹן, וּבִטְחוֹן
מוֹאָב הָיָה עָלָיו, (במדבר כא) כִּי אֲרִנּוֹן
גָּבּוֹל מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי. בֹּא וּרְאֵה,
בְּשַׁעַה שֶׁהִתְחַרְבוּ יִשְׂרָאֵל עִיר סִיחוֹן, הָעִבֵּר
כְּרוֹז בְּמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם: הִתְכַּנְּסוּ גִבּוֹרִים
שְׁשׁוּלָטִים עַל שָׂאֵר עַמִּים, וְתִרְאוּ אֵיךְ מַלְכוּת
הָאֱמֹרִי תִתְחַרֵּב בְּמַלְכוּת.

באותה שַׁעַה כָּל אוֹתָם שְׁלִיטִים שֶׁהָיוּ מִמָּנִים
עַל שְׂבָעָה עַמִּמִּים הִתְכַּנְּסוּ, וְרָצוּ
לְהִתְחַזֵּר מַלְכוּת לַיִּשְׁנָה. כִּיּוֹן שֶׁרָאוּ עֲצַמַת מִשָּׁה,
חֲזָרוּ לְאַחֹר. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם) עַל כֵּן יֹאמְרוּ
הַמִּשְׁלִים בָּאוּ חֲשָׁבוֹן. אוֹתָם שְׁלִיטִים הֵמָּנִים
עָלִיהֶם שֶׁהִתְכַּנְּסוּ וְאָמְרוּ בָּאוּ חֲשָׁבוֹן, מִי הוּא זֶה
שֶׁהִתְחַרְיָבָה? תִּבְנֶה וְתִכּוֹנֵן כְּבִתְחִלָּה, וְתִתְחַזֵּר
מַלְכוּת לַיִּשְׁנָה.

כְּשֶׁרָאוּ גְבוּרַת מִשָּׁה וְשִׁלְהֶבֶת הַמַּלְכוּת, אָמְרוּ,
כִּי אֵשׁ יִצְאָה מִחֲשָׁבוֹן לְהִבָּה מִקְרִית
סִיחוֹן. כִּיּוֹן שְׁכָתוֹב מִחֲשָׁבוֹן, לָמָּה מִקְרִית סִיחוֹן,

שְׁהָרִי קָרִית סִיחֹן הִיְתָה חֶשְׁבוֹן, שְׁכָתוֹב כִּי
חֶשְׁבוֹן עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי?

אָא, שְׁלֵהֶבֶת שֶׁל מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם יִצְאָה
וְהַחֲרִיבָה הַכֹּל. בְּשַׁעָה שְׁאֲמָרוּ תִבְנֶה
וְתִכּוֹנֵן עִיר סִיחֹן סֶתֶם, וְלֹא אָמְרוּ חֶשְׁבוֹן,
שְׁחֲשָׁבוּ שְׁבַגְלָל זֶה תִבְנֶה לְמוֹשְׁבַת הָאֱמֹרִי, אֲזִי
הַשִּׁיבוּ וְאָמְרוּ לֹא יְכוּלִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם
שְׁכָל הַדְּרָכִים וְהַשְׁבִּילִים נִסְתָּמוּ בְּעֶצְמַת הַגְּדוֹל
הָעֲלִיוֹן שְׁלָהֶם. אִם נִחְזֹר וְנֹאמַר וְנִזְכֹּר חֶשְׁבוֹן
שְׁתִּבְנֶה, הָרִי אֵשׁ יִצְאָה מִחֶשְׁבוֹן. אִם נִחְזֹר וְנֹאמַר
(סֶתֶם) קָרִית סִיחֹן, הָרִי לְהִבָּה יִצְאָה מִקָּרִית סִיחֹן
וְדָאִי. כִּיּוֹן שְׁאוּתָהּ שְׁלֵהֶבֶת אֵשׁ שָׂרְתָהּ שָׁם עָלֶיהָ,
אֵין מִי שְׁיִכּוֹל לָהּ לְהַחֲזִירָהּ מִיִּשְׁנָהּ, שְׁהָרִי מְכָל
הַצְּדָדִים אֵין לָנוּ רְשׁוּת.

מִכָּאן וְהִלָּאָה – אוֹי לָךְ מוֹאָב, שְׁהָרִי אוּתוֹ שְׁהֲגֵן
עָלֶיךָ נִשְׁפָּר. וּמִשּׁוֹם זֶה, כִּיּוֹן שְׁרָאָה מוֹאָב
שְׁמִגְנוֹ נִשְׁפָּר, אֲזִי וַיִּגֵּר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מָאֵד. מָה
זֶה מָאֵד? יוֹתֵר מִהֶמּוֹת.

כִּי רַב הוּא. שְׁהָרִי אֲזִי הוּא הִיָּה גְדוֹל, וְגְדוֹל הִיָּה
קָטָן, שְׁכָתוֹב (עוֹבְדִיָּה א) הִנֵּה קָטָן נִתְתִּיף בְּגוֹיִם.
וַיִּשְׂרָאֵל הִיָּה גְדוֹל בְּמָקוֹם שֶׁל עֵשׂוֹ, שְׁכָתוֹב בּוֹ

וְרַב. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁרָאוּ שֶׁשָּׁלְטוּ יִשְׂרָאֵל
 לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, שִׁכְתוּב אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה
 יִשְׂרָאֵל לְאַמְרֵי. אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל הִיָּה צָרִיךְ לוֹ
 לְכַתֵּב, מָה זֶה אֵת כָּל? לְרַבּוֹת מַעַלָּה וּמַטָּה.
 מַעַלָּה, שֶׁאֶפְלוּ מִשְׁלִיטֵיהֶם הַגְּדוֹלִים וְהַשְּׁלִיטִים
 שֶׁלְמַעַלָּה, וְאֶפְלוּ מִשְׁלִיטֵיהֶם הַגְּדוֹלִים
 וְהַשְּׁלִיטִים שֶׁלְמַטָּה. וְלָכֵן אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה.
 וְלָכֵן כִּי רַב הוּא, בְּמָקוֹם שֶׁגְּדוֹל בְּכוֹר קְדוֹשׁ,
 שִׁכְתוּב (שְׁמוֹת ד) בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל.

וְאֵם תֹּאמַר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה כֵּן וְלֹא מִן
 הַדִּין – בֹּא וּרְאֵה. יַעֲשׂוּ קִלְפָּה הִיָּה וְצַד אַחֵר
 הִיָּה. כִּיּוֹן שֶׁיִּצְאָה קִלְפָּה וְהַעֲבָרָה, הֲרִי הַמַּחַ מְצוּי
 (שְׁפָחָה), עָרְלָה רִאשׁוֹנָה עוֹמֶדֶת בַּחוּץ. בְּרִית הִיא
 (גְּדוּלָּה וְעֲלִיּוֹנָה) וְנִכְבְּדָה מֵהַכֹּל, וְהִיא מִתְגַּלָּה אַחֵר כֵּן.
וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זִקְנֵי מְדִין עֲתָה יִלְחָכוּ וְגו'.

רַבִּי חֲזִיָּא פָּתַח, (זְכוּרִיָּה ג) וַיִּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ
 הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶאךָ ה' וְגו'. כַּמָּה יֵשׁ
 לוֹ לְאָדָם לְשֹׁמֵר דְּרָכָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה וּלְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ
 אֱמֶת, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי הָאָדָם כְּתוּבִים לִפְנֵי
 הַמֶּלֶךְ וְרִשְׁוּמִים לִפְנָיו, וְכֹלָם בְּמַנִּין. שׁוֹמְרֵי
 הַשְּׁעָרִים עוֹמְדִים וּמַעֲיִדִים, עוֹמְדִים וְתוֹבְעִים
 דִּינִים צוֹדְקִים. וְהַדִּין עוֹמֵד לְקַבֵּל עֲדוּת, וְאוֹתָם

שְׁטוּעֵנִים טַעֲנוֹת מְרַחֲשִׁים, וְלֹא יוֹדְעִים אִם יִלְכוּ
מִיָּמִין, אִם יִשְׁמְאִילוּ מִשְׁמָאל.

שְׁהָרִי כְּשֶׁרוּחוֹת בְּנֵי אָדָם יוֹצְאוֹת מִהָעוֹלָם
הַזֶּה, כִּמָּה הֵם מְקַטְרָגִים שְׁעוֹמְדִים
לִפְנֵיהֶם, וְהַכְרוּזִים יוֹצְאִים הֵן לְטוֹב הֵן לְרָע,
כְּפִי מִה שְׁיוֹצֵא מִהַדִּין. שְׁשֹׁנִינוּ, בְּכִמָּה דִּינִים
נִדוֹן הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, בֵּין בְּחַיָּיו בֵּין אַחֵר כָּךְ,
שְׁהָרִי כָּל דְּבָרָיו הֵם בְּדִין, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
תָּמִיד בְּרַחֲמָנוֹת וְרַחֲמָיו עַל הַכֹּל, וְלֹא רוֹצֵה לְדוֹן
בְּנֵי אָדָם כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם. שְׁכַךְ אָמַר דָּוִד, (תהלים קל)
אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמַר יְיָ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֵד. כָּאֵן יֵשׁ
לְהִסְתַּכֵּל, כִּיּוֹן שָׁאֵמַר אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמַר יְיָ, לָמָּה
ה' (אֲדֹנָי)?

אָאָא, שֶׁלֹּשׁ דִּרְגוֹת רַחֲמִים הַזְכִּיר כָּאֵן דָּוִד. אִם
עֲוֹנוֹת תִּשְׁמַר יְיָ, אִם רַבִּים הָעֲוֹנוֹת עַד
שְׁעוֹלִים לְמַעַלָּה לְאַבָּא וְאַמָּא, הָרִי ה' (אֲדֹנָי),
שֶׁהוּא רַחֲמִים. וְאִם שֵׁם זֶה, אֵף עַל גִּב שֶׁהוּא
רַחֲמִים, יִתְעוֹרֵר בְּדִין וְכָל הַדִּרְגוֹת נִסְתָּמוּ בְּדִין –
דִּרְגָּה אַחַת יֵשׁ לַחֲזוֹר אֵלֶיהָ, שְׁכָּל הָרַפּוּאוֹת
יוֹצְאוֹת מִמֶּנָּה, הִיא תַּחֲסוּס עָלֵינוּ. וּמִי הִיא? מִי.
מִי תַעֲמֵד בְּיָדָיו. מִי יִרְפָּא לָךְ. (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ב)
כִּי גָדוֹל כֵּים שְׁבָרְךָ מִי יִרְפָּא לָךְ) וְלָכֵן יְיָ ה' (אֲדֹנָי).

אם השמות הללו יסתתמו מאתנו, מ"י יעמד,
שכל דרכי התשובה פתוחים ממנה.

בא וראה, יהושע בן יהוצדק היה צדיק גמור,
גבר שהיה נכנס לפני ולפנים, שהכניסוהו
לישיבת הרקיע. התכנסו כל בני הישיבה שם
לעין בדינו. וכך דרכי אותה ישיבת הרקיע:
כשמכניסים אותו לדין, הפרוז יוצא ומכריז:
כל בני הישיבה הכנסו לגרן הנעלם. ובית
הדין מתכנס.

ואותה רוח האיש עולה על ידי שני ממנים.
כיון שנכנס, קרב אל עמוד אחד של
שלהבת לוחטת שעומדת שם, ומתגלם ברוח
האור שנושב באותו עמוד. וכמה הם שמעלים
אותם לשם, משום שכל אותם שמשתדלים
בתורה ומחדשים בה חדושים, מיד נכתבים
הדברים אל בני הישיבה, ואז כל בני הישיבה
באים לראותו. אותם שני ממנים יוצאים,
ומעלים אותו לאותה ישיבת הרקיע. מיד מתקרב
אל אותו עמוד שמתגלם שם.

נכנס לישיבה ורואים אותו. אם הדבר כראוי –
זכאי הוא, כמה עטרות נוצצות מעטרים

אותו כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. וְאִם דָּבָר אַחֵר הָיָה – אוֹי
לְאוֹתָהּ בּוֹשָׁה! דּוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה, וְעוֹמֵד תּוֹךְ
הָעֲמוּד עַד שְׁמַעְלִים אוֹתוֹ לְדִין. הֶרְחַמְן יִצְלִלְנוּ.

וַיֵּשׁ אַחֲרֵים שְׁמַעְלִים אוֹתָם לְשֵׁם כְּשֶׁהִקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּמַחְלָקָת עִם בְּנֵי הַיְשִׁיבָה,
וְאוֹמְרִים מִי מוֹכִיחַ? הֲרֵי פְלוֹנִי הוֹכִיחַ הַדָּבָר. אֲזַי
מַעְלִים אוֹתוֹ לְשֵׁם, וּמוֹכִיחַ אוֹתוֹ הַדָּבָר בֵּין
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבֵין בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. וַיֵּשׁ אַחֲרֵים
שְׁמַעְלִים אוֹתָם שֶׁם לְדִין, וְדָנִים אוֹתוֹ שֶׁם
לְבָרָרָם וּלְלַבְּנָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אִם כֵּן, בְּלִי דִין נִפְטָר אָדָם
וּמִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם הַזֶּה? וְאִם בְּדִין
הִסְתַּלֵּק, מִדּוּעַ נִדּוֹן פַּעַם אַחֲרֵת? אָמַר לוֹ, כֵּן
לְמַדְנֵנוּ וְכֵן שְׁמַעְנֵנוּ, שֶׁהֲרֵי וְדָאִי בְּדִין הִסְתַּלֵּק
הָאָדָם מִהָעוֹלָם הַזֶּה. אָבֵל עַד שֶׁלֹּא יִכְנָס לְמַחְצֵת
הַצְּדִיקִים, מַעְלִים אוֹתוֹ לְדִין, וְשֵׁם נִדּוֹן בְּאוֹתָהּ
יְשִׁיבַת הָרָקִיעַ.

וַיֵּשׁ עוֹמֵד אוֹתוֹ מִמְּנָה הַגִּיהֵנָם לְהַשְׁטִין. אֲשֶׁרִי
מִי שְׁזוּכָה בְּדִין. וְאִם לֹא, אוֹתוֹ מִמְּנָה
הַגִּיהֵנָם לְוַקֵּחַ אוֹתוֹ בְּשַׁעַה שְׁמוֹסְרִים אוֹתוֹ בְּיָדָיו,
וּמִקָּלַע אוֹתוֹ מִשֵּׁם לְמַטָּה כְּמוֹ שְׁקוּלָע אֶבֶן בְּקָלַע

(בכף הקלע), שכתוב (שמואל-א כה) וְאֵת נַפֶּשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקֶּלֶעַ וְגו'. וְזוֹרְקוֹ לַגִּיהֶנֶם, וּמִקְבֵּל עָנָשׁוֹ כְּפִי מֶה שֶׁנִּדּוֹן.

בא וְרָאָה, (זכריה ג) וַיֵּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶאךָ וְגו'. שֶׁהֶעֱלוּהוּ לְדִין לְתוֹךְ אוֹתָהּ יְשִׁיבֶת הָרָקִיעַ בְּשָׁעָה שֶׁנִּפְטָר מִהָעוֹלָם הַזֶּה. עֹמֵד לִפְנֵי מֶלֶאךָ ה' – זֶהוּ אוֹתוֹ נֶעַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שֶׁהוּא חוֹתֵךְ דִּין עַל הַכֹּל.

וְהַשְׁטָן, מִי זֶה וְהַשְׁטָן? אוֹתוֹ מְמַנֶּה עַל הַנִּפְשוֹת בַּגִּיהֶנֶם, שֶׁתֹּאמְרוּ לְקַחְתּוֹ, וְתִמִּיד עוֹמֵד וְאוֹמֵר הֵב הֵב, תָּנוּ רְשָׁעִים לַגִּיהֶנֶם. לְשִׁטְנוֹ – לְהַזְכִּיר חֲטָאֵיו. וְאֵז – וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשְׁטָן יִגְעַר ה' בְּךָ הַשְׁטָן וַיִּגְעַר ה' בְּךָ. שְׁתִּי גְעֵרוֹת לָמָּה? אֵלָּא אֶחָד לְדוּמָּה, וְאֶחָד לְאוֹתוֹ שִׁיּוּצָא מִגִּיהֶנֶם שֶׁעוֹמֵד תִּמִּיד לְהַשְׁטִין.

בא וְרָאָה, אוֹתוֹ שֶׁטָּן עֲלִיּוֹן יוֹרֵד כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁוּהוּ, שֶׁהַתְּגִלָּם בְּדַמּוֹת שׁוֹר, וְכֹל אוֹתָן רוּחוֹת רַעוֹת שֶׁנִּדְּוָנוּ לְהַכְנִס לַגִּיהֶנֶם, לוֹחֵךְ אוֹתָן בְּרָגַע אֶחָד וְחוֹטְפָן, וַיּוֹרֵד וְנוֹתֵנָן לְדוּמָּה לְאַחַר שְׁבוּלָעָם. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן עֲתָה יִלְחָכוּ הַקָּהָל אֶת כָּל סְבִיבְתֵינוּ כָּל־חֵף

השור, הנודע, השור שעומד לרע על כל בני העולם. את ירק השדה – אותן רוחות בני אדם, שהם ירק השדה. השדה – אותו השדה הידוע. אמר רבי יוסי, אם כך, בלק היה חכם. אמר לו, בודאי, וכך הצטרך לדעת כל דרכי אותו השור, ואם לא יודע אותם, לא יכול לעשות כשפיו וקסמיו. אמר רבי יוסי, ודאי כך הוא, ונאה אמרת. וכח אותו השור מכשפכריזים על התבואה. כל אותם ימים שפכריזים וכל הימים שפכריזים על רוחות בני אדם, והם ימי ניסן, וימי תשרי, והרי נתבאר.

סדר הלימוד ליום ז אייר [יום 214 בשנה]

רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים בדרך. הגיעו לאותו מקום של כפר סכנין, שהיה שם רב המנונא סבא. התארחו אצל אשתו, שהיה לה בן אחד קטן, וכל היום היה בבית הספר. אותו יום עלה מבית הספר ובא הביתה, ראה את אותם החכמים. אמרה לו אמו, התקרב לגברים העליונים הללו ותרויח מהם ברכות. קרב אליהם, ועד שלא קרב, חזר לאחור. אמר לאמו, איני רוצה לקרב אליהם, שהרי יום זה לא קראו

קריאת שמע, וכך למדוני, כל מי שלא קרא
קריאת שמע בעונתה, הוא בנדי כל אותו היום.
שמעו הם ותמהו, הרימו ידיהם וברכוהו.
אמרו, ודאי כך זה, ויום זה השתדלנו
יחד עם חתן וכלה שלא היו להם צרכיהם והיו
מתאחרים להזדווג, ולא היה אדם שישתדל
עליהם, ואנו השתדלנו בהם ולא קראנו קריאת
שמע בעונתה, ומי שעוסק במצוה – פטור
מהמצוה. אמרו לו, בני, איך ידעת? אמר להם,
ברוך לבושכם ידעתי כשקרבותי אליכם. תמהו.
ישבו, נטלו ידיהם וכרכו פת.

רבי יהודה היו ידיו מלכלכות, ונטל ידיו וברך
טרם שנטל. אמר לו, אם תלמידי רב
שמעיה החסיד אתם, לא היה לכם לברך בידיים
מזהמות, ומי שמברך בידיים מזהמות חייב מיתה.
פתח אותו תינוק ואמר, (שמות ל) בבאם אל אהל
מועד ירחצו מים ולא ימתו וגו'. למדנו
מפסוק זה, שמי שלא חושש לזה ויתראה לפני
המלך בידיים מזהמות, חייב מיתה. מה הטעם?
משום שידי האדם יושבים ברומו של עולם.
אצבע אחת יש ביד האדם, והיא האצבע
שהרים משה.

כתוב (שם כו) וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמֹשֶׁה
 לְקָרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וְחֲמֹשֶׁה
 בְּרִיחִם לְקָרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. וְכָתוּב
 וְהַבְּרִיחַ הַתֵּיכֵן בְּתוֹךְ הַקָּרָשִׁים מִבֶּרֶחַ מִן הַקֶּצֶה
 אֶל הַקֶּצֶה. וְאִם תֹּאמַר שְׂאוֹתוֹ בְּרִיחַ הַתֵּיכֵן
 הוּא אַחֵר, שֶׁלֹּא הָיָה בְּכָלֵל אוֹתָם חֲמֹשֶׁה – לֹא
 כֵּן. אֲלֵא אוֹתוֹ בְּרִיחַ הַתֵּיכֵן הָיָה מֵאוֹתָם
 חֲמֹשֶׁה, שְׁנַיִם מִכָּאן וּשְׁנַיִם מִכָּאן וְאֶחָד
 בְּאַמְצֵעַ. הֵרִי הָיָה בְּרִיחַ הַתֵּיכֵן עֲמוּד יַעֲקֹב,
 סוּד מִשָּׁה. כִּנָּגֵד זֶה חֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת בְּיַד הָאָדָם.
 וְהַבְּרִיחַ הַתֵּיכֵן בְּאַמְצֵעַ, גָּדוֹל וְעֲלִיּוֹן מֵהַכֹּל, בּוֹ
 עוֹמְדִים שְׁאָר הָאֲחֵרִים.

וְהֵם חֲמֹשֶׁה בְּרִיחִים, שְׁנֵי קָרָאִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת
 שְׁנַיִם, שֶׁהוּלָךְ בָּהֶם עֵץ הַחַיִּים. וּבְרִית
 קֹדֶשׁ מִתְעוֹרָר (נמול) בְּחֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת הַיָּדִים, וְדָבָר
 תְּמָה הוּא עַל מֶה שֶׁאִמְרַת. וְלִכְּנֹן כָּל בְּרִכוֹת
 הַכֹּהֵן תְּלוּיּוֹת בְּאַצְבָּעוֹת. פְּרִישַׁת יְדֵי מִשָּׁה עַל
 זֶה הִיתָה.

אִם כָּל זֶה יֵשׁ בָּהֶם, אֵין דִּין לַהֲיוֹת בְּנִקְיוֹן
 כְּשֶׁמְבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְשׁוּם
 שֶׁבָּהֶם וּבִדְגֻמָּתָם מִתְבָּרֵךְ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְלִכְּנֹן
 אֲתָם שְׁחֻכָּמִים אֲתָם הִרְבֵּה, אֵיךְ לֹא הִשְׁגַּחְתָּם

לָזֶה? וְלֹא שְׁמַשְׁתֶּם אֶת רַבִּי שְׁמַעְיָה הַחֲסִיד, וְהוּא
אָמַר שְׁכָל טַנוּף וְכָל לִכְלוּף הַעֲלוּהוּ לִצַּד הָאֲחֵר,
שֶׁהָרִי הֵצִד הָאֲחֵר נִזּוֹן מִהַטַּנוּף וְהַלִּכְלוּף הַזֶּה,
וְעַל זֶה מִים אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְחוֹבָה הֵם?!

תַּמָּהוּ וְלֹא יָכְלוּ לַדְּבַר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּנִי,
מֵהוּ שֵׁם אַבִּיךָ? שָׁתַק הַתִּינוּק רָגַע אַחֵד,
עָמַד לִפְנֵי אָמוּ וְנָשַׁק לָהּ. אָמַר לָהּ, אִמִּי, עַל
אָבֹא שְׁאָלוּ הַחֲכָמִים הַלָּלוּ, הֲאֵם אָמַר לָהֶם?
אָמְרָה לוֹ אָמוּ, בְּנִי, בְּדַקָּת אוֹתָם? אָמַר, הָרִי
בְּדַקָּתִי וְלֹא מְצֵאתִים כְּרֹאוֹי. לַחֲשָׁה לוֹ אָמוּ וַחֲזֹר
אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, אַתֶּם שְׁאַלְתֶּם עַל אָבֹא, וְהָרִי
הִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם שַׁחֲסִידִים קְדוּשִׁים
הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, הוּא סוֹחֵר אַחֲרֵיהֶם. וְאֵם אַתֶּם
קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים, אֵיךְ לֹא מְצֵאתֶם אוֹתוֹ, הֲלֹךְ
הַסּוֹחֵר אַחֲרֵיכֶם?

אַבָּל בַּהֲתַחֲלָה רָאִיתִי בָכֶם, וְכַעַת רָאִיתִי בָכֶם,
שְׁאָבֹא לֹא רָאָה חֲמוּר שְׁלֹא (שִׁיחָה) טָעַן
אַחֲרָיו חֲמוּר לִסְבֹּל עַל הַתּוֹרָה. כִּיּוֹן שְׁלֹא זָכִיתֶם
שְׁאָבֹא יִטָּעַן אַחֲרֵיכֶם, לֹא אָמַר לָכֶם מִיְהוּ אָבֹא.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, כַּנִּדְמָה לָנוּ, תִּינוּק
זֶה אֵינוֹ בֶּן אָדָם. אָכְלוּ, וְאוֹתוֹ תִּינוּק הָיָה אוֹמֵר
דְּבָרֵי תּוֹרָה וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה. אָמְרוּ, הִבָּה נִבְרָךְ.

אָמַר לָהֶם, נִאָּה אֲמַרְתֶּם, מְשׁוּם שֶׁהֵשֵׁם הַקָּדוֹשׁ
לֹא מִתְבָּרֵךְ בְּבִרְכָּה זֹאת אֲלֵא בְּהִזְמָנָה.

פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת
וְגו'. וְכִי מָה רָאָה דָּוִד לומר אֲבָרְכָה אֶת

ה' ? אֲלֵא רָאָה דָּוִד שֶׁצָּרִיךְ הִזְמָנָה, וְאָמַר אֲבָרְכָה.
בְּגִלָּל שֶׁבִשְׂעָה שָׂאָדָם יוֹשֵׁב עַל שְׁלַחָנוֹ, הַשְׂכִּינָה
עוֹמֶדֶת שָׁם, וְהִצֵּד הָאֲחֵר עוֹמֵד שָׁם. כְּשֶׁמִּזְמֵן
הָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַשְׂכִּינָה
מִתְתַּקֶּנֶת (בְּהִזְמָנָה זֹאת) לְגַבִּי מַעֲלָה לְקַבֵּל בִּרְכוּת,

וְהִצֵּד הָאֲחֵר מִתְכּוֹפֵף. (וְאִם נִתְקַנֶּת בְּבִרְכוּת לְגַבִּי מַעֲלָה וְהִצֵּד
הָאֲחֵר אֵינוֹ בִּכְלָל) וְאִם לֹא מִזְמִין הָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִצֵּד הָאֲחֵר שׁוֹמֵעַ וּמְכַשְׁשׁ
לְהִיּוֹת לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתָהּ בִּרְכָּה.

וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה אֵין הִזְמָנָה בְּשָׂאֵר הַבִּרְכוּת?
אֲלֵא אוֹתוֹ דִּבֶּר הַבִּרְכָּה שֶׁמְבָרְכִים עָלָיו,
הוּא הִזְמָנָה. וּבֹא וּרְאֵה שֶׁכֵּן זֶה, שֶׁזֶּה שֶׁמְבָרֵךְ עַל
הַפְּרִי, אוֹתוֹ פְּרִי הוּא הִזְמָנָה וּמְבָרְכִים עָלָיו, וְאֵין
לוֹ חֵלֶק לַצֵּד הָאֲחֵר. וְקֹדֶם זֶה שֶׁהִיָּה אוֹתוֹ פְּרִי
בְּרִשׁוֹת הִצֵּד הָאֲחֵר, לֹא מְבָרְכִים עָלָיו, וְכָתוּב
(ויקרא יט) לֹא יֵאָכֵל, בְּשִׁבִּיל שֶׁלֹּא יִבְרְכוּ עַל אוֹתוֹ
הַפְּרִי וְלֹא יִתְבָּרֵךְ הִצֵּד הָאֲחֵר. כִּיּוֹן שֶׁיֵּצֵא
מִרְשׁוֹתוֹ, יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִים עָלָיו. וְהִיא הִזְמָנָה

לברכה. וכן כל דברי העולם שמברכים עליהם, כלם הזמנה לברכה, ואין בהם חלק לצד האחר.

ואם תאמר, אף כף לברכת זמון כוס ברכה היתה הזמנה, מדוע הבה ונברך? אלא הואיל ובתחלה פשהיה שותה אומר "בורא פרי הגפן", הרי זה היה הזמנה. וכעת לברכת המזון צריכים שנוי להזמנה אחרת, שהרי כוס זו הוא לקדוש ברוך הוא, ולא למזון, ומשום זה צריך הזמנת הפה.

ואם תאמר, נברך שאכלנו משלו זוהי הזמנה, ברוך שאכלנו משלו זוהי ברכה – כף זה בודאי. אבל נברך זוהי הזמנה אחרת, הזמנה של בורא פרי הגפן. (של הפה) שהקודמת היא ההזמנה לכוס של ברכה סתם. וכוס זו, כיון שננטל, היא הזמנה אחרת במלת נברך לגבי עולם העליון, שכל מזונות וברכות יוצאות משם. ומשום זה הוא בדרך נסתר, שעולם העליון הוא נסתר ואין אליו הזמנה, אלא בדרגה זו כוס ברכה. (שבמלת נברך) אומר רבי יהודה, אשרי חלקנו שמיום העולם עד כעת לא שמענו דברים אלו, ודאי הרי אמרנו שזה אינו בן אדם.

אָמַר לוֹ, בֶּן, מֵלֶאךָ ה', אֲהוּבּוֹ, מֶה שְׁאַמְרַתְּ
וְעָשִׂיתָ בְּרִיחַם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקָרְשִׁי
צֹלַע הַמִּשְׁכָּן וְגו', וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחַם וְגו', וְחֲמִשָּׁה
בְּרִיחַם לִירְכָתַיִם יָמָה – הָרִי הָרִבָּה בְּרִיחִים יֵשׁ
כָּאֵן, וַיָּדִים הֵם שְׁתֵּיִם. אָמַר לוֹ, זֶהוּ שְׁאַמְרָנּוּ, מִפִּי
הָאָדָם נִשְׁמָע מִיָּהוּ. אָבֵל הוֹאִיל וְלֹא הִשְׁגַּחְתָּם –
אֲנִי אֹמֵר.

פֶּתַח וְאָמַר, (קהלת ב) הֶחָכֶם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְגו'. וְכִי
אֵיפֹה עֵינָיו שֶׁל הָאָדָם? אֵלָּא בְּרֹאשׁוֹ!
שְׂמָא בְּגוּפּוֹ אוֹ בְּזֻרְעוֹ, שֶׁהוֹצִיא אֶת הֶחָכֶם יוֹתֵר
מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם?! אֵלָּא הַפֶּסוּק כֵּךְ הוּא בּוֹדֵאִי.
שְׁלֵמְדָנּוּ, לֹא יֵלֵךְ אָדָם בְּגִלּוֹי רֹאשׁ אַרְבַּע אַמּוֹת.
מָה הַטַּעַם? שֶׁשְׂכִּינָה שׁוֹרָה עַל רֹאשׁוֹ, וְכָל חָכֶם
עֵינָיו וְדִבְרָיו בְּרֹאשׁוֹ הֵם, בְּאוֹתוֹ שְׁשׁוּרָה וְעוֹמֵד
עַל רֹאשׁוֹ.

וּבְשִׁעֵינָיו שֵׁם, יָדַע שְׁאוֹתוֹ אוֹר שְׁדוּלָק עַל
רֹאשׁוֹ צָרִיךְ שְׁמֵן, מִשּׁוּם שֶׁגוּף
הָאָדָם הִיא פְּתִילָה, וְאוֹר דּוּלָק לְמַעְלָה, וְשִׁלְמָה
הַמֶּלֶךְ צֹוֹחַ וְאָמַר: (שם ט) וְשֵׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ אֵל
יַחְסֹר, שֶׁהָרִי הָאוֹר שֶׁבְּרֹאשׁוֹ צָרִיךְ שְׁמֵן וְאוֹתָם
מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְלִכֵּן הֶחָכֶם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, וְלֹא
בְּמָקוֹם אֲחֵר.

אַתֶּם חֲכָמִים, וְדַאי הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה עַל רְאִשֵׁיכֶם,
 אֵיךְ לֹא הַשְׁגַּחְתֶּם לָזֶה? שְׁכָתוּב וְעָשִׂיתָ
 בְּרִיחֶם וְגו', לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד. וְחִמְשָׁה
 בְּרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. הָאֶחָד
 וְהַשֵּׁנִית אָמַר הַפְּסוּק, שְׁלִישִׁית וּרְבִיעִית לֹא אָמַר
 הַפְּסוּק. שֶׁהָרִי אֶחָד וְשֵׁנִית נֶחֱשָׁבִים לְשְׁנֵי צַדִּדִּים,
 וּמִשּׁוּם זֶה הִחְשַׁבּוֹן בְּשְׁנֵי אֵלֶּה.

בָּאוּ הֵם וּנְשָׁקוּהוּ. (כְּבַתְחֻלָּה) בָּכָה רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר,
 רַבִּי שְׁמַעְזֹן, אֲשֶׁרִי חֶלְקָךְ! אֲשֶׁרִי הַדּוֹר!
 שֶׁהָרִי בְּזִכְרוֹתָךְ אָפְלוּ תִינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּן הֵם
 סִלְעִים רָמִים תְּקִיפִים. בָּאָה אִמּוֹ. אָמְרָה לָהֶם,
 רַבּוֹתִי, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם אֵל תִּשְׁגִּיחוּ עַל בְּנִי, אֲלֹא
 רַק בְּעֵין טוֹבָה. אָמְרוּ לָהּ, אֲשֶׁרִי חֶלְקָךְ אִשָּׁה
 כְּשֶׁרָה, אִשָּׁה בְּרוּרָה מְכַל שְׁאָר הַנָּשִׁים, שֶׁהָרִי
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בִּרְר חֶלְקָךְ וְהָרִים דִּגְלָךְ עַל כָּל
 שְׁאָר נִשּׁוֹת הָעוֹלָם!

אָמַר הַתִּינוּק, אֲנִי לֹא פוֹחַד מֵעֵין רָעָה, שְׁכָן
 דָּג גָּדוֹל וְנִכְבָּד אֲנִי, וְדָג לֹא פוֹחַד מֵעֵין
 רָעָה, שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ח) וַיִּדְּגוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ.
 מַה זֶּה לָרֹב? לְרִבּוּת עַל הָעֵין. וְשֵׁנִינִי, מַה דִּגִּי
 הֵימָּה הַמִּים מְכַסִּים עֲלֵיהֶם וְאֵין עֵין רָעָה וְכו'.
 לָרֹב וְדַאי, בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, בְּתוֹךְ בְּנֵי הָאָדָם עַל

הָאֲרִיץ. אָמְרוּ, בֶּן, מִלֵּאךְ ה', אֵין בְּנוּ עֵין רָעָה,
וְלֹא מַצֵּד עֵין רָעָה בְּאִנּוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְכַסֶּה עָלֶיךָ בְּכַנְפָיו.

פְּתַח וְאָמַר, (שם) הַמִּלֵּאךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע
יִבְרַךְ וְגו'. פְּסוּק זֶה אָמַר יַעֲקֹב בְּרוּחַ
הַקְדוּשׁ. אִם בְּרוּחַ הַקְדוּשׁ אָמַר אוֹתוֹ, סוּד חֲכָמָה
יֵשׁ בּוֹ. הַמִּלֵּאךְ, קוֹרֵא לוֹ מִלֵּאךְ, וְקוֹרֵא לוֹ שְׁמוֹת
אַחֵרִים. מִדּוּעַ נִקְרָא כָּאֵן מִלֵּאךְ? אֵלֹא כִּשְׁהוּא
שְׁלִיחַ מְלַמֵּעֵלָה וּמְקַבֵּל זֶהָר מִתּוֹךְ אֶסְפִּקְלָרְיָה
שְׁלַמְעֵלָה, (שָׂאֵד) שְׁכַשְׁמִבְרָכִים אָבֹא וְאָמַר לָזֶה,
אוֹמְרִים לָהּ: בְּתִי, לְכִי שְׁמְרִי בֵיתְךָ! פְּקִדֵי אֶת
בֵּיתְךָ! כֵּךְ עָשִׂי לְבֵיתְךָ! לְכִי וְזוּנִי אוֹתָם. לְכִי,
שְׁאוֹתוֹ עוֹלָם שְׁלַמְטָה מְחַכָּה לָךְ, בְּנִי בֵיתְךָ
מְחַכִּים לְמִזּוֹן מִמֶּךָ! הֲרִי לָךְ כָּל מָה שֶׁתִּצְטָרְכִי
לְתֵת לָהֶם. וְאִזּוּ הִיא מִלֵּאךְ.

וְאִם תֹּאמַר, וְהֲרִי בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת נִקְרָא מִלֵּאךְ,
וְלֹא בָּא לְזוֹן עוֹלָמוֹת, וְעוֹד, שְׁכַשְׁם זֶה
לֹא זֶן אֶת הָעוֹלָמוֹת, אֵלֹא בִשְׁם שֶׁל הָשֵׁם – כֵּךְ
זֶה בּוֹדֵאִי. כִּשְׁשְׁלִיחַ מִתּוֹךְ אָבֹא וְאָמַר, נִקְרָא
מִלֵּאךְ. וְכִיּוֹן שְׁשׁוּרָה עַל מְקוֹמוֹת, עַל שְׁנֵי
כְּרוּבִים, שְׁמוֹ ה'.

כְּשֶׁנִּרְאָה לַמֶּשֶׁה בַּתְּחִלָּה נִקְרָא מִלֶּאךָ. לִיעֲקֹב
 לֹא נִרְאָה כֵּךְ, אֲלֹא בְּדִגְמָא, שְׁכָתוֹב
 (שם כט) וְרַחֵל בָּאָה. זֶה דְּמוּת שֶׁל רַחֵל אַחֲרֵת,
 שְׁכָתוֹב (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע
 וְגו', רַחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ. וְרַחֵל בָּאָה, סֵתֵם. עִם
 הַצֶּאֱזָן, הַדְּרָגוֹת שֶׁלָּהּ. אֲשֶׁר לְאַבְיָה, וְדָאִי. וְכֻלָּם
 נִמְנוּ וְהִתְפַּקְדוּ בִּידֶיהָ. כִּי רָעָה הִיא, הִיא מְנַהִיגָה
 אוֹתָם וּמִפְקֶדֶת עֲלֵיהֶם.

וְכֵךְ כְּתוֹב בַּמֶּשֶׁה, (שמות ג) וַיִּקְרָא מִלֶּאךָ ה' אֵלָיו
 בְּלִבְתָּ אֵשׁ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁשָּׁבַח אַבְרָהָם
 יוֹתֵר, שֶׁלֹּא כְּתוֹב בּוֹ מִלֶּאךָ – אֲלֹא (בראשית יח) וַיִּקְרָא
 אֵלָיו ה' בְּאַלְנֵי מַמְרָא וְגו'. שֶׁם בְּאַבְרָהָם נִרְאָה לוֹ
 אֲדֹנָי, בְּאַל"ף דָּל"ת, בְּגִלְלֵ שְׁבָאוֹתוֹ זְמַן קָבֵל
 בְּרִית. וְמָה שֶׁעַד עַכְשָׁיו הִתְכַּסָּה מִמֶּנּוּ, נִרְאָה לוֹ
 רְבוּן וְשְׁלִיט, וְכֵךְ נִרְאָה, שֶׁהָרִי אֲזִי הִתְקַשֵּׁר
 בְּאוֹתָהּ דְּרָגָה וְלֹא יוֹתֵר. וּמִשּׁוּם זֶה בָּשֵׁם שֶׁל
 אֲדוֹן רְבוּן עָלָיו.

אַבְרָם מֶשֶׁה שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ פִּרּוּד, שְׁכָתוֹב (שמות ג)
 מֶשֶׁה מֶשֶׁה, שְׁאִין טַעַם מִפְּסִיק, כְּמוֹ
 שְׁכָתוֹב (בראשית כב) אַבְרָהָם אַבְרָהָם, שֶׁמִּפְּסִיק
 הַטַּעַם, בְּגִלְלֵ שְׁכַעַת שְׁלֵם מָה שֶׁלֹּא הָיָה לִפְנֵי כֵן.
 יֵשׁ הַפֶּרֶשׁ בֵּין אַבְרָהָם הַנוֹכְחִי לְבֵין אַבְרָהָם

שְׁבִתְחִלָּה. אֲבָל מַעֲשֵׂה, מִיַּד שְׁנוּלָד, אֲסַפְקִלְרִיָּה
הַמַּאֲרָה הִיָּתָה עֲמוֹ, שְׁכָתוּב (שמות ב) וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי
טוֹב הוּא. וְכָתוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר
כִּי טוֹב. מִיַּד נִקְשֶׁר מַעֲשֵׂה בְּדִרְגָּתוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה
מַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה, וְלֹא מִפְּסִיק הַטַּעַם.

וְלִבְּן לְגַבִּי מַעֲשֵׂה הַקִּטִּין עֲצָמוֹ, שְׁכָתוּב מִלְּאָךְ ה' .
יַעֲקֹב קָרָא לוֹ בְּשֵׁעָה שְׁהִיָּה מִסְתַּלֵּק מִן
הָעוֹלָם. מִלְּאָךְ, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁבָאוֹתָה שְׁעָה
הִיָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָה לְשִׁלְט. מַעֲשֵׂה בְּחַיִּיו. יַעֲקֹב לְאַחַר
שְׁהִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם. מַעֲשֵׂה בְּגוֹף. יַעֲקֹב בְּרוּחַ.
אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל מַעֲשֵׂה.

הַגִּאֲלִי אֶתִּי מִכָּל רָע, שְׁלֹא הִתְקַרֵּב לְעוֹלָמִים לְצַד
הָרָע, וְלֹא יָכַל הָרָע לְשִׁלְט בּוֹ. יְבִרְךָ אֶת
הַנְּעָרִים, אֲזִי יַעֲקֹב הִיָּה מִתְקַן אֶת בֵּיתוֹ כְּאָדָם
שֶׁהוֹלֵךְ לְבֵית חֹדֶשׁ וּמִתְקַנּוֹ בְּתַקוּנָיו וּמִקְשָׁטוֹ
בְּקִשּׁוּטָיו. יְבִרְךָ אֶת הַנְּעָרִים – אוֹתָם הַנּוֹדְעִים,
אוֹתָם שֶׁנִּפְקְדוּ עַל הָעוֹלָם לְמִשְׁךְ מֵהֶם בְּרָכוֹת,
הֵם שְׁנֵי הַכְּרוּבִים. וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמִי, כָּעֵת הִתְקִין
בֵּיתוֹ, וְהוּא הִתְעַלָּה בְּדִרְגָּתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁחִבּוֹר הִיָּה
בְּיַעֲקֹב. הַגּוֹף נִדְבֵק בְּמָקוֹם שֶׁהֶצְטָרַךְ, וּשְׁתִּי
זְרוּעוֹת אֹתוֹ.

לְאַחַר שְׁאוֹתָם נְעָרִים מִתְבָּרְכִים כְּרֹאוֹי, אָז
וַיִּדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. דֶּרֶךְ הַדְּגִים
לְהִתְרַבּוֹת בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וְאֵם יוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַמַּיִם
לַיִבֶּשֶׁה, מִיַּד מֵתִים. אֵלּוּ לֹא כֶּךָ, אֲלֵא הֵם מֵהֵי
הַגָּדוֹל, וַגְּדִלְתָּם לְהִתְרַבּוֹת וּלְהִתְגַּדֵּל בְּקֶרֶב
הָאָרֶץ הִיא, מֵה שְׂאִין כֶּךָ בְּכָל הַדְּגִים שֶׁבְּעוֹלָם.
מֵה כָּתוּב לְמַעֲלָה? וַיִּבְרָךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר. וְלֹא
מִצָּאנוּ לוֹ כָּאֵן בְּרָכוֹת, שֶׁהָרִי אַחֵר כֶּךָ בְּרָכוֹ,
שֶׁכָּתוּב (שם מט) בֶּן פֶּתֶר יוֹסֵף. אֲלֵא, כִּיּוֹן שֶׁבֵּרַךְ אֶת
הַנְּעָרִים הַלָּלוּ, בֵּרַךְ אֶת יוֹסֵף. שֶׁהָרִי לֹא יָכְלוּ
לְהִתְבָּרַךְ אֲלֵא מִתּוֹךְ יוֹסֵף, וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא נִסְתָּר
וְלֹא נִרְאָה בְּגִלּוֹי, כָּתוּב בְּנִסְתָּר – וַיִּקְרָא בָהֶם
שְׁמֵי וְשֵׁם אָבִתִּי. (לְכֻסּוֹת עֲלִיּוֹ) מִן הָאֲבוֹת מִתְבָּרְכִים,
וְלֹא מִמָּקוֹם אַחֵר. בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, זֶהוּ כְּסוּי לְכֻסּוֹת
מֵה שֶׁצָּרִיךְ.

בְּאוֹ וַנִּשְׁקוּ אוֹתוֹ כְּמִקְדָּם. אָמְרוּ, הִבֵּה וּנִבְרָךְ.
אָמַר הוּא, אֲנִי אֲבִרָךְ, שְׁכָל מֵה שֶׁשִּׁמְעָתָם
עַד כָּאֵן מִמֶּנִּי הָיָה, וְאֵקִים בִּי (משלי כב) טוֹב עֵין הוּא
יִבְרָךְ. קוֹרְאִים בּוֹ יִבְרָךְ. מֵה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁנִּתֵּן
מִלְחָמוֹ לְדָל. מִלְחָם וְאֶכֶל שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁלִי
אֲכַלְתָּם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֶּן אֶהוֹב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, הָרִי שְׁנִינוּ בַּעַל הַבֵּית בּוֹצֵעַ וְאוֹרַח

מְבָרַךְ. אָמַר לוֹ, אֵינִי בַעַל הַבֵּית וְאֵינְכֶם אוֹרְחִים.
אָבֵל מִצָּאֲתִי פָסוּק וְאֶקְיָמוּ, שֶׁהָרִי אֲנִי בּוֹדֵאֵי טוֹב
עֵין, בְּלִי שְׂאֵלוֹתֵיכֶם אִמְרָתִי עַד עֵתָהּ, וְלַחֵם וְאָכַל
שְׁלִי אֲכַלְתֶּם.

לָקַח כּוֹס בִּרְכָה וּבִרְךָ, וַיִּדְּיוּ לֹא יָכְלוּ לְסַבֵּל אֶת
הַכּוֹס וְרָעְדוּ. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְעַל הָאָרֶץ וְעַל
הַמְּזוֹן, אָמַר, (תהלים קטז) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אִשָּׁא וּבִשָּׁם
ה' אֶקְרָא. עָמַד הַכּוֹס עַל תְּקוּנוֹ, וְהִתְיַשֵּׁב בִּימִינוֹ
וּבִרְךָ. בְּסוּף אָמַר: יְהִי רָצוֹן שְׁלֹאֲחֵד מֵאֵלֶּה
יִמְשְׁכוּ לוֹ חַיִּים מִתּוֹךְ (הַמֶּלֶךְ) עֵץ הַחַיִּים, שְׁכָל
הַחַיִּים תְּלוּיִים בּוֹ. וְהַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲרֹב לוֹ,
וַיִּמְצָא עָרֵב לְמִטָּה שִׁסְכִּים בְּעֶרְבוֹתָיו אֲצֵל
הַמֶּלֶךְ הַקְדּוֹשׁ.

בִּיּוֹן שְׁבִרְךָ, סָתַם עֵינָיו רָגַע אֶחָד, וְאַחֵר כָּף
פָּתַח אוֹתָם. אָמַר, חֲבֵרִים, שְׁלוֹם לָכֶם
מִרְבוֹן הַטּוֹב שְׁכָל הָעוֹלָם שָׁלוֹם הוּא. תְּמָהּוּ וּבָכוּ,
וּבִרְכוּהוּ. לָנוּ אוֹתוֹ לִילָה. בִּבְקָר הַשְּׁפִימוּ וְהִלְכוּ.
כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן סְפָרוֹ לוֹ אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה.
תְּמָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, בֶּן סָלַע תִּקְיָה הוּא וְרֵאיוֹ
הוּא לָכֶן, וְיֹתֵר מִמֶּה שֶׁלֹּא חָשׁוֹב בֶּן אָדָם, בְּנוֹ
שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סָבָא הוּא. הַזְדַּעְזַע רַבִּי אֶלְעָזָר
וְאָמַר, עָלִי לְלַכֵּת לְרֵאוֹת אוֹתוֹ נָר דּוֹלֵק. אָמַר

רבי שמעון, זה לא עולה בשם בעולם, שהרי
דבר עליון יש בו. וסוד הוא, שהרי אור השמן
(ההמשכה) של אביו מאיר עליו, וסוד זה לא
מתפשט בין החברים.

יום אחד היו החברים יושבים ומתנגחים אלה
באלה, והיו שם רבי אלעזר ורבי אבא ורבי
חייא ורבי יוסי ושאר החברים. אמרו, הרי כתוב
(דברים ב) אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה
וגו'. בגלל רות ונעמה שהיו עתידים לצאת מהם.
צפורה אשת משה שהיתה ממדין, ויתרו ובניו
שיצאו ממדין, שהיו כלם צדיקי אמת, על אחת
כמה וכמה. ועוד משה שגדלוהו במדין, ואמר לו
הקדוש ברוך הוא, (במדבר לא) נקם נקמת בני
ישראל מאת המדינים. אם כך, משוא פנים יש
בדבר, שיותר ראויים בני מדין להנצל ממואב.

אמר רבי שמעון, לא דומה מי שעתיד ללקט
תאנים למי שכבר לקט אותן. אמר לו רבי
אלעזר, אף על גב שכבר לקט להם, שבח הוא.
אמר לו, מי שלא לקט תאנים, שומר את התאנה
תמיד שלא יהיה בה פגם בשביל התאנים
שעתידה להביא. כיון שלקט תאנים, עוזב את
התאנה, ויותר לא שומר אותה.

כך מואב, שַׁעֲתִידָה לְהִבִּיא אוֹתָן תְּאֲנִים, שְׁמַר
 אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָתוּב אֶל תִּצַּר אֶת
 מוֹאֵב. מִדִּין שְׁנָתָן כְּכֹר תְּאֲנִים וְלִקְטוֹ אוֹתָן, כְּתוּב
 (במדבר כה) צָרוּר אֶת הַמִּדְיָנִים. שְׁהָרִי מִכָּאן וְהִלָּאָה
 תְּאֲנָה זֹו לֹא עֲתִידָה לְהִבִּיא פְּרוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה
 רְאוּיָה לְשַׁרְפֵּת אֵשׁ. פֶּתַח וְאָמַר, וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל
 זִקְנֵי מִדִּין וְגו'. מוֹאֵב הֵם מִתְּרִים, וּמִשּׁוּם אוֹתָן
 תְּאֲנִים שַׁעֲתִיד מוֹאֵב לְהוֹצִיא לְעוֹלָם נִצְלוּ מֵעֲנָשׁ.
רַבִּי אֶלְעָזָר רָצָה לְרֹאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי
 שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְוִיָּא חָמִיו, וְהָיוּ הוֹלְכִים רַבִּי
 אָבָא וְרַבִּי יוֹסִי אִתּוֹ. הֵלְכוּ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ אוֹמְרִים
 דְּבַרִּי תוֹרָה כָּל אוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ.

אָמַר רַבִּי אָבָא, מַה שְׁכָתוּב (דברים ב) וַיֹּאמֶר ה'
 אֵלַי אֶל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב וְאֶל תִּתְגַּדַּר בָּם
 מִלְחָמָה וְגו', וְכָתוּב (שם) וְקִרְבַּת מוֹל בְּנֵי עַמּוֹן
 וְגו' – דָּבָר זֶה כְּדָבָר זֶה. מַה הַבִּדֵּל בֵּין זֶה לָזֶה?
 אֶלָּא נִרְאָה שְׁשִׁקּוּלִים הָיוּ. וְשְׁנִינוּ, כְּשֶׁהָיוּ
 מִתְקַרְבִּים לְבְנֵי מוֹאֵב, הָיוּ יִשְׂרָאֵל נִרְאִים
 לְפָנֵיהֶם בְּכָל כְּלֵי קָרֵב כְּשֶׁרָצוּ לְהִתְגַּדֵּר בָּהֶם.
 וּלְגַבֵּי בְנֵי עַמּוֹן הָיוּ יִשְׂרָאֵל מַעֲטָפִים בְּעִטּוּפֵיהֶם,
 וְלֹא נִרְאוּ כָּלֵל כְּלֵי קָרֵב. וְהַפְּסוּקִים מוֹכִיחִים
 בְּשִׁקּוּל זֶה כְּזֶה.

אמר רבי אלעזר, ודאי כף הוא. ושנינו, שזו
שהיתה חצופה ואמרה מואב, שכתוב
(בראשית יט) ותקרא את שמו מואב, נראו ישראל
חצופים אליהם כמו שהיא היתה חצופה,
שאמרה מואב, מאב היה בן זה. אבל הקטנה
שאמרה בן עמי וכסתה דרכיה, ישראל היו
מכסים דרכיהם אליהם, מעטפים עטוף הטלית,
ונראים לפנייהם כאחים ממשי, וכך פרשוה.

עד שהיו הולכים, נזכר רבי אלעזר בתינוק זה.
סטו מהדרך שלש פרסאות והגיעו לשם.
התארחו באותו בית, נכנסו ומצאו את אותו
תינוק שהיה יושב, ומתקנים לפניו שלחן. כיון
שראה אותם, התקרב אליהם. אמר להם, הכנסו
חסידים קדושים, הכנסו שתילי העולם, אותם
שמשבחים אותם למעלה ולמטה, אותם שאפלו
הדגים שבים הגדול יוצאים אליהם ליבשה. בא
רבי אלעזר ונשקו בראשו. חזר כמקדם ונשקו
בפיו. אמר רבי אלעזר, נשיקה ראשונה על
הדגים שעזבו את המים והלכו ליבשה, ונשיקה
שניה על ביצי הדגים שעשו פרי טוב בעולם.
אמר אותו תינוק, בריח לבושכם ראיתי שעמון
ומואב מתגרים בכם. איך נצלתם מהם?

כְּלִי קָרֵב לֹא הָיוּ בְיָדֵיכֶם. וְאִם לֹא, לְבַטָּחָה תִּלְכוּ
 בְּלִי פֶחֶד. תִּמְהוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אָבָא וְהַחֲבָרִים.
 אָמַר רַבִּי אָבָא, אֲשֶׁרִי הַדֶּרֶךְ הַזֶּה וְאֲשֶׁרִי חִלְקֵנוּ
 שְׁזַכֵּינוּ לָרְאוֹת אֶת זֶה. הִתְקִינוּ שְׁלֶחָן כְּמִקְדָּם.
אָמַר, חֲכָמִים קְדוֹשִׁים, תִּרְצוּ לֶחֶם תַּפְנוּקִים
 לֵילָא קָרֵב (או לֶחֶם קָרֵב וְשֶׁלֶחָן שֶׁל כְּלִי קָרֵב) וְשֶׁלֶחָן
 שֶׁל כְּלִי קָרֵב, אוֹ לֶחֶם קָרֵב, אוֹ תִרְצוּ לְבָרֶךְ לְמֶלֶךְ
 בְּכָל כְּלִי הַקָּרֵב, שֶׁהָרִי הַשְּׁלֶחָן לֹא עוֹלָה בְּלִי
 קָרֵב? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּין אֶהוּב חֲכִיב קְדוֹשׁ, כֶּף
 אָנוּ רוֹצִים, בְּכָל הַמִּינִים שֶׁל הַקָּרֵב הָאֵלֶּה
 הַשְּׁתַּדְּלָנוּ בָּהֶם, וְיִוְדָעִים אָנוּ לַעֲרֹךְ בַּחֲרֵב וּבִקְשָׁת
 וּבְרִמָּח וּבְאַבְנֵי בְּלִיסְטָרְאוֹת, וְאַתָּה תִּינוּק עוֹד לֹא
 רְאִיתָ אֵיךְ עוֹרְכִים קָרֵב גְּבָרִים חֲזָקִים שֶׁל הָעוֹלָם.
שִׁמַּח אוֹתוֹ תִּינוּק, אָמַר, וְדָאִי שְׁלֹא רְאִיתִי,
 אֲבָל כָּתוּב (מַלְכִּים-א כ) אֵל יִתְהַלֵּל חוּגֵר
 כְּמִפְתָּח. הִתְקִינוּ שְׁלֶחָן בְּלֶחֶם וּבְכָל מָה שְּׁצָרִיךְ.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּמָּה שְׁמִיחָה יֵשׁ בְּלִבִּי בְּתִינוּק
 זֶה, וְכִמָּה חֲדוּשִׁים יִתְחַדְּשׁוּ עַל שְׁלֶחָן זֶה, וְלִכֵּן
 אָמַרְתִּי שְׂיִדְעָתִי שְׂזוּג פְּעֻמוֹנֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הָיוּ
 הוֹלְכִים בָּהּ.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, מִי שְׂרוּצָה לֶחֶם עַל פִּי הַחֲרֵב
 - יֹאכֵל. שְׁמַח רַבִּי אֶלְעָזָר, חֲזַר וְקָרַב

התינוק אליו, אמר לו, משום ששפחת עצמך, אתה צריך לערוך קרב בתחלה, ואני אמרתי בתחלה, שהקרב יהיה אחרי האכלה. אבל כעת, מי שרוצה סלת, תולה (יביא) כלי הקרב בידי. אמר רבי אלעזר, לך ראוי להראות מאותם כלי הקרב שלך.

פֶּתַח אותו תינוק ואמר, (במדבר טו) והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. פסוק זה נאמר על עמר התנופה. איזו תנופה? אם בגלל שהניפה הכהן למעלה, היא תנופה. מה אכפת לנו אם הניף או הנמיך?

אָפֵא ודאי צריך להרימה למעלה, והינו תרומה. ואף על גב שדרשנו שנים ממאה וכך זה, אבל תנופה מהי הרמה (17)? וסוד חכמה כאן. אי חסידים קדושים, בעלי רמחים, לא שמשתם את רבי שמעיה החסיד, שאם לא תדעו מהי תנופה, מהי חטה, מהי שעורה.

תְּנוּפָה שאמרנו, הינו תנ"ו פ"ה. וסוד שלו – (ירמיה יג) תנו כבוד לה' אלהיכם. שהרי פה הינו כבוד שרוצים לתת לקדוש ברוך הוא, ולכן צריכים להרים למעלה, להראות (שאינם נותנים

אֵלָא לָפָה הִזָּה) שְׁאָנוּ נוֹתְנִים שְׁלוֹ לָפָה הִזָּה. שְׁאִין
שְׂבַח לַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן אֵלָא כְּשִׁישְׂרָאֵל מִתְקַנִּים לוֹ
לְכַבּוֹד הִזָּה וְנוֹתְנִים כְּבוֹד לַמֶּלֶךְ. וְזֵהוּ תָנוּ פָּה,
תָּנוּ כְּבוֹד, וְהִרְמָה הִיא בּוֹדָאִי.

הַפְסוּק שֶׁהִתְחַלְנוּ – וְהִיא בְּאֶחָדְכֶם מִלְחָם
הָאָרֶץ. וְכִי לָחֵם הָאָרֶץ הִיא שְׁעוּרָה?
לֹא כִּךְ. וְאָנוּ מִקְרִיבִים שְׁעוּרָה מִשּׁוּם שְׁשְׁעוּרָה
קִדְמָה לְשֹׂאֵר הַלָּחֵם שְׂבָעוּלָם. שְׁעוּרָה הוּא (שְׁעוּר
ה"א, שְׁהָרִי מְקוֹם) שְׁעוּרָה שֶׁל ה"א יְדוּעַ הוּא בְּשְׁעוּר
שֶׁל ה"א. (חֲטָה בַּה"א נְקוּדָה וְכו') חֲטָה נְקוּדָה בְּאֶמְצַע,
שְׁאִין חֶלֶק לִצְד הָאֲחֵר שְׁחֲטָא שָׁם. (אֵלָא) חֲטָה בַּת
שְׁמִתְחֲטָא לִפְנֵי אָבִיהָ וְעוֹשָׂה רְצוֹנָה. וְמָה
חֲטָה? כָּלֵל עֲשָׂרִים וּשְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵפֹה עַל גַּב שְׁהִיָּה לָנוּ לְשִׁמְעָ,
כָּאֵן יֵשׁ לָנוּ לּוֹמַר וְלִדְרֹךְ קִשְׁתָּ. אָמַר אוֹתוֹ
תִּינוּק, הָרִי מִגֵּן מוֹל הַחֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאִי
חֲטָה כִּךְ קוֹרְאִים לָהּ. אֲבָל רָאִינוּ שְׂבִשְׂבָטִים כָּלֵם
אִין ח"ט, וּבָהּ יֵשׁ ח"ט, וְקוֹרְאִים חֲטָה. אָמַר
אוֹתוֹ תִּינוּק, וְדָאִי כִּךְ זֶה, שְׁהָרִי ח"ט חוֹנָה סְמוּךְ
לָהּ. בְּשִׂבְטִים אִין הָאוֹתִיּוֹת הָאֵלּוּ, שְׁהָרִי בָּאוּ
מִצַּד קִדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה, אֲבָל אֵלֶיהָ יֵשׁ.

ואם תִּרְצֶה לְהוֹצִיא חֶרֶב וְתֹאמַר לָמָּה נִקְטָה
 אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ הִבַּת הַזֶּה, אֲלֹא אִם תִּדְעַ חֲטָא
 אָדָם הָרָאשׁוֹן שֶׁאָמְרוּ חֲטָה הִיָּה, תִּדְעַ זֶה. וְעַץ זֶה
 כְּשֶׁנִּצָּח, הִכַּל צַד הַטּוֹב נִקָּט לְכָל הַצַּד הָאֲחֵר,
 וְכוּפֶף אוֹתוֹ.

הַחֲבֵרִים הָרָאשׁוֹנִים פָּרְשׁוּ דְבַר זֶה וְשָׁמוּ אוֹתָהּ
 מֶרְחוֹק, חֲטָה סֵתָם. בָּאוּ אַחֲרוֹנִים
 וְאָמְרוּ חֲטָה מִמֶּשׁ. בָּא יִשְׁעִיָּה וּפִרְשָׁהּ, שְׁכָתוֹב
 (ישעיה נד) וּמִמַּחֲתָה כִּי לֹא תִקְרַב אֵלָיָהּ. וְלִכְּנָן נִקּוּדָה
 בְּאֻמָּצָה, שֶׁלֹּא תִהְיֶה חֲטָאָה. שֶׁאֵלּוּ לֹא הִיָּתָה
 נִקּוּדָה, תִּהְיֶה חֲטָאָה. וְחִלּוּף בֵּין ט' לְת' שֶׁבָּרוּ
 אֶת הַצַּד הָאֲחֵר, בִּירוּר (שְׁלֵה) שֶׁל הַדְּבַר.

אַתֶּם הַחֲבֵרִים, שֶׁלֹּא שִׁמְשַׁתֶּם אֶת רַבִּי שְׁמַעְיָה
 הַחֲסִיד, אוֹמְרִים שֶׁבַח־מִשַּׁת מִיָּנִי דָגָן אֵין
 חֵלֶק לַצַּד הָאֲחֵר. וְלֹא כֵן, שֶׁהָרִי כָּל מָה שֶׁנִּבְלָה
 בְּאֶרֶץ יִשׂ בּוֹ חֵלֶק לַצַּד הָאֲחֵר, וּמֵהוּ חֵלְקוֹ? מוֹץ
 שֶׁתִּדְפְּנוּ רוּחַ, שְׁכָתוֹב (תהלים א) לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי
 אִם כִּמְצָא אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ, וְזוּהִי רוּחַ שֶׁל קִדְשָׁהּ.
 וְכָתוֹב (שם קג) כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוֹ וְאֵינָנּוּ וְגו'. מִשּׁוֹם
 שְׁרוּחַ הַקִּדְשׁ מִפְּזָרְתּוֹ בְּכָל צְדִידֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא
 יִמָּצָא. זֶה בְּנִקְבָּה. הַזְכֵּר מֵהוּ? תִּבְּן.

וּמוֹץ וְתֵבֶן הוֹלְכִים כָּאֶחָד, וְלֹכֵן פֶּטוּר מִמַּעֲשֹׂר,
שְׂאִין בּוֹ חֶלֶק בִּקְדָּשָׁה. ה' - דָּגֵן בְּנִקְיוֹן
(שֶׁל דָּגֵן) בְּלִי תֵבֶן וּמוֹץ. ח"ט - זָכָר וּנְקֵבָה, מוֹץ
וְתֵבֶן. ה' בְּנִקְיוֹן הַדָּגֵן. וְלֹכֵן שְׁלֵמוֹת הָעֵץ הוּא
חֲטָה, וְהָעֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה חֲטָה,
שֶׁהַכֹּל הוּא בְּסוּד, וּבִדְבַר חֲטָה. (בִּקְדָּשָׁה ה' נִקְיוֹן הַדָּגֵן
בְּלִי תֵבֶן וּמוֹץ, וְעַל זֶה שְׁלֵמוֹת הָאֵילָן הוּא חֲטָה, וְהַכֹּל הוּא בְּסוּד הַחֲטָה)
תָּמָה רַבִּי אֶלְעָזָר וְתָמָהּוּ הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, וְדַאי כֵּךְ זֶה.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, כֵּךְ זֶה בְּדַאי הַפֶּסוּק שֶׁהֵינּוּ
שְׂרוּיִים בּוֹ, שֶׁהָרִי שְׁעוּרָה קִדְמָה לְבֹא
לְעוֹלָם, וְהִיא מְתַקֶּנֶת לְמֵאֲכָל בְּהֵמָה סֶתֶם. הִיא
סוּד אֶלֶף הָרִים שֶׁמִּגְדָּלִים בְּכָל יוֹם, וְהִיא אוֹכֶלֶת
אוֹתָם. וְנִקְרְאת לֶחֶם תְּרוּמָה, אֲכָל שֶׁל אוֹתָהּ
תְּרוּמָה, (וּנְקָצְרֶת) וְנִקְרְבֶת בַּלִּילָה, שֶׁהָרִי כְּתוּב (וַיִּקְרָא
כב) וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהָר וְאַחֵר יֹאכֵל מִן הַקֶּדָּשִׁים כִּי
לֶחֶמוֹ הוּא. מִן הַקֶּדָּשִׁים - זֶה תְּרוּמָה. מִן הַקֶּדָּשִׁים
וְלֹא קֶדָּשִׁים, שֶׁהָרִי קֶדֶשׁ סֶתֶם לֹא נִקְרָא תְּרוּמָה,
שֶׁחֲמַר בִּקְדָּשׁ מִבְּתְּרוּמָה לְמִדְּנוּ.

אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה בְּרִשּׁוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיְתָה,
וְרִשּׁוֹת אַחֲרֶת לֹא נִכְנָסָה לָשֵׁם. אִיךְ נִבְדָּקֶת
הָאֶרֶץ אִם עוֹמֶדֶת בְּאַמּוּנָה וְלֹא הִתְחַבְּרָה בְּרִשּׁוֹת

אחרת? בהקרבת תרומה זו של שעורים, כמו
סוד הסוטה. אמר רבי אבא, ודאי שנינות הקרב
אליו. אמר אותו תינוק, ודאי התחזקתי במגן
וצנה להתגונן ממנו. אמר רבי אבא, בארץ
הקדושה אין רשות אחרת ולא נכנסת לשם. מוץ
ותבן ממה היו?

פתח אותו תינוק ואמר, (בראשית א) ויברא אלהים
את האדם בצלמו וגו'. וכתוב ויאמר להם
אלהים פרו ורבו. וכי אם לא שבא נחש על חוה,
לא יעשה תולדות לעולם?! או אם לא חטאו
ישראל בחטא העגל, לא יעשו תולדות?! אלא
ודאי אם לא יבא נחש על חוה, יעשה אדם
תולדות מיד ודאי, שהרי נגזרה גזרה מיד
שנברא, שכתוב פרו ורבו ומלאו את הארץ.
ואותם תולדות היו כלם בנקיון ללא זמה כלל.
גם כך הארץ הקדושה, שהרי לא נכנסה בה
רשות אחרת, יש בה מוץ ותבן שלא מאותו הצד.
ומחוץ לארץ אותו מוץ ותבן מצד אחר הוא,
שהולכים אחר קדשה כקוף אחרי בני אדם.

באו רבי אלעזר והחברים ונשקוהו. אמר לו,
נדמה לי שהרוחנו בכלי הקרב לחם
השלחן. אמר רבי אלעזר, ודאי כך זה, שהרי כל

מיני קרב הם בידך ומצליחים בידך. באו
ונשקוהו כמקדם.

פֶּתַח הוא ואמר, (שם מ) ובגפן שלשה שריגם
וגו'. עד כאן חזיון הדבר, שהרי מכאן
והלה חזינונו הִיָּה, שכתוב וְכֹס פֶּרֶעָה בְּיָדִי. אבל
חזיון הדבר הִיָּה בגלל יוסף ולבשרו, שישמע
יוסף וידע.

שְׁנִינוּ, שבִּעָה רְקִיעִים הֵם, וְהֵם (שבִּעָה) הִיכָלוֹת.
ושָׁשָׁה הֵם, וְחַמֶּשֶׁה הֵם, וְכֻלָּם יוֹצְאִים
מתוך יין עֲתִיק עֲלִיוֹן. אותו יין מִשְׁכוּ יַעֲקֹב
מִרְחוֹק, וְסִחֲטוּ מֵעֲנָבֵי אוֹתָהּ הַגֶּפֶן. אִזּוּ יַעֲקֹב
הַמְשִׁיךְ אוֹתוֹ יֵין שֶׁנֶּרְאָה לוֹ, וְשִׁמַּח וְשִׂתָּה. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (שם כז) וַיָּבֵא לוֹ יֵין וַיִּשְׂתֵּה. כָּאֵן נִכְלָל
לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה. וְלִכְן הִרְחִיק הַדָּבָר וּמִשְׁכוּ
בְּמַשִּׁיכוֹת שְׁתֵּי תְנוּעוֹת, וְהֵינּוּ לוֹ. לוֹ לְמַטָּה, לוֹ
לְמַעֲלָה. (בשני צדדים אֲחֻזִּי).

חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן אָמַר, וַיָּבֵא לוֹ יֵין – שְׁשָׁם מִים
בְּאוֹתוֹ יֵין. אִם לֹא יֵשִׁים בּוֹ מִים, לֹא יִכּוֹל
לְסַבֵּל, וְנִנָּא אָמַר חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן. וּמִשּׁוֹם זֶה
הַמְשִׁיכוֹ בְּשְׁנֵי טַעָמִים, שֶׁהִרִי בְּשְׁנֵי צְדָדִים אֲחֻזּוֹ,
וְאוֹתוֹ יֵין הֵלֶךְ מִדְרָגָה לְדְרָגָה, וְכֹל הַטַּעָמִים בּוֹ,

עד שְׂיוֹסֵף הַצַּדִּיק טַעַם אוֹתוֹ, שֶׁהוּא דוֹד נְאֻמָּן.
 זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) כִּיִּין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוּדֵי
 לְמִישָׁרִים. מֵהוּ כִּיִּין הַטּוֹב? שָׁבָא יַעֲקֹב וְשֵׁם בּוֹ
 מִים. זֶהוּ יִין הַטּוֹב וְכךָ זֶה, כָּמוֹ שֶׁאָמַר חֲנוּךְ
 מְטַטְרוֹן. תָּמָה רַבִּי אֶלְעָזָר וְתָמָה רַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ,
 הָרִי הַיֵּין (ס"י מֵלֶאדָה) שֶׁלֹּךְ הוּא נִצַּח מֵלֶאדָה קָדוֹשׁ עַל
 פִּי (פָּה) רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר לוֹ, עַד עֲתָה אוֹתָהּ גִּפֶּן מַחֲכָה לַעֲשׂוֹת
פִּרוֹת. וּבִגְפֶּן – זוֹהִי גִפֶּן הַנּוֹדַעַת בְּקֹדֶשׁ.
 מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ גִּפֶּן אַחֲרֵת שֶׁנִּקְרָאת גִּפֶּן נִכְרִיָּה,
 וְעֲנֻבִיָּה אֵינָם עֲנֻבִּים, אֶלָּא קָשִׁים, אוֹחֲזִים הֶלֶב,
 נוֹשְׁכִים כִּפְלָב. אוֹתָם עֲנֻבִּים נִקְרָאִים (יִרְמִיָּה ב) סוּרֵי
 הַגִּפֶּן נִכְרִיָּה. אֲבָל גִּפֶּן זֶה, עָלֶיהָ כָּתוּב וּבִגְפֶּן,
 אוֹתָהּ הִידוּעָה, אוֹתָהּ שְׁכָל הַקְּדוּשִׁים טַעְמוֹ יִין
 עֲתִיק, יִין טוֹב, יִין שֶׁיַּעֲקֹב נָתַן בּוֹ מִים, עַד שְׁכָל
 אֵלוֹ שִׁיּוּדָעִים לְטַעַם טַעְמוֹ אוֹתוֹ, וְהָיָה טוֹב לַחֲדָה.
וְאוֹתָהּ גִּפֶּן, כְּשֶׁמַּגִּיעַ אֵלֶיהָ, מוֹשִׁיטָה שְׁלֹשָׁה
שָׂרִיגִים, וְהֵם שְׁלֹשׁ דְּמִיּוֹת הָאֲבוֹת
שֶׁהִתְקַדְּשָׁה בָּהֶם, וְאֵין קִדְשָׁה אֶלָּא בֵּינָם, וְאֵין
בְּרָכָה אֶלָּא בֵּינָם, בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֲדוּהָ. וְהִיא
כְּפִרְחָתָהּ, כָּמוֹ כֹּלָה שְׁמַתְקֶשֶׁטֶת וְנִכְנָסֶת בְּאַהֲבָה,
בְּחֻדוֹת אוֹתוֹ יִין שֶׁהִתְעָרַב בְּמִים, וְאֵז עָלָתָה נִצָּה,

עוֹלָה אֶהְבֶּתָה לְדוֹדָהּ וְשׁוֹרָה לְנִגָן וְלֶהֱפָנֵס
בְּאַהֲבָה, וְאִזּוּ מִתְמַלְאִים וּמִתְבַּשְּׁלִים אוֹתָם עֲנָבִים,
רְכוּת וּמְלֹאוֹת מֵאוֹתוֹ יֵין טוֹב עֲתִיק, יֵין שִׁיעָקָב
שֶׁם בּוֹ מִים.

וְעַל זֶה מִי שֶׁמְבַרֵךְ עַל הַיֵּין וּמְגִיעִים עַל הָאָרֶץ,
צָרִיד לְשִׁים בּוֹ מִים, בְּגִלּוֹל שְׂאִין לוֹ לְבָרֵךְ
רַחֵם ה' עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ, פָּרֹט לְמִים תוֹךְ הַיֵּין.
וְאִם לֹא, מִי יִכּוֹל לְסַבֵּל? זֶה הִיא לְבִשָּׁר לְיוֹסֵף,
מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ הִיא הַדָּבָר תְּלוּי.

חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן אָמַר, שְׁלֹשָׁה שְׂרִיגִם בּוֹדָאִי, כְּנֻגַּד
שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת. וְהָרִי אֲרַבְעָה הֵם שְׁלֹשָׁה?
אֲלֹא זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְהִיא כְּפֹרְחַת. בְּזִמָּן שֶׁהִיא עוֹלָה
וּפּוֹרְחַת בְּכִנּוּפֶיהָ לְעֵלוֹת, אִזּוּ עֲלֹתָה נִצָּה. זֶהוּ אוֹתוֹ
רְבִיעִי שֶׁנִּשְׁאָר, שֶׁעוֹלָה אֶתָּה וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה.
זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שְׁמוּאֵל-ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיַּעֲף.
כְּשִׁיעוּף כְּפֹרְחַת, בְּזִמָּן שֶׁפּוֹרְחַת. וְנֹאֶה אָמַר חֲנוּךְ
מְטַטְרוֹן, וְכָךְ זֶה.

תַּמָּה רַבִּי אֶלְעָזָר וְתַמָּה רַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ, מִלֶּאֱךָ
קָדוֹשׁ, שְׁלִיחַ מְלִמְעָלָה, הָרִי יֵינֶךָ הוּא
נִצָּחַת בְּסוֹד רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. בָּאוּ כָּל הַחֲבֵרִים
וּנִשְׁקוּהוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּרוּךְ הַרְחֵמָן
שֶׁשְׁלַחְנִי לְכָאן.

סדר הלימוד ליום ח אייר [יום 215 בשנה]

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, חֲבֵרִים, לָחֶם וַיֵּין עָקַר הַשְּׁלַחַן
 הֵם. כָּל שָׂאֵר הַמֵּאֲכָלִים נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם.
 וְהַתּוֹרָה הַרְוִיחָהּ אוֹתָם, וְשָׁלָה הֵם. הַתּוֹרָה רוֹצָה
 מִכֶּם בְּבִקְשָׁה, בְּאַהֲבָה, וְאוֹמְרָת, (משלי ט) לָכוּ
 לַחֲמוּ בִלְחָמִי וּשְׁתּוּ בַיֵּין מִסְכָּתִי. וְהוֹאִיל וְהַתּוֹרָה
 מְזַמֶּנֶת לָכֶם וְהִיא רוֹצָה מִכֶּם דְּבַר זֶה, יֵשׁ לָכֶם
 לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנָהּ. (הוא) בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, הוֹאִיל
 וְהִיא מְזַמֶּנֶת לָכֶם, שֶׁתַּעֲשׂוּ רְצוֹנָהּ. אָמְרוּ, כִּךְ זֶה
 בּוֹדְאִי. יֵשְׁבוּ וְאָכְלוּ וּשְׁמְחוּ אִתּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁאָכְלוּ,
 הִתְעַכְּבוּ עַל הַשְּׁלַחַן.

פֶּתַח הוּא וְאָמַר, וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זִקְנֵי מְדִיָּן
 וְגו'. וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי מוֹאֵב וְאֵל זִקְנֵי מְדִיָּן לֹא
 כָּתוּב, אֲלֵא וַיֹּאמֶר מוֹאֵב. עֲלָמִים לָקְחוּ עֲצָה
 מִסָּבִים, וְהַסָּבִים נִמְשָׁכִי אַחֲרֵיהֶם, וְהֵם נִתְּנוּ לָהֶם
 עֲצָה. אִיזוֹ עֲצָה נִתְּנוּ לָהֶם? עֲצָה רָעָה לָקְחוּ
 לַעֲצָמָם. אָמְרוּ לָהֶם לְמוֹאֵב: גְּדוֹל רָע גְּדֻלָּנוּ
 בֵּינֵינוּ. וּמִיֵּהוּ? מִשֶּׁה רַבָּם. עַל כֵּךְ אֶחָד שֶׁהָיָה
 בֵּינֵינוּ, שֶׁגְּדָלוֹ וְהַגְּדִילוֹ בְּבֵיתוֹ וְנָתַן לוֹ בְּתוֹ
 לְאִשָּׁה. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא נָתַן לוֹ מָמוֹן וּשְׁלָחוּ
 לְמַצְרִים, לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הָאָרֶץ. וְהוּא וְכָל בֵּיתוֹ

נִמְשְׁכוּ אַחֲרָיו. אִם נוֹכַל לַעֲקֹר אוֹתוֹ רַבִּם
מִהָעוֹלָם, כָּל עַמּוֹ יַעֲקְרוּ מִיַּד מִן הָעוֹלָם. וְכָל
הַעֲצָה הָרָעָה מֵאוֹתוֹ דִּבֶּר פְּעוֹר הָיָה מִמֶּדִּין.

וּבֵא וְרָאָה שֶׁהַכֹּל הָיָה מִמֶּדִּין, וְכָל עֲצָתָם הָיְתָה
עַל מַעֲשֵׂה. וּבַעֲצָתָם שָׁכְרוּ אֶת בַּלְעָם כִּיּוֹן
שָׂרְאוּ שְׁבַלְעָם לֹא יָכוֹל, לִקְחוּ עֲצָה אַחֶרֶת
לְעַצְמָם, וְהִפְקִירוּ נָשִׁיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם יוֹתֵר מִמוֹאֵב,
שֶׁהָיָה עַל נָשׁוֹת מֶדִּין כָּתוּב, (במדבר לא) הֵן הִנֵּה הָיוּ
לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. וְהַכֹּל הָיָה מִמֶּדִּין. לִקְחוּ עֲצָה
יַחַד עִם נָשִׂיאָם שִׁיפְקִיר בָּתוּ, שֶׁחָשְׁבוּ לְתַפֵּס אֶת
מַעֲשֵׂה בְרִשְׁתָּם, בְּכִמָּה מִיָּנִי כְּשָׁפִים עָטְרוּ אוֹתָהּ
שִׁיתַּפֵּס הָרֹאשׁ שְׁלָהֶם, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (ישעיה
מד) יַמְשִׁיב חֲכָמִים אַחֲרוֹ.

הֵם רָאוּ שֶׁהָרֹאשׁ יִתַּפֵּס בְּרִשְׁתָּם, וְלֹא יָדְעוּ, רָאוּ
וְלֹא רָאוּ. רָאוּ רֹאשׁ הָעַם שֶׁנוֹפֵל אֶתָּה וְכִמָּה
אֲלָפִים אַחֲרֵים, וְחָשְׁבוּ שֶׁזֶה מַעֲשֵׂה. הִפְקִירוּ אוֹתָהּ
וְצוּוּ אוֹתָהּ עַל מַעֲשֵׂה, שֶׁלֹּא תִזְדוּגִי לְאַחֵר אֶלָּא בּוֹ.
אָמְרָה לָהֶם, בְּמָה אֵדַע? אָמְרוּ, אוֹתוֹ שֶׁתִּרְאִי
שְׁכֻלָּם עוֹמְדִים לְפָנָיו, בּוֹ תִזְדוּגִי וְלֹא בְּאַחֵר. כִּיּוֹן
שָׁבָא זְמָרִי בֶן סָלוּא, עָמְדוּ לְפָנָיו עֹשְׂרִים וְאַרְבָּעָה
(חֲמִשִּׁים וְתִשְׁעָה) אֶלָּף מִשְׁבָּט שְׁמַעוֹן, מִשּׁוֹם שֶׁהָיָה
נָשִׂיאָם, וְהָיָא חֲשֹׁבָה שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה, וְהִזְדוּגָה אֹתוֹ.

כִּיּוֹן שְׂרָאוֹ כָּל אוֹתָם הֵיטֵר אֶת זֶה, עָשׂוּ מַה
שָׁעָשׂוּ, וְהָיָה מַה שָׁהָיָה.

וְהַכֹּל הָיָה מִמְדִּין בְּכַמָּה מִיָּנִים, וּמִשׁוּם כָּךְ
נִעֲנָשׁוּ מִדִּין, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר
לְמֹשֶׁה, (במדבר לא) נִקֵּם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת
הַמִּדְיָנִים. לָךְ רָאוּי וּלְךָ נָאָה. לְמוֹאָב אֲנִי מִשְׁאִיר
אוֹתָם לְאַחַר שְׂיִצְאוּ מֵהֶם שְׁתֵּי מְרַגְלִיּוֹת – הָרִי
דָּוִד בֶּן יִשִּׁי, שֶׁהוּא יִנְקֵם נִקְמוֹת מוֹאָב וְיִרְחֹץ
קִדְרָה הַמְּלָאָה טִנְפַת פְּעוֹר. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים ס)
מוֹאָב סִיר רַחֲצִי, בּוֹדָאִי. וְעַד שְׁאוֹתֶנָּה שְׁתֵּי
מְרַגְלִיּוֹת לֹא יֵצְאוּ, לֹא נִעֲנָשׁוּ. כִּיּוֹן שְׂיִצְאוּ, בָּא
דָּוִד וְיִרְחֹץ הַקִּדְרָה מִהַטְנִפַת שְׁלָהֶם. וְכָל־ם נִעֲנָשׁוּ
– מִדִּין בִּימֵי מֹשֶׁה, וּמוֹאָב בִּימֵי דָּוִד.

בֹּא וּרְאֵה, רְשָׁעֵי מִדִּין עִם כָּל זֶה לֹא שָׁכְכוּ מִכָּל
רְעוּתֵיהֶם. אַחֲרֵי דוֹרוֹת שְׂרָאוֹ שָׁמַת יְהוֹשֻׁעַ
וְכָל אוֹתָם זִקְנִים שְׂרָאוּיִים הָיוּ לְהַעֲשׂוֹת נֶס עַל
יְדֵיהֶם, אָמְרוּ: כָּעֵת הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לָנוּ. מַה
עָשׂוּ? בָּאוּ לַעֲמֹלֵק וְאָמְרוּ: יֵשׁ לָכֶם לְזִכֹּר מַה
עָשׂוּ לָכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמֹשֶׁה רַבָּם וַיְהוֹשֻׁעַ
תִּלְמִידוֹ, שֶׁהִשְׁמִידוּ אֶתְכֶם מִהָעוֹלָם. כָּעֵת הוּא
זְמַן שְׂאִין מִי שְׁמַגֵּן עֲלֵיהֶם, וְאָנוּ יַחַד אֶתְכֶם,
שְׁכָתוֹב (שופטים ו) מִדִּין וְעַמְלֵק וּבְנֵי קָדֵם וְגו', (שם)

מִפְּנֵי מִדִּין עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמְּנִהָרוֹת
וְגו'. לֹא הָיָה בְּעוֹלָם מִי שִׁיעֲשֶׂה רָע בְּכָל כָּמוֹ
מִדִּין. וְאִם תֹּאמַר עֲמֶלֶק – בְּגִלְל קִנְאָת בְּרִית
שֶׁהִתְקַרְבוּ לְבְרִית, וְעַל זֶה מְקַנָּא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא קִנְאָת עוֹלָמִים שְׁלֹא נִשְׁכַּחַת. אָמְרוּ, וְדַאי כָּךְ
זֶה, וְאֵין כָּאֵן סֶפֶק בְּעוֹלָם.

פֶּתַח וְאָמַר, (דברים ב) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי אַל תִּצַּר אֶת
מוֹאָב וְגו'. וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי, וְכִי עַד עַכְשָׁו
לֹא יָדַעְנוּ שְׁעַם מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא וְלֹא עִם אַחֵר שִׁכְתוֹב וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי?! אֵלַי
לָמָּה? אֵלֹא אֶת מֹשֶׁה צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא
לְהִזִּיק אֶת מוֹאָב, אֲבָל לְאַחֵר לֹא. לְדוֹד לֹא צִוָּה
אֶת זֶה, וּמִשּׁוֹם זֶה, אֵלַי אַל תִּצַּר אֶת מוֹאָב, אֲפֹלוּ
לְתַחוּם קִטָּן שְׁלָהֶם, שֶׁהָרִי מִכֶּם יֵצֵא מִי שִׁיתֵּן
נִקְמוֹת לְיִשְׂרָאֵל וַיִּנָּקֶם נִקְמוֹתֵיהֶם, וְהוּא דוֹד
שָׂבָא מֵרוֹת הַמוֹאֲבִיָּה.

וְאֵל תִּתְגַּדֵּר בָּם מִלְחָמָה. כָּל זֶה צִוָּה אֶת מֹשֶׁה,
אֲבָל לְאַחֵר מִתֵּר. וְאִם תֹּאמַר לִיהוֹשֻׁעַ
וְלִזְקֵנִים שֶׁהָיוּ שֶׁהָאֲרִיכוּ יָמִים אַחֲרָיו מִתֵּר – לֹא
כָּךְ, מִשּׁוֹם שֶׁכָּלֶם מִבֵּית דִּין שֶׁל מֹשֶׁה הָיוּ, וּמֵה
שֶׁנֶּאֱסָר לְמֹשֶׁה נֶאֱסָר לָהֶם. וְעוֹד, שֶׁלֹּא יֵצְאוּ עַדִּין
אוֹתָן מִרְגְּלִיּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהָרִי בִּימֵי הַשּׁוֹפְטִים

יִצְאָה רות, וּבַת עֲגִלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב הִיָּתָה. מֵת
עֲגִלוֹן, שֶׁהָרַג אוֹתוֹ אֱהוּד, וּמָנוּ מֶלֶךְ אַחֵר, וְזוֹ
בִּתּוֹ שָׁנְשָׁאָרָה, וְהִיָּתָה בְּבֵית אוֹמֵן, וּבִשְׂדֵי מוֹאָב.
כִּיּוֹן שָׁבָא שָׁם אֱלִימֶלֶךְ, לִקְחָהּ לְבָנוֹ.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֱלִימֶלֶךְ גִּירָה שָׁם – לֹא. אֲלֹא
כָּל דְּרָכֵי הַבַּיִת וְאָכַל וּמִשְׁתָּה לְמַדָּה. מִתִּי
הַתְּגִירָה? אַחֲרֵי שֶׁהִלְכָה עִם נַעֲמִי, אָז אָמְרָה
(רות א) עֵמֶךְ עָמִי וְאֵלֶיךָ אֱלֹהֵי. נַעֲמָה יִצְאָה
בְּבִנֵי עֲמוֹן בִּימֵי דָּוִד.

כְּשֶׁשָּׂרְתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל דָּוִד, אָמַר לוֹ, דָּוִד,
כְּשֶׁמִּדְּדִיתִי אֶת כָּל הָעוֹלָם וְהַפְּלִיתִי
גּוֹרְלוֹת, יִשְׂרָאֵל חֲבַל נִחַלְתּוֹ הָיוּ, זְכַרְתִּי מֶה
שֶׁעָשׂוּ מוֹאָב בְּחֻבַּל נִחַלְתּוֹ. מֶה כָּתוּב? (שְׁמוּאֵל-ב ח)
וַיִּמְדָּם בְּחֻבַּל. בָּאוֹתוֹ חֻבַּל נִחַלְתָּ ה'. כָּל אוֹתָם
שֶׁהָיוּ מֵאוֹתוֹ זָרַע, אוֹתוֹ חֻבַּל אָחֳז בָּהֶם.

כְּתוּב מָלֵא הַחֻבַּל. מֶה זֶה מָלֵא הַחֻבַּל? אֲלֹא
אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה ו) מָלֵא כָּל הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ. וְהָיָה אוֹמֵר, זֶהוּ לְהַחְיֹת וְזֶהוּ לְהַמִּית.
וְאוֹתוֹ חֻבַּל אָחֳז בָּאוֹתָם שֶׁנִּרְאוּ לְהַמָּתָה. בְּגִלְלָה זֶה
אָחֳז בְּחֻבַּל, וּפָשַׁט חֻבַּל עַל מֶה שֶׁעָשׂוּ בָּאוֹתוֹ
חֻבַּל נִחַלְתָּ ה'.

וּמִדִּין, גִּדְעוֹן הַשְּׁמִיד כָּל אוֹתוֹ הַזֶּרַע, שְׁלֹא
הַשָּׂאִיר מֵהֶם מִכָּל אֵלּוּ שֶׁהִזִּיקוּ לְיִשְׂרָאֵל
בַּעֲצָה אוֹ בְּדָבָר אַחֵר. וּלְכָל אֵלּוּ שֶׁהִזִּיקוּ
לְיִשְׂרָאֵל, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר לָהֶם שְׁנֵאָה
וְלוֹקַח מֵהֶם נְקָמוֹת. אָבֵל אִם עֲתִידִים לָבֹא מֵהֶם
טוֹב לָעוֹלָם, מֵאֲרִיךְ רָגְזוֹ וְאִפּוֹ אֲתֵם עַד שִׁיַּצֵּא
אוֹתוֹ טוֹב לָעוֹלָם, וְאַחֵר כֵּן לּוֹקַח נְקָמָה וְדִין
מֵהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כֵּן זֶה בּוֹדֵאִי, וְזֶהוּ בִּירוֹר
הַדָּבָר. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה חֲבֵרִים,
הַתִּקְיָנוּ כָּלִי קָרֵב בִּידֵיכֶם וְעָרְכוּ קָרֵב.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים קג) בָּרְכוּ ה'
מִלֵּאכֵיו גִּבּוֹרֵי כַח וְגו'. דָּוִד הַמֶּלֶךְ הַזְּמִין
לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַזְמִין אֶת כָּחוֹת
הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵם כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וּשְׁאָר חֲיִלוֹת,
וּשְׁתַּף אֶת נִשְׁמָתוֹ אֲתֵם לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. זֶהוּ שְׁכָתוֹב בָּרְכוּ ה' כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל
מְקוֹמוֹת מְשֻׁלָּתוֹ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה'. חֲתֵם בְּנִפְשׁוֹ
כָּל הַבְּרָכוֹת.

הַזְּמִין מִלֵּאכֵי מְרוֹם לְבָרְכוּ, שְׁכָתוֹב בָּרְכוּ ה'
מִלֵּאכֵיו וְגו', וְעַד שְׁלֹא בָּאוּ יִשְׂרָאֵל
מִלֵּאכֵי מְרוֹם הָיוּ עוֹשִׂים וּמְשַׁלְּמִים עֲשִׂיָּה. כִּיּוֹן
שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל וְעָמְדוּ עַל הַר סִינִי וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה

וְנִשְׁמַע, לְקַחוּ עֲשִׂיהַּ מִמֶּלֶאכֵי הַשָּׁרֵת, נִכְלְלוּ
בְּדַבָּרוֹ. וּמֵאֵז עֲשִׂיהַּ הִיתָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל לְבָדֵם,
וּמִלְאָכִים קְדוֹשִׁים לְבָדֵם. יִשְׂרָאֵל גּוֹמְרִים
וּמִשְׁלִימִים עֲשִׂיהָ, וְלִכֵּן גְּבִירֵי כַח עָשִׂי דְּבָרוֹ
בְּתַחֲלָה, וְאַחֵר כֶּף לְשִׁמְעוֹ. אֲשֶׁרִיהֶם יִשְׂרָאֵל
שֶׁלְקַחוּ מֵהֶם עֲשִׂיהָ וְהִתְקִימָה בָּהֶם.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, שְׁמַר עֲצֻמָּה וְהַצֵּלַח בְּכָלֶיךָ.
וְכִי שָׁבַח זֶה בְּלִבְדֵּךְ לְקַחוּ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא
אַחֵר? אָמַר, שָׁבַח זֶה מְצָאנוּ, וְלֹא אַחֵר. אָמַר
אוֹתוֹ תִּינוּק, כִּיּוֹן שֶׁחִרְבָּךְ לֹא הִצְלִיחָה, אוֹ שְׁאִינֶךָ
מִנְעֻנְעָה כְּרָאוּי, הַשָּׂאֵר הַחֲרִב לְמִי שֶׁעוֹרֵךְ קָרֵב.
שָׁבַח עֲלִיוֹן שֶׁלֹּא נִמְסַר לְמִלְאָכִים עֲלִיוֹנִים
לְבָדֵם, אֲלֹא יַחַד עִם יִשְׂרָאֵל, מִיְהוּ?
קְדוֹשׁ. בְּרָכָה נִמְסְרָה לָהֶם לְבָדֵם כִּמּוֹ שֶׁנִּמְסְרָה
לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל קְדוֹשׁ לֹא נִמְסַר לָהֶם לְבָדֵם, אֲלֹא
עִם יִשְׂרָאֵל. שֶׁלֹּא מְקַדְשִׁים קִדְּשָׁה אֲלֹא עִם
יִשְׂרָאֵל. וְאִם תֹּאמַר, וְהָרִי כָּתוּב (ישעיה ו) וְקָרָא זֶה
אֵל זֶה וְאָמַר, מִתִּי? בְּזִמְנֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַדְשִׁים
לְמַטָּה. וְעַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא מְקַדְשִׁים לְמַטָּה, הֵם
אֵינָם אוֹמְרִים קִדְּשָׁה.

מִשּׁוּם שֶׁקִּדְּשָׁה עוֹלָה מִשְׁלָשָׁה עוֹלָמוֹת, וְלֹא
מִשְׁנַיִם, וְהֵינּוּ, וְקָרָא זֶה – הָרִי אֶחָד. אֵל

זֶה – הָרִי שְׁנַיִם. וְאָמַר – הָרִי שְׁלֹשָׁה. שְׁלֹשָׁה עֹלָמוֹת הֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ קִדְשוֹת. וּמִשּׁוּם כֵּן שָׁבַח שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁלוֹקָחִים קִדְשָׁה לְמַטָּה לְבָדֵם.

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, כֵּן זֶה וְדָאִי, וּדְבָרִים אֵלּוּ בְּאַרְנוֹם. וְעוֹד בְּאַרְנוֹ, שֶׁהָרִי שְׁלֹשׁ קִדְשוֹת נִמְסְרוּ לְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מִפְּסוּק זֶה, (ויקרא כ) וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים, (שם) כִּי קָדוֹשׁ אָנִי ה'. וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם – אֶחָד. וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים – שְׁנַיִם. כִּי קָדוֹשׁ אָנִי ה' – הָרִי שְׁלֹשָׁה. כָּאֵן נִמְסְרָה לָהֶם קִדְשָׁה. אָמַר לוֹ, נָאֶה, וְהָרִי לֹא נִזְכְּרָת בְּרַמַּח עַד שְׁלֹקָחְתִּיהוּ מֵאַחֲוָרִי כְּתַפָּךְ וְשִׁמְתִּיהוּ בִידֶךָ. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה תִזְכָּר בְּרַמַּח, שֶׁהוּא בִידֶךָ. שׁוּב לְמָקוֹם שֶׁהִשְׁאָרְתָּ.

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, הַדְּבָרִים שֶׁאָנוּ בָּהֶם, בְּבִרְכָּה הֵם. בִּרְכוּ, מַה זֶה בִּרְכוּ? מְשִׁיכַת הַבִּרְכוֹת מִמָּקוֹם שְׁכָל הַבִּרְכוֹת יּוֹצְאוֹת, עַד שֶׁנַּעֲשׂוֹת בִּרְכָּה, מִרַב מְשִׁיכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכֶת, וּמִתּוֹךְ רַב הַמִּים בְּאוֹתָהּ בִּרְכָּה מִיֵּד יִרְבוּ הַמִּים הַרְבֵּה דְּגִים לְכַמָּה מִיָּנִים, וְאוֹתָהּ מְשִׁיכַת מִים מַה הִיא? ה' מְשִׁיכוֹת אֹר הַמַּאִיר מִתּוֹךְ אוֹתָהּ אֶסְפְּקִלְרִיָּה שְׁמַאִירָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְמַעְלָה לְמַטָּה.

זֶה לְמִלְאָכִים עֲלִיוֹנִים, שֶׁהֵם בְּבֵית מְרוֹם שֶׁל
הַגֶּרֶן הָעֲלִיּוֹן, נֶאֱמַר בָּרְכוּ ה'. אָנוּ שְׂיוֹשְׁבִים
לְמַטָּה, מִדּוּעַ בָּרְכוּ אֶת ה'? מִשּׁוּם שֶׁאָנוּ צְרִיכִים
לְמִשָּׁךְ עָלֵינוּ אֶת הָאֵת הַזֹּאת, וּבָה נִכְנָס לְמִלָּךְ
לְרֹאוֹת פָּנָיו. וְלָכֵן אָמַר דָּוִד, (תהלים יז) אֲנִי בִצְדָק
אֶחְזֶה פָּנֶיךָ. אֲנִי בִצְדָק בּוֹדָאִי. וְלָכֵן רֵאשִׁית
הַתְּפִלָּה – בָּרְכוּ אֶת ה', לְמִשָּׁךְ עַל רֵאשֵׁינוּ הָאֵת
הַזֹּאת. וְכִיּוֹן שֶׁאָנוּ מוֹשְׁכִים עָלֵינוּ אֶת הַ"אֵת"
הַזֹּאת, יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר תְּפִלָּה וּלְשַׁבַּח.

וְלָכֵן אָסוּר לְבָרֵךְ אָדָם עַד שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל הָאָדָם
תְּפִלָּתוֹ וַיִּמְשֹׁךְ אֶת הַ"אֵת" הַזֹּאת עַל
רֵאשׁוֹ. וְאִם יִקְדִּים וַיְבָרֵךְ לְאָדָם בַּתְּחִלָּה, הֲרִי
הַמְּשִׁיךְ לְאוֹתוֹ אָדָם בָּמָה עַל רֵאשׁוֹ בְּמָקוֹם
הַ"אֵת" הַזֹּאת.

וְלָכֵן לְמִלְאָכִים הָעֲלִיוֹנִים כְּתוּב בָּרְכוּ ה', וְאָנוּ
אֶת ה', לְתוֹסַפֶּת. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, וְדָא
הֲרִי יִדְעָתִי שְׁכָלִי הַקָּרֵב שֶׁלֹּךְ הֵם טוֹבִים, (אם תִּזְכֹּר)
הַזִּכָּר בָּהֶם וְאֵל תִּשְׁכַּחֵם, וְדָא גְבוּרַת הָאָדָם
שְׁעוֹרֵךְ קָרֵב בְּרַמַּח, וְחָרֵב הִיא. אֲכַל מָה זֶה גְּבֻרַי
כַּח עֲשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ? אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, הֲרִי אֶמְרָתִי. אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, הֲרִי
יִדְעָתִי שְׁכַח זְרוּעָךְ נַחֲלֵשׁ, כָּעֵת הוּא זְמַן שֶׁלֹּא

לְהַמְתִּין, אֵלָא לְהַלְקוֹת בְּבִלִּיסְטְרָאוֹת אַבְן אַחַר
אַבְן, כְּמוֹ שְׁנֶאמַר (שמואל-א יז) בְּקִלְעַ וּבְאַבְן.
בְּבִהִילוֹת זֶה אַחֵר זֶה. שְׂמַח רַבִּי אֶלְעָזָר, וְשִׁמְחוּ
רַבִּי אַבָּא וְהַחֲבֵרִים.

פֶּתַח אוֹתוֹ תִּינוּק וְאָמַר, (שיר השירים א) שְׁחוּרָה אֲנִי
וְנִאֲוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְגו'. אֵל תִּרְאֵנִי שְׁאֲנִי
שְׁחִרְחִרְתִּי וְגו'. דְּבָרִים הִלְלוּ הָרִי פֶּרְשׁוּהָ. אָבֵל
בְּשַׁעָה שְׁהִיא בְּתוֹךְ אֶהְבָּה רַבָּה לְאַהֻבָּהּ, מִתּוֹךְ
דִּחָק הָאֶהְבָּה שְׁלֹא יְכוּלָה לְסַבֵּל מִקְטִינָה עֲצָמָה
בְּקִטְּן רַב עַד שְׁלֹא נִרְאָה (אֵת) מִמֶּנָּה, רַק קִטְנוֹת
שֶׁל נִקְדָּה אַחַת, (וּמַה? י'). וְאִזּוֹ מִתְכַּסֶּה מִכָּל
הַחֲיִילוֹת וּמַחֲנוּתֶיהָ וְאוֹמֶרֶת שְׁחוּרָה אֲנִי, שְׁאִין
בָּאוֹת הַזֶּה לְבֶן כְּמוֹ בְּשָׂאֵר הָאוֹתִיּוֹת. וְזֶה שְׁחוּרָה
אֲנִי. וְאִין לִי מָקוֹם לְהַכְנִיסְכֶם תַּחַת כְּנָפֶי. כְּאַהֲלִי
קֶדֶר – שְׁנִינוּ, זו י', שְׁאִין בָּהּ לְבֶן בְּפָנִים. כִּירִיעוֹת
שְׁלֵמָה – זו ו'.

וּמִשּׁוּם זֶה אֵל תִּרְאֵנִי, אֵל תִּסְתַּכְּלוּ בִּי כָּלֵל,
שְׁאֲנִי נִקְדָּה קִטְנָה. מָה עוֹשִׂים גְּבָרִים
חֲזָקִים, חֲיִלוּתֶיהָ? שׁוֹאֲגִים כְּאַרְיֹת תְּקִיפִים, כְּמוֹ
שְׁנֶאמַר (תהלים קד) הַכְּפִירִים שְׁאֲגִים לְטָרֶף. וּמִתּוֹךְ
קוֹלוֹת וּשְׁאֲגוֹת חֲזָקוֹת שְׁשׁוֹאֲגִים כְּמוֹ אַרְיֹת
גְּבוּרִים תְּקִיפֵי כַח, שׁוֹמֵעַ הָאֱהוּב לְמַעַלָּה, וְיוֹדֵעַ

שְׁאֵהוּבָתוֹ בְּאֵהְבָה כְּמוֹתוֹ מִתּוֹךְ אֲהַבְתּוֹ, עַד שֶׁלֹּא
נִרְאִית מִדְמוּתָהּ וַיִּפֶּיָה כָּלֵל.

וְאִזּוֹ, מִתּוֹךְ קוֹלוֹת וּשְׁאֲגוֹת שֶׁל אוֹתָם גְּבוּרֵי חֵיל
שָׁלָה, יוֹצֵא דוֹדָה אֲהוּבָה מִתּוֹךְ הַיִּכְלוֹ
בְּכֶמֶה מִתְּנוּת, בְּכֶמֶה אוֹצְרוֹת, בְּרִיחוֹת וּבְשָׂמִים,
וּבֹא אֵלֶיהָ, וּמוֹצֵא אוֹתָהּ שְׁחוּרָה קִטְנָה לֵּלֹא
דְמוּת וַיִּפֶּי כָּלֵל. קָרַב אֵלֶיהָ, מְחַבֵּק אוֹתָהּ
וּמְנַשְׁקָה עַד שֶׁמִתְעוֹרֶרֶת לָאֵט לָאֵט מִתּוֹךְ רִיחוֹת
וּבְשָׂמִים וּבְחֻדּוֹה שְׁאֵהוּבָה עֲמָה, וְנִבְנִית וְנַעֲשִׂית
בְּתַקוּנֶיהָ, בְּדְמוּתָהּ, בִּיפִיָּהּ, ה' כְּמִקְדָּם.

וְזֶה גְבוּרֵי כַח. עָשׂוּ לָהּ וְהַחֲזִירוּהָ לְדְמוּתָהּ וַיִּפֶּיָהּ,
שֶׁתִּקְפָּם וּגְבוּרָתָם גָּרְמוּ אֶת זֶה, וְעַל זֶה כָּתוּב
גְבוּרֵי כַח עָשׂוּ דְבָרוֹ. עָשׂוּ דְבָרוֹ בְּוֹדָאִי, שֶׁמִתְקַנִּים
אֶת הַ"דְבָר" הַזֶּה וּמַחֲזִירִים אוֹתוֹ לְדְמוּת
רִאשׁוֹנָה. (וּמִכָּאן וְלֵהֲלָא) כִּיּוֹן שֶׁהִתְתַּקְּנָה וְנַעֲשִׂתָה
בְּדְמוּתָהּ יִפֶּה כְּמִקְדָּם, אֲזִי הֵם וְכָל שְׂאָר הַחֲזִילוֹת
עוֹמְדִים לְשִׁמְעַ מַה שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת, וְהִיא עוֹמֶדֶת
כְּמוֹ מֶלֶךְ בְּתוֹךְ חֲזִילוֹתָיו, וְזֶהוּ עָשׂוּ דְבָרוֹ בְּוֹדָאִי.

כְּמוֹ זֶה לְמַטָּה – בְּזִמְנֵן שֶׁהִרְשָׁעִים בַּדּוֹר, הִיא
מִתְכַּפֶּסֶת וּמִקְטִינָה עֲצָמָה עַד שֶׁלֹּא נִרְאִית
מִכָּל דְּמִיּוּתֶיהָ, פָּרִט לְנִקְדָּה אַחַת. וּכְשֶׁבָּאִים

גברי כח וצדיקי אמת, כביכול עושים את הדבר הזה, ומוארת לאט לאט, ונעשית בדמותה, ביפיה, ה' כמקדם.

באו החברים ונשקוהו. אמר רבי אלעזר, אלמלא יחזקאל הנביא אמר את זה, תמיהה היתה בעולם. לקחו רבי אלעזר ונשקו כמקדם. אמר אותו תינוק, אני אברך. אמרו לו, אתה ברוך, ולך נאה לברך. אמר, כמה קדושים אתם, כמה ברכות מזמנות לכם מאם הקדושה, משום שלא מנעתוני לברך.

פתח ואמר, (משלי יא) מנע בר יקבהו לאום וברכה לראש משביר. פסוק זה כמשמעו, אבל שנינו, כל אדם חייב בברכת המזון, ואם לא ידע – אשתו או בנו מברכין לו. ותבא מארה לאותו האיש שלא יודע לברך עד שיצטרך לאשתו ולבניו שיברכו לו.

ואם הוא יודע, צריך לחנך את בנו ולתת לו כוס לברך. שמי שמונעו שלא יתחנך, יקבהו לאום. מנע בר – שלא לברך את הקדוש ברוך הוא ולא יתחנך במצות – יקבהו לאום. יקבהו ה' צריך לו לכתב, או יקבוהו לאמים, שהרי

לֹאִם זֶה אֶחָד, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה) וְלֹאִם מִלֹּאִם
יֵאמָר. מֶה זֶה יִקְבְּהוּ לְאוֹם? אֵלָּא לֹאִם כְּתוּב,
לֹאִם הַקְדוּשָׁה. יִקְבְּהוּ לְאָדָם הַזֶּה שְׁמוֹנֶעַ אוֹתוֹ
בְּר מִלְכָּרָךְ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אֲנִי בֶּן יָחִיד הָיִיתִי לְאֻמִּי, תָּנוּ לִי כּוֹס וְאַבְרָךְ אֶת
הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ שֶׁנֶּתַן בְּבֵית אֲמִי גְבָרִים שֶׁל
כַּח שֶׁדִּבַּרְתִּי לִפְנֵיהֶם דְּבָרִים חֲזָקִים וְנִצַּחְתִּי
אוֹתָם, וּמִשּׁוֹם זֶה אֲנִי אַבְרָךְ. וְקֹדֶם זֶה הִתְיַשֵּׁב
הַפְּסוּק עַל תְּקוּנָּו זֶה שֶׁהִתְחַלְנּוּ בּוֹ.

מוֹנֵעַ בְּר יִקְבְּהוּ לְאוֹם. מִי שְׁמוֹנֶעַ בְּר כָּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר, יִקְבְּהוּ לְאוֹם, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא
כד) וַיִּקַּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם. אֵף כָּאֵן
יִקְבְּהוּ, וַיִּפְרְשׁוּ אוֹתוֹ לֹאִם, יִפְרְשׁוּ אֶת חֲטָאֵיו
לֹאִם הַקְדוּשָׁה. וּבִרְכָּה לְרֹאשׁ מִשְׁפִּיר, לְאוֹתוֹ
אָדָם שֶׁיַּחַנֵּךְ אֶת בְּנוֹ לְבָרָךְ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְלַחֲנֹכוֹ בְּמִצּוֹת הַתּוֹרָה.

וְסוּד הַדְּבָר כְּתוּב בְּסוּד שְׁלִמְעֵלָה, (משלי ל) מֶה
שָׁמוּ וּמֶה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תִדַּע. אוֹתוֹ שֵׁם
יְדוּעַ, (ירמיה לא) ה' צְבָאוֹת שָׁמוּ. שֵׁם בְּנוֹ, יִשְׂרָאֵל
כָּמוֹ, שֶׁכְּתוּב (שמות ד) בְּנֵי בְכָרֵי יִשְׂרָאֵל. וְהָרִי
יִשְׂרָאֵל תְּלוּיִים בּוֹ כָּל מַפְתָּחוֹת הָאֱמוּנָה, וְהוּא

מִשְׁתַּבַּח וְאוֹמֵר, (תהלים ב) ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אֶתָּה.
 וְכךָ זֶה בּוֹדָאִי, שֶׁהָרִי אָבָא וְאִמָּא עֲטְרוּ אוֹתוֹ
 וּבִרְכוּהוּ בְּכִמָּה בִּרְכוֹת וְאָמְרוּ וְצִוּוּ אֶת הַכֹּל.
 נִשְׁקוּ בֵּר, נִשְׁקוּ אֶת יַד הַבֵּן הַזֶּה כְּבִיכּוֹל נָתַן לוֹ
 שְׁלֹטוֹן עַל הַכֹּל, שֶׁהַכֹּל יַעֲבֹדוּ אוֹתוֹ. פֶּן יֵאָנֶף,
 מִשּׁוֹם שֶׁעֲטְרוּ אוֹתוֹ בְּדִין וּבִרְחָמִים. מִי שְׁזוֹכָה
 לְדִין – לְדִין. מִי שְׁזוֹכָה לְרַחֲמִים – לְרַחֲמִים.
כָּף הַבִּרְכוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה וּלְמַטָּה עוֹלוֹת לְבֵן הַזֶּה
 וּמִתְעַטְרוֹת. וּמִי שֶׁמוֹנֵעַ בִּרְכוֹת מֵהַבֵּן הַזֶּה,
 יִפְרָשׁוּ אֶת חֲטָאָיו לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ (אמא) הַקְּדוֹשׁ, לֹאִם
 מִמֶּשׁ. וּבִרְכָּה לְרֹאשׁ מִשְׁבִּיר, מִי שֶׁמְבָרֵךְ וּמִזְמִין
 כּוֹס בִּרְכָּה לְמִי שֶׁצָּרִיךְ אוֹתוֹ, בָּזֶה נִשְׁכָּר הַצַּד
 הָאֲחֵר וְנִכְנָע בְּשִׁבְרָה, וְעוֹלָה צַד הַקְּדוּשָׁה. וְזֶהוּ
 שְׁכָתוֹב וּבִרְכָּה לְרֹאשׁ מִשְׁבִּיר. כָּמוֹ שֶׁהוּא מַעֲלָה
 וּמְבָרֵךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעוֹשֶׂה שִׁישְׁבֵּר צַד
 הָאֲחֵר, כָּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו בִּרְכוֹת
 מְלִמְעָלָה, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא בִּרְכָּה שׁוֹרָה עַל רֹאשׁוֹ.
מִכָּאן וְהֵלָאָה, חֲבֵרִים, הֵבָה וּנְבָרֵךְ. נִתְּנוּ לוֹ
 כּוֹס שֶׁל בִּרְכָּה וּבִרְךָ. וְהַחֲבֵרִים כָּלֵם
 הָיוּ בְּחֻדּוֹה, שֶׁהָרִי מִיּוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁל רַבִּי
 אֶלְעָזָר לֹא שָׁמְחוּ הַחֲבֵרִים כְּאוֹתוֹ יוֹם שִׁישְׁבּוּ
 שָׁם. הַקְּדִימוּ וּבִרְכוּהוּ בְּחֻדּוֹה בְּרִצּוֹן הַלֵּב. אָמַר

אותו תינוק, אין לכם להפריד אלא מתוך דברי תורה, וכך למדנו.

פֶּתַח וְאָמַר, (שמות יג) וְה' הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעָמֹד עַנָּן וָגו'. וְה' - זָקַף טַעַם לְמַעַלָּה, לָמָּה זֶה? אֵלָּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה כַּמָּה נָאָה וַיִּפֶּה הָיָה לְכַלָּה הַזֹּאת שֶׁהִיְתָה כְּפּוּפָה עַד עֲתָה בְּגִלּוֹת, וְכַעַת הוֹלֶכֶת בְּזָקִיפּוֹת רֹאשׁ בְּאוֹכְלוּסִיָּה בְּשִׁמְחָה.

בְּיָה' זָקַף טַעַם לְמַעַלָּה. הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. עַד כָּאן לֹא יָדַע אִם כָּלָה זֶה הִלָּכָה לִפְנֵיהֶם אִם לֹא, שֶׁהָרִי טַעַם מִפְסִיק בְּיָה'. אֵלָּא הִיא הִיְתָה שָׁם, אֲבָל מִי שֶׁהִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם, זָקַן עֲלִיוֹן, בַּעַל הַבֵּית, אוֹתוֹ שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע (שְׁהִזְמִין) לוֹ, וּמִיָּהּ? אֲבָרָהָם, שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסִדוֹ. וְכָתוּב (ירמיה לא) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וּלְיָלָה. יוֹם שָׁכַל הַיָּמִים כָּלּוּלִים בּוֹ, יוֹם שֶׁל שָׁאֵר הַיָּמִים, הוּא שָׁאֵר כָּל הַיָּמִים בּוֹדָאִי. וְעַל זֶה נִקְרָא יוֹמָם וְלֹא יוֹם, וּמִשּׁוֹם זֶה הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. הוּא הוֹלֵךְ בַּיּוֹם, וְהַכָּלָה הוֹלֶכֶת בְּלֵילָה, שֶׁכָּתוּב וּלְיָלָה בְּעָמֹד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם, זֶה כָּלָה, כָּל אֶחָד כְּרָאוּי לוֹ. וְאַתֶּם חֲבֵרִים, יוֹמָם וּלְיָלָה יְהִיָּה לִפְנֵיכֶם בְּכָל שָׁעָה. נִשְׁקוּהוּ וּבִרְכוּהוּ כְּמִקְדָּם וְהִלְכוּ.

בְּאוֹ לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְסִפְרוּ לוֹ הַמַּעֲשֶׂה. תָּמָה.
אָמַר, כִּמָּה נָאָה הוּא, אֲבָל לֹא עוֹלָה בְּשֵׁם.
עֵץ דֵּק, כְּשֶׁעוֹלָה אוֹרוֹ, עוֹלָה לְפִי שְׁעָה, וּמִיד
כִּבְּה וְשׁוֹקֵעַ. וְעוֹד הָרִי אִמְרָנוּ אוֹר זֶה מִמָּה נִהְיָה.

פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קיב) גִּבּוֹר בְּאֶרֶץ יִהְיֶה זֶרְעוֹ דּוֹר
יִשְׂרָאֵל יִבְרָךְ. כְּשֶׁבֶן אָדָם גִּבּוֹר בְּאֶרֶץ,
גִּבּוֹר בַּתּוֹרָה, גִּבּוֹר בְּיִצְרוֹ – גִּבּוֹר בְּאֶרֶץ וּדְאִי.
עוֹלָה אוֹרוֹ וְנִמְשָׁךְ בּוֹ מְשִׁיכוֹת יְתָר, אִזּוֹ דּוֹר
יִשְׂרָאֵל יִבְרָךְ, יִבְרָךְ כְּתוֹב.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְהָרִי רָאִינוּ תִּינוּקוֹת שְׂאוּמָרִים
דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים וְאַחַר כֵּךְ עוֹמְדִים רָאִשִׁי
הָעוֹלָם. אָמַר לוֹ, תִּינוּק שְׂאֹמֵר דְּבָר אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם
לְפִי שְׁעָה, בְּלִי כּוֹנֵנָתָם, מִבְּטָח אָדָם בְּזֶה, שְׂיִזְכָּה
לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. אֲבָל זֶה שְׂאוּרוֹ עוֹמֵד עַל
עַמּוּדוֹ בְּדַעַת שְׁלָמָה, לֹא כֵךְ. וְעוֹד, שְׁהָרִי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְעֶרְגָתוֹ לְהָרִיחַ תַּפּוּחַ זֶה. אֲשֶׁרִי חָלְקוֹ.

אֲשֶׁרִיכֶם הַצְּדִיקִים, שְׁכָתוֹב בָּכֶם (מלכים ב' יט)
וְיִסְפָּה פְּלִיטָת בֵּית יִהוּדָה הַנִּשְׁאָרָה
שָׁרֵשׁ לְמִטָּה וְעָשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה. שָׁרֵשׁ לְמִטָּה,
כְּמוֹ אָבִיו שֶׁהִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם, וְהוּא שָׁרֵשׁ לְמִטָּה
בִּישִׁיבַת הָרְקִיעַ. וְעָשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה, בִּישִׁיבָה

הַעֲלִינָהּ. כִּמָּה טוֹב הַשֶּׁרֶשׁ וְהַפְּרִי. וְאִם לֹא שָׁלַח
אֶהְיָה מִקְטָרֵג לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְעֲרַגְתּוּ
לְהָרִיחַ בוֹ, לֹא הָיָה מִי שְׂיִכּוֹל לְשַׁלֵּט בוֹ. אָבֵל יְהִי
רָצוֹן שְׂאֵמוֹ לֹא תִרְאֶה צַעַר עָלָיו. וְכֵן הָיָה.

וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים אֶל בָּלְעָם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. הִנֵּה
עִם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם וְגו'. כָּאֵן יֵשׁ עֲשָׂרִים
וּשְׁמוֹנֶה תַּבּוֹת כְּנָגֵד עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֶה דִּרְגוֹת
הַמְּכַשְּׁפִים קוֹסְמֵי הַצָּפוֹר. וַיֵּשׁ לְהִסְתַּכֵּל, מִי
שָׂרָצָה לְדַבֵּר עִם בָּלְעָם וּלְהִתְחַבֵּר אִתּוֹ, לָמָּה
שָׁלַח לוֹ מִיד עַד שֶׁלֹּא יָבֹא אֵלָיו דְּבָרִים בְּפִרוּשׁ,
שְׂאֵמֵר הִנֵּה עִם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם וְעַתָּה לֵכָה אֲרָה לִי?
הָיָה לוֹ לְהִתְחַבֵּר אִתּוֹ בְּתַחֲלָה וּלְפִיִּסּוֹ וּלְשַׁחַד
אוֹתוֹ, וְאַחֵר כֵּן לְהוֹדִיעוֹ דְּבָרָיו!

אָלֵא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִכָּאֵן נוֹדַע שְׁהָרִי יָדַע
בְּלֶק רָצוֹן אוֹתוֹ רָשָׁע, שָׂרָצָה לְהִתְכַּבֵּד
תָּמִיד בַּדְּבָרִים גְּדוּלִּים, וְאֵין תַּאֲוָתוֹ אֶלֶּא
כְּשֶׁעוֹשֶׂה רַעוֹת.

בְּלֶק קִסֵּם קִסְמִים וְעָשָׂה כְּשָׁפִים וְתִקֵּן צָפוֹר,
וַיָּדַע שְׁמַעְלוֹת מַשֶּׂה עֲלִיוֹנוֹת וְנִכְבְּדוֹת,
וְכִשְׁף בְּכִשְׁפָיו וְקִסֵּם בְּקִסְמָיו, וַיָּדַע שְׁדִּרְגוֹת
בָּלְעָם הָיוּ לְעַמְתּוֹ, מִיד – וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים אֶל
בָּלְעָם בֶּן בְּעוֹר.

פְּתוּרָה – שֵׁם הַמָּקוֹם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כג)
 מִפְתּוֹר אֲרָם נִהְרִים לְקַלְלָךְ. לָמָּה נִקְרָא
 כֵּן? מִשּׁוֹם שֶׁכְּתוּב (ישעיה סה) הָעֲרֻכִּים לִגְדֹ שְׁלֶחַן.
 וְשְׁלֶחַן הָיָה מְסִידֵר שֵׁם כָּל יוֹם. שֶׁכֵּן הוּא תְּקוּן
 שֶׁל צְדָדִים רָעִים – מְסִידִים לִפְנֵיהֶם שְׁלֶחַן
 בְּמֵאֵכָל וּמִשְׁתָּה, וְעוֹשִׂים כְּשָׁפִים וּמִקְטָרִים לִפְנֵי
 הַשְּׁלֶחַן, וּמִתְכַּנְּסִים שָׁם כָּל רוּחוֹת הַטְּמָאָה
 וּמוֹדִיעִים לָהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים. וְכָל מְכַשְּׁפִים
 וְקוֹסְמִים שֶׁל הָעוֹלָם הָיוּ עַל אוֹתוֹ הַשְּׁלֶחַן,
 וּמִשּׁוֹם זֶה נִקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַזֶּה פְּתוּרָא, שֶׁכֵּן
 קוֹרְאִים בְּאֲרָם נִהְרִים לְשְׁלֶחַן פְּתוּרָא.

פְּתַח וְאָמַר, (שמות כה) וַעֲשִׂיתָ שְׁלֶחַן עֲצֵי שִׁטִּים
 וְגו'. וְכָתוּב וְנָתַתָּ עַל הַשְּׁלֶחַן לֶחֶם פָּנִים
 וְגו'. כָּל אוֹתָם כְּלֵי קֹדֶשׁ רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לַעֲשׂוֹת לִפְנָיו לְהַמְשִׁיךְ רוּחַ קֹדֶשׁ מִלְמַעְלָה
 לְמַטָּה. אוֹתוֹ רָשַׁע בִּלְעָם הָיָה מְסִידֵר כֵּן לִצַּד
 הָאֲחֵר, וְהָיָה מְסִידֵר שְׁלֶחַן, וְלֶחֶם שֶׁהָיָה נִקְרָא
 (מלאכי א) לֶחֶם מְגָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. שֶׁכֵּן הוֹלִיךְ הַצַּד
 הָאֲחֵר אַחֵר הַקֹּדֶשׁ כְּקוֹף אַחֵר בְּנֵי אָדָם. וְשִׁלְמָה
 הַמֶּלֶךְ צוּנַח וְאוֹמֵר, (קהלת ב) כִּי מָה הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא
 אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֶת אֲשֶׁר כָּבֹר עָשׂוּהוּ. וְהָרִי נִתְּבָאֵר
 פְּסוּק זֶה.

בא וְרָאָה, כְּתוּב (שופטים ה) ה' בְּצֹאתְךָ מִשְׁעִיר
 בְּצַעֲדֶךָ מִשְׁדֵּה אָדָם אֶרֶץ רַעֲשָׁה וְגו'.
 בְּשַׁעַה שָׁרְצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת תּוֹרָה
 לְיִשְׂרָאֵל, הֵלֶךְ וְזָמַן אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא קִבְּלוּהָ, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג) ה' מְסִינִי בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוּ,
 וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ. הֵלֶךְ לְבְנֵי יִשְׁמָעֵאל, וְלֹא רָצוּ
 לְקַבְּלָהּ, שֶׁכְּתוּב הוֹפִיעַ מֵהָר פָּאֲרָן. כִּיּוֹן שֶׁלֹּא
 רָצוּ, חָזַר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. כֶּךָ שְׁנִינּוּ.

עבִישׁוּ יֵשׁ לִשְׂאֹל, וְהָרִי שְׁנִינּוּ שְׂאִין חֲטָאָה
 כְּשֶׁאָדָם מְדַקְדֵּק דִּיּוּקִים בַּתּוֹרָה וְיִשְׂאֵל
 שְׂאֵלוֹתָיו לְהָאִיר דְּבָרָיו. פְּסוּק זֶה לֹא מְתִישֵׁב,
 וְיֵשׁ לִשְׂאֹל, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁהֵלֶךְ לְשַׁעִיר,
 לְאִיזָה נָבִיא שֶׁלָּהֶם הִתְגַּלָּה? וְכִשְׁהֵלֶךְ לְפָאֲרָן,
 לְאִיזָה נָבִיא שֶׁלָּהֶם הִתְגַּלָּה? אִם תֹּאמַר שֶׁהִתְגַּלָּה
 לְכֻלָּם, לֹא מֵצֵאנוּ זֶה לְעוֹלָמִים, פָּרַט לְיִשְׂרָאֵל
 לְבָדָם, וְעַל יְדֵי מֹשֶׁה. וְהָרִי נִתְבָּאָר שֶׁכֶּךָ צָרִיךְ
 הַפְּסוּק לֹאמַר: ה' לְסִינִי בָּא וְזָרַח לְשַׁעִיר לָמוּ
 הוֹפִיעַ לְהָר פָּאֲרָן. מַה זֶּה מִשְׁעִיר לָמוּ? וּמַה זֶּה
 מֵהָר פָּאֲרָן? הַכֹּל יֵשׁ לְדַעַת וּלְהַסְתַּכֵּל, וְהָרִי
 שְׂאֵלָנוּ, וְלֹא שֶׁמַּעֲנֵנוּ וְלֹא יִדְעָנוּ.

כְּשֶׁבֵּא רַבִּי שְׁמַעוֹן, בָּא וְשָׂאֵל דְּבָר כְּמַקְדָּם.
 אָמַר לוֹ, הָרִי שְׂאֵלָה זֹו נֶאֱמָרָה. ה'

מְסִינֵי בָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יט) הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא
 אֵלֶיךָ בְּעַב הָעָנָן, וּמְסִינֵי בָּא וְהִתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם.
 וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ, מִמָּה שֶׁאָמְרוּ בְּנֵי שְׁעִיר שְׁלֹא
 רוֹצִים לְקַבֵּל, מִזֶּה הָאִיר לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל וְהוֹסִיף
 עֲלֵיהֶם אוֹר חֲבִיבוֹת גְּדוּלָּה. גַּם כֵּךְ הוֹפִיעַ וְהָאִיר
 לְיִשְׂרָאֵל מִהַר פֶּאֶרֶן, מִמָּה שֶׁאָמְרוּ בְּנֵי פֶּאֶרֶן שְׁלֹא
 רוֹצִים לְקַבֵּל, מִזֶּה הוֹסִיפוּ יִשְׂרָאֵל חֲבִיבוֹת וְאוֹר
 יוֹתֵר כָּרְאוּי.

וְכֵּן שֶׁשֶּׁאֵלֶּת עַל יְדֵי מִי הִתְגַּלָּה אֲלֵיהֶם – (בא רֵאָה)
 סוֹד עֲלִיּוֹן הוּא, וְהִתְגַּלָּה הַדְּבָר עַל יְדֵךְ.
 הַתּוֹרָה יֵצְאָה מִסוֹד עֲלִיּוֹן, שֶׁל רֹאשׁ (קְדוּשָׁה) הַמֶּלֶךְ
 הַנִּסְתָּר. כְּשֶׁהִגִּיעָה לְזֵרוּעַ שְׁמַאל (יְמִין), רֵאָה
 הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ זֵרוּעַ דָּם רַע שֶׁמִּתְרַבֶּה
 מִשָּׁם. אָמַר, צָרִיךְ לְבָרֵךְ וּלְלַבֵּן זֵרוּעַ זוֹ, וְאִם לֹא
 יִמָּךְ אוֹתוֹ דָּם רַע, יִפְגַּם הַכֹּל. אָבֵל צָרִיךְ לְבָרֵךְ
 מִכָּאן כָּל פְּגָם.

מִהַ עֲשֵׂה? קָרָא לְסִמָּא"ל, וּבָא לְפָנָיו, וְאָמַר לוֹ:
 הִתְרַצָּה תּוֹרָתִי. אָמַר: מַה כְּתוּב בָּהּ? אָמַר
 לוֹ: לֹא תִרְצַח. דִּלְגַּה הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא לְמָקוֹם
 שֶׁצָּרִיךְ. אָמַר: חֵס וְשְׁלוֹם, תּוֹרָה זוֹ שֶׁלָּךְ הִיא,
 וְשֶׁלָּךְ תִּהְיֶה. לֹא רוֹצֶה תּוֹרָה זוֹ. שָׁב וְהִתְחַנַּן
 לְפָנָיו. אָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, אִם אַתָּה נוֹתֵן לִי

אותה, כל שלטוני עובר, שהרי שלטוני על הרג
הוא, וקרבות לא יהיו, ושלטוני על כוכב מאדים.
אם כך הכל יתבטל מן העולם.

רבון העולם, קח תורתך, ולא יהיה לי חלק
ונחלה בה. אבל אם נוח לפניה, הרי עם
בני יעקב להם ראיה. והוא חשב שלשון הרע
אמר עליהם. וזהו וזרח משעיר למו, משעיר
ממש יצא לישראל אור. אמר סמא"ל: ודאי אם
בני יעקב יקבלו את זה, יעברו מן העולם ולא
ישלטו לעולמים. שב אליו כמה פעמים ואמר
זה, ואמר לו: אתה בכור, ולך ראיה. אמר לו:
הרי לו בכורתי, והרי מכרתיה לו, ואני הודיתי.
אמר לו: הואיל ולא רצית שיהיה לך בה חלק,
תעבר ממנה בכל. אמר: יפה. אמר לו:
הואיל וכך, תן לי עצה איך אעשה שיקבלוה בני
יעקב שאתה אומר. אמר לו: רבון העולם, צריך
לשחד אותם. קח אור מאור חילות השמים ותן
עליהם, ובזה יקבלוה, והרי שלי יהא בתחלה.
הפשיט ממנו אור שכסה אותו, ונתן לו לתת
להם לישראל, זהו שכתוב וזרח משעיר למו.
משעיר ממש. זה סמא"ל, שכתוב (ויקרא טז) ונשא
השעיר עליו. למו - לישראל.

כיוון שבער זה והעביר דם רע מזרוע שמאל,
חזר לזרוע ימין (שמאל). ראה בו גם כך.
אמר: כך גם צריך לנקות מדם רע זרוע זו.
קרא לרה"ב, אמר לו: התרצה תורתי? אמר
לו: מה כתוב בה? דלג לו ואמר: לא תנאף.
אמר: אוי אם ירשה זו יוריש לי הקדוש ברוך
הוא, ירשה רעה שיעבר ממני כל שלטוני בה,
שהרי ברכת המים נטלתי, ברכת דגי הים,
שכתוב (בראשית א) פרו ורבו וגו', וכתוב (שם יז)
והפריתי אתו והרבייתי אתו וגו', וכתוב (שם טז)
והוא יהיה פרא אדם.

התחיל להתחנן לפני רבונו ואמר לו: רבון
העולם, שני בנים יצאו מאברהם –
הרי בני יצחק, תן להם, ולהם ראוייה. אמר לו:
איני יכול, שאתה הבכור ולך ראוייה. התחיל
להתחנן לפניו, ואמר: רבון העולם, בכורתי תהא
שלו, ואור זה שירשתי על זה, קח ותן להם. וכך
עשה. זהו שכתוב הופיע מהר פארן.

מה שונה שבסמא"ל כתוב וזרח, וברה"ב כתוב
הופיע? אלא נטל באותו אור שהפשיט
ממנו סמא"ל חרב והרג, להרג בדין ולהרג
כראוי. זהו שכתוב (שם) ואשר חרב גאותך. אף על

גב שלא היתה שלך. ונטל אותה ברכה שהפשיט
ממנו רה"ב קצת, כמו שהופיע קצת מברכתם
לעשות פריה ורביה. בגלל כך הופיע מהר פארן,
ולא כתוב וזרח.

כיון שנטל מתנות אלו לישראל מאותם
שליטים גדולים, בא וקרא לכל אותם
רבבות קדש שממנים על שאר העמים, והשיבו
לו גם כך, ומכלם קבל ונטל מתנות לתת להם
לישראל. לרופא שהיה לו כלי אחד מלא סם
חיים ושמרו לבנו. רצה לתת לבנו את אותו כלי
שמן אפרסמון של סם חיים. הרופא היה חכם,
אמר: עבדים רעים יש בביתי, אם ידעו שאני
נותן לבני אוצר זה, ירע בעיניהם וירצו להרגו.

מה עשה? לקח קצת סם המות ונתן על פתח
הכלי, קרא לעבדיו ואמר להם: אתם
נאמנים לפני, התרצו את אותו הסם? אמרו:
נראה מה זה. טרם הריחו רצו למות. אמרו
בלבם: אם סם זה יתן לבנו, ודאי ימות, ואנו
נירש את אדונינו. אמרו לפניו: מורנו, סם זה לא
ראוי אלא לבנה, והרי שכר עבודתנו השארנו
אצלך, לך ותן לו לשחד שיקבל סם זה.

כַּךְ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא רוֹפֵא חָכֶם, יָדַע שְׂאֵם יִתֵּן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל טָרָם שְׂיֻדִּיעַ לָהֶם, בְּכָל יוֹם הָיוּ רוֹדְפִים אֶת יִשְׂרָאֵל עָלֶיהָ וְהוֹרְגִים אוֹתָם. אָבֹל עָשָׂה אֶת זֶה, וְהֵם נָתְנוּ לוֹ מִתְּנוּת וְאוֹצְרוֹת כְּדֵי שְׂיִקְבְּלוּהָ, וְכָלֶם קִבְּלָם מִשֶּׁה לְתַתָּם לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים סח) עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִית שְׁבִי וְגו'. וּמִשּׁוֹם זֶה יֵרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה בְּלִי עֲרֻעוֹר וּבְלִי קִטְרוּג כָּלֵל. בְּרוּךְ הוּא, בְּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

בֹּא וּרְאֵה, עֲדִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵלּוּ מִתְּנוּת וְאוֹצְרוֹת שְׁקִבְלוּ, וּמִשּׁוֹם זֶה לֹא הָיָה שׁוֹלֵט עָלֵיהֶם הַמּוֹת וְלֹא צַד הָאֲחֵר. וְלֹא דִי לָהֶם שְׁלִקְחוּ הַתּוֹרָה בְּלִי עֲרֻעוֹר כָּלֵל, אֲלֹא שְׁקִבְלוּ אוֹצְרוֹת וּמִתְּנוּת מְכָלֶם. כִּיּוֹן שְׁחָטְאוּ מָה כָּתוּב? (שמות לג) וַיִּתְּנֻצְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדִים. הֵם מִתְּנוּת בְּאָדָם. מָה נִשְׁאָר מֵהֶם? אוֹתוֹ שְׁבִי, שְׁכָתוֹב עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִית שְׁבִי וְגו'.

הוֹסִיפוּ וּחָטְאוּ, מָה כָּתוּב? (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרֹד. וְכָתוּב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ שְׁבִי. (ועם כָּל זֶה) וְכָל זְמַן שְׂיִשְׂרָאֵל שָׁבִים לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים, אוֹתָם אוֹצְרוֹת (וְהַכֵּל) חוֹזְרִים אֲלֵיהֶם וּמִתְּכַפְּסִים בָּהֶם,

וְלַעֲתִיד לָבֹא הַכֹּל יִחְזֹר, שְׁכָתוֹב (דברים ל) וְשָׁב ה' אֵלֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְגו'. מִכָּאן וְהִלָּאָה אָמַר דְּבָרְךָ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, (שופטים ה) ה' בָּצָאתְךָ מִשְׁעִיר בְּצַעֲדְךָ מִשְׁדֵּה אָדָם אֶרֶץ רָעָשָׁה. בְּשַׁעַת שְׁהֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁב מִשְׁעִיר, שְׁלֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, אֶרֶץ רָעָשָׁה וְגו'. מָה הֵטַעַם רָעָשָׁה? מִשּׁוֹם שֶׁרָצְתָה לְחֹזֵר לְתַהוֹ וּבִהּוֹ, שֶׁכֶּךָ הַתְּנָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם: אִם יִקְבְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה – מוֹטֵב, וְאִם לֹא – יִחְזֹר הָעוֹלָם לְתַהוֹ וּבִהּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁרָאָתָה הָאֶרֶץ שֶׁהָרִי הַזֶּמִּין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל הָעַמִּים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלֹא קִבְּלוּ, וּמִכָּל הָעַמִּים לֹא נִשְׁאַרוּ אֶלָּא יִשְׂרָאֵל לְבָדָם, חֲשִׁבָה הָאֶרֶץ שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא יִקְבְּלוּ כְּמוֹתָם, וּמִשּׁוֹם זֶה אֶרֶץ רָעָשָׁה. כִּיּוֹן שֶׁאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, מִיָּד שִׁקְטָה, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים עו) אֶרֶץ יִרְאָה וְשִׁקְטָה. יִרְאָה בַּהֲתַחֲלָה, וּלְבִסּוֹף וְשִׁקְטָה.

וּבֹא וִרְאָה, מִשּׁוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל אָמְרוּ נַעֲשֶׂה, לֹא פוֹחֲדִים מִכָּל עֲשִׂיָּה שְׁיֻכָּלוּ כָּל מְכַשְׁפֵּי הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת, וְלֹא מִכָּל קְסָמִים וּכְשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם. מָה הֵטַעַם? אֶחָד בְּגִלָּל זֶה, וְאֶחָד מִשּׁוֹם שֶׁכְּשֶׁהוֹצִיא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָם מִמִּצְרַיִם, שָׁבַר לִפְנֵיהֶם כָּל מִינֵי כְּשָׁפִים וּקְסָמִים שְׁלֹא

יוכלו לשלט בהם, ואותה שעה שבא בלק הוא ידע זאת. מיד – וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה אשר על הנהר וגו'. מה זה פתורה? אלא שיתקין שלחן וירצה משם עצה מה לעשות. אשר על הנהר?! על הנהרים היה לו לכתב! מה זה על הנהר? ודאי כך זה, שעל נהר אחד עומד תמיד.

סדר הלימוד ליום ט אייר [יום 216 בשנה]

רבי אלעזר ורבי אבא היו הולכים לראות את רבי יוסי בן רבי שמעון בן לקוניא, חמיו של רבי אלעזר. קמו בחצות הלילה לעסק בתורה. ישבו. אמר רבי אלעזר, כעת הוא הזמן שהקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע בצדיקים של שם. אמר רבי אבא, שעשוע זה מהו? ואיך משתעשע בהם? אמר רבי אלעזר, דבר זה סוד נסתר הוא, טמיר אלי, שלא ידוע. אמר לו, וכי בריקנות היו עמודים גדולים שמלפנים בעולם הזה שלא יודעים ולא רדפו אחריה לדעת על מה עומדים בעולם הזה, ולמה היו מצפים באותו עולם?

פִּתְחָ רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה כה) ה' אֱלֹהֵי אֲתָה
 אַרְוִמְמָךְ אוֹדָה שְׁמֶךָ כִּי עָשִׂיתָ וְגו'.
 פֶּסוּק זֶה הוּא סוּד הָאֲמוּנָה. ה' – סוּד עֲלִיּוֹן,
 רֵאשִׁית נִקְדָּה עֲלִיּוֹנָה נִסְתָּרָת שְׁלֹא יְדוּעָה. אֱלֹהֵי
 – סוּד (מלכים-א יט) קוֹל דְּמָמָה דָּקָה, וְהִיא
 הָרֵאשִׁית שְׁעוֹמְדָת לְשֹׂאֲלָהּ, וְנִסְתָּרָה וְלֹא
 יְדוּעָה, וְאֵין מִי שְׁמָשִׁיב עָלֶיהָ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא
 נִסְתָּרָת וְטַמִּירָה וְגִנּוּזָה.

אַתָּה – זו הַיָּמִין, רֵאשִׁית שְׁעוֹמְדָת לְשֹׂאֲלָהּ
 וּלְהָשִׁיב בָּהּ, וְהוּא כֹהֵן כֹּהֵן עֲלִיּוֹן, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (תהלים קי) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דְּבָרְתִי מִלְכִּי
 צֶדֶק. מַה זֶה עַל דְּבָרְתִי מִלְכִּי צֶדֶק? אֵלֹא כֹהֵן
 עֲלִיּוֹן זֶה, שֶׁהוּא עוֹמֵד עַל דָּבָר, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ
 דָּבָר לֹא עוֹמֵד אֲלֹא בְיָמִין. וְאוֹתוֹ דָּבָר מֵהוּ?
 מִלְכִּי צֶדֶק, כֶּךָ שְׁמוֹ. וּמַה שְׁאָמַר דְּבָרְתִי, מִשּׁוּם
 שֶׁנִּקְשָׁר בְּדוּד. וְכָל דְּבָרֵי הַשִּׁבְחָ שֶׁלוֹ בָּאוּ בְּאוֹתוֹ
 דָּבָר. וְעַל זֶה דְּבָרְתִי. וּמִשּׁוּם זֶה, אַתָּה – זֶה כֹהֵן.
 וְהֵרִי בְּאַרְנוֹ שֶׁשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הֵם שְׁכָל אֶחָד
 נִקְרָא אַתָּה.

אַרְוִמְמָךְ, הַכֹּל כְּאֶחָד. אוֹדָה שְׁמֶךָ כְּרֵאוֹי, וְשֵׁם
 זֶה יְדוּעַ. כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא, כְּסוּי
 וּלְבוּשׁ לְהַתְלַבֵּשׁ אוֹר נִסְתָּר עֲתִיק, רֵאשִׁית

הַדְרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה, אָדָם הָרָאשׁוֹן, טָמִיר בְּכִסּוּי
שֶׁל אֹר אַחֵר.

דְּבַר אַחֵר כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא – כִּי עָשִׂיתָ אֶל־ךָ.
וּמָהוּ אֶל־ךָ? הָרִי שְׁנִינוּ, אֶל־ךָ בִּי"ת,
אֶלֶף בִּינָה. אָבֵל דְּמוּת שֶׁל א' הִיא שְׁלֹשָׁה
צְדָדִים, רֵאשִׁית הַסּוּד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל אָדָם הָרָאשׁוֹן,
מִשּׁוּם שֶׁבְּדְמוּת א' יֵשׁ שְׁתֵּי זְרוּעוֹת, אַחַת מִכָּאן
וְאַחַת מִכָּאן, וְהַגּוֹף בְּאִמְצָע, וְהַכֹּל סוּד אֶחָד,
וְהוּא סוּד הַיְחָד – א'. וּמִשּׁוּם כֵּךְ אֶלֶף לְחֻשְׁבוֹן
אֶחָד, וְהִינוּ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא. וְרַב הַמְנוּנָא סָבָא
אָמַר כֵּךְ, כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא, פֶּלֶא זֹהִי דְרָגָה אַחַת
מֵאוֹתָם פְּלָאוֹת חֲכָמָה, וּמִיָּהוּ? זֶה (אִיּוֹב כח) נִתִּיב
לֹא יֵדְעוּ עֵיט. וְהוּא פֶּלֶא.

עֲצוֹת מֵרַחֵק. קָרָא לָזֶה בְּתַחֲלָה פֶּלֶא, וְכָאן אָמַר
פֶּלֶא עֲצוֹת מֵרַחֵק. אֲלֹא שֶׁם צְרִיךְ לְמִנּוֹת
שְׁשֶׁה צְדָדִים לְדְרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת, (ישעיה ט) פֶּלֶא יוֹעֵץ
אֶל גְּבוּר אָבִי עַד שֶׁר שְׁלוֹם. וְכָאן לֹא בָא לְמִנּוֹת
חֻשְׁבוֹן. אָבֵל עֲצוֹת מֵרַחֵק מִי הֵם? שְׁנֵי בְּדֵי
עֲרֻבוֹת, שְׁכָל עֲצָה שֶׁל הַנְּבִיאִים בָּא מִשָּׁם. הֵם
נִקְרָאִים עֲצוֹת מֵרַחֵק. אֲמוּנָה אֲמֵן, שְׁנַיִם שֶׁהֵם
אֶחָד, נִהָר וְגֵן. זֶה יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזֶה מְשַׁקֵּה מִמֶּנּוּ.
הָרִי כָּאן כָּל הַסּוּד הַנִּסְתָּר שֶׁל הָאֲמוּנָה.

השלמה מההשמטות סימן י

שֶׁהֵם אֶחָד, נָהָר וְגֵן. נָהָר שְׂיוּצָא מֵעֵדֶן וְגֵן שֶׁהִשְׁקָה מִמֶּנּוּ. כָּאֵן כָּל הַסּוּד הַסְּתוּם שֶׁל הָאֱמוּנָה. וְלִמְדָנוּ שְׁמִי שְׁמַתְעוּרָר בַּלֵּילָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁנַכְנַס הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַחַד עִם הַצַּדִּיקִים בְּגֵן, צָרִיךְ לוֹמַר פְּסוּק זֶה בְּרִצּוֹן הַלֵּב וּלְכוּן דַּעְתּוֹ בּוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ אוֹדֵךְ עַל כִּי נִזְרָאוֹת נִפְלְאוֹתֵי נִפְלָאִים מֵעֲשִׂיךְ וְנִפְשֵׁי יִדְעַת מְאֹד. (וְאַחֵר כֶּךָ וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן וְגו'). וְזֵהוּ שֶׁבַח הַחֲסִידִים הָרָאוּשׁוּנִים כְּשֶׁהִתְעוּרְרוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, וְאַחֵר כֶּךָ מְסֻדְרִים הַשֶּׁבַח שֶׁלָּהֶם וְעוֹסְקִים בַּתוֹרָה.

מֵהוּ שֶׁעָשׂוּ עוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלָּא כָּל הַצַּדִּיקִים שְׁעוֹמְדִים בְּדַמְיוֹתֵיהֶם וּמִתְלַבְּשִׁים בְּגֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּיּוֹן שְׁרוּחֲצִים בִּטָּל שְׁעֵתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחְיוֹת בּוֹ מֵתִים, נִכְנָסִים כָּלֵם לַמְּשִׁיחַ וְשׂוֹאֲלִים מֵה שְׂשׂוֹאֲלִים, וְהָרִי הִתְעוּרְרוּ הַחֲבֵרִים.

אַחֵר כֶּךָ מִתְכַּנְּסִים וּמִשְׁתַּדְּלִים כָּלֵם בְּדַעַת עֲלִיוֹנָה בְּכָל הַיְּשִׁיבוֹת שְׁשֵׁם, וְעַלִּיהֶם כִּמָּה מִמְּנִים, וּמִתְחַדְּשִׁים שֵׁם כִּמָּה חֲדוּשִׁים בַּתוֹרָה. אַחֵר כֶּךָ יוֹצְאִים כָּלֵם וְרוֹאִים כְּשֶׁבֹא אֵלֵיהֶם לְאֲבוֹת, הוּא יוֹצֵא וְהֵם נִכְנָסִים, וְעוֹמְדִים

לפני האבות, ושמחים בהם ובכמה בנים
קדושים שסביבם ושמחים כלם.

בשנכם הקדוש ברוך הוא בחצות הלילה,
כלם עומדים מתקנים כראוי, וכל
ההשתדלות שהשתדלו כל אותו היום בחדושי
תורה, תאות הקדוש ברוך הוא באותם
צדיקים שחדשו בה דברים, ומשתעשע בהם
ובאותם הדברים.

אחר כך כלם מתקנים זכר ונקבה, ואחר
שהקדוש ברוך הוא הריח והשתעשע
בהם בכל אותם דברים סודות חכמתם, מתגלה
עליהם, והם רואים באותו נעם ה', אז כלם
שמחים בחדוה רבה עד שמתפשט זיו ואורם,
ומאותו המשך זיו ואור של חדוה שלהם עושים
פרות ותולדות לעולם הזה, ואותו פרי ותולדה
נכנס תחת כנפי השכינה עד זמן שצריך.

וכך משתעשע בכל צדיק וצדיק, (ואמר)
ואומרים: אשרי המלך שבנים הללו
נבררו לחלקו וגורלו!

קול מתעורר מאמצע הרקיע וקורא בקול חזק
ואומר: זכר ה' לבני אדם את יום

יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ. וְאִז
רַעַשׁ הַשְׁמָחָה שָׁלוּ וְהִקְרָקוּר שָׁלוּ וּמִכָּל
הַצְדִּיקִים שְׁשָׁם נִשְׁמָעִים בְּשִׁלְשׁ מְאוֹת וְתִשְׁעִים
רְקִיעִים, מִשּׁוֹם שְׁאִין חֲדוּהָ וְשִׁעֲשׂוּעַ לְקָדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֵלָּא בְּשַׁעָה שְׁעוּמָדִים בָּהֶם (שְׁעוּמָד יַחַד
עִם) הַצְדִּיקִים שְׁשָׁם, וּמִשּׁוֹם זֶה נִשְׁבַּע וְאָמַר: אִם
אֲשַׁכַּחַךְ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי תִדְבַּק לְשׁוֹנִי
לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֶכִי אִם לֹא אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם
עַל רֹאשׁ שְׁמַחְתִּי. בְּכָל מָקוֹם שִׁישׁ חֲדוּהָ
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, קוֹל זֶה יוֹצֵא וְקוֹרֵא.

אִז יוֹצֵא מִשָּׁם וְעוֹלָה וּמִכָּה רְקִיעִים וְשׁוֹאֵג
שְׁאֲגוֹת, עַד שְׁכָל חִילוֹת הַשָּׁמַיִם כָּלָם
בְּרַעַשׁ הַשְׁמָחָה, וְאִז נוֹשְׁבַת רוּחַ וּמִכָּה בְּעָלִים
שֶׁל אוֹתוֹ אֵילָן גָּדוֹל, וְכָל הָעֲנָפִים שָׁלוּ מִכֵּים
זֶה בָּזָה, וְקוֹל מִתְעוֹרֵר מִתּוֹךְ נוֹף הָאֵילָן,
וְקוֹרֵא וְאָמַר: זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דְּבַר צְוָה
לְאֵלֶּף דּוֹר אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ
לְיִצְחָק. כִּיּוֹן שְׁקוֹל זֶה מִתְעוֹרֵר, שׁוֹמֵעַ אַבְרָהָם
סָבָא וּמִתְעוֹרֵר, (אִז) כְּאֲשֶׁר הוּא רָצוֹן לְמַלְךְ,
וּמִתְנַחֵם אֹתוֹ.

בְּאוֹתָהּ שַׁעָה מִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ אַחַת מֵצַד דְּרוֹם,
וְכָל רָצוֹן וְחֲדוּהָ וּרְפוּאָה מִתְעוֹרְרִים

עַל הָעוֹלָם. וְאֵז עוֹלָה הַבֶּקֶר, וְנִמְצָא רָצוֹן וּמְנוּחָה
לְכָל אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁהֵם בְּבֵית חוֹלִים. אֲשֶׁרֵי הָעַם
שִׁיכוֹלִים לָדַעַת מֵהַסּוּדוֹת הַטְּמִירִים וְהַנְּסֻתִּים
שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי אָבָא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי אֲנִי וְרַבִּי יְהוּדָה
שָׁמֵן עֹכוֹ (הוֹלְכִים) בַּמִּדְבָּר, וְנִכְנְסֵנוּ בַּמַּעְרָה
אַחַת, וּמִצָּאנוּ שָׁם סֵפֶר עֲתִיק אֶחָד מִיָּמִים
רִאשׁוֹנִים. פָּתַחְנוּ אוֹתוֹ, וּמִצָּאנוּ שֶׁהִיא כָּתוּב בּוֹ
בְּרֵאשׁ דְּבָרָיו: (ישעיה מב) הָרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ
וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד, וּבֵאֵר הַפְּסוּק בְּנִשְׁמוֹת
הַצְּדִיקִים. מִיּוֹם שֶׁעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְבְרֵא עוֹלָם.

וַעֲדָה שְׁלֹא נִבְרָא הָעוֹלָם, כָּל רוּחוֹת הַצְּדִיקִים הָיוּ
גְּנוּזוֹת בְּמַחֲשָׁבָה לְפָנָיו, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד
בְּדַמּוּתוֹ. כִּיּוֹן שֶׁצִּיר אֶת הָעוֹלָם, הִתְגַּלּוּ כָּלם
וַעֲמָדוֹ בְּדַמּוּתָם לְפָנָיו בְּרוּמֵי מְרוֹמִים, אַחֵר כֶּף
נָתַן אוֹתָם בְּאוֹצַר אֶחָד בְּגֵן עֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, וְאוֹתוֹ
אוֹצַר לֹא מָלֵא לְעוֹלָמִים, וְתָמִיד קוֹרָא:
הָרֵאשׁוֹנוֹת הֵנָּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. מֵהֵם
אֲנִי מַגִּיד כָּלם בְּשִׁמוֹת. וְאֵין תַּאֲוָה וְכִסּוּף לְאוֹצַר
הַזֶּה, אֲלֹא רַק לְהוֹרִיק בּוֹ נִשְׁמוֹת תָּמִיד.

כְּמוֹ שְׁלֵגֵיהֶנָּם אֵין תַּאֲוָה וְכִסּוּף אֲלֹא רַק לְקַבֵּל
נִשְׁמוֹת לְטֹהַר שָׁם. וְכָל יוֹם קוֹרָא: הֵב הֵב.

מה זה הב הב? (אָלֶא) שָׂרָף שָׂרָף. וְאוֹתוֹ אוֹצֵר
 לִוְקַח כָּל (אוֹתוֹ) הַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ, עַד זְמַן שְׁמִלְכִישָׁם
 וּמוֹרִידֵם לְעוֹלָם הַזֶּה, וּמִתּוֹךְ חֲטָא אָדָם הָרָאשׁוֹן
 שֶׁהַמָּשִׁיךְ צַד הָרַע לְעוֹלָם, הַצָּטָרְכוֹ לְהִלְבִּישׁ
 אוֹתָן נְשָׁמוֹת בְּלְבוּשׁ זֶה, שֶׁהָרִי לְבוּשׁ אַחֵר רָצָה
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִלְבִּישׁ לְאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת. (וְאָמַר
 בְּאוֹתוֹ סֵפֶר) וְהָיוּ (וְהָיָה) אָמַר אוֹתוֹ סוֹפֵר: עַד כָּאן
 שֶׁתִּקּוּ (שֶׁתִּקּוּ). וְעוֹד רְאִיתִי מִכָּאן וְהִלָּאָה אוֹתִיּוֹת
 מַחֲוֹקוֹת שֶׁלֹּא יָדוּעוֹת.

וְאַחֵר כֵּךְ רְאִיתִי אוֹתָן בַּחֲלוּם, וְאָמְרוּ לִי: שֶׁתִּקּוּ
 וְאַל תִּגְלֶה, אֲלֵא לִסְלַע הַתִּקְיָף. וְכֵךְ
 עָשִׂיתִי. וּמִצָּאתִי בּוֹ שְׂפָלִים שֶׁל לְבוּשׁ אַחֵר
 עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִלְבִּישׁ אֶת אוֹתָן
 נְשָׁמוֹת לְעֵתִידִים (לְעֵתִיד) לְבָא. (אִם כֵּן) מֵתִים שֶׁחִיו
 עַל יְדֵי יַחֲזָקָא, מָה הִטָּעַם לֹא עָשָׂה לָהֶם אֶת
 אוֹתוֹ הַלְבוּשׁ?

אָלֶא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַן לְהַעֲבִיר בְּעוֹלָם
 אוֹתוֹ אוֹר טָהוֹר שְׁעוֹשֶׂה לְבוּשִׁים,
 וּמִשּׁוּם זֶה לֹא הִלְבִּישָׁם אֲלֵא כְּמוֹ שֶׁהֵם הָיוּ, וְכֵךְ
 יִהְיֶה לְתַחֲתֵי הַמֵּתִים, פָּרַט שְׁאוֹתָהּ זֶהֱמָא שֶׁל
 הַהֲתַחֲלָה לֹא נִמְצְאָת שָׁם.

כְּשִׁינִיצָא אָדָם מִהָעוֹלָם הַזֶּה, כָּלָם, בֵּין צַדִּיקִים
בֵּין חֲסִידִים וְתַמִּימִים וְרָשָׁעִים
וְחִיבִים, כָּלָם עוֹבְרִים בְּדֶרֶךְ זו לְרֹאוֹת אֶת אָדָם
הָרָאוֹן לְבְנֵי הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם לּוֹקְחִים דֶּרֶךְ, הֵן
לְגַן עֵדֶן הֵן לְגִיהֶנָּם.

כָּל אוֹתָם שֶׁדִּרְכָם לְגַן עֵדֶן, מִתְקַרְבִּים לַחֻמָּה
הַחִיצוֹנִית מֵאוֹתָן שְׁלֹשׁ חוֹמוֹת שָׁשׁ, וְאִז
יוֹצֵא מִמֶּנָּה אֶחָד, וּמִתְעוֹרֵר לְפָנֶיהֶם וְקוֹרָא
וְאוֹמֵר: אֲשֶׁרִיכֶם הַצַּדִּיקִים (בְּכָל הָעוֹלָמוֹת) בָּעוֹלָם!
וְאוֹתוֹ מִמֶּנָּה, שָׁמוּ יַעֲזֹרָא"ל, מְלַמֵּד אוֹתָם אֶת
הַדֶּרֶךְ, וְהוֹלְכִים לְפָנָיו עַד שֶׁעַר אֶחָד שֶׁל הַגִּיהֶנָּם,
וְאוֹתוֹ מִמֶּנָּה קוֹרָא בְּחִיל וְאוֹמֵר: צַנְנוּ הָעֵשֶׁן!
צַנְנוּ הַשִּׁרְפָּה! בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מְצַנְנִים אוֹתָהּ
בְּבִהִילוֹת, וְנִכְנָסִים כָּלָם וְטוֹבְלִים וְעוֹבְרִים, וְכָל
אוֹתָם רָשָׁעִים נִמְסְרִים בְּיַד דּוּמ"ה וְנִכְנָסִים
בְּגִיהֶנָּם, וְכָל אוֹתָם צַדִּיקִים לֹא נִמְסְרִים בְּיָדוֹ,
אֲלָא (בְּיָד) הַמִּמֶּנָּה הַזֶּה.

וְאַחֵר שְׁטוֹבְלִים וְעוֹבְרִים, הַמִּמֶּנָּה הַזֶּה הוֹלֵךְ
לְפָנֶיהֶם עַד שֶׁמִּגִּיעִים לַחֻמַּת גֵּן עֵדֶן,
וְאוֹתוֹ מִמֶּנָּה קוֹרָא לִפְתָּח וְאוֹמֵר: פְּתָחוּ שְׁעָרִים
וַיָּבֹא גוֹי צַדִּיק שֶׁמֶר אֱמָנִים (ישעיה כו). אִז פּוֹתְחִים
פְּתָח וּמְכַנִּיסִים אוֹתָם, וְכֵךְ בְּכָל פְּתָח.

כִּיּוֹן שְׁנִכְנְסוּ לְתוֹךְ מְקוֹם שְׁצַדִּיקִים אַחֲרֵים
 עוֹמְדִים, כַּמָּה חֲדוּהַ עַל חֲדוּהַ עַל
 הַצַּדִּיקִים, וְכָל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה שְׂמֵחִים. לְסוֹף
 שְׁלֹשָׁה יָמִים שְׂמֵת־חֲבָאִים בְּהִיכְלוֹת יְדוּעִים,
 יוֹצְאִים וְאוֹרִירִים נוֹשְׁבִים, וּמַצְטַרִּירִים כָּל־
 בְּדַמְיּוֹתֵיהֶם. מִכָּאן וְהָלָא הַיּוֹרְשִׁים יִרְשֶׁה כָּרְאוּי
 לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.

מִרְאָה שְׁנִרְאָה בְּגֵן עֵדֶן מִמֶּרְאָה נִכְבֵּד, דְּמוּת כָּל
 הַדְּמִיּוֹת, וְגִזְוֹן שֶׁל כָּל הַגְּזוֹנִים. שְׁמֵלֶךְ
 הַקְּדוֹשׁ לֹא מִתְגַּלֶּה בְּהִיכָל וְלֹא בְּמִקְוֶה אֶחָד,
 אֲלֹא נִפְתָּח רָקִיעַ מְרָקֵם עַל גִּב הַגֵּן לְאַרְבַּעַה
 צַדִּדִּים, וּמִתְמַלֵּא מִזִּיּו כְבוֹד הַקְּדוֹשׁ וְנִרְאָה שָׁם,
 וְנִהְיִים כָּל הַצַּדִּיקִים. מִי רָאָה חֲדוּהַ וְכִסּוּף קְדוֹשׁ
 שֶׁל אוֹתוֹ נֶעַם ה'.

עַד כָּאֵן הָיָה לִי רִשּׁוֹת לְרִאוֹת בְּאוֹתוֹ סִפְר.
 כְּשֶׁהִקְפֵּנוּ לְרִאוֹת בּוֹ יוֹתֵר, פָּרַח מִיָּדִי וְלֹא
 רָאִיתִי אוֹתוֹ. נִשְׁאַרְתִּי עֶצוּב וּבְכִיתִי, יִשְׁנָתִי שָׁם
 בְּאוֹתָהּ מְעָרָה וְרָאִיתִי אוֹתוֹ (אֵת אוֹתוֹ) שֶׁהָיָה לְבוֹשׁ
 מִדִּים. אָמַר לִי, רַבִּי, לָמָּה לָךְ לִבְכוּת? וְאֵל
 תִּתְעַצֵּב (מִמִּי) מִמָּה שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ סִפְר. פָּרַח אֵלָיו
 וּלְקַחוּ, וְעַד שֶׁלֹּא יֵצֵא מִהָעוֹלָם הַזֶּה, גָּנַז אוֹתוֹ

בְּאוֹתָהּ מַעֲרָה שְׁבַמְדָּבָר הַזֶּה, וְכַעַת שְׁהִיָּה
מִתְגַּלָּה לַחַיִּים כָּאֵן, פָּרַח בְּאִוִּיר וּלְקַחוּ.

מִכָּאֵן וְהִלָּאָה לָךְ לְדִרְכָּךְ. וּמֵאוֹתוֹ יוֹם וְעַד עַכְשָׁו
לֹא הִתְגַּלָּה לִי וְלֹא זָכִיתִי לִשְׁמַעַ מִמִּי הִיָּה,
וּבְכָל זְמַן שְׁאֲנִי נִזְכֵּר, אֲנִי נִשְׁאָר עָצוּב. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, אוּלַי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בְּכַבּוּדוֹ
שְׁלֹא רוֹצֵה שְׁתִּתְגַּלָּה בְּעוֹלָם.

עַד שִׁישְׁבוּ וְעָסְקוּ בְּדִבְרִים אַחֲרִים עֲלִיוֹנִים
וְנִכְבָּדִים, הָאִיר הַיּוֹם. קָמוּ וְהִלְכוּ. אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר, כַּעַת עַת רְצוֹן מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ
הַקְדוּשׁ, נֹאמַר דְּבָרֵי תוֹרָה וְנִתְעַסֵּק בָּהּ וְנִשְׁתַּתַּף
בְּשִׁכְנָהּ. פִּתַּח וְאָמַר, ה' בִּקֵּר תִּשְׁמַע קוֹלִי בִּקֵּר
אֶעֱרֹךְ לָךְ וְאֶצְפֶּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּלָעַם
הִרְשָׁע מִי הָרַג אוֹתוֹ, וְאִיךָ נִהְרַג? אָמַר רַבִּי
יִצְחָק וְכָלִי: (ע"כ מֵהַשְׁמָטוֹת).

השלמה מההשמטות נ"א סימן י

לֵאמֹר הִנֵּה עִם יֵצָא מִמִּצְרַיִם. אִם תֹּאמַר שְׁהִיָּה
צָרִיךְ לְקַחַת שְׁמוֹת וַיּוֹחֲסִין שְׁלָהֶם – לֹא
צָרִיךְ, אֲלֵא דֶּרֶךְ כָּלֵל, שְׁכָתוּב הִנֵּה עִם יֵצָא. מַה
הֵטַעַם? מִשּׁוֹם שְׁכָךְ קָרָא לָהֶם הַפֶּטְרוֹן שְׁלָהֶם
כַּמָּה פְּעָמִים. וְעַל זֶה אֵל תִּטְעֶה שְׁכָתוּב שְׁלַח אֶת
עַמִּי, בְּכָל זְמַן.

וְעוֹד, כְּשֶׁלֶקְחַת עֵצָה עֲלֵיהֶם עִם פְּרָעָה, בְּלִשׁוֹן
זֶה יִכְלֹת לָהֶם, שְׁכָתוּב הִנֵּה עִם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל רַב וְעֲצוּם מִמֶּנּוּ. גַּם כָּאן, שְׁכָתוּב הִנֵּה עִם
יֵצָא מִמִּצְרַיִם. וְלֹא הוֹצִיא אוֹתָם אַחֵר, אֲלֹא הוּא
מַעֲצָמוּ יֵצָא, וּמִשּׁוּם כֵּךְ תּוּכַל לְהִרְע לָהֶם.

הִנֵּה כֶסֶה אֶת עֵין הָאָרֶץ. יֵשׁ אוֹמְרִים, סִיחּוֹן
וְעוֹג שִׁישְׂרָאֵל הָרְגוּ אוֹתָם, שְׁהִיו עֵין
הָאָרֶץ. אֲלֹא כְּשֶׁהִבִּיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲרֵבָה
עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם, כְּתוּב וַיִּכַּס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ
וַתַּחֲשֹׁף הָאָרֶץ, לָמָּה? מִשּׁוּם שְׁכָל מְכַשְׁפִּי
וְקוֹסְמֵי הָעוֹלָם לֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים, אֲלֹא רַק
דָּבָר אֶחָד בְּדִרְגָּה אַחַת בְּזִמְן אֶחָד, וְעַם זֶה הִבִּיא
עָרֹב מְבַלְבֵּל מִכְּמָה מִיָּנִים מְבַלְבָּלִים אֵלָיו בְּאֵלָיו,
עַד שֶׁלֹּא יָכְלוּ כָּל מְכַשְׁפִּים וְקוֹסְמִים לַעֲמֹד, וְזֶהוּ
וַיִּכַּס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ, וְכָאן כְּתוּב וַיִּכַּס אֶת עֵין
הָאָרֶץ, וְכֵן הוּא וְדַאי.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בָּלֶק וּבִלְעָם לֹא הָיוּ בְּעוֹלָם
מְכַשְׁפִּים וְקוֹדְמִים כְּמוֹתָם. (בִּלְעָם), חִילוֹ
וְכַחוֹ הָיָה בְּפִיו וְעֵינָיו. בָּלֶק, חִילוֹ וְכַחוֹ הָיָה
בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו. וְזֶה צָרִיךְ אֶת זֶה, שְׁהָרִי כָּל סוּגֵי
הַכְּשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם, בְּפָה וּבְמַעֲשֵׂה הוּא, וּבִבְהֶם

תלויים. לבלעם הִיָּה לְשׁוֹן וְלֹא יָדִים, לְבָלָק הָיוּ
יָדִים וְלֹא לְשׁוֹן.

הֵלְכוּ הַחֲבֵרִים עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֶה אַחַת, וְהַשֹּׁמֵשׁ
הִיָּתָה חֲזָקָה מְאֹד. רָאוּ אֶת אוֹתוֹ בֵּית
הַשָּׂדֶה בִּיפִי הָעֲשָׂבִים, וּמִיָּם יּוֹצְאִים לְכָל צֶד וְעֲצֵי
הַשָּׂדֶה רַבִּים. יָשְׁבוּ שָׁם. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, כַּמָּה
נָאָה מְקוֹם זֶה לְנוּחַ בּוֹ.

עַד שֶׁיָּשְׁבוּ הָרִי נָחַשׁ גָּדוֹל בָּא בְּחֻזֵּק הַשֹּׁמֵשׁ
וְעָבַר לִפְנֵיהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלֶעָזָר, נָחַשׁ
נָחַשׁ, סֵטָה לָךְ מִדֶּרֶכְךָ, שֶׁהָרִי שָׁב אוֹתוֹ הָאִישׁ
וְהִתְנַחֵם עַל מֶה שֶׁעָשָׂה וְלֹא יוֹסִיף לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ
הַדֶּבֶר. תָּמָהּ הַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מָהוּ?
אָמַר לָהֶם, שְׁתַּקּוּ.

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, נָחַשׁ נָחַשׁ, לְאַחַר שֶׁלַּחְשׁוֹ לָךְ
מִהַשָּׂמַיִם, הִתְנַחֵם אוֹתוֹ הָאִישׁ וְשָׁם
בְּרָצוֹנוֹ שְׁלֹא יָשׁוּב בּוֹ לַעֲוִלָּמִים, סֵטָה לָךְ מִדֶּרֶכְךָ.
עָמַד הַנָּחַשׁ עַל עַמְדוֹ, וְלֹא לָקַח לְכָאן וּלְכָאן. שָׁב
כְּמוֹ מְקֻדָּם. אָמַר לוֹ, נָחַשׁ נָחַשׁ, יִדְעָתִי מֶה שֶׁאַתָּה
רוֹצֶה, שׁוּב מִדֶּרֶכְךָ, שֶׁהָרִי גּוֹי רָשָׁע בָּא שֶׁעָשָׂה
רַע לַיהוּדִי אֶחָד, וְהָרִי הוּא יֵשֵׁן שׁוֹכֵב בְּמַעְרָה
שְׁלֵךְ, לָךְ וְהִרְגָּהוּ. מִיָּד חָזַר אוֹתוֹ הַנָּחַשׁ וְדָלַג
דְּלוּגִים לִפְנֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם לֹא הָיִיתִי פֹה, כַּמָּה רָעוֹת
הָיָה עוֹשֶׂה הַנָּחֵשׁ הַזֶּה, שֶׁהָרִי אָדָם יְהוּדִי
אֶחָד עָשָׂה מַעֲשֵׂה שֶׁל חֲטָא, וְעַד שֶׁלֹּא שָׁב
בְּתִשְׁבּוּבָה לְחָשׂוֹ לַנָּחֵשׁ הַזֶּה לְהַרְג אוֹתוֹ, וְנִמְלָךְ
אוֹתוֹ הָאִישׁ בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ, וְהִתְנַחֵם מִחֲטָאוֹ,
וְאָמַר שֶׁלֹּא יָשׁוּב לְעוֹלָמִים לְאוֹתוֹ הַחֲטָא, וְעַל
כֵּךְ נִצּוֹל מִן הַדִּין.

אָמְרוּ הַחֲבָרִים לְרַבִּי אֶלְעָזָר, בַּמָּה יָדַעְתָּ? אָמַר
לָהֶם, סִימָן נָתַן לִי אָבִא, וְאֲנִי יוֹדֵעַ אוֹתוֹ.
אָמַר לוֹ, מִיֵּלָא הַנָּחֵשׁ שֶׁיָּדַעְתָּ בּוֹ, אוֹתוֹ שֶׁהִתְנַחֵם
וְשָׁב מִחֲטָאוֹ בַּמָּה יָדַעְתָּ? אָמַר לָהֶם, כִּשְׁהִיָּה
הוֹלֵךְ אוֹתוֹ הַנָּחֵשׁ, הַקְּשָׁקְשִׁים שָׁלוֹ הָיוּ עוֹלָיִם
וְזָנְבוֹ זָקוּף, וְהוּא שֶׁהוֹלֵךְ (הוֹלֵךְ) בְּבִהִילוֹת, רוֹחַ
אֶחָת הָיְתָה הוֹלֶכֶת כְּנִגְדּוֹ וְקוֹרֵאת לְפָנָיו: שׁוּב
מִדְּרָכְךָ, שֶׁהָרִי שָׁב מִחֲטָאוֹ וְהִתְנַחֵם אוֹתוֹ הָאִישׁ.
וְאוֹתוֹ הַנָּחֵשׁ הָרַע לֹא הָיָה מְצִית עַד שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ
כֶּפֶר אֶתוֹ בְּמָקוֹם אוֹתוֹ אָדָם שֶׁהִתְחַיֵּב
מִיתָה וְשָׁב. שֶׁכֵּךְ דֶּרֶךְ הַנָּחֵשׁ לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה –
כִּיּוֹן שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת, לֹא שָׁב עַד שֶׁהִשְׁלִים אוֹתוֹ
הַדִּין הָרַע שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת, אוֹ שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ
בְּמָקוֹמוֹ רָשָׁע אַחֵר בְּכֶפֶר, שֶׁהָרִי בְּרִיקָנוֹת הוּא
לֹא יֵצֵא, כִּיּוֹן שֶׁנִּתְּנָה לוֹ רְשׁוּת.

אָמְרוּ לוֹ, מִיֵּלָא כָּל זֶה, אוֹתוֹ גּוֹי שְׁאִמְרַת שְׁנַתָּת
לוֹ כִּפּוּר בַּמָּה יִדְעַתָּ? אָמַר לָהֶם, כִּיּוֹן
שְׁדַבְּרַתִּי לְנַחֵשׁ, אוֹתוֹ רוּחַ שְׁהִיְתָה כְּנִגְדּוֹ
וְלוֹחֶשֶׁת לוֹ שִׁישׁוּב לְדַרְכוֹ, שְׁהִירי אוֹתוֹ אָדָם
הַתְּנַחֵם, דְּלָגָה אוֹתָהּ רוּחַ עַל אֲזָנוֹ (אֲזַנִּי וְאִמְרָה לִי).

תַּמָּהוּ הַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נִלְךְ וְנִרְאָה,
שְׁהִירי הַנַּחֵשׁ עָשָׂה מָה שְׁעָשָׂה. קָמוּ
וְקָרְבוּ לְסִלַּע אֶחָד בְּאוֹתוֹ בֵּית שְׁדָה, וּמָצְאוּ אוֹתוֹ
הַגּוֹי מֵת וְאוֹתוֹ נָחֵשׁ כְּרוּךְ עַל עֵקְבוֹ, וְלֹא הָיָה
נִבְדָּל מִמֶּנּוּ. וְאַחֲרַי כֶּךָ נִפְרַד מֵעֵקְבוֹ וְעָלָה עַל
גִּרְוֹנוֹ וְנִכְרַךְ שָׁם, וּמָשָׁם הָיָה יוֹרֵד עַל עֵקְבוֹ, שְׁלֹא
הָיָה נִפְרַד מִמֶּנּוּ.

מִצְאוּ לוֹ אַרְנַק אֶחָד מְלֵא דִינָרִים שְׁגֹזֵל מִיהוּדִי
אֶחָד בְּדֶרֶךְ וְהִכָּה אוֹתוֹ. לָקַח רַבִּי אֶלְעָזָר
אֶת הָאַרְנַק. אָמַר, בְּרוּךְ הַרְחֵמָן שְׁכַפֵּל הוּא עוֹשֶׂה
שְׁלִיחוֹת. שָׁבוּ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁהָיוּ (הוֹלְכִים).

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר יִקְרָת בְּעֵינֵי
נִכְבְּדַת וְאֲנִי אֶהְבְּתִיךָ וְאַתָּן אָדָם תַּחְתִּיךָ
וְלֵאמִים תַּחַת נִפְשֶׁךָ (ישעיה מג). מֵאֲשֶׁר יִקְרָת?! יִקְרָ
צָרִיךְ לוֹ לְכַתֵּב! וְכֶךָ צָרִיךְ: מֵאֲשֶׁר אַתָּה יִקְרָ
בְּעֵינֵי. מֵהוּ יִקְרָת? מִכָּלֵל שֶׁהוּא מַעְצָמוֹ הַתְּכַפֵּד,

אֵלָא כִּךָּ הוּא בּוֹדָאִי. שְׁכָל בֶּן אָדָם שֶׁהוּא בְּחִיּוֹב
 לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בִּהְתַּחֲלָה הוּא מְזַלְזֵל
 וּמִתְעַב (תועבה) לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַחַר
 שֶׁנִּמְלָךְ וְשָׁב מִחֻטְאוֹ, עֲכָשׁוּ הוּא הִתְכַּבֵּד מֵעֲצָמוֹ,
 וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרָא עָלָיו וְאוֹמֵר, מֵאֲשֶׁר
 יִקְרָתָּ בְּעֵינֵי נִכְבְּדָתָּ. אֵתָּה מֵעֲצָמָךְ נִכְבְּדָתָּ.

בְּעֵינֵי נִכְבְּדָתָּ וְאֲנִי אֶהְבֵּתִיךָ. שְׁהֲרִי אֵין אֶהְבָּה
 לַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם הַבֶּן אָדָם בְּעוֹלָם
 הַזֶּה אֵלָא בְּמִי שֶׁשָּׁב מִחֻטְאוֹ, וְעַל זֶה אֲנִי
 אֶהְבֵּתִיךָ, אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה שְׁהֲרִי נִתְתִּי רְשׁוּת
 לִנְחָשׁ לְהִזִּיק? זוֹהִי הָעֵצָה – וְאַתָּן אָדָם תַּחֲתִיךָ.
 מֵהוּ אָדָם שֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תַּחֲתָיו? אוֹתוֹ
 אָדָם שָׁבָא מֵעַם אַחֵר, שְׁאוֹתוֹ נָחַשׁ יֹאכֵל מִשְּׁלוֹ,
 שִׁכְתוֹב וְאַתָּן אָדָם, אֵל תִּקְרִי אָדָם אֵלָא אֱדוּם.
 וְלֹאֲמִים, זֶהוּ (בראשית כה) לֹאֵם מִלֹּאֵם יֶאֱמָץ, וְזֶה
 זֶרַע עֲשׂוֹ שֶׁנָּתַן תַּחַת נִפְשׁוֹ.

עַד שֶׁיֵּשְׁבוּ הָרִי הַיְּהוּדִי הַזֶּה שְׁאוֹתוֹ הַגּוֹי גָּזֵל
וְהִנָּחַשׁ הָרָגוֹ, בָּא בְּדֶרֶךְ לֶאֱהָ וְעִיף, וּמִתוֹךְ
חִזֵּק הַשֹּׁמֵשׁ נִכְנָס בְּאוֹתוֹ שָׂדֶה וַיֵּשֶׁב תַּחַת עֵץ
אַחֵד, וְהָיָה מִתְרַעַם לַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִצְדִּיק
עָלָיו אֵת הַדִּין וְאוֹמֵר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, גְּלוּי וַיִּדּוּעַ
לִפְנֵיךָ שְׁאִינִי חוֹשֵׁשׁ עָלַי וְעַל גּוֹפִי וְעַל מָמוֹנִי

כלום, שְהָרִי בְדִין נַעֲשֶׂה כָּל (מֵה) שְנַעֲשֶׂה, אָבֵל אָב
וְאִם זִקְנִים יֵשׁ לִי, שְאִין לִי בְמָה אֶפְרַנֵּס אוֹתָם,
וְעַל זֶה חֲשַׁשְׁתִּי.

יַעֲזֹד עַל כָּל זֶה – צָרוּר אֶחָד שֶׁל דִּינָרִים שְהִיָּה
בְּאוֹתוֹ הָאֶרְנָק, שֶׁל עָנִי אֶחָד לַעֲשׂוֹת חֶפֶה
לְבָתוֹ הָעֲנִיָּה, מָה אַעֲשֶׂה? רַבּוֹן הָעוֹלָם, עַל זֶה
כּוֹאֲבֵנִי בְּלִבִּי יוֹתֵר.

בְּכָה וְאָמַר, (תהלים יט) מִשְׁפָּטִי ה' אֶמֶת צִדְקוֹ יַחֲדוּ.
דִּינָיו שֶׁל רַבּוֹן הָעוֹלָם הֵם אֶמֶת. לָמָּה הֵם
אֶמֶת? מִשּׁוֹם שֶׁצִּדְקוֹ יַחֲדוּ. שְהָרִי בִשְׁעַת הַדִּין,
כְּשֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת (דִּין), כְּמָה
בְּעָלֵי מַגְנִים עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה,
וּמִצְדִּיקִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְנִלְחָמִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ. כִּיּוֹן
שֶׁצִּדְקוֹ אֵלּוּ בְּאֵלּוּ וְהִסְכִּימוּ כָאֶחָד, אֲזִי מִשְׁפָּטִי
ה' אֶמֶת. אֵימָתִי צִדְקוֹ יַחֲדוּ? כְּשֶׁמִּצְדִּיקִים כָּל בְּנֵי
הַדִּין שְׁלַמְעָלָה. וְעַל זֶה, רַבּוֹן הָעוֹלָם, אֲנִי בּוֹכָה,
וְלֹא עַל שְׁלִי!

שְׁמַע רַבִּי אֲלַעֲזֹר וְהַחֲבָרִים, וְקָמוּ אֵלָיו. רָאוּ
אוֹתוֹ שְהִיָּה יוֹשֵׁב תַּחַת אוֹתוֹ הָעֵץ,
וְהַחֲזִיקוּ בּוֹ, וְנָטְלוּ אוֹתוֹ אֵלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי
אֲלַעֲזֹר, (אל תפחד) צִדִּיק אֶמֶת, שְאִם אֵינֶךָ צִדִּיק, לֹא

יִרְחִישׁ לָךְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִס גָּדוֹל כְּמוֹ
שְׁעָשָׂה. בְּרֹאשׁוֹנָה טל אֲרִנְקָה, וְתִלָּךְ וְתִרְאָה מֶה
שְׁעָשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגִלְגָּלָךְ.

הִלָּךְ עִמָּם, וְרָאָה אוֹתוֹ הַגּוֹי מֵת, וְהִנָּחַשׁ הָיָה
עוֹשֶׂה בּוֹ נִקְמוֹת, וְהָיָה כְּרוּךְ עַל צִנְאוֹרוֹ.
הַשְׁתַּטַּח אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי בַּעֲפָר, וְהוֹדָה וְשִׁבַּח אֶת
רַבּוֹן הָעוֹלָם, וְקָם וְנָשַׁק יְדֵי רַבִּי אֶלְעָזָר
וְהַחֲבֵרִים. אָמַר לָהֶם: כָּעֵת יִדְעָתִי שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא הִרְחִישׁ נִס זֶה בְּגִלְגָּלְכֶם.

אָבֵל חֲכָמִים, עַל הָאָב וְהָאִם הַזִּקְנִים שִׁישׁ לִי
אֲנִי בּוֹכָה, וְעַל הָעָנִי שֶׁנָּתַן לִי אֶת הַצָּרוֹר.
פָּתַח הָאֲרִנָּק וְהִרְאָה לָהֶם אֶת הַצָּרוֹר, וְכֵן הִרְאָה
לָהֶם הַמִּכָּה שְׁעָשָׂה לוֹ אוֹתוֹ הַגּוֹי. הִתְפַּלֵּל עָלָיו
רַבִּי אֶלְעָזָר, וְנִרְפָּא.

קָרְבוֹ לְאוֹתוֹ הַגּוֹי כְּמִקְדָּם, וְרָאוּ אוֹתוֹ הַנָּחֵשׁ
שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בּוֹ כְּבִרְאשׁוֹנָה. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, נָחַשׁ נָחַשׁ, כָּל מֶה שְׁעָשִׂיתָ – נָאָה עָשִׂיתָ,
וְעוֹד שֶׁהִרְאִיתָ כִּחֶךָ וּגְבוּרָתְךָ בּוֹ וְעָשִׂיתָ בּוֹ נִקְמוֹת
רַבּוֹת, וְהָרִי רָאִינוּ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים, וְהִרְאִיתָ כָּל מֶה
שְׁעָשִׂיתָ. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה לָךְ וְהִתְחַבֵּא בַּמַּעֲרָתְךָ,
וּגּוֹזְרֵנִי עָלֶיךָ, שְׁלֹא תִזְיַק לְבְרִיָּה בְּעוֹלָם. נִפְרַד
אוֹתוֹ הַנָּחֵשׁ, וְכִפְּףָ רֹאשׁוֹ וְהִלָּךְ לוֹ.

אמר רבי אלעזר לאותו היהודי: טל את תכשיט שונאך, שהרי כיס של זהב יש לו אצלו שהשאיר לו בנו של אותו גוי לאביו, ואל תטל משלו כלום, ולך לאיש שבמקום פלוני, ותמצא שמתה אשתו. לך אליו, ותן לו כיס הדינרים הזה, משום שלאותו האיש יש בין אחד, ושמו שמעון, והיה הולך עם סחורה על הים, והם בספינה, ובנו של הגוי הזה גנב לו אותו הכיס ונתן אותו לאותו רשע. ואמר לאותו היהודי שיעלה כיס זה לבנו, שבמהירות ילך אליו, ויודה לקדוש ברוך הוא שהחזיר אבדה לבעליו. וכך עשה. נטל הכיס, והשתחוה לפני רבי אלעזר ונשק ידו. תמהו החברים.

אמר רבי אבא, בכל הדרך הזו יש תמיהה בכל מה שראינו בך, וכעת היא תמיהה על תמיהה, מה זה? אמר להם: דבר זה אינו בסימן הוא ולא בחכמה, אלא שרוחי מסתכל, ואני ראיתי כאלו בעין ראיתי. תמהו כל החברים. הלכו כל החברים ואותו היהודי עמם, עד שהגיעו לחמיו. כיון שהגיעו לשם, מצאו את חמיו שהיה יושב על גבי מטתו ועוסק בתורה. ברח ברכה רבי אלעזר, וברכו החברים, והוא שמח עמם.

סדר הלימוד ליום י אייר [יום 217 בשנה]

פִּתְחָה רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ירמיה יז) רַפְּאֲנִי ה' וְאֶרְפָּא
הוֹשִׁיעֲנִי וְאוֹשַׁעָה. כִּיּוֹן שְׁאָמַר רַפְּאֲנִי ה',
מֵהוּ וְאֶרְפָּא? כִּיּוֹן שְׁאָמַר הוֹשִׁיעֲנִי, מֵהוּ
וְאוֹשַׁעָה? כִּיּוֹן שֶׁהָרֹפֵא מְרַפָּא, מִי הוּא שְׂיִכָּה?
אָלֵא (אָמַר רַבִּי יוֹסִי חֲמִיו), כָּל רְפוּאָה שֶׁבָּעוֹלָם בְּיַד
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲבָל יֵשׁ מֵהֶם עַל יְדֵי
שְׁלִיחַ, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ בְּיַד שְׁלִיחַ. וְאוֹתָם
שֶׁנִּמְסְרוּ בְּיַד שְׁלִיחַ הֵם רְפוּאָה, אֲבָל לַפְּעָמִים
חוֹזְרִים. אֲבָל אוֹתָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַפָּא
לֹא חוֹזְרִים לְעוֹלָמִים, וְעַל זֶה רְפוּאָתוֹ הִיא
רְפוּאָה, שְׁאִין בָּהּ חֲלִי כָּלֵל. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ רַפְּאֲנִי
ה' וְאֶרְפָּא, וְזֶה בְּלִי קִטְרוּג כָּלֵל. וְכַעַת, חֲבָרִים,
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לִי רְפוּאָה, וְעָשָׂק לִי
וְעָרַב לִי.

סִפְּרוּ לוֹ כָּל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. תָּמָה וּבִכָּה וְשִׂמְחָה.
אָמַר, חֲבָרִים, נִדְרָתִי שְׁאַלְךָ אֱלֹהֵי
וְאֶתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְנוֹדָה וּנִשְׁבַּח לְרַבּוֹן הָעוֹלָם.
שִׂמְחָה עִמָּם.

אָמְרוּ לוֹ: בְּמָה הָיִיתָ מִתְעַסֵּק? אָמַר לָהֶם, הָיִיתִי
מִתְעַסֵּק בְּפִרְשַׁת בָּלָק, וְרָאִיתִי שֶׁחֲכָמָתוֹ

הִיְתָה חֲזָקָה וַיּוֹתֵר מִחֲכָמָתוֹ שֶׁל בִּלְעָם. חֲכָמַת
בִּלְעָם פָּעַם אַחַת – וַחֲכָמַת בָּלָק בְּכָל זְמַן. אָבֵל
כָּל הַמִּפְתָּחוֹת הָיוּ בִּיְדֵי בִלְעָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָיָה
שָׁלֵם בַּפֶּה. בָּלָק הָיָה יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפָיו, וְלֹא
יָדַע לְהַשְׁלִים בַּפֶּה.

פֶּתַח וְאָמַר, (שם מו) וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב
כו'. הַפְּסוּק הַזֶּה (יש להסתכל בו) פָּרְשׁוּהוּ. אָבֵל
אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב – מִהַכְּשָׁפִים שֶׁל בִּלְעָם.
וְאֵל תַּחַת – מִהַקְּסָמִים שֶׁל בָּלָק.

בֹּא וּרְאֵה אֵיךְ הָיוּ שְׁנִיֵּיהֶם זֶה עִם זֶה בַּעֲצָה רָעָה
כִּנְגֹּד יִשְׂרָאֵל. אָמַר בִּלְעָם: יַעֲקֹב הָיָה בְּבֵית
לְבֶן אָבָא, וְנִחַשׁ נִחָשִׁים כִּנְגֹּדוֹ וַיְכַל לוֹ, אָנִי
אֲסִדֵּר נִחָשִׁים כִּנְגֹּדוֹ. אָמַר בָּלָק: וְאִנִּי אֲסִדֵּר
קְסָמִים לָשֵׁם שְׁנִקְרָא יִשְׂרָאֵל.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יֵצְאָה רוּחַ אַחַת מִצִּדּוֹ שֶׁל יוֹסֵף
מִתּוֹךְ עֲנָפֵי הָאֵילָן, וְנִשְׁכָּה בְּאוֹתָם
נִחָשִׁים וּבִטְלָתָם, וְהִינוּ שְׂאֵמֵר יוֹסֵף (בראשית מד) כִּי
נִחַשׁ יִנַּחֵשׁ אִישׁ אֶשֶׁר כָּמֹנִי. מֶה זֶה אִישׁ אֲשֶׁר
כָּמֹנִי? בְּשִׁבְלֵי יֵשׁ אִישׁ שִׁיבְטֵל הַנִּחָשִׁים לְבָנִיכֶם.
בְּשִׁבְלֵי הוּא לְמַעְלָה, וְהִינוּ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי.
כְּמוֹנֵי יֵשׁ אִישׁ לְמַעְלָה שְׂמוּצִיא רוּחַ אַחֶרֶת מִתּוֹךְ
הָעֵץ שְׁלִמְטָה, וְנִשֵּׁב בְּאוֹתוֹ הַקֶּסֶם וּבִטֵּל אוֹתוֹ.

וְהִינוּ (משלי טז) **קָסָם עַל שְׁפָתַי מֶלֶךְ. מִי**
הַמֶּלֶךְ? זֶה הָעֵץ שְׁלֹמָה. אַזִּי הָשִׁיב
בִּלְעָם וְאָמַר, (במדבר כג) **כִּי לֹא נַחֵשׁ בִּיעֶקֶב וְלֹא**
קָסָם בְּיִשְׂרָאֵל. וּשְׁנִיָּהֶם הָיוּ מִשְׁנֵי הַצָּדִידִים
הַלְלוּ.

כִּי אַתָּה אָנִי. לֹא הָיוּ יָמִים מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם
שֶׁהַצָּטָרֵךְ לִהְיוֹת כֶּךָ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם
יִשְׂרָאֵל כְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁרָצָה בִּלְעָם לְכַלּוֹת אֶת
שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם. וְעַל זֶה אָמַר הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: בִּלְעָם רָצָה לְהַשְׁמִידְכֶם מִן הָעוֹלָם,
אֲבָל אָנִי לֹא אֶעֱשֶׂה כֵךָ, (ירמיה מו) כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה
בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדְחַתִּיךָ שָׁמָּה וְאַתָּה לֹא
אֶעֱשֶׂה כָלָה.

שְׂאֵלָו יִבְאוּ כָל עַמֵּי הָעוֹלָם, לֹא יְכוּלִים
לְהַשְׁמִידְכֶם מִן הָעוֹלָם. בָּא לְבֵן
בְּרֵאשׁוֹנָה וְרָצָה לַעֲקֹר אֶת יַעֲקֹב לְבִדּוֹ מִן הָעוֹלָם
– בָּא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִגֵּן עָלָיו, שְׁכָתוֹב (בראשית
לא) הַשֹּׁמֵר לָךְ פֶּן תִּדְבֹּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע.
בָּא פְרָעָה וְרָצָה לְהַשְׁמִידֶם מִן הָעוֹלָם – בָּא
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִגֵּן עֲלֵיהֶם, שְׁכָתוֹב (שמות א)
וְכַאֲשֶׁר יַעֲנוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ. בָּא הַמֶּן
וְרָצָה לְהַשְׁמִידֶם – בָּא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִגֵּן

עֲלֵיהֶם וְהָשִׁיב הַכֹּל עַל רֵאשׁוֹ. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵגֵן עַל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד.

וַיִּשְׂרָאֵל אומרים, (איכה ג) חֲסִדֵי ה' כִּי תִמְנּוּ כִּי
לֹא כָלוּ רַחֲמָיו. כִּי לֹא תִמּוּ הִיא צָרִיךְ
לְכַתֵּב! אֲלֹא חֲסִדֵי ה' בְּכָל דּוֹר וָדוֹר הָיוּ בְּעֶזְרָנוּ
כִּי לֹא תִמְנּוּ וְלֹא הִשְׁמַדְנוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם
שֶׁלֹּא נִמְנְעוּ רַחֲמָיו מֵעַמָּנוּ, שֶׁכָּתוּב (שם) כִּי לֹא
כָלוּ רַחֲמָיו.

בֹּא וְרֵאֵה מָה כָּתוּב בְּרֵאשׁוֹנָה, (במדבר כב) וַיִּשְׁלַח
מַלְאָכִים אֶל בָּלָעַם בֶּן בְּעוֹר, וְאַחֲרֵי כֵן
וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן. הִיא לֹא לֹא
וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים, מָה הַטַּעַם שֶׁנָּה הַדָּבָר מִמָּה
שֶׁאָמַר בְּרֵאשׁוֹנָה?

אֲלֵא, אוֹתוֹ בִּלְק הָרָשָׁע הִיא חֹכֵם בְּכָל הַדְּרָגוֹת
שֶׁלֹּמַעֲלָה, אוֹתָם שְׁקוּשָׁרִים קְשָׁרִים
לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כְּשָׁפִים וְקִסְמִים, וְכָל אוֹתָן דְּרָגוֹת
יוֹתֵר עֲלִיוֹנוֹת (מִדָּן) דְּבָרֵיהֶם, שֶׁבָּהֶן כּוֹפִים אֶת
הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת.

אָמַר לוֹ, בְּכָל פַּעַם שֶׁאֲנִי מְכַשְּׁפִים וְקוֹסְמִים
וּמְנַחֲשִׁים, יֵשׁ לָנוּ דְּרָגוֹת וּמַלְאָכִים
יְדוּעִים, שֶׁנּוֹדְעִים לְמַכְשָׁפִים וְלְקוֹסְמִים, אֲבָל
מִכָּאן וְהִלָּאָה יֵשׁ לָךְ לַעֲיֵן בְּמָקוֹם אַחֵר עֲלִיוֹן.

כַּתֵּב לוֹ שְׁמוֹת אַחֲרִים בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת.
 וְכַךְ דְּרָכֵי הַקּוֹסְמִים וְהַמְכַשְּׁפִים, שְׂיֻדְעִים
 אוֹתָן דְּרָגוֹת שְׁאוֹתוֹ קָסָם שׁוֹרָה בָּהֶם, וְעוֹשִׁים
 כְּשִׁפְיָהֶם, וּמְשַׁבְּעִים אוֹתָם בְּדְרָגוֹת אַחֲרוֹת
 עֲלִיּוֹנוֹת מֵהֶם, וְעוֹשִׁים מֶה שְׁעוֹשִׁים.

שָׁלַח לוֹ כֵּךְ: הָעַם הַזֶּה, אֵין הַקָּשָׁר שְׁלָהֶם כְּשֶׁאֵר
 עַמֵּי הָעוֹלָם, אֲבָל הַקָּשָׁר שְׁלָהֶם בְּמָקוֹם
 אַחֵר עֲלִיוֹן נִקְשָׁרִים מֵעַל לְכָל הַדְּרָגוֹת.

כַּתֵּב וְשָׁלַח לוֹ שְׁמוֹת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת וְהָאֲבָהוֹת
 שֶׁל שְׁנַיִם עָשָׂר נִיצוּצוֹת (נְשִׂאִים) שְׁסוּבָבִים
 גִּלְגָּלֵי הַמְּרַכְּבָה שֶׁל הַכֶּסֶף הַקְּדוֹשׁ. אָמַר לוֹ: אִם
 תִּסְתַּכֵּל, בְּאֵלוֹ תִּסְתַּכֵּל, מִשּׁוֹם שֶׁהַשְּׁנַיִם עָשָׂר
 הִלְלוּ שְׁנִקְשָׁרִים בְּשְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים. וְאִם בְּאֵלָה
 תַּעֲשֶׂה כְּשִׁפִּים, בְּדִיוֹקָן שְׁלָהֶם לְמַטָּה, שֶׁהֵם שְׁנַיִם
 עָשָׂר שְׁבָטִים וּשְׁנַיִם עָשָׂר דְּגָלִים פְּרוּשִׁים, נוֹכַל
 לָהֶם, וְנִלְחַם בָּהֶם בְּקָרֵב, וְנַעֲקֹר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

וְהִינּוּ וַיִּשְׁלַח מִלְּאָכִים וְדַאִי. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב
 וּקְסָמִים בִּידָם, שְׁמוֹת הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שֶׁל
 מִלְּאָכִים קְדוּשִׁים הָיוּ מְבִיאִים בִּידֵיהֶם. וְהוּא לֹא
 יָדַע שְׁכָל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת הֵם בִּידֵי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. מָה חָשַׁב בָּלֶק? חָשַׁב שְׁעַם יִשְׂרָאֵל

נִמְסְרוּ לַמַּלְאָכִים כַּשָּׂאָר הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל
כֵּן כָּתַב שְׁמוֹת שֶׁל שְׁנַיִם עָשָׂר הַמַּלְאָכִים הַלְלוּ
וַיִּשְׁלַח לוֹ, וַהֲיִנּוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים.

אָמַר לוֹ: בֹּא וּרְאֵה, כָּל הַדְּרָגוֹת שֶׁקוֹשְׁרוֹת
קְשָׁרִים לְשֹׁבֵר אֶת הָעַם הַזֶּה, הֵן מֵצֵד
הַצָּפוֹן, וּמֵצֵד הַצָּפוֹן עֲתִידִים לִפְלוֹ, וַיִּשְׁלֹטוּן
הַמְּכַשְּׁפִים שֶׁלָּנוּ הֵם מֵצֵד הַצָּפוֹן. עֲכָשׁוּ נוֹכַל
לְהִלָּחֵם בָּהֶם בִּקְרִיב, שֶׁהָרִי שְׁנַיִם עָשָׂר הַלְלוּ (שְׁהֵם)
קְשׁוּרִים בָּהֶם, וּמֵצֵד הַצָּפוֹן מִתְחִילִים לְהִמָּנוֹת.

וְהוֹאִילִי וּמִשְׁמָאל מִתְחִיל, הִתְקַף שְׁלָהֶם נִחְלַשׁ
וַיִּנְשָׁבֵר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל תְּקֵפָם הוּא לְאוֹתוֹ
הַצֵּד. מֵהוּ שָׂאֵמַר שֶׁכָּתוּב (מַלְכִּים-א ז) עֲמִיד עַל שְׁנֵי
עָשָׂר בִּקְרִי שְׁלֹשָׁה פָּנִים צְפוּנָה, מֵצֵד הַצָּפוֹן מִתְחִיל
לְהִמָּנוֹת? אָמַר, הִנֵּה הִתְקַף שֶׁלָּנוּ הוּא מֵצֵד הַצָּפוֹן,
וְאוֹתָן אֲרַבְעִים חֹסֵר אֶחָת, דְּרָגוֹת חֲזָקוֹת מִבְּרִזֵּל
וּנְחָשֵׁת, וַשִּׁתְּחַתִּיָּהּ אֵין לָהּ חֲשָׁבוֹן, וְעַל כֵּן נוֹכַל
לְעָרֹךְ בָּהֶם קִרְבִּי וּלְהִתְגָּרוֹת בָּהֶם.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא עָשָׂה כֵּן, שֶׁלֹּא הִשְׁאִיר
אוֹתָם לַמַּלְאָכִים וְלֹא לְצַבָּאוֹת
הַשָּׁמַיִם, אֲלֵא לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבִדּוֹ. וְכָל
הַמַּלְאָכִים הַגְּדוֹלִים וְהַשְּׁלִיטִים חִלַּק אוֹתָם עַל כָּל

שְׁאָר הָעַמִּים. וּכְשָׁבֵאוּ יִשְׂרָאֵל, נָטַל אוֹתָם הוּא
 לְבָדּוֹ, וְהִנָּחִיל אוֹתָם בְּתֻקָּף בְּגוֹף הָאֵילָן, וְלֹא עָזַב
 אוֹתָם בְּיַד הַמְּלָאכִים, וְלֹא בְּיַד מְמַנִּים וּגְדוֹלִים
 שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁכָתוֹב (דְּבָרִים לב) בְּהִנָּחַל עֲלִיּוֹן גּוֹיִם.
 וְאֵלּוּ שְׁנַיִם עָשָׂר תַּחֲוֹמִים מִתַּחְמִים בְּאַרְבַּעַת
 צְדָדֵי הָעוֹלָם, אַחֲרֵי שֶׁפָּזַר עֲנָפִים וְעָלִים, נָטַל אֶת
 יִשְׂרָאֵל וְהִנָּחִיל אוֹתָם בְּתֻקָּף גּוֹף הָאֵילָן, שְׁכָתוֹב
 (שם) כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה יָפָה וְנָאָה זֶה. אֲשֶׁרִי
 דִּרְכָּנוּ, וְכַמָּה דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים
 הִרְוַחְנוּ אוֹתָם וְרָאִיתִי. וְאוֹתוֹ יְהוּדֵי הָיָה שֵׁם
 לְפָנֶיהֶם. אָמַר לָהֶם, חֲכָמִים, כָּל הַדְּבָרִים הִלְלוּ
 כַּמָּה טוֹבִים, וּדְבָרִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים הֵם. מַה
 זֶה שְׁכָתוֹב אַחֲרָיו (שם) יִמָּצְאֵהוּ בְּאַרְץ מִדְבָּר
 וּבִתְהוֹ יִלָּל יִשְׁמֹן וְגו'?

אָמַר לוֹ, אִם יֵדְעָתָּ בּוֹ דָּבָר – אָמַר, שֶׁהָרִי הַדָּבָר
 הַזֶּה פִּרְשׁוֹהוּ בְּאַבְרָהָם, שֶׁמָּצָא אוֹתוֹ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַרְץ שְׁעוֹבָדִים עֲבוּדָה זָרָה,
 וְאֵין מְכִירִים אֶת אֱמוּנַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֹא
 כָּלֵם הָיוּ טוֹעִים אַחֲרֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְקָם אַבְרָהָם,
 וְהִפְרִיחַ בֵּינֵיהֶם עֲנָף אֶחָד שָׁלֵם לְפָנֶי רַבּוֹן
 הָעוֹלָם, וּמָצָא אוֹתוֹ שֵׁם.

מַה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? נָטַל אֶת אוֹתוֹ
הָעֶנֶף וְעָקַר אוֹתוֹ מִשָּׁם, וְהִשְׁרָה אוֹתוֹ
וְהִשְׁתַּדֵּל וְשָׂתַל אוֹתוֹ בְּאַרְץ אַחֲרֵת, שְׁכָתוֹב (בראשית
יב) לֵךְ לֵךְ מֵאַרְצְךָ וּגְוֹמֵר, וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ עֵם קָדוֹשׁ,
וְזוֹ הַמְצִיאָה שֶׁמָּצָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם,
בְּאַרְץ שְׁלֹא מֵאֲמִינִים בְּקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא
יודעים מי הוא.

אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, יָפָה זֶה, וְנָאָה דָּבָר זֶה, אֲבָל
יֵשׁ לִשְׁאֹל אִם אֲבָרְהָם הִיָּה דִּיוּקָן
שֶׁהָצַרְךָ? וְעוֹד, שֶׁהָרִי הַכָּתוּב לֹא מוֹכִיחַ עַל
אֲבָרְהָם כָּלֵל, וְלֹא הִזְכִּיר אֶת אֲבָרְהָם כָּלֵל, וְלֹא
אֶת יִצְחָק, אֲלֹא אֶת יַעֲקֹב לְבָדוֹ, שְׁכָתוֹב (דברים לב)
כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, וְאַחֵר כָּךְ
כָּתוּב יִמְצָאֵהוּ וּגְוֹמֵר.

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, עִם כָּל זֶה לֹא קָשָׁה כָּאֵן, שֶׁהָרִי
מִצָּאֵנוּ שֶׁאֲבָרְהָם יָצָא מִתּוֹךְ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה
זָרָה, וְכֵאֵן – אֵף עַל גֵּב שִׁיעָקֵב נִזְכָּר, הוּא מְדַבֵּר
עַל אֲבָרְהָם, וְאֵין כָּלֵל קִשְׁיָה בְּדָבָר זֶה. אֲבָל אִם
יִדְעֵת דָּבָר אוֹ חֲדוֹשׁ – אָמַר. (ע"כ מֵהַשְׁמָטוֹת).

השלמה מההשמטות סימן יא

פֶּתַח אוֹתוֹ יְהוּדִי וְאָמַר, (בראשית א) וְהָאָרֶץ הִיָּתָה
תְּהוֹ וְבִהוּ וּגְוֹמֵר. מִי הָאָרֶץ? אוֹתָהּ

הַנוֹדַעַת לְמַעֲלָה וּמַטָּה. הִיתָה תְּהוּ, מָה זֶה תְּהוּ?
 זֶה קוּ יֶרֶק שְׁמַקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְנִקְרָא קוּ תְּהוּ,
 שְׁכָתוּב (ישעיה לד) וְנָטָה עָלֶיהָ קוּ תְּהוּ וְאַבְנֵי בָהוּ.
 בָּהוּ, כְּמוֹ שֶׁשְּׁנִינוּ, אַבְנִים מְפֻלְמוֹת שְׁמִשְׁקָעוֹת
 בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, וּמֵהֵן יוֹצְאִים מִים.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְדַעַת, תְּהוּ, שֶׁהוּא קוּ יֶרֶק, מָהוּ קוּ
 יֶרֶק? אֵלָּא מְצָאנוּ בְּסֵפֶר הָרוּפָא
 מְקֻרְטִינָא, וְיִוְדֵן שֶׁל קְסָרִי שָׁמוּ, וְקוֹרְאִים אֶת
 שָׁמוּ הָרוּפָא הַקְּרִינָאִי, מְשׁוּם שֶׁהוּא גָדוֹל עַל כָּל
 הָרוּפָאִים וְנִכְבָּד בְּחֻכְמָה. וְכֵן אוֹמְרִים בְּלִשׁוֹן
 פְּרָסִי לְאָדָם נִכְבָּד. וְהוּא הִיָּה אוֹמֵר, וְהָאֶרֶץ הִיתָה
 תְּהוּ, מָה זֶה תְּהוּ? הוּא קוּ יֶרֶק שְׁמַקִּיף כָּל
 הָעוֹלָם, וּמִי הוּא? קִלְפַת הָאֶגְוִז, וְזוּהִי הַקְּלִפָּה
 הַחִיצוֹנָה, שֶׁהִיא יֶרֶקָה.

לְפָנִים מִמֶּנּוּ – בָּהוּ, וְהֵן אַבְנִים מְפֻלְמוֹת שֶׁמֵּהֵן
 יוֹצְאִים מִים. מִתְּהוּ נִמְשָׁךְ עוֹר וּבָשָׂר. מִן
 בָּהוּ נִמְשָׁכוֹת הָעֵצִמוֹת. לְפָנִים מִמֶּנּוּ – וְחִשָּׁךְ. זֹו
 הֵהֱמָשְׁכָה שְׁנִמְשָׁךְ מִמֶּנָּה הָעֵם שֶׁל עֵשׂוֹ. וְאִם
 תֹּאמַר מָה זֶה תְּהוּ? הִרִי הִיא בּוֹדְאִי שֶׁהִרִי הַחֲשָׁךְ
 תְּלוֹי מִמֶּנּוּ, אֵלָּא אוֹתָן אַבְנִים מְפֻלְמוֹת נִכְנָסוּ
 בְּאַמְצֵעַ, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְשָׁכוֹת הָעֵצִמוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.
 וְחִשָּׁךְ – מְשִׁיכָה דָקָה, שֶׁמִּמֶּנָּה נִמְשָׁךְ עֵשׂוֹ.

וְרוּחַ אֱלֹהִים – זֶה מַחַּ הָאֲגוּז, שְׁמִשָּׁם נִמְשָׁךְ
 יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, כְּמוֹ הָאֲגוּז הַזֶּה, סוּד
 הַכְּתוּב (יחזקאל א) וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן,
 כְּנֶגֶד הַתְּהוֹ. לְפָנִים מִמֶּנּוּ – עָנָן גָּדוֹל, כְּנֶגֶד
 הַבְּהוֹ. לְפָנִים מִמֶּנּוּ – וְאֵשׁ מִתְּלַקְחָת, כְּנֶגֶד
 הַחֲשֵׁךְ. לְפָנִים מִמֶּנּוּ – וְנִגָּה לוֹ סָבִיב, כְּנֶגֶד שֶׁל
 וְרוּחַ אֱלֹהִים.

וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחֲשֵׁמֶל – לְפָנִים מֵהַכֹּל, כְּנֶגֶד
 מִרְחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, זֶה רוּחַ הָאֵם
 הַעֲלִיּוֹנָה שְׁמִרְחֶפֶת עַל הַכֹּל. וַיַּעֲקֹב הַשָּׁלֵם הוּא,
 זֶה מַחַּ הָאֲגוּז, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִמְצָאֵהוּ בְּאָרֶץ
 מִדְבָּר וְדָאִי. אַחֵר כֶּךָ עָשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 כָּל אוֹתָן הַקְּלָפוֹת, שְׁכָלָן יִהְיוּ מְשַׁעֲבֹדוֹת לוֹ.
עַד כָּאֵן הָיָה כְּתוּב בְּאוֹתוֹ סֵפֶר שֶׁל הָרוּפָא
 הַקְּרִטִּינָאִי. אַחֵר כֶּךָ הָיָה רָשׁוּם בְּכְתוּב
 הַזֶּה: כָּל שְׁמִירָה שְׁצָרִיף רוּפָא חָכֵם לַעֲשׂוֹת
 לְחוּלָה שְׁשׁוּכֵב בְּבֵית חָלִיו אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ, לַעֲבֹד
 לְרִבּוֹן הָעוֹלָם, שְׁכֻשְׁהוּלָךְ רוּפָא חָכֵם אֵלָיו,
 יִמְצָאֵהוּ בְּאָרֶץ מִדְבָּר וּבְתֵהוּ יִלֵּל יִשְׁמֵן, מִחֲלוֹת
 שְׁשׁוּרוֹת עָלָיו, מוֹצֵא אוֹתוֹ בְּאֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ.

אֵם תֹּאמַר, הוּאִיל וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַצֵּנָה
 לְתַפֵּס אוֹתוֹ, שְׁלֹא יִשְׁתַּדֵּל שׁוּם אָדָם אַחֲרָיו

– לא כן! שְהָרִי דְּיֹד אָמַר אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל
וְגוֹמַר. דָּל הוּא שְׁשׁוּכְב בְּבֵית חָלִיו, וְאִם הָרוּפָא
חָכָם, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתֵּן בְּרָכוֹת לְאוֹתוֹ
שְׁמִשְׁתַּדֵּל בּוֹ, וְאוֹתוֹ רוּפָא יִמְצְאֵהוּ בְּאַרְץ מִדְבָּר,
שׁוֹכֵב בְּבֵית חָלִיו.

וּבִתְהוּ יֵלֵל יִשְׁמֵן, שְׁאוֹתָם חֲלָאִים דּוּחָקִים
אוֹתוֹ. מַה צָרִיךְ לוֹ לַעֲשׂוֹת? יִסְבְּכְנָהוּ,
יִסּוּבֵב סְבוֹת וְיִבִּיא עֲלוֹת כְּדִי שְׁיִמְנַע מִמֶּנּוּ אוֹתָם
דְּבָרִים שְׁמִזִּיקִים לוֹ, יִקִּיז לוֹ וְיוֹצִיא מִמֶּנּוּ דָם רַע.
יְבוֹנְנָהוּ, יִסְתַּכֵּל וְיִבִּין אוֹתוֹ הַחֲלִי מִמָּה הִיָּה,
וְיִסְתַּכֵּל כְּדִי שְׁלֹא יִתְרַבֶּה עָלָיו וְיִנְמִיךְ
אוֹתוֹ. אַחֵר כֵּן יִצְרְנָהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ, כְּדִי שְׁיִהְיָה
שְׁמוֹר כְּרָאוֹי בְּאוֹתָם מִשְׁקִים וּבְאוֹתָן רְפוּאוֹת
שְׁצָרִיךְ לוֹ וְלֹא יִטְעָה מֵהֶם, שְׁאֵלְמָלָא יִטְעָה אֶפְלוֹ
בְּדָבָר אֶחָד, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחְשִׁיב עַל הָרוּפָא
כְּאֵלּוֹ שְׁפָךְ דָּם וְהִרְגּוֹ.

כִּי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה שְׂאָף עַל גֵּב
שְׁאוֹתוֹ אָדָם הוּא בְּבֵית אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ,
שְׁיִשְׁתַּדֵּל עָלָיו בֶּן אָדָם וְיִסִּיעַ לוֹ לְהוֹצִיאוֹ
מִבֵּית הָאֲסוּרִים.

וְהִיָּה אוֹמַר כֵּן: הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דֵּן דִּינֵי בְּנֵי
הָעוֹלָם לְמַעַלָּה הֵן לְמוֹת, הֵן לְשִׁרָשׁ, הֵן

לְעֶקֶר, הֵן לְתַת עֲנֵשׁ נִכְסִים. מִי שְׁרָאוּי לְעֲנֵשׁ
נִכְסִים נוֹפֵל בְּבֵית חָלִיו, וְלֹא יִתְרַפֵּא עַד שְׁעוֹשֶׂה
כָּל מַה שְׁנִגְזֹר עָלָיו. כִּיּוֹן שְׁנַעֲנֵשׁ בְּמִמוֹנוֹ וְנָתַן כָּל
מַה שְׁנִגְזֹר עָלָיו, מִתְרַפֵּא וְיוֹצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִים,
וְעַל זֶה צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל עָלָיו שְׂיִתֵּן עֲנֵשׁ וְיֵצֵא.

מִי שְׁרָאוּי לְשִׁרְשׁ, יִתְפָּסוּ אוֹתוֹ וְיִתְּנוּ אוֹתוֹ בְּבֵית
הָאֲסוּרִים עַד שְׁיִשְׁתַּרְשׁ מֵהַכֹּל, וְלִפְעָמִים
שְׁיִשְׁתַּרְשׁ מֵאִיבָרִים אוֹ מֵאֶחָד מֵהֶם, וְאַחֵר כֶּף
וְיוֹצִיאוּהוּ מִבֵּית הָאֲסוּרִים.

מִי שְׁרָאוּי לְמוֹת כֶּף זֶה, שְׁאֵלּוֹ יִתֵּן כָּל כֹּפֶר וְכָל
מָמוֹן שְׁבַעוּלָם לֹא יִנָּצֵל, וְעַל זֶה צָרִיךְ רוֹפֵא
חָכָם לְהִשְׁתַּדֵּל עָלָיו. אִם יָכוֹל לְתַת לוֹ רְפוּאָה
מִן הַגּוּף – יָפֵה, וְאִם לֹא – יִתֵּן לוֹ רְפוּאָה
לְנִשְׁמָתוֹ וְיִשְׁתַּדֵּל עַל רְפוּאַת הַנִּשְׁמָה, וְזֶהוּ רוֹפֵא
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁתַּדֵּל עָלָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַד עַכְשָׁיו לֹא שָׁמַעְתִּי
מִהְרוּפֵא הַזֶּה וּמֵהַסֵּפֶר הַזֶּה, חוּץ מִפְּעַם
אַחַת שֶׁאָמַר לִי סוֹחֵר אֶחָד שֶׁשָּׁמַע מֵאֲבִיו,
שְׁרוּפֵא אֶחָד הָיָה בְּיָמָיו, שֶׁכְּשֶׁהָיָה מְסַתְּפֵל בְּאָדָם
כְּשֶׁהוּא בְּבֵית חָלִיו, הָיָה אוֹמֵר: זֶה יַחֲיֶה, וְזֶה

יָמוּת. וְהָיוּ אוֹמְרִים עָלָיו (שֶׁהוּא הָיָה צָדִיק) יֵרָא חֲטָא,
וְכָל מִי שֶׁלֹּא יָכוֹל הָיָה לְהַשִּׁיג (לְקַנּוּת) מֵה שֶׁצָּרִיךְ,
הוּא הָיָה קוֹנֶה לוֹ וְנוֹתֵן מִשְׁלוֹ, וְהָיוּ אוֹמְרִים
שָׂאִין חֶכֶם בְּעוֹלָם כְּמוֹתוֹ, וּבִתְפִלָּתוֹ הָיָה עוֹשֶׂה
יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בִּידָיו, וּכְדוּמָה לָנוּ, זֶה
הָיָה אוֹתוֹ רוֹפֵא. אָמַר אוֹתוֹ סוּחֵר, וַדַּאי סִפְרוּ
בְּיָדֵי הוּא, שִׁירְשִׁתּוֹ מִסָּבִי, וְכָל דְּבָרֵי אוֹתוֹ
הַסֵּפֶר הִתִּיּסְדּוּ כָּלֶם עַל סוּדוֹת הַתּוֹרָה, וְסוּדוֹת
נִסְתָּרִים מְצֵאתִי בּוֹ.

וְדַבְּרֵי רְפוּאָה שֶׁהוּא אָמַר שֶׁלֹּא רָאוּי לַעֲשׂוֹתָם,
פָּרַט לְמִי שֶׁהוּא יֵרָא חֲטָא, וְהֵם מִמָּה
שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בַלְעָם, שֶׁהָיָה לוֹחֵשׁ לְחָשִׁים עַל
חוּלָה, וְהָיָה אוֹמֵר בְּפִיו וּמִיד מִתְרַפֵּא, וְכָלֶם
מְבָרְרִים בְּאוֹתוֹ הַסֵּפֶר.

וְאָמַר זֶה אָסוּר וְזֶה מִתֵּר לְמִי שִׁירָא חֲטָא, מִשּׁוּם
שֶׁחֲטָאִים רַבִּים אָמַר שֶׁרְפוּאָתָם תְּלוּיָה
בְּלַחֲשׁ הַפֶּה, וְהֵם מִצַּד הַנַּחֲשׁ, וּמֵהֶם מִצַּד הַקָּסֶם.
וְכָל אוֹתָם שֶׁאָסוּר לוֹמַר בָּפֶה וְאָסוּר לַעֲשׂוֹת
בְּמַעֲשֵׂה הָיָה אוֹמֵר. עַד שֶׁמְצֵאתִי בְּמַחְלוֹת
יְדוּעוֹת שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר כֵּךְ וּלְנִדּוֹת בְּנִדּוּי וּשְׁמִתָּא
עַל אוֹתוֹ חֲלִי, וְזוֹ תְּמִיּהָ גְדוּלָה לָנוּ. שְׁמַחוּ רַבִּי
אַלְעָזָר וּשְׁמַחוּ הַחֲבֵרִים.

אמר רבי אלעזר, אם הִיָּה לָנוּ סֵפֶר זֶה, נִרְאֶה מֵהוּ. אָמַר, אֲנִי אִמְסֹר בְּמִסְרָה עַל מִנָּת לְהִרְאוֹת לְמִנּוּרָה הַקְדוּשָׁה. וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוֹתוֹ סֵפֶר הָיָה בְיָדֵי שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשִׁים, וּמָצְאָתִי אוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים. כְּשֶׁהִגַּעְתִּי לְאוֹתָם סוּדוֹת שֶׁהָיוּ מִבִּלְעָם, תִּמְהָתִּי.

יום אחד לַחֲשַׁתִּי בְּמָקוֹם אֶחָד, וְהָיוּ הָאוֹתִיּוֹת עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, עַד שֶׁרָאִיתִי בַּחֲלוֹם וְאָמַר לִי, מַה לָּךְ לְהַכְנִס בְּתַחוּם שְׁאִינוֹ שָׁלֵף? הִתְעוֹרַרְתִּי, וְהָיָה רַע לִפְנֵי עַל סוּדוֹת נִסְתָּרִים שֶׁהָיוּ שָׁם. שָׁלַחְתִּי לְאוֹתוֹ יְהוּדִי וְנָתַתִּי לוֹ הַסֵּפֶר, וּבִסּוּדוֹת שֶׁל בִּלְעָם מָצְאָתִי מֵאוֹתָם שְׁמוֹת הַמְּלָאכִים שֶׁשָּׁלַח לוֹ בָּלָק וְלֹא הָיוּ מִסְתָּדְרִים עַל תְּקוּנֵיהֶם.

אבל כִּמָּה מֵיָּנִי רְפוּאָה מָצְאָתִי בּוֹ שֶׁמִּתְקַנֵּים עַל תְּקוּנֵי הַתּוֹרָה וְסוּדוֹת נִסְתָּרִים שָׁלָה, וְרָאִיתִי בַּחֲסִידוֹת וּתְפִלּוֹת לְקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

ואם תֹּאמַר שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה רְפוּאָה בַּפְּסוּקֵי הַתּוֹרָה – חַס וְשָׁלוֹם! אֲלֹא הָיָה אוֹמֵר סוּדוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל אוֹתוֹ סוּד מוֹצִיא סוּדוֹת רְפוּאָה שֶׁלֹּא רָאִיתִי כְּאֵלָה לְעוֹלָמִים. אָמַרְתִּי, בְּרוּךְ

הִרְחַמְנָן שְׁהַחֲפִים בְּנֵי אָדָם בְּחֻכְמָה עֲלִיּוֹנָה.
 וּמֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל בִּלְעָם לִקְחָתִי, וְרֵאִיתִי בָּהֶם
 שֶׁלֹּא הָיָה בְּעוֹלָם חֹכֶם בְּכַשְׁפִּים כְּמוֹהוּ. אָמַרְתִּי,
 בְּרוּךְ הִרְחַמְנָן שֶׁבִטֵּל מִהָעוֹלָם כְּשָׁפִים, כְּדִי שֶׁלֹּא
 יִטְעוּ בְּנֵי אָדָם מֵאַחֵר יִרְאֵת ה': (ע"כ מֵהַשְׁמָטוֹת).

אָמַר רַבִּי אֱלֻעָזָר, בִּלְעָם הִרְשָׁע מִי הִרְגוּ, וְאִיךָ
 נִהְרַג? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פִּנְחָס וְסִיעָתוֹ
 הִרְגוּהוּ, שִׁכְתוּב (במדבר לא) הִרְגוּ עַל חֲלָלִיָּהֶם.
 וְשִׁנִּינוּ, בְּעִיר מִדִּין הָיָה עוֹשֶׂה בְּחֻכְמַת כְּשָׁפִי
 שְׁטָסִים בְּאוֹר הוּא וּמַלְכֵי מִדִּין. וְאַלְמֵלָא צִיץ
 הַקִּדְשָׁה וְתַפְלַת פִּנְחָס שֶׁהִפִּילוּם עַל הַהִרּוּגִים.
 זֶהוּ שִׁכְתוּב עַל חֲלָלִיָּהֶם, וְכִתּוּב (יהושע יג) וְאַתָּה
 בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֶם הִרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֲרֹב.
אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלֻעָזָר, כָּל זֶה יִדְעָתִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֱלֻעָזָר, כָּל דְּבָרֵי בִלְעָם הִרְשָׁע
 תְּקִיפִים הֵם, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ הַחֲבָרִים,
 שִׁכְתוּב (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל
 כְּמֹשֶׁה. וְאָמְרוּ, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאֻמּוֹת
 הָעוֹלָם קָם, וּמִיָּהוּ? בִּלְעָם, וְהָרִי בְּאֻרָּנוּ הַדָּבָר,
 מֹשֶׁה אֵין כְּמוֹתוֹ בְּכַתְרִים הָעֲלִיּוֹנִים, בִּלְעָם אֵין
 כְּמוֹתוֹ בְּכַתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים. זֶה בְּצַד הַקִּדְשָׁה, וְזֶה
 בְּצַד שְׁמָאֵל. וְאֵם כָּל זֶה הָיָה בִּידּוֹ וְכָל כֶּךָ תְּקִיף

בְּחִכְמָה, אָדָם שִׁישְׁבַח אֶת עֲצָמוֹ בְּכַח תְּקִיף,
שְׁכָתוֹב (במדבר כג) וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כֹּה – אַעֲקֹר אֶת כֹּה
מִזֶּה, אֵיךְ יָכֻלוּ לְהִרְגוֹ?

אַלֵּא בְּסֵפֶר חֲכָמַת שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ כֶּף אָמַר:
שְׁלֵשָׁה סִמְנִים הֵם; סִמֵּן לַעֲבָרָה –
יִרְקוֹן. סִמֵּן לַשְּׁטוֹת – דְּבָרִים. סִמֵּן שְׁלֵא יוֹדֵעַ
כָּלוּם – שְׁבָחִים. וְזֶה הַכְּרִיעַ לִשְׁאֵר, שׁוֹטָה בְּכָל
עֲבֵרוֹת, הַכֹּל יֵשׁ בּוֹ.

וְהִירִי כָּתוּב (משלי כז) יִהְלֹךְ זֶר וְלֹא פִיָּה. וְאִם לֹא
זֶר – פִּיָּה! – לֹא כֶּף. אֲלֹא אִם אֵין מִי
שֶׁמֶכִיר אוֹתָהּ, פֶּתַח פִּיָּה לְדַבֵּר בַּתּוֹרָה וּלְהוֹדִיעַ
דְּבָרֵי אֱמֶת בַּתּוֹרָה, וְאִזּוּ פֶתַח חוֹן פִּיָּה בַּתּוֹרָה יִשְׁבַּחוּ
דְּבָרֶיהָ וַיִּדְעוּ מִי אֵתָּה, שְׁאִין דְּבָר בְּעוֹלָם שֶׁמוֹדִיעַ
עַל הָאִישׁ אֲלֹא בְּזִמָּן שְׁפוֹתַח פִּיו. פִּיו מוֹדִיעַ לְבָנֵי
אָדָם מִי הוּא.

אוֹתוֹ בְּלָעָם הָרָשָׁע, תִּשְׁבָּחוֹת מְשֻׁבָּח עֲצָמוֹ
בְּכָל. וְעַם כָּל זֶה גִּנְבַת דַּעַת הָיָה גּוֹנֵב,
וְהִתְעַלָּה בְּדְבָרָיו. בְּדְבָרִים קִטְנִים הָיָה עוֹשֶׂה
גְּדוּלִים. מֶה שֶׁאָמַר עַל אוֹתָן מַעֲלוֹת, דְּבָרֵי
טִמְאָה הָיָה אוֹמֵר, וְאֱמֶת אָמַר. אֲכַל אוֹתוֹ רָשָׁע
הָיָה אוֹמֵר וּמְשֻׁבָּח עֲצָמוֹ בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר, וְהִתְעַלָּה

בְּדַבְּרָיו. שְׁכַל מִי שֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ, חָשַׁב שֶׁהִתְעַלָּה
עַל כָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם, שִׁכְתּוֹב (במדבר טו) שִׁמְעַ
אֲמַרִי אֵל וַיֵּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן. מִי הָאִישׁ בָּעוֹלָם
שֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ מִפִּי דְּבָרִים אֵלּוּ שְׁלֹא חָשַׁב שְׂאִין
בָּעוֹלָם נִבְיָא נֶאֱמָן כְּמוֹתוֹ?!

וְאָמַת הָיָה, וְכֵן הָיָה. נָאֻם שִׁמְעַ אֲמַרִי אֵל, כֵּן
הָיָה. וַיֵּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן, כֵּן הָיָה. וְאוֹתוֹ
רָשַׁע הָיָה אוֹמֵר עַל מַעֲלוֹת שְׁנִדְבָק בָּהֶם, שִׁמְעַ
אֲמַרִי אֵל. דְּבַר שֶׁהוּא בִּמְעַלָּה עֲלִיוֹנָה.

וְכֵן אָמַר, שִׁמְעַ אֲמַרִי אֵל. לֹא כְּתוּב הָאֵל, שֶׁהָרִי
(תהלים יח) הָאֵל תָּמִים דְּרָכּוֹ. אָבֵל סֵתָם אֵל,
אֵל אַחֵר הוּא. (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר.
שִׁמְעַ אֲמַרִי אֵל – דְּבַר קָטָן הוּא, וְדוֹמָה לְמִי
שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא גָדוֹל וְעֲלִיּוֹן. שִׁמְעַ אֲמַרִי אֵל –
אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא אֵל אַחֵר, שִׁכְתּוֹב כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
לְאֵל אַחֵר.

וַיֵּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן, עַל כָּל דְּרָגוֹת הַטְּמָאָה, אוֹתָם
שֶׁמְנַהֲגִים אֲנִיתָ הֵימָּה וּסְעָרָה. אַרְבָּעִים חֹסֶר
אֶחָד הֵם. וְאוֹתוֹ רַב חוֹבֵל שְׁכָלָם מְנַהֲגִים עַל יָדָיו,
הוּא עֲלִיּוֹן עַל כָּלָם. בְּזֶה הָיָה נִדְבָק אוֹתוֹ רָשַׁע,
וְאָמַר שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ דַּעַת עֲלִיּוֹן, דְּרָגָה שֶׁהוּא עֲלִיּוֹן

על כל מנהיגי הספינה. מי שומע זה שלא יבהל
בדעתו ויאמר שאין כמוהו בעולם? אלא אותו
רשע משבח את עצמו בדרך נסתר ואמר דברי
אמת, וגנב דעת בני העולם.

אשר מחזה שדי יחזה. מי ששומע את זה חשב
שהיה רואה מה שלא ראה אחר בעולם.
מחזה שדי – זה ענף אחד מאותם ענפים שהיו
יוצאים משדי, ולמה? שבחכמה זו נראים שלשה
כנגד ש' של שדי, כנגד שלשה ענפים שבו,
ומראה שני נביאים, בדי ערבות, שתומכים בו,
כנגד שבעים ושנים ענפי עין הרע לסתם אותם.
כשבא בלק, אמר, אני אוכל להם. עמלק ביחד
עם חכמה זו בא אליהם ויכל להם.

ושלח לבלעם ואמר לו, אני יש בי שתי אותיות
של עמלק, שהם ל"ק, שהם סיום
עמל"ק. לי יש ל"ק, ועמלק ל"ק. לי הסיום, ובך
הראשית – ב"ל. אמר לו רבי שמעון, כף אמר,
ראשית בלק ב"ל, וראשית בלעם ב"ל. ראשית
בלק היתה בו בבלעם, וסיום עמלק היה בבלק,
וסיום בלעם היה ראשית עמלק.

ואם תאמר שלא נוכל להם משום שכשפי משה
רבים שהיה פושט ידיו, הרי יד זו יש

בְּאוֹתָם גְּדוּלִים שְׂיֻכּוּלִים בְּכַשְׁפִּים לְהִתְחַזֵּק יוֹתֵר.
וְהֵינּוּ שְׂכָתוּב וּקְסָמִים בְּיָדָם. בְּיָדֵיהֶם לֹא כָתוּב,
אֲלָא בְּיָדָם. יָד מוֹל יָד. כֶּף שָׁלַח לוֹ בָּלָק לְבִלְעָם.

וְלִבֵּן מַחְזָה שְׂדִי, כְּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ. וְלִכֵּן נַעֲנֵשׁוּ,
וְנַעֲנֵשׁוּ לְמַעֲלָה, וְנִקְרָאִים מַחְזָה, כְּמוֹ
שְׂנֵאָמֵר (מלכים-א ז) וּמוֹל מַחְזָה אֶל מַחְזָה. עֲנֵף
שְׂיֻצָא מִשָּׁם. וּמִיָּהּ אוֹתוֹ מַחְזָה? עֲזָא וְעֲזָאֵל,
שֶׁהֵם נֹפֵל וּגְלוּי עֵינַיִם, וְהוּא מַחְזָה שְׂדִי, שֶׁהִיא
רוֹאֶה נֹפֵל וּגְלוּי עֵינַיִם.

אִיפֹה הִיא בִלְעָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה? אִם תֹּאמַר
בְּמִדְיָן, הֲרִי כָתוּב וְעֵתָהּ הִנְנִי הוֹלֵךְ
לְעַמִּי. אִם הֵלֵךְ לוֹ, מִי נָתַן אוֹתוֹ בְּמִדְיָן? אֲלָא
אוֹתוֹ רָשָׁע, כִּיּוֹן שָׂרָאָה שְׂנֵפְלוֹ מִיִּשְׂרָאֵל כ"ד
אֶלֶף עַל עֲצוֹתָיו, הִתְעַכֵּב שָׁם, וְהִיא רוֹצָה מֵהֶם
שְׂכָרוֹ. וּבְעוֹד שֶׁהִתְעַכֵּב שָׁם, בָּא פְנִחָס וּגְדוּלִי
הַחִיל לָשֵׁם.

כִּיּוֹן שָׂרָאָה אֶת פְּנִחָס, פָּרַח בְּאֹוִיר, וּשְׁנֵי בָנָיו
עָמּוּ, יוֹנוֹס וַיּוֹמְכָרוּס. וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי מִתּוֹ
בְּמַעֲשֵׂה הָעֶגְלָה, שֶׁהֲרִי הֵם עָשׂוּ אוֹתוֹ? אֲלָא כֶּף
הִיא בּוֹדָאִי, וְזֶהוּ שְׂכָתוּב (שמות לב) וַיִּפֹּל מִן הָעַם
בַּיּוֹם הַהוּא כְּשִׁלְשֶׁת אֲלָפֵי אִישׁ. וְכִי לֹא הָיוּ

יודעים חשבון קטן זה? והרי כמה חשבונות
רמים עליונים וגדולים ידע הכתוב למנות, וכאן
כש'לשת אלפי איש? אלא אלו בני בלעם, יונו"ס
ויומברו"ס, שהיו שקולים כש'לשת אלפי איש.
אףֹּה אותו רשע, כל כשפי העולם היה יודע,
ולקח גם כן כשפי בניו שהיו רגילים
בהם, ובהם טס ועלה. פנחס ראה אותו, שהיה
אדם אחד טס באויר והיה מתעלה באויר מהעין,
הרים קול לבני חיל ואמר: יש מי שיודע לפרח
אחרי אותו רשע, שהרי בלעם הוא? ראו אותו
שהיה טס.

צלִיָּה בן שבט דן קם, ולקח שלטון ששולט על
כשפים ופרח אחריו. כיון שראה אותו
אותו רשע, עשה דרך אחר באויר, ובקע חמשה
אורים באותו דרך, והתעלה והתכסה מהעין,
ואז הסתכן צליה באותה שעה והיה בצער, שלא
ידע מה יעשה. הרים אליו פנחס קול ואמר: צל
התנינים שרובצים על כל הנחשים, הפך
בשערוֹתֵיךָ. מיד ידע וגלה אותו מקום, ונכנס
אליו. מיד התגלה, וירדו שניהם לפני פנחס.

בא וראה, אותו רשע כתוב בו וילך שפי, זהו
עליון שדרגותיו נחש זכר. צליה לקח שנים,

זָכַר וּנְקָבָה, וּבּו שְׁלֹט עָלָיו, מְשׁוּם שֶׁהַשְּׁלֹטוֹן
שְׁשׁוּלֵט עֲלֵיהֶם לָקַח וְהִתְכּוֹפְפוּ לְפָנָיו. וְזֶה הָיָה
(בראשית מט) שְׁפִיפֵן עָלֵי אֲרָח. עַל אוֹתוֹ אֲרָח שֶׁעָשָׂה
אוֹתוֹ רָשָׁע, שֶׁכָּתוּב (שם) יְהִי דָן נָחַשׁ עָלֵי דָרְךָ –
זֶה שֶׁמְשׁוֹן. שְׁפִיפֵן עָלֵי אֲרָח – זֶה צִלְיָה.

הַנְּשִׂיךְ עֶקְבֵי סוּס – זֶה עִירָה, שֶׁהָיָה עִם דָּוִד,
שֶׁהָיָה בָּא מִדָּן, וּבִגְלָלוֹ תְלוּיָה גְבוּרָתוֹ
בְּדוֹד, שֶׁכָּתוּב (שמואל ב ח) וַיַּעֲקֹר דָּוִד אֶת כָּל הָרֶכֶב.
וַיִּפֹּל רֶכֶבוֹ אַחֲזֹר – זֶה שְׂרָיָה, שֶׁעָתִיד לָבֹא יַחַד
עִם מְשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, וְהוּא מְשַׁבֵּט דָּן, וְעָתִיד הוּא
לַעֲשׂוֹת נִקְמוֹת וּקְרִבּוֹת בְּשָׂאֵר הָעַמִּים. וּכְשֶׁזֶּה
יָקוּם, אֲזַי מַחֲכָה לְגֵאֲלֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (בראשית מט)
לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה'. וְאַף עַל גִּב שֶׁפָּרְשׁוּהוּ לְפָסוּק
זֶה, אֲבָל בְּרוּר הַדָּבָר כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּכְמוֹ
שֶׁפָּרְשׁוּהוּ, וְעַל זֶה בָּא הַפָּסוּק וּמוֹכִיחַ.

כִּיּוֹן שִׁירַד אוֹתוֹ רָשָׁע אֶל פְּנֵחָס, אָמַר לוֹ: רָשָׁע!
כִּמָּה גִלְגּוּלִים רַעִים עָשִׂיתָ עַל הָעַם
הַקָּדוֹשׁ. אָמַר לוֹ לְצִלְיָה: בֹּא וְהִרְגֵּה אוֹתוֹ, וְלֹא
בַשֵּׁם, שֶׁלֹּא רָאוּי זֶה לְהִזְכִּיר עָלָיו קִדְשָׁה עֲלִיוֹנָה,
בְּשִׁבִיל שֶׁלֹּא תִצָּא נִשְׁמָתוֹ וְתִכָּלֵל בְּדִבְרֵים שֶׁל
דִּרְגוֹת קְדוּשׁוֹת, וְתִתְקַיֵּם בּוֹ מֶה שֶׁאָמַר תָּמוּת
נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה עָשָׂה בּוֹ כְּמָה מִיָּנִי מוֹת וְלֹא מֵת,
 עַד שֶׁלְקַח חֶרֶב שֶׁהָיָה מִתְקַן (חֲקוּק) עָלֶיהָ
 נָחַשׁ מִצַּד אֶחָד וְנָחַשׁ מִצַּד שֵׁנִי. אָמַר לוֹ פְּנִיחָס:
 בְּשָׁלוֹ קַח (הֶרֶג אוֹתוֹ), וּבְשָׁלוֹ יָמוּת. אַז הֶרַג אוֹתוֹ
 וַיְכַל לוֹ. שֶׁכֶּף דֶּרֶךְ אוֹתוֹ צַד – מִי שֶׁהוֹלִיךְ אַחֲרָיו,
 בּוֹ יָמוּת, וּבּוֹ תֵּצֵא נִשְׁמָתוֹ, וּבּוֹ יִכָּלֵל. וְכֵן מֵת
 בְּלָעַם, וְדָנִים אוֹתוֹ בְּדִינֵי אוֹתוֹ הָעוֹלָם וְלֹא נִקְבַּר
 לְעוֹלָמִים. וְכָל עֲצֻמוֹתָיו נִרְקְבוּ, וְנִעְשׂוּ כְּמָה
 נִחָשִׁים מְזֻהָמִים מִזִּיקִים שְׂאֵר בְּרִיּוֹת, וְאֶפְלוּ
 הַתּוֹלְעִים שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים בְּשָׂרוֹ הִפְכוּ לְנִחָשִׁים.

מִצָּאָנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אֲשֻׁמְדָּאִי שֶׁנָּתַן לְשִׁלְמָה
 הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁהָיָה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת
 כְּשָׁפִים חֲזָקִים נִסְתָּרִים מִהָעֵין, אִם יֵדַע הִסְלֵעַ
 שֶׁשֶׁם נֶפֶל בְּלָעַם, יִמָּצֵא מֵאוֹתָם נִחָשִׁים שֶׁהָיוּ
 מִעֲצֻמוֹת אוֹתוֹ הֶרֶשֶׁע, אִם יִהְרַג אֶחָד מֵהֶם –
 בְּרָאשׁוֹ יַעֲשֶׂה כְּשָׁפִים עֲלִיוֹנִים, בְּגוֹפּוֹ כְּשָׁפִים
 אֲחֵרִים, בְּזָנְבוֹ כְּשָׁפִים אֲחֵרִים. שְׁלֹשָׁה מִיָּנִי
 כְּשָׁפִים בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד.

כְּשֶׁבָאָה מַלְכַת שְׁבָא לְשִׁלְמָה, מֵאוֹתָם דְּבָרִים
 שֶׁשָּׁאֲלָה אֶת שְׁלֹמֹה, אָמְרָה: עֲצֹם
 הַנֶּחֱשׁ שֶׁל שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים בְּמָה נִתְפָּס? מִיָּד –
 (מַלְכִּים-א י) לֹא הָיָה דָּבָר נֶעְלָם מִן הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא

הגיד לה. היא שאלה על זה, והיתה צריכה אותם נחשים, ולא יכלה לקחת אחד מהם. מה השיב לה? דברים שהיו בלבה. כך הודיע לה, שכתוב ויגד לה שלמה את כל דבריה. אותם נחשים לא יכולים להם כל בני העולם, פרט לדבר של סוד אחד. ומהו? שכבת זרע רותחת.

ואם תאמר, מי יכול? אלא בשעה שהאיש מוציא אותה שכבת זרע כשהוא בתאווה, מוציא אותה לשם אותו נחש ברצון התאווה. כשיוצאת רותחת, לוקחים אותה מיד בלבוש אחד, ואותו לבוש זורקים לנחש, מיד כופף ראשו, ותופסים אותו כמו שתופסים תרנגול הבית. ואם בכל כלי הקרב של העולם יערכו באחד מהם – לא יכולים לא. ובזה לא צריך אדם בעולם כלי קרב ולא דבר אחר, ולא צריך להשמר מהם, שהרי כלם נכפים אליו. אז דבקו הדברים הללו בלבה, והתאווה לזה.

מכאן והלאה, אלעזר בני, הקדוש ברוך הוא עושה מה שעושה באותו רשע, וסודות נסתרים אלו לא הצטרכו להתגלות. אבל משום שהחברים שכאן ידעו דרכים נסתרים של העולם, גליתי לכם. שהרי כמה מנהגים נסתרים

הם בעולם ובני אדם לא יודעים, ואותם פלאות
נסתרים, גדולים ועליונים. עליו ועל שדומה לו
קראנו, (משלי י) ושם רשעים ירקב. אשריהם צדיקי
האמת, עליהם כתוב (תהלים קמ) אך צדיקים יודו
לשםך וגו'.

ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. רבי
אבא פתח, (שם קב) תפלה לעני כי יעטף
וגו'. שלשה הם שכתוב בהם תפלה. ובארו דבר
זה (אכל דבר זה) – אחד היה משה, ואחד היה דוד,
ואחד עני, שנכלל בהם והתחבר בהם. ואם
תאמר, הרי כתוב (חבקוק ג) תפלה לחבקוק הנביא
– הרי ארבעה הם? אלא חבקוק לא בגלל
תפלה היה, ואף על גב שכתוב בו תפלה,
תשפחת והודאה היא לקדוש ברוך הוא על
שהחיהו ועשה אתו נסים וגבורות, שהרי בן
השונמית היה.

אבל שלש הן שנקראות תפלה: (תהלים צ) תפלה
למשה איש האלהים, תפלה זו שאין
כמותה באיש אחר. תפלה לדוד, תפלה זו היא
תפלה שאין כמותה במלך אחר. תפלה לעני,
תפלה היא מאותן שלש. מי חשובה מכלן? הוי
אומר תפלת העני. תפלה זו קודמת לתפלת

מִשֶּׁה, וְקוֹדֶמֶת לְתַפְלַת דָּוִד, וְקוֹדֶמֶת לְכָל שְׂאֵר
תַּפְּלוֹת הָעוֹלָם.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָעֲנִי הוּא שְׁבוּר לֵב, וְכָתוּב
(שם לד) קָרוֹב ה' לְנִשְׁכָּרֵי לֵב וְגו'. וְהָעֲנִי עוֹשֶׂה
תָּמִיד קְטָטָה בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְקַשֵּׁב וְשׁוֹמֵעַ דְּבָרָיו. כִּיּוֹן שֶׁמִּתְפַּלֵּל
תַּפְּלוֹתוֹ, פּוֹתֵחַ כָּל חֲלוֹנוֹת הָרְקִיעִים, וְכָל שְׂאֵר
הַתַּפְּלוֹת שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה, דּוֹחָה אוֹתָן אוֹתוֹ עָנִי
שְׁבוּר לֵב, שֶׁכָּתוּב תַּפְּלָה לָעֲנִי כִי יַעֲטֹף. כִּי
יִתְעַטֵּף צָרִיךְ לוֹ לִכְתּוֹב! מָה זֶה כִּי יַעֲטֹף? אֵלָּא
הוּא עוֹשֶׂה עֲטוּף לְכָל תַּפְּלוֹת הָעוֹלָם, וְלֹא
נִכְנָסוֹת עַד שֶׁנִּכְנָסֶת תַּפְּלוֹתוֹ.

סדר הלימוד ליום יא אייר [יום 218 בשנה]

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר: יִתְעַטְפוּ כָּל
הַתַּפְּלוֹת, וְתַפְּלָה זֹאת תִּכְנֶס אֵלַי.
אֵינִי רוֹצֶה כָּאֵן בֵּית דִּין שִׁידוֹן בִּינִינוּ. לִפְנֵי
יְהִי תַרְעוּמוֹת שְׁלוֹ, וְאֲנִי וְהוּא לְבִדְנוּ. וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְתַיַּחַד לְבָדוֹ בְּאוֹתָן הַתַּרְעוּמוֹת,
בְּאוֹתָהּ תַּפְּלָה, שֶׁכָּתוּב וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹךְ שִׁיחוֹ.
לִפְנֵי ה' בּוֹדָאִי.

כ חילות השמים שואלים אלה לאלה: במה מתעסק הקדוש ברוך הוא? במה משתדל? אומרים: מתיחד בערגה בכלים שלו. כלם לא יודעים מה נעשה מתפלת אותו עני ומכל אותן תרעומותיו. שאין תאנה לעני אלא כששופך דמעותיו בתרעמת לפני המלך הקדוש, ואין תאנה לקדוש ברוך הוא אלא כשמקבל אותם ונשפכים לפניו. וזוהי תפלה שעושה עטוף ועוטפת כל תפלות העולם.

משה התפלל תפלתו, והתעכב כמה ימים בתפלה זו. דוד ראה שכל החלונות וכל שערי השמים, כלם מזמנים להפתח לעני, ואין בכל תפלות העולם שהקדוש ברוך הוא מקשיב מיד כמו לתפלת העני. כיון שראה את זה, עשה עצמו עני ומסכן. פשט לבוש המלכות וישב על הארץ כמו עני ואמר תפלה, שכתוב (תהלים פו) תפלה לדוד הטה ה' אזנה עני. ואם תאמר למה? בגלל כי עני ואביון אני. אמר לו הקדוש ברוך הוא, דוד, ולא מלך אתה, ושולט על מלכים חזקים, ואתה עושה עצמך עני ואביון?! מיד החזיר תפלתו לגון אחר ועזב דבר אביון ועני, ואמר שמרה נפשי כי חסיד אני. ועם כל זה, הכל היה בדוד.

אמר לו רבי אלעזר, יפה אמרת, ועם כל זה (ועל זה) צריך לאדם שמתפלל תפלתו (להיות שם עני ואביון) לעשות עצמו עני, כדי שתכנס תפלתו בכלל כל העניים. שהרי כל שומרי השערים לא משאירים כף להכנס כמו שמשאירים את העניים, שהרי בלי רשות נכנסים. ואם עושה אדם עצמו ושם רצונו תמיד כעני, תפלתו עולה ונפגשת עם אותן תפלות העניים ומתחברת אתן, ועולה יחד אתן ונכנסת בכללן, ומתקבלת ברצון לפני המלך הקדוש (בהם).

ידוד המלך שם את עצמו בארבעה דרכים: שם עצמו יחד עם עניים, שם עצמו יחד עם חסידים, שם עצמו יחד עם עבדים, ושם עצמו יחד עם אותם שמוסרים עצמם ונפשם על קדשת שמו. שם עצמו עם עני, שכתוב כי עני ואביון אני. שם עצמו יחד עם חסידים, שכתוב שמרה נפשי כי חסיד אני, משום שצריך האדם שלא לשם עצמו רשע. ואם תאמר, אם כן, לא יפרט חטאיו לעולמים? לא כן! אלא כשיפרט חטאיו, אז הוא חסיד, שבא לקבל תשובה. מוציא עצמו מצד הרע שהיה בטנפת שלו עד עכשו, וכעת נדבק בימין העליון, שהיא פשוטה לקבלו.

וְלֹא תֹאמַר שְׁלֹא יִקְבְּלוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד
 שְׁיִפְרֹט חֲטָאֵיו מִיּוֹם שֶׁהָיָה בָּעוֹלָם, (אם כֵּן)
 אִיפֹה (18) אוֹתָם שֶׁהִתְכַּסּוּ מִמֶּנּוּ, שְׁלֹא יִכּוֹל
 לְהִגִּיעַ. אֲלֹא לֹא צָרִיךְ לְפָרֵשׁ, פֶּרֶט לְאוֹתָם שְׁיִזְכֹּר
 מֵהֶם. וְאִם שֵׁם רְצוֹנוֹ בָּהֶם, כָּל הָאַחֲרִים נִמְשָׁכִים
 אַחֲרֵיהֶם. שֶׁהָיָה לְמַדְנּוּ, אֵין בּוֹדְקִים חוּרֵי הַבֵּית
 הָעֲלִיוֹנִים לְמַעְלָה, וְלֹא אוֹתָם תַּחְתּוֹנִים לְמַטָּה
 בְּבַעוֹר חֲמִץ. אֵין כִּיּוֹן שֶׁבֶדֶק כָּפִי מֵרָאה עֵינָיו
 מֵה שְׁיִכּוֹל לְהִגִּיעַ, הַכֹּל נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי זֶה וְהִתְבַּטַּל
 יַחַד אֹתוֹ.

וְכֵן גִּרְסָנוּ בְּנִגְעִים: עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה רָאשֵׁי
 אֵיבָרִים הֵם שְׁלֹא מְטַמְּאִים מִשּׁוּם מַחֲזִיהָ.
 וְהִכְהִין לֹא טוֹרַח אַחֲרֵיהֶם, וְהִינּוּ מֵה שֶׁכָּתוּב,
 (ויקרא יג) לְכָל מֵרָאה עֵינֵי הַכְהִין. מְקוֹם שְׁיִכּוֹל
 לְרֹאוֹת מַכְתֵּשׁ בְּהִסְתַּכְלוֹת אַחַת, וְלֹא צָרִיךְ
 לְהִנָּמִיךְ אֶת עֲצָמוֹ וּלְהָרִים עֵינָיו כָּאֵן וְכָאֵן. גַּם
 כֵּן לֹא צָרִיךְ לְפָרֵט חֲטָאֵיו (לְבַקֵּשׁ) מִיּוֹם שֶׁהָיָה,
 שֶׁהָיָה חוּרֵי הַבֵּית הַתַּחְתּוֹנִים, וְלֹא אֵלּוֹ שֶׁהִתְכַּסּוּ
 שְׁלֹא יִכּוֹל לְהִגִּיעַ, שֶׁהֵם חוּרֵי הַבֵּית הָעֲלִיוֹנִים
 לְמַעְלָה, (אֲלֵא) בֹא רֵאה, לְכָל מֵרָאה עֵינֵי הַכְהִין.
 וְכֻלָּם נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם. וְעַל זֶה שֵׁם דָּוִד עֲצָמוֹ
 בְּתוֹךְ הַחֲסִידִים.

הוא שם עצמו יחד עם עבדים, שכתוב (תהלים קכג)
 הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב
 (שם פו) הושע עבדך אתה אלהי. שם עצמו עם
 אותם שמסרו נפשם על קדשת שמו, שכתוב (שם)
 שמח נפש עבדך כי אליך ה' נפשי אשא. בכל
 הארבעה הללו שם עצמו דוד המלך לפני אדונו.
אמר רבי אלעזר, הרמתי ידי בתפלה לפני
 המלך הקדוש. שהרי שנינו, אסור לו
 לאדם להרים ידיו למעלה פרט לתפלה,
 ובברכות ובתחנונים לאדונו, שכתוב (בראשית יד)
 הרמתי ידי אל ה' אל עליון, ומתרגמים: הרמתי
 ידי בתפלה. שהרי באצבעות הידים יש דברים
 עליונים. וכעת כך אני עושה, ואומר שכל מי
 שארבעה אלו יסדר לפני אדונו ועושה עצמו
 ברצון בתקון זה כראוי, בתקון זה לא תחזור
 תפלתו ריקם.

בתחלה עבד – לסדר שבח לפני אדונו ולומר
 לפניו, וזה בתשבחות שלפני התפלה.
 אחר כך עבד לאחר שהתפלל תפלת עמידה, הוא
 עבד שסדר תפלת אדונו. אחר כך עבד אחר
 שהתפלל כל תפלתו והלך לו. ועל זה עשה עצמו
 דוד שלש פעמים בתפלה זו עבד, שכתוב הושע

עבדך אתה אלהי. שמח נפש עבדך. וכתוב (תהלים פו) תנה עזך לעבדך. הרי שלש פעמים צריך לשם עצמו עבד.

אחר כך לשם עצמו תוך אלו שמסרו נפשם על קדשת שמו, כלומר ביחוד של שמע ישראל. שכל מי ששם כך רצונו בזה הפסוק, נחשב לו כאלו מסר עצמו על קדשת השם.

לאחר ששם עצמו עני, בזמן שנכנס ודופק על פתחים של רומי מרומים, כשאומר אמת ויציב (וסומך) גאלה לתפלה, להיות בתפלת עמידה שבויר לב עני ומספן. ולשם רצונו להכליל בתוך העניים בשברון לב בנמיכות נפש.

לאחר ששם עצמו בתוך חסידים בשומע תפלה לפרש חטאיו, שכן צריך יחיד בשומע תפלה בשביל להתדבק בימין שפשוטה לקבל שבים, אז נקרא חסיד. הרי ארבעה אלה כראוי. מי כולל כל אלה? אותו שצריך לכלל אותם, וזהו עבד שכולל את כל השאר. שלשה עבדים הם בשלשה מקומות, וכלם אחד. ועליהם כתוב (שם קכג) הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם וגו'. בין עבד לעבד הם אותם

אַחֲרֵים. בֵּין עֶבֶד רֵאשׁוֹן לְעֶבֶד שְׁנִי יֵשׁ לוֹ
לְמַסֵּר נַפְשׁוֹ עַל יְחִיד קִדְשַׁת שְׁמוֹ, וְלָשִׁים עֲצָמוֹ
עָנִי וּמַסְכֵּן בְּתַפְלַת עֲמִידָה, וְלָשִׁים עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ
חֲסִידִים בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. עֶבֶד שְׁלִישִׁי לְאַחַר
שְׁסִים וְסֹדֶר הַכֹּל.

לְמַדְנֵנוּ, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁמִסְדֵּר בֶּן אָדָם כָּל
אַרְבָּעָה הַסְדּוּרִים הִלְלוּ בְּרִצּוֹן הַלֵּב,
נוֹחַ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּפּוֹרֵשׁ יְמִינוֹ עָלָיו,
בְּאוֹתוֹ עֶבֶד שְׁלִישִׁי, וְקוֹרָא עָלָיו וְאוֹמֵר לוֹ עֲבָדִי
אַתָּה, שְׁכָתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אַתָּה
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר. וְדַאי תְּפִלָּה שֶׁל אָדָם זֶה
לֹא תַחֲזֹר רִיקָם לְעוֹלָמִים. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בָּא וּרְאֵה, שְׁנֵי עֶבֶד מֵאוֹתָם
הַשְּׁלִישִׁים הֵם שְׁכוּלִלִים כָּל אֱלֹהִים, שְׁהָרִי
הַשְּׁלִישִׁי עוֹמֵד לַחֲתֹם בּוֹ חוֹתָם לְמַעַלָּה לְשִׁים בּוֹ
יָד מִיַּמִּין הַמֶּלֶךְ וּלְהַשְׁתַּבַּח בּוֹ. אָבֵל שְׁנֵי אֱלֹהִים,
רֵאשׁוֹן וְשְׁנִי, הֵם כָּלֵל הַכֹּל. וְדוֹד מְשַׁבַּח עֲצָמוֹ
בָּהֶם, שְׁכָתוּב (תהלים קטז) אָנָּה ה' כִּי אֲנִי עֲבָדְךָ אֲנִי
עֲבָדְךָ וְגו', שְׁאֵלוֹ כּוֹלִלִים כָּל הַשָּׁאֵר. שְׁלִישִׁי בָךְ
עוֹמֵד לְגַאֵל אוֹתִי, שְׁכָתוּב הוֹשַׁע עֲבָדְךָ אַתָּה
אֱלֹהִי. מִי שְׁמִסְדֵּר אֶת זֶה, שְׁיִהְיֶה יָדוּעַ לוֹ
שְׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בּוֹ, וְקוֹרָא עָלָיו

עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. בא רבי
אבא ונשקו.

אמר רבי אבא, על זה קראנו, (שם יט) הנחמדים
מזהב ומפז רב וגו'. כמה מתוקים דברים
עתיקים שסדרו הראשונים. ואנו, כשטועמים
אותם, לא יכולים לאכל. ודאי זה כך, והפסוק
מוכיח על שלשה עבדים, והם אחד ובמקום
אחד. ושנים כפי שאמרת, ואחד הוא להתעטר
בו הקדוש ברוך הוא, שכתוב (ויקרא כה) כי לי בני
ישראל עבדים עבדי הם וגו'. לא ימכרו ממכרת
עבד. משום שהקדוש ברוך הוא צריך להתעטר
בשלשת אלה. ועל זה לא ימכרו לשם עבד,
שהרי הקדוש ברוך הוא היה.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיה ג) מי בכם ירא ה'
וגו'. מה זה שמע בקול עבדו? פסוק זה
בארוהו החברים בתפלה, וכך הוא. מי שרגיל
לבא לבית הכנסת להתפלל ויום אחד לא בא,
הקדוש ברוך הוא שואל עליו ואומר: מי בכם
ירא ה' שמע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין
נגה לו. מה זה שמע בקול עבדו? במי? אם
תאמר בנביא או באיש אחר – מי נתן נביא או

אָדם אַחר לַתַּפְּלָה, שְׁמִשּׁוּם שְׁהַתַּפְּלִל תַּפְּלָתוֹ
שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל נָבִיא אוֹ אָדָם בְּעוֹלָם?!

אַל אוֹתוֹ שְׁמַתַּפְּלִל תַּפְּלוֹת בְּכָל יוֹם, הוּא
שׁוֹמֵעַ בְּאוֹתוֹ קוֹל שְׁקוּרָא לוֹ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וּמִשְׁתַּבַּח בּוֹ וְאָמַר שֶׁהוּא עֲבָדוֹ וְדָאִי.
שְׁמַע בְּקוֹל, בְּאִיזָה קוֹל? בְּאוֹתוֹ שְׁנִקְרָא עֲבָדוֹ.
שָׁבַח עֲלִיוֹן הוּא שְׂיֻצָא עָלָיו קוֹל שֶׁהוּא עֲבָדוֹ.
וְעוֹד, שְׁקוֹל נִשְׁמָע בְּכָל אוֹתָם רְקִיעִים שֶׁהוּא
עֲבַד הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְזֶהוּ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל עֲבָדוֹ.

אִשְׁרֵי הֶלֶךְ חֲשָׁכִים וְאֵין נֶגֶה לוֹ. וְכִי מִשּׁוּם שְׁלֹא
בָּא לְהַתַּפְּלִל הֶלֶךְ חֲשָׁכִים? אֵלֹא פִּרְשׁוּהָ.
אָבֵל עַד שְׁלֹא יִתְכַנְּסוּ יִשְׂרָאֵל לְבִתִּי כְּנִסְיוֹת
לְהַתַּפְּלִל, הֵצֵד הָאֲחֵר עוֹמֵד וְסוֹגֵר כָּל הָאוֹרוֹת
הָעֲלִיוֹנִים שְׁלֹא יִתְפַּשְּׁטוּ וַיֵּצְאוּ עַל הָעוֹלָם. וְשֶׁלֹּשׁ
פְּעָמִים בְּיוֹם הוֹלְכִים צֵד הָאֲחֵר, זָכַר וּנְקִבָּה,
וּמִשּׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם. וְאוֹתוֹ זְמַן נִתְקַן לְתַפְּלָה,
מִשּׁוּם שֶׁאֵין שָׁם קִטְרוּג כָּלֵל.

וְאִזּוֹ הוּא זְמַן לְתַפְּלָה, מִשּׁוּם שֶׁהֵם הוֹלְכִים
לְשׁוֹטְט בְּהָרֵי הַחֶשֶׁךְ, וְהֵר נִשְׁפָּה, אִזּוֹ
נִפְתָּחִים חֲלוֹנוֹת אוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים, וַיּוֹצְאִים
וְשׁוֹרִים עַל בִּתִּי כְּנִסְיוֹת בְּרֹאשׁ אֵלּוֹ שְׁמַתַּפְּלִלִים

תַּפְלוּת, וּמִתְחַלְקִים אִוְרוֹת עַל רְאִשֵּׁיהֶם. וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל עַל אוֹתוֹ שְׁלֹא נִמְצָא שֵׁם
וְאוֹמֵר: חֲבַל עַל פְּלוֹנִי שֶׁהָיָה רָגִיל כָּאֵן, וְכַעַת
שֶׁהָלַךְ חֲשָׁכִים וְעָבַר מִלִּפְנֵי הָאוֹרוֹת וְהָלַךְ
לְשׁוּטֵט בְּהָרֵי הָעוֹלָם, וְיִצָּא מֵאוֹתוֹ נִגְה אֹר
שְׁמַאִיר וְאֵין (לו) בּוֹ חֵלֶק, אֵין נִגְה לוֹ, כְּמוֹ
שֶׁמִּתְחַלֵּק וְשׁוֹרָה עַל הָאַחֲרִים שֵׁשׁ, כְּמָה טוֹבוֹת
אֲבָדוֹ מִמֶּנּוּ. (אֵין נִגְה לוֹ כַּעַת שֶׁהָלַךְ חֲשָׁכִים) וְאֵלּוֹ הָיָה שֵׁם,
יְבִטֵּחַ בְּשֵׁם ה' – בְּכֻלָּל הָעֶבֶד הָרָאשׁוֹן, וְיִשְׁעַן
בְּאַלְהֵיו – בְּסוֹד הָעֶבֶד הַשֵּׁנִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּנִי, וְדַאי רוּחַ נְבוֹאָה
שׁוֹרָה עָלָיָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֲרִיָּה בֶן
אַרְיָה, מִי יָקוּם לִפְנֵיהֶם כְּשֶׁשׁוֹאֲגִים לְטָרֶף טָרֶף?
כָּל אֲרִיּוֹת הָעוֹלָם הֵם תְּקִיפִים, וְאֵלֶּה יוֹתֵר מִכֻּלָּם.
כָּל הָאַרְיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם קָשִׁים לְהוֹצֵאת הַטָּרֶף
מִפִּיהֶם, וְאֵלּוֹ נוֹחִים לְהוֹצִיא מִפִּיהֶם טָרֶף. הֵם
טוֹרְפִים טָרֶף וְנוֹתְנִים לְכֻלָּם.

אֲשֶׁר הָלַךְ חֲשָׁכִים, אֲשֶׁר הָלְכוּ צָרִיף לוֹ
לְכַתֵּב! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם
שְׂרוּיִים בְּחִבּוּר וּמִיד נִפְרָדִים. הָלַךְ הַחִבּוּר –
חֲשָׁכִים נִפְרָדוּ. שׁוֹרִים בְּחִבּוּר וְנִפְרָדִים מִיד.

כְּמוֹ זֶה (יחזקאל א) רוּחַ סְעָרָה בָּאָה, כָּלֵל שֶׁל זָכָר
וּנְקֵבָה. בָּאָה וְהִיא עוֹזֶבֶת אוֹתוֹ, מִיַּד נִפְרָדִים.
וַיֵּרָא בֶּלֶק וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַדַּאי מָה
שֶׁאָמַר רַבִּי חִיָּיא, דְּבַר נִסְתָּר הִיָּה. אֲבָל
כְּתוּב, (תהלים פד) גַּם צִפּוֹר מְצָאָה בֵּית וּדְרוֹר קֵן לָהּ
וְגו'. וְכִי דוֹד הַמֶּלֶךְ עַל צִפּוֹר בְּעוֹלָם הִיָּה אוֹמֵר
דְּבַר זֶה?

אֵלֶּא כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ כַּמָּה חֲבִיבוֹת הַנִּשְׁמוֹת לִפְנֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אִם תֹּאמַר כָּל נִשְׁמוֹת
הָעוֹלָם – לֹא כֵן! אֲלֹא אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים
שֶׁשֵּׁם מְדוּרָן אֵתוֹ, מְדוּרִיהֶן לְמַעַלָּה וּמְדוּרִיהֶן
לְמַטָּה, וְכֵן נֶאֱמַר. גַּם צִפּוֹר מְצָאָה בֵּית – אֵלוֹ
רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים.

שָׁנִינוּ, שֶׁלֹּשׁ חוּמוֹת הֵן לְגַן עֵדֶן, וּבֵין כָּל אַחַת
וְאַחַת כַּמָּה רוּחוֹת וּנִשְׁמוֹת מְטִילוֹת שָׁם
וְנִהְיֹת מֵרִיחַ שֶׁל עֲנוּגֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבִּפְנִים, אֵף
עַל גִּב שְׁלֹא זָכוּ לְהַכָּנס. אֲבָל עֲנוּג רוּחוֹת
הַצַּדִּיקִים שֶׁבִּפְנִים – (ישעיה סד) עֵין לֹא רָאָתָה
אֱלֹהִים וְגו'.

וַיָּמִים רְשׁוּמִים יֵשׁ בַּשָּׁנָה, וְהֵם יָמֵי נִיסָן וַיָּמֵי
תִּשְׁרִי, שְׁאוֹתָן רוּחוֹת מְשׁוּטָטוֹת

ופוקדות מקום שצריך. ואף על גב שפעמים רבות משוטטות, אבל ימים אלו רשומים הם ונראים על גבי חומות הגנה, כל אחת ואחת כמראה צפירים מצפצפות בכל בקר ובקר.

ואותו צפצוף שבח הקדוש ברנך הוא, ותפלה על חיי בני אדם של העולם. משום שאותם ימים כל ישראל מתעסקים במצוות, ובמצוות רבון העולם. ואז בשמחה נראות צפירים מצפצפות, ועל גבי החומות של גן עדן מצפצפות משבחות ומודות ומתפללות על חיי העולם הזה.

אמר רבי שמעון, אלעזר, ודאי יפה אמרת שודאי אותן רוחות שם. אבל מה תאמר על ודרור קן לה? אמר, כף למדתי, זוהי נשמה קדושה שעולה למעלה, ועולה למקום טמיר וגנוז שעין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.

אמר רבי שמעון, אלעזר, ודאי יפה אמרת ויפה הוא, אבל כל זה בגן עדן שלמטה הוא, וכמו שאמרת הוא וכך זה ודאי. גם צפור מצאה בית – אלו רוחות קדושות שזכו להכנס ולצאת אחר כך, משום שמשוטטות ונראות כמראה

צַפְרִים, וְאֵלּוּ רוּחוֹת מְצָאָה בֵּית. וְדַאי שְׁלָכְל
אֶחָת וְאֶחָת יֵשׁ לָהֶן מְדוּרִים יְדוּעִים בְּפָנִים.
וְעַם כָּל זֶה, כָּלֵם נִכּוּיִם מַחְפֶּת חֲבֵרִיָּהֶם. אֵלּוּ
שֵׁישׁ לָהֶם דְּרוֹר וְחֵרוֹת מֵהַכֹּל. וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מַרְאֶה לָהֶם הֵיכָל טָמִיר גָּנוּז אֶחָד שְׁעִין
לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זּוֹלָתָךְ, וְאוֹתוֹ הֵיכָל נִקְרָא קֵן
צְפוּר, וּמִשָּׁם מִתְעַטְרִים עֲטָרוֹת לְמַשִּׁיחַ לְעֵתִיד
לָבֹא. וּבִיָּמִים רְשׁוּמִים, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַשְׁתַּעֲשֹׁעַ בְּאוֹתָם
הַצְדִּיקִים, וּמַרְאֶה לָהֶם הֵיכָל טָמִיר גָּנוּז שֶׁלֹּא
יּוֹדְעִים וְלֹא מַכִּירִים אוֹתוֹ כָּל הַצְדִּיקִים שְׁשָׁם.
אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרַחֲיָה אֶת מִזְבַּחוֹתֶיךָ – אֵלּוּ אוֹתָם
צְדִיקִים שֶׁנִּתְקַנּוּ בְּבָנִים קְדוּשִׁים, שִׁזְכוּ
לְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב וְלְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּעוֹלָם הַזֶּה.
וְאֵלּוּ נִקְרָאִים שְׁנֵי מִזְבַּחוֹת. מִתְעַטְרִים לְפָנֶי
הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ, שֶׁהֵרִי זְכוּת בְּנֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה
מִגִּנָּה עָלֵיהֶם, וּמִעַטְרִים אוֹתָם שֵׁם. מִי הָרוּחַ
שֶׁזּוֹכָה לְכָל זֶה? זֶה שֶׁשָּׁתָה אֶפְרַחֲיָה, לְלַמֵּד
לְמִזְבַּחוֹתֶיךָ וְגו'. מִכָּאן וְהִלָּאָה אָמַר דְּבָרְךָ, שֶׁהֵרִי
בְּלִי בּוֹשָׁה אֲנִי נִרְאָה שֵׁם.

פֶּתַח כְּמִקְדָּם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, גַּם צְפוּר מְצָאָה
בֵּית – זֶה יִתְרוֹ. וְדְרוֹר קֵן לָהּ – זֶה בְּנִי

שְׁהִיּוּ בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית מְלַמְּדִים תּוֹרָה וְחוֹתְכִים
 דְּבָרֵי תּוֹרָה בְּפִיָּהֶם. מַה זֶה מַצָּאָה בֵּית? אֵלָּא
 בַּהֲתַחֲלָה לְקַחוּ וְחֲנוּ בַּמִּדְבָּר, לְקַחוּ מֵעֵנַג מִדִּין
 וּמִהַמְתִּיקוֹת שְׁשָׁם וְחֲנוּ בַּמִּדְבָּר. כִּיּוֹן שְׂרָאָה
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁפֹסוּפִם הָיָה עַל הַתּוֹרָה, מִשֶּׁן
 אוֹתָם מִשָּׁם וְהַכְנִיסָם לְלִשְׁכַּת הַגְּזִית. וְדָרוֹר קֵן
 לָהּ – הַכֹּל אֶחָד. צְפוֹר דָּרוֹר הַכֹּל הוּא אֶחָד.
 (שׁוּפְטִים ד) חֶבֶר הַקִּינִי. (שְׁמוּאֵל-א טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל
 הַקִּינִי וְגו'.

בא וִירָאָה מַה כָּתוּב, וַיֵּרָא בָּלֵק בֶּן צְפוֹר. וְכִי
 מַה שׁוֹנָה שְׁהִזְכִּיר שֵׁם אָבִיו מִשְׁאֵר
 מַלְכִּים? אֵלָּא יִתְרוֹ נִמְשָׁן וְנִעְבֵּר מֵעֲבוּדָה זָרָה,
 וְבָא לְדָבֵק בִּישְׂרָאֵל הוּא וּבָנָיו, וְכֹל הָעוֹלָם נִדּוּ
 אוֹתוֹ וְרָדְפוּ אַחֲרָיו.

בָּלֵק מִבְּנֵי בָנָיו הָיָה, וְעָבַר מִדֶּרֶךְ אָבִיו. כִּיּוֹן
 שְׂרָאוּ זְקֵנֵי מוֹאָב וְזְקֵנֵי מִדִּין, שְׁהִיּוּ יַחַד
 בְּאַחֲוָה שְׁלֵהֶם בְּעֲבוּדָה זָרָה בַּחֲלָק שְׁלֵהֶם,
 שְׁיִתְרוּ וּבָנָיו נִדְּבָקוּ בַּשְּׂכִינָה זֶה נִמְשָׁן מֵהֶם, בָּאוּ
 וְהִמְלִיכוּהוּ עֲלֵיהֶם בַּשָּׂעָה זֹאת, שְׁכָתוּב וּבָלֵק בֶּן
 צְפוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאָב בָּעֵת הַהִיא. בְּאוֹתָהּ עֵת הָיָה
 מֶלֶךְ, מַה שְּׁלֵא הָיָה מִקֶּדֶם. וְעַל זֶה כָּתוּב בֶּן
 צְפוֹר, מַה שְּׁלֵא רָאוּי לַעֲשׂוֹת כֵּן. וַיֵּרָא בָּלֵק,

וַיִּשְׁמַע הָיָה צָרִיךְ לוֹ לְכַתֵּב! מַה זֶה וַיֵּרָא? רְאִיָּה
רְאָה, וַיֵּדַע שְׁעֵתִיד הוּא לְפָל בְּיַדִּי יִשְׂרָאֵל,
וַיִּשְׂרָאֵל יִפְלוּ בְיָדוֹ בַּהֲתַחֲלָה, וְאַחֵר כֶּךָ הוּא בְּיַדִּי
יִשְׂרָאֵל. וַיֵּרָא בְּלֶק בֶּן צָפּוֹר.

רבי אבא פתח, (שיר השירים א) **אם לא תדע ליך**
היפה בנשים צאי ליך בעקבי הצאן. כנסת
ישראל אומרת לפני המלך העליון. כנסת
ישראל, מה זה כנסת? זוהי עצרת התכנסות, כמו
שנאמר (במדבר י) **מאסף לכל המחנות. מי שמכנס**
כל המחנות העליונים אליו.

ומתוך שלפעמים השכינה נקראת נקבה,
ונאמר עצרת, כמו שנאמר (בראשית כ) **כי**
עצור עצר ה', שמחזיק ולא נותן – כך זה ודאי,
שהרי מתוך אמונה רבה שלה שלא נמצא בה
מום (מח), **נותנים לה ללא עכוב כלל. והיא,**
כשבאה אליה, כל מה שכוונסת עצר ומעצר
ומעכבת, שלא יורד ומאיר אלא כפי הטל, טפין
טפין, מעט מעט. מה הטעם? משום שלא
נמצאת למטה אמונה, אלא כמו שנאמר (ישעיה כח)
זעיר שם זעיר שם. זכות קטנה והארת טל
קטנה, מדה כנגד מדה.

שְׂאֵל־מִלָּא תִּמְצָא אֲמוּנָה כְּמוֹ שֶׁנִּמְצְאוּ בָּהּ, הִיא מְרַקֶּנֶת בְּכָל צֶד וְצֶד לֹא עֹכֵב כָּלָל, וְהִיא שְׂמִיחָה. וְאִזּוֹ נֹתְנִים לָהּ מִתְּנוּת וְאוֹצְרוֹת רַבִּים זֶה עַל זֶה, וְלֹא יַעֲכֹבוּ אוֹתָהּ כָּלָל. אֲבָל הַתְּחִתּוֹנִים מְעַכְּבִים אוֹתָם וּמְעַכְּבִים אוֹתָהּ, וְאִזּוֹ הִיא עֲצָרֶת. עֲצוּר עֲצָר ה' וְדָאִי. כְּבִיכּוֹל נֹתֵן תִּמְצִית, וְלֹא יוֹתֵר.

יַעֲבֹם כָּל זֶה, כְּמוֹ אֲמֵא נֹתְנֵת לְבָנִים בִּסְתֵר שְׁלֹא יוֹדְעִים עָלֶיהָ, כֵּךְ הִיא עוֹשֶׂה לְבִנֶּיהָ יִשְׂרָאֵל. וְלִמְדָנוּ מִתּוֹךְ מְנוּחָה הַקְדוּשָׁה, שֶׁבִשְׁעָה שֶׁהִיא עוֹלָה לְקַחַת עֲנוּגִים וְכִסּוּפִים וְנִמְצָא מוֹם בְּיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, אִזּוֹ מַגִּיעָה אֵלֶיהָ טַפַּת חֲרָדֵל וּמִיד נִפְרָדֶת, וְיוֹשֶׁבֶת עָלֶיהָ יָמִים בְּמִנִּין, וְאִזּוֹ יוֹדְעִים לְמַעַלָּה שֶׁהַמוֹם בְּיִשְׂרָאֵל.

וּמִתְעוֹרֵר הַשְּׂמֵאל מִיד, וּמוֹשֵׁךְ חוּט לְמַטָּה. (בראשית כז) וַתִּכְהֶיךָ עֵינָיו מִרְאֵת, מֵה שֶׁהָיָה מְסִתֵּפֵל בְּעֵין יָפָה בְּכָלֵל אֲבָרָהֶם בְּלִי דִין כָּלָל, אִזּוֹ וַתִּכְהֶיךָ עֵינָיו מִרְאֵת, מִרְאֵת בּוֹדָאִי מְלֵה־סִתְּפֵל בְּכָלֵל שֶׁל רַחֲמָנוּת. אִזּוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת סְמָא"ל בְּקוֹל תְּקִיף לְהַתְּעוֹרֵר עַל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא אֶת עֲשׂוֹ בֶּנוֹ הַגָּדֹל וְגו'. גָּדוֹל הוּא לְגַבִּי מַחֲנוֹת הַצֵּד הָאֲחֵר, הוּא גָדוֹל, וּמִנְהִיג לְכָל

סְפִינֹת הַיָּם שְׁמַעְרָעִים בְּרוּחַ רָעָה, לְהַטְבִּיעֵם
בְּעֵמֶק הַיָּם בְּאוֹתָן מְצוֹלוֹת יָם שְׁלוֹ.

וְכַשֶּׁהֱקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמָנוּת, אִזּוּ כָּל חֲטָאֵי
וְכָל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל נוֹתֵן לוֹ, וְהוּא
מְטִיל אוֹתָם לְמְצוֹלוֹת יָם. כָּל מַחְנוּתָיו נִקְרָאִים
מְצוֹלוֹת יָם, וְהֵם לוֹקְחִים אוֹתָם וּמְשׁוֹטְטִים בָּהֶם
בְּכָל שְׁאֵר הָעַמִּים. וְכִי חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל וְעֲוֹנוֹתֵיהֶם
זוֹרְקִים וּמַחְלָקִים לָעַם שְׁלֵהֶם? אֵלָּא הֵם מְצַפִּים
וּמַחְכִּים לְמַתָּנוֹת שְׁלִמְעָלָה כִּמּוֹ כְּלָבִים לִיד
הַשְּׁלֶחָן. וְכַשֶּׁהֱקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לוֹקַח כָּל חֲטָאֵי
יִשְׂרָאֵל וְזוֹרֵק עֲלֵיהֶם, כָּלֵם חוֹשְׁבִים שְׁמַתָּנוֹת
וְאוֹצְרוֹת שֶׁהוּא רוֹצֶה לְתַתּ לְיִשְׂרָאֵל הָעֶבֶר
אוֹתָם מֵהֶם וְנִתֵּן לָהֶם, וּמִיד כָּלֵם כְּאֶחָד זוֹרְקִים
(וּמֵרָאָה וְזוֹרְקִים) אוֹתָם עַל שְׁאֵר הָעַמִּים.

בֵּא וְרָאָה, כְּנִסְתּ יִשְׂרָאֵל הִיא אוֹמֶרֶת בְּתַחֲלָה
(בְּגִלוֹת), (שִׁיר הַשִּׁירִים א) שְׁחֹרָה אָנִי וְנֶאֱוָה.
מִקְטִינָה עֲצָמָה לִיד הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיוֹן. וְאִזּוּ שׁוֹאֶלֶת
מִמֶּנּוּ וְאוֹמֶרֶת, (שם) הִגִּידָה לִי שְׁאֵהָבָה נִפְשִׁי
אֵיכָה תִרְעָה אֵיכָה תִרְבִּיץ בְּצִהָרִים. לָמָּה שְׁתִּי
פְּעָמִים אֵיכָה אֵיכָה? אֵלָּא הִיא רוֹמֶזֶת עַל שְׁנֵי
חֲרִבָּנוֹת שֶׁל שְׁנֵי בְּתֵי הַמֶּקֶדֶשׁ, שְׁקוֹרָאִים הַכֹּל
אֵיכָה אֵיכָה. אֵיכָה תִרְעָה – בְּחֶרֶבֶן בֵּית רֹאשׁוֹן.

איכה תרביץ – בחרבן בית שני. ועל זה פעמים
איכה איכה.

תרעה, תרביץ, לא זה כזה. גלות בכל שהיא
זמן מועט, קורא בה תרעה. ועל גלות
אדום שהיא לזמן מרבה, קורא בה תרביץ. ועל
זה פעמים איכה איכה. ועוד תרעה, תרביץ –
ירעה ה'ה' לו לכתב! ירביץ ה'ה' לו לכתב! גם
כך, שהרי על ישראל היא אמרה. אלא היא
אמרה על עצמה: איכה תרעה כלתך לבניה
בגלות כשהיו בין שאר העמים? איכה תרביץ
בצהרים, איך תטיף עליהם טל ומים תוך
חמימות הצהרים?

שלמה אהיה כעטיה. בשעה שישראל קוראים
מתוך צרה ודחק שלהם, ושאר העמים
מחרפים ומגדפים אותם: מתי תצאו מהגלות?
איך אלהיכם אינו עושה לכם נסים? (והם ממציאים
עצמם ואומרים, כה תרעה אותנו בימים הראשונים, כה תרביץ במים הקדושים
לצנן החמימות של רשפים ושלמהבות שלהם. והם משבחים כל זה) (והם
משבחים לקדוש ברוך הוא ומודים לו עם כל הצער ואריכות הגלות, ואומרים,
כה תרעה אותנו בימים הראשונים, כה תרביץ עצמנו בגלות ותגאל אותנו לזמן
האחרון. כל זה שבח ואמונה שמתאים להם לישראל) **ואני יושב**
כעטיה ולא יכול לעשות להם נסים ולתת להם

נְקָמוֹת. הוּא מְשִׁיב לָהּ: אִם לֹא תִדְעִי לָךְ הִיפָּה בְּנָשִׁים. פָּסוּק זֶה כֵּךְ צָרִיךְ לְכַתְּבוּ: אִם לֹא תִדְעִי הִיפָּה בְּנָשִׁים. לָמָּה לָךְ? אֵלָּא, אִם לֹא תִדְעִי לָךְ – לְחִזּוֹק עֲצָמְךָ בַּגָּלוּת וּלְהַגְבִּיר כַּחַ לְהִגָּן עַל בְּנִיךָ – צָאִי לָךְ, צָאִי לָךְ לְהִתְחַזֵּק בְּעֵקְבֵי הַצֹּאן. אוֹתָם תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן שְׁלוֹמְדִים תוֹרָה.

וְרַעֲי אֶת גְּדִיתֶיךָ – אֵלּוּ (ישעיה כח) עֲתִיקֵי מִשְׁדֵּים שֶׁמְסַתְּלִים מִהָעוֹלָם וְנִמְשָׁכִים לְבֵית הַיְשִׁיבָה הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁהִיא עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים. עַל דּוֹקָא. בְּמִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים לֹא כָתוּב, אֵלָּא עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים, זֶה יְשִׁיבַת מְטָטְרוֹן שֶׁשֵּׁם כָּל הַחֲזָקִים וְתִינוּקוֹת הָעוֹלָם וּמִנְהִיגֵי הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּאֶסּוּר וְהֵתֵר, בְּכָל מָה שֶׁצָּרִיכִים בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי עֵקְבֵי הַצֹּאן אוֹתָם תִּינוּקוֹת שְׁאֲמָרְנוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עֵקְבֵי הַצֹּאן – אֵלּוּ תִלְמִידֵי בֵּית רַב שְׁאֲחֹר כֵּךְ בָּאִים בָּעוֹלָם וּמוֹצְאִים תּוֹרָה בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל וְדֶרֶךְ פְּתוּחָה, וְעַל זֶה הֵם מְחַדְּשִׁים דְּבָרִים עֲתִיקִים בְּכָל יוֹם, וְשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם הַשְׂכִּינָה וּמִקְשִׁיבָה לְדַבְּרֵיהֶם, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי א) וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע. אָמַר רַבִּי אֲבָא, כֵּךְ זֶה בּוֹדֵאִי, וְהֵכֵל דְּבַר אֶחָד.

דְּבַר אַחַר אִם לֹא תִדְעִי לָךְ – לָךְ לָמָּה? אֶלֶּא
בְּכָל מָקוֹם שִׁישְׂרָאֵל בְּגָלוֹת, הִיא עָמָם
בְּגָלוֹת, וְעַל זֶה כָּתוּב לָךְ. וְכָתוּב (ישעיה סג) בְּכָל
צָרְתָם לוֹ צָר, וְזֶהוּ לָךְ. הִיפָּה בְּנָשִׁים, הִיפָּה –
הִיא אִמְרָה שְׁהִיא שְׁחוּרָה, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים
א) שְׁחוּרָה אָנִי. וְהוּא אִמַּר אֵלֶיהָ: יָפָה אַתְּ, נָאֵה,
הִיפָּה בְּנָשִׁים, נָאֵה עַל כָּל הַדְּרָגוֹת, וְכָתוּב (שם ו)
יָפָה אַתְּ רַעֲיָתִי.

דְּבַר אַחַר הִיפָּה בְּנָשִׁים – טוֹבָה בְּטוֹבוֹת.
שְׁעוּשָׁה טוֹבוֹת לְבָנִיָּה בְּטַמִּירוֹת בְּצוּרָה
גְּנוּזָה. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְבֵּה טוֹב עָלֵינוּ, כָּל
מָה שְׁהִיא עוֹשָׂה לְבָנִיָּה בְּצוּרָה טַמִּירָה וּגְנוּזָה,
אֵף עַל גֵּב שְׁהַמַּעֲשִׂים לֹא כְּשָׂרִים. מִכָּאן שְׁרָאוּי
לְאַבָּא כְּשֶׁאֱמַא מְרַחֲמַת עַל הַבָּנִים וְטוֹב לוֹ כָּל
מָה שְׁעוֹשָׂה לְבָנִיָּה רַחֲמִים בְּנִסְתָּר, אֵף עַל גֵּב
שְׁמַעֲשִׂיו לֹא כְּשָׂרִים.

אֲמַר רַבִּי אַבָּא, תִּמְהַנֵּי עַל מָה שֶׁכָּתוּב (דברים כא)
כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּין סוּרֵר וּמוֹרֶה וְגו',
וְתִפְּשׂוּ בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְגו'. וְשִׁנִּינוּ שְׁבָאוֹתָהּ שָׁעָה
אֲמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה כְּתֹב. אֲמַר לוֹ
מִשָּׁה, רַבּוֹן הָעוֹלָם, תַּעֲזֹב אֶת זֶה, יֵשׁ אֵב שִׁיעֲשֹׂה
כֵּךְ לְבָנוֹ? וּמִשָּׁה מְרַחֵק הָיָה לְרֹאוֹת בְּחֻכְמָה כָּל

מה שַׁעֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל.
אָמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָם, תַּעֲזֹב דְּבַר זֶה. אָמַר לוֹ
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אֲנִי רוֹאֶה מַה שְּׁאַתָּה
אוֹמֵר. כָּתַב וְקָבַל שְׂכָר. אַתָּה יוֹדֵעַ, וְאֲנִי יוֹדֵעַ
יוֹתֵר. מַה שְּׁאַתָּה רוֹאֶה, עָלִי אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה. דְּרַשׁ
הַמֶּקְרָא וְתִמְצָא.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה רָמַז לְיוֹפִיא"ל, רַבֵּן הַתּוֹרָה, אָמַר
לְמֹשֶׁה: אֲנִי דְרַשְׁתִּי פָסוּק זֶה. כָּתוּב כִּי
יִהְיֶה לְאִישׁ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת
טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. בֵּין – זֶה יִשְׂרָאֵל. סוֹרֵר וּמוֹרֶה
– שְׁכָתוּב (הוֹשֵׁעַ ד) כִּי כִפָּרָה סִרְרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל.
אֵינָנו שֹׁמְעֵי בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ – זֶה הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְכִנְסָת יִשְׂרָאֵל. וַיִּסְרוּ אוֹתוֹ, שְׁכָתוּב
(מְלָכִים-ב יז) וַיַּעַד ה' בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל נְבִיאֵי
כָּל חֲזָה וְגו'. וְלֹא שִׁמְעוּ אֲלֵיהֶם, שְׁכָתוּב וְלֹא
יִשְׁמְעוּ אֶל ה' וְגו'. וְתַפְּשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ – בְּדַעַת
אַחַת, בְּהִסְכָּמָה אַחַת.

וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ. אֶל
זִקְנֵי עִירוֹ?! אֶל זִקְנֵי עִירָם וְאֶל שַׁעַר
מְקוֹמָם הִיא צָרִיף לוֹ לְכָתֹב! מַה זֶה אֶל זִקְנֵי
עִירוֹ, וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ? אֵלָּא, אֶל זִקְנֵי עִירוֹ – זֶה
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ – זֶה כְּנִסְתָּ

יִשְׂרָאֵל. זְקַנֵּי עִירוֹ – אֵלּוּ יָמִים רִאשׁוֹנִים, יָמִים
עֲתִיקִי (סבִּי) הַכֹּל. שְׁעַר מְקוֹמוֹ – זֶה מוֹסֵף שְׁבֶת.

וְעַם כָּל זֶה, אָף עַל גַּב שְׁכָלָם יוֹדְעִים, דִּין
לְמַעֲלָה הוּא, מְשׁוּם שְׁבִית דִּין שֶׁל אֲמָא
קְרוֹבִים הֵם לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹחֲזִים בָּהֶם, וְכָל קְרוֹב לֹא
דִּן דִּין לְקְרוֹבִים (לְקְרוֹבִי), וּפְסוּל הוּא לְדִין. בַּתְּחִלָּה
מָה כְּתוּב? אֶל זְקַנֵּי עִירוֹ וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ. כִּיּוֹן
שָׂרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהֵם קְרוֹבִים, מִיד סֵלֶק
הַדִּין מִשְׁעַר מְקוֹמוֹ. מָה כְּתוּב אַחֲרָיו? וְאָמְרוּ אֶל
זְקַנֵּי עִירוֹ, לַחֲדוּד. וְאֶל שְׁעַר מְקוֹמוֹ לֹא כְּתוּב,
אֲלָא אֶל זְקַנֵּי עִירוֹ.

בְּיָנֵינוּ זֶה, וְדָאִי, וְלֹא שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים. סוּרָה
וּמְרָה אֵינָנו שְׁמַע בְּקִלְנוּ. מָה שׁוֹנָה שְׁהָרִי
בַּהֲתַחֲלָה לֹא כְּתוּב זֹלִל וְסָבָא, וְאַחֵר כֶּף כְּתוּב
זֹלִל וְסָבָא? אֲלָא מִי גָרַם לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת
סוּרָר וּמְרָה לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים? בְּגִלָּל שֶׁהוּא
זֹלִל וְסָבָא בְּשְׂאָר הָעַמִּים, שְׁכָתוּב (תהלים קו)
וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מִעֲשֵׂיהֶם, וְכָתוּב (במדבר כה)
וַיֹּאכֵל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ, שְׁעָקָר וַיִּסּוּד אָכִילָה
וַשְׁתִּיָּה כְּשַׁעוֹשִׁים בְּשְׂאָר הָעַמִּים. זֶה גוֹרֵם לָהֶם
לִהְיוֹת בֵּין סוּרָר וּמְרָה לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים.

וַעֲלֵ זֶה, וּרְגָמָהּ כָּל אַנְשֵׁי עִירוֹ בְּאַבְנִים. אֵלֶּה
כָּל שְׂאֵר הָעַמִּים שֶׁהָיוּ מְקַלְעִים אוֹתָם
בְּאַבְנִים, וְסוֹתְרִים אֶת הַחוּמוֹת וּמִנְתְּצִים אֶת
הַמְּגִדִּלִים, וְלֹא מוֹעִיל לָהֶם כָּלוּם. כִּיּוֹן שֶׁשָּׁמַע
מִשָּׁה, אָז כָּתַב פְּרָשָׁה זֹאת.

וַעֲבֵ כָּל זֶה – הִיפָּה בְּנָשִׁים, טוֹבָה וְנִכְבְּדָה
בְּנִשּׁוֹת הָעוֹלָם. צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֶּאֱנָן, הֲרִי
בְּאַרְנוֹ – אֵלֶּה בְּתֵי כְּנִסְיוֹת וּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת. וְרַעֲי
אֶת גְּדִיתֶיךָ – אֵלֶּה תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן שֶׁלֹּא
טַעְמוֹ טַעַם חֹטֵא בְּעוֹלָם. עַל מִשְׁכָּנוֹת הָרַעִים –
אֵלֶּה מְלִמְדֵי תִּינוּקוֹת וְרֹאשֵׁי יְשִׁיבוֹת.

דְּבַר אַחֵר עַל מִשְׁכָּנוֹת הָרַעִים, חֶסֶר ו' – אוֹתָם
רַעִים אֵלֶּה מְלִכֵי הָאֱמּוּרִי שֶׁלְקָחוּ יִשְׂרָאֵל
אֶת אֶרֶצָם לְרַעוֹת מִקְנִיָּהֶם, וּלְבֵית מְרֻעָה נָתַן
יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ זֹאת. אָז שָׁמַע בָּלָק שֶׁהָאֶרֶץ שֶׁהִתְהַוְּתָה
חֲשׁוּבָה כָּל כָּךְ, עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל קָרֵב זֶה וְסִתְּרוּ
אוֹתָהּ, עַד שֶׁשָּׁמְרוּהָ בֵּית מְרֻעָה. אָז הִשְׁתַּדֵּל בְּכָל
מָה שֶׁהִשְׁתַּדֵּל, וְשִׁתַּף אֹתוֹ אֶת בָּלָעַם.

וַיֵּרָא בָּלָק. רַבִּי חֲזַקְיָה פָתַח, (ישעיה נד) כֹּה אָמַר ה'
שָׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי קְרוּבָה
יִשׁוּעָתִי וְגו'. כִּמָּה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא, שְׁאֵף עַל גֵּב שְׁחָטָאוּ לְפָנָיו וְחוּטָאִים
לְפָנָיו בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, הוּא עוֹשֶׂה לְיִשְׂרָאֵל
זְדוֹנוֹת כְּשִׁגְגוֹת.

וְכֵן אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, שְׁלֹשָׁה שְׁעָרֵי דִין
תִּקְנֻוּ (חֲכָמִים) בְּסִדְרֵי הַמִּשְׁנָה: אֶחָד – רֵאשׁוֹן
בְּאַרְבַּעַת אַבּוֹת נְזִיקִין, הַשּׁוֹר וְכו'. שְׁנִי – טְלִית
שְׁנַמְצָאָה. שְׁלִישִׁי – שְׁתַּפִּים וְסוּד אַבְדָּה. מָה
הַטַּעַם? אֵלֹא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל זְמַן עוֹשֶׂה
לְיִשְׂרָאֵל זְדוֹנוֹת כְּשִׁגְגוֹת, וְאֵלּוּ שְׁסֻדְרוּ מִשְׁנֵיּוֹת
שֶׁל שְׁלֹשׁ בָּבוֹת – דֶּרֶךְ הַכְּתוּב נִקְטוּ, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת)
כַּב) עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע, וְזֶהוּ פֶשַׁע שְׁלֹא בְּזִדּוֹן,
וּמָהוּ? עַל שׁוֹר, עַל חֲמוֹר, עַל שֶׁה – זֶה בָּבָא
קָמָא, שְׁכָאן הוּא בְּאוֹתָם דְּבָרִים. עַל שְׁלֵמָה – זֶה
בָּבָא מְצִיעָא. עַל כָּל אַבְדָּה – זֶה בָּבָא שְׁלִישִׁית.

שְׁדֶּרֶךְ הַכְּתוּב לָקַח. שְׁכַשְׁמַגִּיעַ לְבָבָא מְצִיעָא,
הִיָּה אוֹמֵר: רֵאשִׁית שְׁלָקְחוּ בְטִלִית זֶה
לָמָּה? בִּיּוֹן שְׁנַמְצָא פְסוּק, אָמַר: וַדַּאי זֶה הֵלְכָה
לְמֹשֶׁה מִסִּינִי, וּבִאֲרוּ כָּל דְּבָרֵי חֲכָמִים.

כֹּה אָמַר ה'. מָה שׁוֹנָה בְּכָל מְקוֹם שֶׁל נְבִיאִים
שְׁכָתוּב כֹּה אָמַר ה', וּבְמֹשֶׁה לֹא כָתוּב כֵּן?
אֵלֹא מֹשֶׁה שְׁנַבּוֹאָתוֹ הִיָּתָה מִתּוֹךְ אֶסְפָּקְלָרְיָה

הַמַּאִירָה שְׁלִמְעָלָה, לֹא כָתוּב בּוֹ כֹה. אָבֵל שְׂאֵר
הַנְּבִיאִים שֶׁהָיוּ מִתְנַבְּאִים מִתּוֹךְ אֲסַפְקֵלְרִיָּה שֶׁלֹּא
מַאִירָה, הִתְנַבְּאוּ מִתּוֹךְ כֹה. (לְהִרְאוֹת שֶׁהַכֹּל הוּא אֶחָד לֹלֵא
פֶּרֶד, שְׂאֵף עַל גֵּב שְׂאֶמְרוּ וְכו', לֹא אָמְרוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ כֹה).

וְעַתָּה לְכֵה נָא אָרָה לִי אֶת הָעַם הַזֶּה וְגו'.

וְעַתָּה, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אָמַר אוֹתוֹ
רָשָׁע, וְדַאי הִשְׁעָה עוֹמֶדֶת לִי לַעֲשׂוֹת מַה שְׂאֵנִי
רוֹצֶה. רָאָה, וְלֹא רָאָה יָפֵה. רָאָה כִּמָּה אֲלָפִים
נוֹפְלִים מִיִּשְׂרָאֵל עַל יְדוֹ לְזִמְן מוֹעֵט, אָמַר, וְדַאי
הִשְׁעָה עוֹמֶדֶת לִי, וְלִכֵּן וְעַתָּה, וְלֹא בְזִמְן אַחֵר.

לְכֵה?! לֵךְ הָיָה לוֹ לְכַתֵּב! מַה זֶה לְכֵה? אָמַר,
נִזְרִי עֲצִמְנוּ לְאוֹתוֹ שְׁמֵרְחֵף בְּכַנְפֵּי
עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ שְׁשֵׁמוֹ כ"ה. וְעַתָּה לְכֵה, נַעֲרֹךְ קָרֵב
בְּאוֹתוֹ כ"ה. (וְעַתָּה לְכֵה, כִּמּוֹ שְׁנֵאֲמַר (מַלְכִּים-ב ג) וְעַתָּה לְשָׁלֵל מוֹאֵב).

אָמַר, עַד עַתָּה לֹא הָיָה בְּעוֹלָם מִי שְׂיָכוֹל
לָהֶם, בְּגִלְל אוֹתוֹ הַפִּטְרוֹן שְׁעוֹמֵד
עֲלֵיהֶם. כָּעֵת שֶׁהִשְׁעָה עוֹמֶדֶת לָנוּ, לְכֵה נַעֲשֶׂה
קָרֵב. וְכָל עֲצַת אוֹתוֹ רָשָׁע לְכ"ה הִיְתָה, שְׁכַתוּב
וְאַנְכִי אֶקְרָה כֹה. אֶעֱקֹר אֶת אוֹתָהּ כֹה
מִמְקוֹמָהּ. וּשְׁנִיָּהֶם בְּעֲצָה רָעָה הָיוּ לְכֹה הַזֶּה,
כִּמּוֹ שְׁנֵאֲמַר (תְּהִלִּים ב) עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ. לֹא

יִדְעוּ שְׁהָרִי אַחֵר כֶּף הַכֹּהֵן הַזֶּה תַּעֲקֹר אוֹתָם מִן
הָעוֹלָם.

כִּי עֲצוֹם הוּא מִמֶּנִּי. וְכִי עַד אוֹתָהּ שָׁעָה אֵיפֹה
עָרְכוּ קָרֵב בּוֹ וְנִצְחוּ אוֹתוֹ? בְּאִיזָה מְקוֹם
נִפְגְּשׁוּ בַּחֲרֻבָם וְהָיוּ גְבָרִים כְּגִבּוֹרִים לְהִרְאוֹת
גְּבוּרָתָם? מַה זֶה כִּי עֲצוֹם הוּא מִמֶּנִּי? אֲלֹא אוֹתוֹ
רָשַׁע הָיָה חָכֵם וְרָאָה לְמַרְחוֹק. רָאָה אֵת דָּוִד
הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּא מֵרוֹת הַמוֹאֲבִיָּה גְבוּר תַּקִּיף כְּאַרְיֵה,
וְעָשָׂה קְרֻבוֹת תַּקִּיפִים וְנִצַּח אֵת מוֹאֵב, וְשָׁם
אוֹתָם תַּחַת רִגְלָיו. אָמַר, עֲצוֹם הוּא. אוֹתוֹ שִׁירֵשׁ
אוֹתָהּ גְּבוּרָה, מֶלֶךְ אֶחָד מֵהֶם יֵצֵא מֵאַתְנֹו
לְהַשְׁמִיד אֵת מוֹאֵב.

אֲנִי אוֹכֵל נֶכֶה בּוֹ. פֶּסוּק זֶה כֶּף הָיָה לוֹ לומר:
אוֹלֵי אוֹכֵל אֶכֶה בּוֹ, אוֹ אוֹלֵי נוֹכֵל נֶכֶה בּוֹ.
אֲלֹא אוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה חָכֵם. אָמַר, רְאִיתִי יָד אַחַת
שֶׁל אַרְיֵה תַּקִּיף אֶחָד, פָּרוּשׁ רִגְלֵי (יד), אִם אוֹכֵל
עִמָּךְ שְׁנַתְחַבֵּר (שְׁנִינֹו) שְׁנִיָּהֶם (וְנִתְחַבֵּר) וְנִגְרַע מֵאוֹתוֹ
אַרְיֵה יָד זֹו, עַד שֶׁלֹּא יָבֹא אֹתוֹ מֶלֶךְ לָעוֹלָם וְלֹא
יִגְרֹשׁ אֵת מוֹאֵב מִמְּקוֹמוֹ.

אַרְיֵה לִי. מַה זֶה אַרְיֵה לִי? אָמַר רַבִּי אֲבָא, אוֹתוֹ
רָשַׁע בִּשְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת אָמַר לְבִלְעָם. אֶחָד

אמר ארה לי, ואחד אמר קבה לי. מה בין זה לזה? אלא אמר לו, ארה לי עשבים וכשפי ראשי נחשים, ושים אותם בקדרת המכשפים. כיון שראה שפכו יותר בפיו, שב ואמר ולכה נא קבה לי.

ואפלו כן, אותו בלק הרשע לא עזב את כשפיו, אלא לקט כל מיני עשבים, כשוף של ראשי נחשים, ולקח קדרת מכשפים ונעץ אותה תחת הקרקע אלף וחמש מאות אמה (על אלף וחמש מאות אמה), וגנז אותה לסוף הימים. כיון שבא דוד, כרה בתהום אלף וחמש מאות אמה, והוציא מים מהתהום ונסך על המזבח. באותה שעה אמר, אני ארחץ אותה הקדרה. (תהלים קח) מואב סיר רחצי. סיר רחצי בודאי.

על אדום אשליך נעלי. מה זה אשליך נעלי? אלא גם זה כן היה למרחוק, שכתוב (בראשית כה) ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם האדם הזה כי עיף אנכי. הלעיטני, הלעטה ממך, פתיחת הפה והגרון לבלע. אמר דוד לאותו הבלען מלעיט הלעטים: אני אזורק עליו נעלי לסתם את גרונו.

עלי פלשת אתרועע. גם כך זה למרחוק הסתפל דוד, ואמר: כנען הוא צד רע של הצד האחר ההוא, ופלשתים הם משם, לצד אחר מה צריך? תרועע, שכתוב (במדבר י) וכי תבאו מלחמה בארצכם [וגו'] והרעתם וגו', לשבר כחו ותקפו, ומשום כך עלי פלשת אתרועע. וכך ראוי להם.

ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה כי עצום הוא ממני. רבי חזקיה פתח, (ישעיה יא) והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו. פסוק זה הכל הוא אחד. מה חדוש בא להשמיענו? שהרי צדק הינו אמונה, ואמונה הינו צדק. אזור מתניו הינו אזור חלציו. ולא מצאנו פסוק כמו זה.

אלא לא צדק כמו אמונה, ואף על גב שהכל אחד, ודרגה אחת היא. אבל בזמן שעומדים בדין קשה ומקבלים מצד שמאל, אז נקרא צדק דין ממש, והינו (שם כו) כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו ישבי תבל. שדרגה זו של משפט היא רחמים. וכשמתקרב משפט בצדק, אז מתבשם (הכל), ויכולים בני העולם לסבל דין בצדק.

(וְעַל זֶה צָדֵק אֵינוֹ כְּאֻמוֹנָה) אֻמוֹנָה, בְּשַׁעָה שְׁמַתְחֻבְרַת בָּהּ
 (אִזְ הוּא) אֶמֶת, לְשִׁמְחָה. וְכָל הַפָּנִים מְאִירוֹת, אִז
 נִקְרָאת אֻמוֹנָה. וַיֵּשׁ וַתִּרְנֹת לְכָל, וְכָל הַנְּשָׁמוֹת
 עוֹלוֹת, מִתְחִיבוֹת בְּכֻמָּה חַיִּיבִים שֶׁל רְשָׁעִים
 רָעִים, וְכִיּוֹן שֶׁהֵן עוֹלוֹת בְּפִקְדוֹן (מִקְדִּים), הוּא
 מִחְזִירֵן בְּרַחֲמִים וְחֵס עֲלֵיהֶן, וְאִז נִקְרָאת אֻמוֹנָה,
 וַאֲיֵן אֻמוֹנָה לֹלֵא אֶמֶת.

כַּעַת אַזּוֹר מִתְנִיּוֹ וְאַזּוֹר חִלְצִיּוֹ. מַה כָּאן שְׁנֵי
 אַזּוֹרִים? וּמִתְנִים וְחִלְצִים, אֵף עַל גַּב שֶׁהֵן
 אַחַת, שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן, אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת לְמַטָּה.
 לְמַעְלָה בְּרֵאשִׁית נִקְרָא מִתְנִים, וְלְמַטָּה בְּסוֹף
 נִקְרָא חִלְצִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לב) וְחִגּוּרָה עַל
 חִלְצִים. בְּסוֹף, עַל רֹאשׁ הַיִּרְכִּים. כְּשֶׁאִשָּׁה בִצְעָר,
 מִנִּתְקִים אוֹתָם חִלְצִים מִרֹאשׁ הַיִּרְכִּים, וְשָׁמָּה
 יִדְיָהּ בְּכֹאֵב עֲלֵיהֶם.

סדר הלימוד ליום יב אייר [יום 219 בשנה]

וְלִבֵּן לְגִבּוּרָה וְלִקְרֹב – צָדֵק אַזּוֹר מִתְנִיּוֹ, וְכֵן
 צָרִיךְ. לְרַחֲמָנוֹת וּלְטוֹב – אֻמוֹנָה אַזּוֹר
 חִלְצִיּוֹ. בְּדֶרֶגָה אַחַת יְדוֹן אֶת הָעוֹלָם וְשׁוֹלֵט
 לְשְׁנֵי צַדִּדִּים, אֶחָד לְרַחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל, וְאֶחָד דִּין
 לְשָׂאֵר הָעַמִּים.

ואם תאמר, צדק הוא דין הקשה? והרי כתוב
 (ויקרא יט) בצדק תשפט עמיתך, (דברים טז) צדק
 צדק תרדף, וכמה הם – ודאי כך זה, שהרי
 בצדק אין כלל ותננות. גם כך מי שדן את חברו,
 לא צריך לעשות לו ותננות מהדין כלל, אלא
 בצדק, שלא ישגיח על האהבה, (ויקרא יט) מאזני
 צדק, בלי ותננות לצד זה ולצד זה למי שנותן
 ולמי שמקבל. ומשום זה דרגה אחת היא,
 ומתחלקת לשני צדדים. ושני צדדים אלה, שני
 אזורים, עומדים, אחד לשאר העמים ואחד
 לישראל. ובשעה שיצאו ישראל ממצרים,
 התאזרו באזורים הללו – אחד של קרב, ואחד
 היה של שלום.

(והכל היה בצדק) כשיתיעץ בלך, אמר ואגרשנו מן
 הארץ. אמר, אותה דרגה (שנאחזה בו הארץ, וזה וכו')
 שהם נאחזים בה, מן הארץ ודאי. וזהו כי עצום
 הוא ממני, בודאי. מי יכול להלחם ולעמד בהם
 בישראל?! דרגתם חזקה היא משלי! ומשום זה
 – ואגרשנו מן הארץ. ואם אגרשנו מן הארץ
 הזאת ואגרש אותם ממנה, אוכל לעשות כל
 רצוני. כחם הוא במה? בפה ובמעשה. הרי הפה
 שלך, והמעשה שלי.

כִּי יִדְעָתִי אֶת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מְבָרֵךְ וְגו'. וְכִי מֵאִין
 הָיָה יוֹדֵעַ? הָרִי פִּרְשׁוּהָ, שֶׁהָרִי בִּהְתַּחֲלָה
 כָּתוּב, (במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרֹאשׁוֹן
 וַיִּקַּח אֶת כָּל אֲרָצוֹ מִיָּדוֹ. שְׁשָׁכַר אֶת בִּלְעָם וְכו'.

אָבֵל כִּי יִדְעָתִי, יְדִיעָה וְדָאֵי יָדַע בְּחֻכְמָתוֹ. אֶת
 אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מְבָרֵךְ וְגו', מֶה צָרִיךְ כָּאן בְּרָכָה,
 שֶׁהָרִי בִּשְׂבִיל קִלְקָלָה הִלֵּךְ? וְאִם אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁהָיָה
 יוֹדֵעַ מִבִּלְעָם בִּהְתַּחֲלָה הָיָה קִלְקָלָה, מֶה זֶה אֵת
 אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מְבָרֵךְ?

אֵלֶּה דְּבָר זֶה לֹא יִדְעָתִיו וְלֹא זִכִּיתִי בּוֹ עַד שֶׁבֹא
 רַבִּי אֱלֶעָזָר וְדָרַשׁ, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת ה'

בְּכָל עֵת תָּמִיד תִּהְיֶה לְתוֹ בִּפְי. וְכָתוּב (שם טז) אֲבָרְךָ
 אֶת ה' אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי. מִי (צָרִיךְ) שְׁצָרִיךְ בְּרָכָה מִן
 הַתַּחֲתוֹנִים. אֶת, שֶׁהָרִי נֶאֱחָז בָּהֶם כְּשֶׁלֶּהֱבֹת
 בִּפְתִּילָה. וְדוֹד שִׁידַע אֶת זֶה, אָמַר אֲבָרְכָה אֶת.
 אָמַר אוֹתוֹ רָשָׁע, אוֹתָהּ דִּרְגָה שְׁלָהֶם, אֲחוּזָה בָּהֶם
 בְּגִלְל בְּרֻכּוֹתֵיהֶם, שְׁמִבְרָכִים אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם. כַּחַ
 יֵשׁ לָךְ לְבָרֵךְ אֶת אוֹתָהּ דִּרְגָה, וְתַעֲקֹר אוֹתָהּ מֵהֶם.
 וְזֶהוּ כִּי יִדְעָתִי אֶת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מְבָרֵךְ וְגו'. וּבְזֶה
 נוֹכַל לָהֶם. תִּבְרָךְ אֶת אוֹתָהּ דִּרְגָה, וְתִקְלַל אֶת
 הַפְּתִילָה. וְעַל זֶה אָמַר וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כֹּה, אֶעֱקֹר
 אוֹתָהּ מֵהֶם שֶׁלֹא תֵאָחַז בָּהֶם.

וַעֲוֹד אֶקְרָה כֹּה – אֲשַׁפִּיעַ וְאֲמַשִּׁיךְ אֶת אוֹתָהּ
 דְּרָגָה בַּחֲטָאִים וְטִמְאַהּ וּבִקְרִי וּבִטְמֵאָה
 שְׁעָשׂוּ בְּנֵיהָ, וְהִיא תַעֲשֶׂה אִתָּם גָּמֵר. מִיד –
 וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן וְקִסְמִים בְּיָדָם. שְׁלֹא
 יֹאמַר אוֹתוֹ רָשָׁע שָׁאִין עִמּוֹ אוֹתָם מִיָּנִי כְשָׁפִים
 שְׁצָרֶיךָ בְּיָדוֹ לְהַתְעַכֵּב עֲלֵיהֶם (וַיִּתְעַכֵּב עֲלֵיהֶם).

פֶּתַח וְאָמַר, (יִרְמְיָה מו') וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב
 וְאַל תַּחַת יִשְׂרָאֵל [וְגו'], כִּי אֶתְּךָ אֲנִי וְגו'.
 פֶּסוּק זֶה נֶאֱמַר וְהַתְעוֹרְרוּ בּוֹ, אָבֵל עַד כָּעַת יֵשׁ
 לְהַתְעוֹרֵר יוֹתֵר. אַתָּה מֶהוּ? סוּד אַרְוֹן הַבְּרִית,
 שְׁזוּהִי דְרָגָה שֶׁהוֹלֶכֶת בַּגְּלוּת עִם בְּנֵיהָ, הָעַם
 הַקָּדוֹשׁ. בַּשָּׁעָה שֶׁבִקֵּשׁ מֹשֶׁה רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל,
 מֶה כָּתוּב? (בַּמִּדְבָּר יא) וְאִם כָּכָה אַתָּה עֹשֶׂה לִּי הֲרֹגְנִי
 נָא הָרֹג, וּפְרָשׁוּהָ.

אֲבִל כֵּךְ אָמַר מֹשֶׁה, דְּרָגָה אַחַת שֶׁנִּתְּתָ לִי נִקְרָאת
 אַתָּה, מִשּׁוֹם שָׁאִין לָהּ פְּרֻדָּה מִמֶּךָ. ה' שְׁלָהּ
 נֶאֱחִזָּה בְּיִשְׂרָאֵל. אִם אַתָּה (תִּשְׁמִידִים מִהָעוֹלָם) יִשְׁמָדוּ
 בָּעוֹלָם, הֲרִי ה' שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה שְׁאֵחִיזָה בָּהֶם
 מִעֲבֹרֶת מִמֶּנּוּ, אִם כֵּךְ אַתָּה עֹשֶׂה לִּי – שֶׁה', עָקֵר
 הַשֵּׁם הַזֶּה, תַּעֲקֹר.

וַעֲלֵ זֶה אָמַר יְהוֹשֻׁעַ אַחֵר כֵּךְ, (יְהוֹשֻׁעַ ז') וַיְמַה תַּעֲשֶׂה
 לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. שֶׁהֲרִי וְדָאִי שֵׁם זֶה עָקֵר

ויסוד הכל, אתה הוא ה'. ומשה, אף על גב
שהקדוש ברוך הוא לא אמר לו כך, ידע שזה
בזה תלוי והחטא גורם. ואתה אל תירא עבדי
יעקב וגו', הכל אחד. כי אתה אני, הרי בארנו כי
אתי אתה לא כתוב, אלא כי אתה אני. כי אעשה
כלה בכל הגוים, בכל הגוים אעשה כלה.

רב המנונא הראשון אמר, דחק וצרות ישראל
כמה טוב וכמה תועלת גרמו להם. רפיון
של שאר העמים כמה רעות גרמו להם. דחק
וצרות ישראל גורם להם שטוב יהיה ותועלת,
ומהם? כלה. הכל דחוק. רפיון של שאר העמים
גורם להם רפיון ורע, וזהו כלה. וכך ראוי להם,
שהרי כל רפיון בלא דחק שהיה להם בעולם
הזה, גורם להם רפיון אחר כך בלי דחק. כלה.
(ישעיה כח) כי כלה ונחרצה שמעתי. כי אעשה כלה.
כלה ברפיון. לישראל שהיה להם דחק וצרות –
כלה, (שם סא) וככלה תעדה כליה.

מה זה כליה? אלו ישראל שהם כלי הכלה הזו.
ישראל שהיה להם דחק וצרות – (עמוס ט)
אקים את סכת דויד הנפלת, סכת שלום. לשאר
העמים שהיה להם רפיון צרה וצוקה – כלה
ברפיון, כמו שהיה להם בתחלה. ועל זה (ירמיה מו)

כִּי אֶעֱשֶׂה כָּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם וְגו', וְאַתָּה לֹא אֶעֱשֶׂה
 כָּלָה. שְׁהָרִי אֵין רָאוּי לָךְ, שְׁהָרִי דְּחֻקִּים הֵייתָם
 בַּתְּחִלָּה פְּעָמִים רַבּוֹת בְּדַחֵק שָׁל גְּלוּת תָּמִיד,
 וְדְחֻק תִּהְיֶה כָּלָה. (תוֹרִיש כְּלִיָּה).

וְיִסְרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט. פֶּסוּק זֶה כֶּךָ צָרִיךְ לוֹ
 לְכַתְּבוֹ: וְיִסְרְתִּיךָ בַּמִּשְׁפָּט, שְׁהָרִי
 מְתִי יִסּוּרִים? בִּשְׁעַת הַדִּין. (וְכָאן לֹא כָךְ, אֱלֹא) מֶה זֶה
 וְיִסְרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט? אֱלֹא כָּתוּב (יִשְׁעִיָּה ג) ה' בַּמִּשְׁפָּט
 יָבֹא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הַקָּדִים הַקְדוֹשׁ
 בָּרוּךְ הוּא רְפוּאָה לְיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁלֹּא יַעֲלוּ לַדִּין
 כִּדִּי שְׂיוּכְלוּ לַעֲמֹד בּוֹ. וּמָה רְפוּאָתָם? הִיא שֶׁבְּכָל
 שָׁעָה וְשָׁעָה הַקְדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן יִסּוּרִים
 לְיִשְׂרָאֵל מְעַט מְעַט בְּכָל פַּעַם וּפַעַם וּבְכָל דּוֹר
 וְדוֹר, כִּדִּי שֶׁכְּשִׁיכְנֶסוּ לַיּוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל שְׂיִחִיו
 הַמֵּתִים, לֹא יִשְׁלַט עֲלֵיהֶם הַדִּין.

וְנִקְּה לֹא אֲנִקְּךָ, מֶהוּ? אֱלֹא כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל עוֹבְדֵי
 כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת לְבָדִם וְלֹא נִכְנָסִים בְּדִין
 עִם שְׂאֵר הָעַמִּים, הַקְדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם
 לְפָנִים מְשׁוֹרֵת הַדִּין, וְהוּא מְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. וּבִזְמַן
 שֶׁנִּכְנָסִים בְּדִין עִם שְׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
 וּמַזְלוֹת, מָה עוֹשֶׂה? יוֹדֵעַ הַקְדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
 שֶׁסָּמָא"ל אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יַעֲשׂוּ יָבֹא לְהַזְכִּיר

חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּנָס כָּלָם אֵלָיו לְיוֹם הַדִּין, וְהָרִי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקָּדִים לָהֶם רְפוּאָה, וְעַל כָּל
חֲטָא וְחֲטָא הַלָּקָה וְנִקָּה אוֹתָם בְּיִסּוּרִים מְעַט
מְעַט. וְזֶהוּ וְנִקָּה, בְּיִסּוּרֵינִי. וּמִשּׁוֹם זֶה בְּדִין אִמַּת
לֹא אֲנִקֶּךָ מֵעוֹלָם בְּדִין אַחֲרֵי שְׁסִבְלַת יִסּוּרִים
מְעַט מְעַט.

וְעוֹד לֹא אֲנִקֶּךָ – אִף עַל גִּב שְׂאֵתָם בְּנִי, לֹא אֶעְזֹב
אֶת חֲטָאֵיכֶם, אֲלֹא אֶפְרַע מִכֶּם מְעַט מְעַט,
כְּדִי שְׁתֵּהִיו צַדִּיקִים לְיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל. כְּשֶׁבָּאִים
לְדִין, בָּא סִמָּא"ל בְּכַמָּה פְּתָקִים עֲלֵיהֶם, וְהַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיא פְּתָקֵי הַיִּסּוּרִים שְׁסִבְלוּ יִשְׂרָאֵל
עַל כָּל חֲטָא וְחֲטָא, וְנִמְחוּ כָּל הַחֲטָאִים, וְלֹא
עָשָׂה לָהֶם וַתְּרַנּוּת כָּלָל. אִזּוֹ תִּשָּׁש כָּחוֹ וְחִילוֹ שֶׁל
סִמָּא"ל וְלֹא יָכוֹל לָהֶם, וַיַּעֲבֵר מִהָעוֹלָם הוּא וְכָל
צַדִּיקָיו וְכָל הָעַמִּים. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְאַתָּה אֵל תִּירָא
עַבְדִּי יַעֲקֹב וְגו', בְּגִלָּל זֶה וַיִּסְרְתִּיךָ לְמִשְׁפָּט וְנִקָּה
לֹא אֲנִקֶּךָ.

וְדוֹד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים יא) כִּי הִנֵּה הִרְשָׁעִים
יִדְרֹכּוּן קִשְׁת כּוֹנְנֵי וְגו'. וְאִף עַל גִּב
שְׁפָסוֹק זֶה הָרִי פְּרֻשֵׁהוּ, עַל שְׁבָנָא וַיּוֹאֲח
הַמַּמְנִים שֶׁל חֲזָקִיָּה נֶאֱמַר. אֲבָל פָּסוֹק זֶה עַל
סִמָּא"ל וְסִיעָתוֹ גַּם כֵּן נֶאֱמַר, שְׁכָל מַעֲשֵׂיו

וַעֲצוּתֵי הֵם עַל יִשְׂרָאֵל. בְּלָק וּבִלְעָם אוֹתוֹ דִּרְךְ
מִמֶּשׁ נִקְטוּ, וְהָרִי נִתְבָּאָר שְׂחָבוֹר רַע עָשׂוּ. אָמְרוּ,
עַמְל"ק – ע"ם ל"ק, עִם שְׁהִלְקָה אוֹתָם כְּנִחְשׁ
שְׂמִכָּה בְּזָנְבוֹ. הָרִי אָנוּ יוֹתֵר. בְּל"ק – ב"א ל"ק,
בָּא מִי שְׂמִלְקָה אוֹתָם בְּרָצוֹנוֹ. בִּלְעָם – ב"ל
ע"ם, אֵין עִם וְאֵין רוּעָה. שֵׁם שְׁלָנוּ גִוְרִם
לְהַשְׁמִידם וּלְעַקֵּר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשַׁב בְּגִוּן אַחֵר אֵת
שְׁמוֹתֵיהֶם. בְּבִלְק ב"ל, בְּבִלְעָם ב"ל
– הָרִי בִלְב"ל. אֵיזָה אוֹתִיּוֹת נִשְׁאָרוּ? עַמ"ק.
בִּלְבֵּל עַמֶּק מִחֲשַׁבְתָּם שְׁלֹא יִשְׁלֹטוּ בְּעוֹלָם וְלֹא
יִשְׁאָרוּ בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזֹר, יָפָה אָמַרְתָּ, אֲבָל בְּלָק
תִּפְּח רֹחוֹ וְרוּחוֹ בִּגְיֵיהֶנּוּם, וּבִלְעָם יִשְׁתַּחֲקֹוּ שָׁם
עַצְמוֹתָיו וְרוּחוֹ. וְכֵן הוּא עֹצָה רַעָה לְקַחוּ עַל
הַפְּטְרוֹן, עַל הַכָּה הַזֶּה, שְׂחָשְׁבוּ לְעַקֵּר אֵת הַכָּה
הַזֶּה, וְחָשְׁבוּ לְסַלְקָה לְצַד רַע בִּפְּהַ וּבִמְעֻשָּׁה.

אָמַר אוֹתוֹ רָשָׁע, הָרֵא שׁוֹנִים הַשְׁתַּדְּלוּ וְלֹא יָכְלוּ,
דוֹר הַפְּלָגָה הַשְׁתַּדְּלוּ וְלֹא יָכְלוּ. עָשׂוּ
מְעֻשָּׁה, וּפָה חֲסֵר מֵהֶם, שְׁלֹשׁוֹנִים הִתְבַּלְבְּלָה וְלֹא
יָכְלוּ. אֲבָל אֶתָּה, הָרִי פִיךָ שָׁנוֹן וּלְשׁוֹנְךָ מְתַקֶּנֶת

בְּשָׁנֵי צָדִידִים אֵלוֹ – אֵת אֲשֶׁר תִּבְרֹךְ מִבְּרָךְ, וְאֲשֶׁר
תֵּאָר יוֹאֵר. אוֹתוֹ הֵצֵד שְׁאֲתָה רוּצָה לְסַלֵּק לְמַעְלָה
בְּפִיךָ וּלְשׁוֹנְךָ, הַסִּתְלָק. וְאוֹתוֹ הֵצֵד שְׁאֲתָה רוּצָה
לְקַלֵּל, בְּכַח פִּיךָ תִּקְלָל (וְצִד לְפָנֶיךָ) וְהַכֵּל תָּלוּי בְּךָ,
שְׁהָרִי הַמַּעֲשֶׂה נִתְתַּקֵּן. אֲבָל בְּדַבּוֹר הַכֵּל תָּלוּי,
וְעַל זֶה (בְּמַעֲשֶׂה) כְּמַעֲשֶׂה נֶחֱשׁ אֲנִי אֶתְקִין, וְאֲתָה
תִּשְׁלִים הַכֵּל בְּפִיךָ. אוֹתוֹ צִד שְׁתִּבְרֹךְ – מִבְּרָךְ,
וְאוֹתוֹ צִד שְׁתֵּאָר – יוֹאֵר.

וְהוּא לֹא יָדַע שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (אִיּוֹב יב) מִסִּיר
שָׁפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם זִקְנִים יִקָּח, וְהַכֵּל
עוֹמֵד בְּרִשּׁוֹתוֹ. מִסִּיר שָׁפָה לְנֶאֱמָנִים – אֵלוֹ דוֹר
הַפְּלָגָה, שֶׁבִּלְבָּל לְשׁוֹנָם שְׁלֹא יִשְׁלְטוּ בְּדַבָּר כָּלָל,
שְׁכָתוֹב (בְּרֹאשִׁית יא) אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שִׁפְת
רֵעֵהוּ. וְטַעַם זִקְנִים יִקָּח – אֵלוֹ בִּלְעָם וּבָלָק
שִׁשְׁנֵיהֶם הָיוּ בַּעֲצָה אַחַת, שְׁכָתוֹב וַיַּעַל בָּלָק
וּבִלְעָם פָּר וְאֵיל בְּמִזְבֵּחַ.

בֹּא וּרְאֵה, אוֹתוֹ בִּלְעָם הָרָשָׁע כָּל מַעֲשָׂיו לְרָע,
בְּרוּם לֵב. שְׁנֵיהֶם הָיוּ מַעֲלִין קָרְבָּן, שְׁכָתוֹב
וַיַּעַל בָּלָק וּבִלְעָם. וְכָל הַמִּזְבְּחוֹת הָיָה בָּלָק
מִסִּדֵּר, וְהוּא הָרָשָׁע הָיָה מְשִׁיב עַצְמוֹ וְאוֹמֵר
(בְּמִדְבָּר כג), אֵת שְׁבַעַת [שְׁבַע] הַמִּזְבְּחַת עָרַכְתִּי וְאֶעַל
פָּר וְאֵיל בְּמִזְבֵּחַ. וְאֵלוֹ אֵת בָּלָק לֹא שִׁתֵּף יַחַד

אתו. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! הַכֵּל יִדְעָתִי,
אֲלֵא שׁוֹב אֶל בָּלֶק, וְאַתָּה לֹא צָרִיךְ לְדַבֵּר, אֲלֵא –
וְכֵה תְּדַבֵּר. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וְטַעַם זְקָנִים יִקָּח.

דְּבַר אַחֵר וְטַעַם זְקָנִים יִקָּח – שְׂכָתוֹב וַיִּלְכוּ זְקָנֵי
מוֹאָב וְזְקָנֵי מִדְיָן וְקַסָּמִים בְּיָדָם. טַעַם
אוֹתָם זְקָנִים נָטַל מֵהֶם, וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁלֵּט כָּלֵל
בְּכַשְׂפֵּיהֶם. וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דְּבָרֵי בָלֶק, דְּבָרִים בְּגִלּוּי
וְלֹא בְלִחָשׁ. פָּגוּם אֲזָן הָיָה, וּפָגוּם עֵינַי, וּפָגוּם
רָגַל. מְשַׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת הָיָה פָּגוּם. מִתְקַן הָיָה
לְצַד הָאֲחֵר, וְכֵךְ צָרִיךְ אוֹתוֹ צַד אַחֵר – מְקוֹם
שֶׁהַפָּגָם שָׂרוּי, כָּל מִין לְמִינוֹ.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלֵּילָה וְהַשַּׁבָּתִי. הֵם
כָּתוֹב, וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו. וְהוּא כָּתוֹב, וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם. לִינוּ פֹה הַלֵּילָה, מִשּׁוּם שֶׁהַלֵּילָה הוּא
שְׁעַת הַצַּד הָאֲחֵר לְכַשְׂפִּים, בְּשַׁעָה שְׁנִמְצָאִים
וְשׁוֹלְטִים צַדִּידִים רָעִים וּמִתְפַּשְׁטִים בְּעוֹלָם.
כְּאֲשֶׁר יְדַבֵּר ה' אֵלַי, שָׁבַח הָיָה מְשִׁיבָה אֶת עַצְמוֹ
בְּשֵׁם ה'.

וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאָב. וְשָׂרֵי מִדְיָן נִפְרְדּוּ מֵהֶם וְלֹא
רָצוּ לְשַׁבֵּת שָׁם. וְזְקָנֵי מוֹאָב נִשְׁאַרוּ,
שְׂכָתוֹב וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאָב, לְבָדָם. נֶאֱמַר עָשׂוּ מִדְיָן

שֶׁנִּפְרְדּוּ מִכָּל וְכָל מֶהֱם. וְאַלְמָלָא לֹא הָיוּ מִכֵּים
בְּסוּף שָׁהִיו בַּעֲצַת בְּלָעַם, לְשַׁלַּח נְשׁוֹתֵיהֶם
לְיִשְׂרָאֵל בְּשָׂטִים לְיִשְׂרָאֵל לְהַטְעוֹתָם. וְהַפְתּוּב
מוֹכִיחַ אֶת חֲטָאִם, שִׁפְתּוֹב (במדבר כה) כִּי צִרְרִים הֵם
לָכֶם בְּנִכְלִיָּהֶם אֲשֶׁר נָפְלוּ לָכֶם עַל דְּבַר פְּעוֹר וְעַל
דְּבַר כְּזָבִי בַת נְשִׂיא מִדִּין אַחֲתָם וְגו'. בְּשָׁנֵי אֵלֶּה
חֲטָאוּ, וְהָיָה חֲטָאִם גָּדוֹל. הָכּוּ אַחֵר כֶּךָ בַּזָּנָב.
וְלִכֵּן אֵלּוּ נִשְׁאַרוּ אֹתוֹ, וְאֵלּוּ הִלְכוּ לְבָדָם.

דְּבַר אַחֵר וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאָב עִם בְּלָעַם – כִּמָּה
נֶאֱמָה הָיָה לָהֶם לְבָנֵי מִדִּין שֶׁהִלְכוּ, אִם
רְצוֹנָם כֶּךָ. אֲבָל יִשִּׁיבָה שִׁיֵּשְׁבוּ הֵם בְּמוֹאָב גְּרָמָה
לָהֶם טוֹב מִשּׁוֹם שֶׁנִּשְׁאַרוּ שָׁם. וּמָה שֶׁהִלְכוּ אוֹתָם
שֶׁל מִדִּין, גְּרָמוּ לָהֶם רָע. מָה הַטְעַם? אֵלּוּ חָשְׁשׁוּ
לְכַבּוֹד דְּבַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיֵּשְׁבוּ. וְאֵלּוּ לֹא
חָשְׁשׁוּ לָזֶה כָּלּוּם, וְהִלְכוּ לְדִרְכָּם.

בַּשָּׁעָה שֶׁאָמַר אוֹתוֹ רָשָׁע וְהִשְׁבַּתִּי אֶתְכֶם דְּבַר
כַּאֲשֶׁר יִדְבַר ה', מִיָּד הִזְדַּעְזְעוּ אוֹתָם שֶׁל
מוֹאָב לְדְבַר הַזֶּה וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. וְאוֹתָם שֶׁל מִדִּין לֹא
חָשְׁשׁוּ לָזֶה כָּלּוּם וְהִלְכוּ לָהֶם, וְנַעֲנְשׁוּ אַחֵר כֶּךָ.
וְעַל זֶה, וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי מוֹאָב עִם בְּלָעַם. בְּאוֹתוֹ
הַלֵּילָה אוֹתוֹ רָשָׁע לָחַשׁ לְחָשִׁים וַעֲשָׂה בִקְסָמִים,
וְהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם רוּחַ מְלַמְעָלָה. מִיָּד – וַיָּבֹא

אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם, אֱלֹהִים סֶתֶם, דְּרָגְתּוֹ מִצַּד אַחֵר
שֶׁל הַשְּׂמָאֵל.

וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ. דְּרָגְתּוֹ מִצַּד
הַשְּׂמָאֵל הִיְתָה, שֶׁהֶצְטָרֵךְ לִשְׂאֹל. וְאַף
עַל גַּב שֶׁהַחֲבָרִים הִתְעוֹרְרוּ בְּזֶה בִּגְוֹן אַחֵר, וְהֵם
אָמְרוּ שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (עֲשֶׂה בּוֹ) נָסָה אוֹתוֹ
בְּדַבָּרָיו. שְׁלֹשָׁה הָיוּ; אֶחָד חִזְקִיָּה, וְאֶחָד
יְחִזְקָאֵל, וְאֶחָד בִּלְעָם. שְׁנַיִם לֹא עָמְדוּ כְּרֹאוֹי,
וְאֶחָד עָמַד, וּמִיָּהוּ? יְחִזְקָאֵל, שֶׁכָּתוּב (יְחִזְקָאֵל לוֹ)
הִתְחַיֵּינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה. וְהוּא שָׁב וְאָמַר,
וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים אֹתָהּ יָדַעְתָּ. חִזְקִיָּה אָמַר, (מַלְכִּים-ב)
מֵאָרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ [אֵלַי] מִבָּבֶל. בִּלְעָם אָמַר,
בָּלָק בֶּן צְפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח אֵלַי. חָשׁוּב אָנִי
בְּעֵינֵי מַלְכִּים וְשְׁלִיטִים. וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׂאֵל
אוֹתוֹ לְהַטְעוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב יב) מִשְׁגִּיא לַגּוֹיִם
וַיֹּאבְדֵם, וּפְרִשׁוּהָ.

כּוּתִי אֶחָד שָׂאֵל אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לוֹ,
כַּח חִזְקָא רְאִיתִי בְּבִלְעָם יוֹתֵר מִמֶּשָׁה.
שָׂאֵלוּ בְּמֶשָׁה כָּתוּב וַיִּקְרָא אֶל מֶשָׁה, וּבְבִלְעָם
כָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם, וְכָתוּב וַיָּבֹא
אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם.

אמר לו, **למלך** שיושב בהיכלו על כסא, ומצרע אחד קרא לפתח. **אמר**: מי הוא שמכה לשער. **אמרו**: מצרע פלוני. **אמר**: אל יכנס לכאן ולא יטנף את ההיכל, ידעתי שאם עם שליח אמר לו, לא יחשש, וילך בני ויטמא ויקרב אליו. אבל אני אלך ואתרה בו שירחיק דרכו ממושב בני ולא יטמא אותו. הקדים המלך והלך אליו והתרה, ואמר לו: מצרע מצרע, מנע רגלך מהדרך שבני נמצא שם, ואם לא – אני נשבע שיעשו בני שפחותי מגופך חתיכות.

בשאהוב המלך קורא לפתח, **אמר** המלך: מי הוא? **אמרו**: פלוני אוהבך. **אמר** המלך: אהובי חביב נפשי, לא יקרא לו קול אחר, אלא אני. צוח המלך ואמר: פלוני פלוני הכנס, חביב נפשי, אהובי, התקינו היכלות לדבר אתו.

כך בלעם אותו מצרע, רחוק מבני אדם, קרא לפתח המלך. שמע המלך ואמר: מצרע טמא לא יכנס ולא יטנף את היכלי. אני צריך ללכת להתרות בו שלא יקרב לשער בני ולא יטמא אותו. ועל זה, ויבא אלהים אל בלעם. **אמר** לו: מצרע מצרע, לא תלך עמם, לא תאר

אֶת הָעַם כִּי בָרוּךְ הוּא. אֶל תִּקְרַב לְבְנֵי הֶן לְטוֹב
הֶן לָרַע, טָמֵא אֶתָּה בְּכָל. אָבֵל בְּמִשָּׁה כְּתוּב
וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, קוֹל הַמֶּלֶךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ
אַחֵר. מֵאֵהָל מוֹעֵד, מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, מֵהֵיכַל
הַמִּתְקָן, מֵהֵיכַל הַנִּכְבָּד שְׁעֲלִיוֹנִים וְתַתְּתוֹנִים
תָּאבִים אֵלָיו וְלֹא יְכוּלִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו.

**וַיֹּאמֶר בְּלָעַם אֶל הָאֱלֹהִים בָּלֵק בֶּן צָפֹר. וְהוּא
אָמַר מֶלֶךְ מוֹאָב, מֶלֶךְ חָשׁוּב, שְׁלַח אֵלַי.**

מֶלֶךְ מוֹאָב. רָאוּ גֵאוּהָ שֶׁל אוֹתוֹ הָרָשָׁע, (שְׁאֵפְלוֹ לְבָלֵק
לֹא הִחְשִׁיב כְּלוֹם) שְׁכָתוּב מֶלֶךְ מוֹאָב וְלֹא אָמַר לְמוֹאָב,
מִכָּלֵל אָדָם שְׁלֹא רָאוּי לְמֶלֶךְ, וְהָרִי נַעֲשֶׂה מֶלֶךְ
לְמוֹאָב. רָאשׁוֹן מֶה כְּתוּב בּוֹ? (בַּמִּדְבָּר כֹּא) וְהוּא
נִלְחַם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרָאשׁוֹן. מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ. חָשׁוּב
בֶּן חָשׁוּב. אָבֵל זֶה כְּתוּב מֶלֶךְ לְמוֹאָב, הַפְּסוּק
מַעֲיֵד מֶלֶךְ לְמוֹאָב. וְהָרִי הִתְעוֹרְרָנוּ שֶׁהִתְכַּוֵּן הוּא
לְגִאוּת לֵב גְּדוּלָּה: כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם שׁוֹלְחִים אֵלַי
שְׁלִיחִיהֶם. (וַיֹּאמֶר בְּלָעַם אֶל הָאֱלֹהִים בָּלֵק בֶּן צָפֹר מֶלֶךְ מוֹאָב שְׁלַח אֵלַי.

רָאוּ גֵאוּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, שְׁאֵמַר מֶלֶךְ מוֹאָב וְלֹא אָמַר מֶלֶךְ לְמוֹאָב. בְּמֶלֶךְ
מוֹאָב הָרָאשׁוֹן מֶה כְּתוּב בּוֹ? (בַּמִּדְבָּר כֹּא) וְהוּא נִלְחַם בְּמֶלֶךְ
מוֹאָב הָרָאשׁוֹן. מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ. חָשׁוּב בֶּן חָשׁוּב.
אָבֵל זֶה מֶלֶךְ לְמוֹאָב כְּתוּב. וְהַפְּסוּק מַעֲיֵד עָלָיו,
מֶלֶךְ לְמוֹאָב בָּעֵת הַהִיא גָּבַר שְׁלֹא רָאוּי לְמֶלֶךְ

וְהִנֵּה נַעֲשֶׂה מֶלֶךְ. וְהִירִי הַתְּעוֹרָרָנוּ שְׁמִתְכּוֹן
לְגִאֲוֹת לֵב גְּדוֹלָה, שְׁכָל מַלְכֵי הָעוֹלָם שׁוֹלְחִים
אֵלַי שְׁלִיחִים) (וְחָשׁוּב אֲנִי אֲלֵיהֶם).

סדר הלימוד ליום יג אייר [יום 220 בשנה]

רַבִּי פִּנְחָס הָיָה הוֹלֵךְ לִרְאוֹת אֶת בֵּיתוֹ, אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל
רַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁהָיְתָה חוֹלָה, וְהָיוּ הוֹלְכִים
אִתּוֹ הַחֲבֵרִים, וְהוּא רָכַב עַל חֲמֹרָיו. עַד שֶׁהָיָה
הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, פָּגַע בְּשְׁנֵי עֲרָבִים. אָמַר לָהֶם, בְּשָׂדֶה
זֶה הַתְּעוֹרָר קוֹל מִיָּמֵי הָעוֹלָם. אָמְרוּ לוֹ, מִיָּמֵי
הָעוֹלָם אֵין אָנוּ יוֹדְעִים, מִיָּמֵינוּ אָנוּ יוֹדְעִים.
שֶׁהִירִי יוֹם אֶחָד הָיוּ אוֹתָם לְסֻטִּים מְקַפְּחִים
דָּרָכִים שֶׁל אֲנָשִׁים בְּאוֹתוֹ שָׂדֶה, וּפָגְעוּ בְּאוֹתָם
יְהוּדִים וְרָצוּ לְקַפְּחָם, וְנִשְׁמַע מֵרְחוֹק בְּשָׂדֶה הַזֶּה
קוֹל הַחֲמֹר הַזֶּה שֶׁנֶּעַר פַּעַמִּים, וּבָאָה שְׁלֵהֶבֶת
אֵשׁ בְּאוֹתוֹ קוֹל (בְּאוֹתוֹ שָׂדֶה) וְשָׂרַף אוֹתָם, וְנִצְּלוּ
אוֹתָם יְהוּדִים. אָמַר לָהֶם, עֲרָבִים, בְּדָבָר זֶה
שֶׁאַמְרָתָם לִי, תִּנָּצְלוּ יוֹם זֶה מִלְּסֻטִּים אֲחֵרִים
שֶׁמַּחֲכִים לָכֶם בַּדֶּרֶךְ.

בְּכָה רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָם הִתְרַחֲשׁוֹת
גַּם זֶה עָשִׂיתָ בְּגִלְלִי, וְנִצְּלוּ אוֹתָם יְהוּדִים
וְלֹא יָדַעְתִּי. פָּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קל"ו) לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת

גְּדֻלּוֹת לְבָדוֹ כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ. כִּמָּה טוֹבוֹת עָשָׂה
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּנֵי הָאָדָם, וְכִמָּה נִסִּים
מִרְחִישׁ לָהֶם בְּכָל יוֹם, וְלֹא יוֹדַע, רַק הוּא בְּלָבָדוֹ.
אָדָם קָם בַּבֶּקֶר וְנָחַשׁ בָּא לְהִרְגּוֹ, וְהָאָדָם שָׁם רָגְלוֹ
עַל רֹאשׁוֹ וְהוֹרְגּוֹ, וְלֹא יָדַע בְּזֶה הָאִישׁ, פָּרַט
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּלָבָדוֹ – הָיִי לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת
גְּדֻלּוֹת לְבָדוֹ. אָדָם הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וְלִסְטִים מְחַפִּים
לְהִרְגּוֹ, בָּא אַחֵר וְנִתֵּן כֶּפֶר תַּחֲתָיו וְהוּא נָצַל, לֹא
יָדַע הַטוֹב שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהֵנִס
שֶׁהִרְחִישׁ לוֹ, רַק הוּא בְּלָבָדוֹ – הָיִי לַעֲשֵׂה
נִפְלְאוֹת גְּדֻלּוֹת לְבָדוֹ. לְבָדוֹ עָשָׂה וַיּוֹדַע, וְאַחֵר
לֹא יוֹדַע.

אָמַר לַחֲבֵרִים, חֲבֵרִים, מַה שֶּׁשְּׂאֵלְתִי לְעַרְבִים
הָאֵלֶּה שֶׁנִּמְצְאוּ תָּמִיד בַּשָּׂדוֹת אִם קוֹל
הַחֲבֵרִים שֶׁהֵם מְשַׁתְּדָלִים בַּתּוֹרָה שִׁמְעוּ, שֶׁהָרִי
רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְשָׂאֵר הַחֲבֵרִים הָלְכוּ
לְפָנָיו וְלֹא יָדְעוּ מֵאַתָּנוּ, וְשְׂאֵלְתִי לְעַרְבִים הָלְלוּ
עֲלֵיהֶם, שִׁידַעְתִּי שֶׁקוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן יִרְגִּיז
שָׂדוֹת וְהָרִים, וְהֵם גָּלוּ לִי מַה שֶּׁלֹּא יָדַעְתִּי.
עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אוֹתָם עַרְבִים חָזְרוּ אֵלָיו.
אָמְרוּ לוֹ, זָקֵן זָקֵן, אַתָּה שְׂאֵלְתָנוּ מִיָּמִי
הָעוֹלָם, וְלֹא שְׂאֵלְתָ עַל יוֹם זֶה, שֶׁרָאִינוּ תְּמִיּהָה

עַל תְּמִיּהָה. רָאִינוּ חֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם יוֹשְׁבִים, וְזָקֵן
אֶחָד יָחַד אֹתָם, וְרָאִינוּ עוֹפוֹת מִתְּכַנָּסִים וּפּוֹרְשִׁים
כְּנָפִים עַל רְאֲשֵׁיהֶם, אֱלוֹ הוֹלְכִים וְאֱלוֹ שָׁבִים,
וְהָצֵל לֹא עָבַר מֵעַל רְאֲשֵׁיהֶם, וְאוֹתוֹ זָקֵן הָרִים
קוֹלוֹ עֲלֵיהֶם, וְהֵם שׁוֹמְעִים.

אָמַר, עַל זֶה שָׁאֲלָתִי. עַרְבִים עַרְבִים, תֵּלְכוּ,
וְדֶרֶךְ זֶה תִּהְיֶה תְּקִינָה לִפְנֵיכֶם בְּכָל מָה
שֶׁתִּרְצוּ. שְׁנֵי דְבָרִים אָמַרְתֶּם לִי שֶׁשְּׂמַחְתִּי בָהֶם.
הִלְכוּ. אָמְרוּ לוֹ הַחֲבֵרִים, אוֹתוֹ מָקוֹם שְׂרָבִי
שֶׁמְעוֹן שְׂרוּי בּוֹ, אֵיךְ אָנוּ יוֹדְעִים? אָמַר לָהֶם,
תִּשְׁאִירוּ לְבַעַל פְּסִיעוֹת הַבְּהֵמוֹת שֶׁהוּא יִדְרִיךְ
פְּסִיעוֹתָיו לְשֵׁם. לֹא הָיָה טוֹעֵן חֲמורוֹ, וְחֲמורוֹ
סָטָה מִהֲדַרְךָ שְׁנֵי מִלִּין, וְהֵלֵךְ לְשֵׁם.

הַתְּחִיל לְנַהֵר שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים, יָרַד רַבִּי פְּנַחֵס
וְאָמַר לַחֲבֵרִים, נָקוּם לְקַבֵּל סֶבֶר פְּנֵי
הַיָּמִים, שֶׁעֲכָשׁוּ יֵצְאוּ אֵלֵינוּ פָּנִים גְּדוֹלוֹת וּפָנִים
קְטָנוֹת. שָׁמַע רַבִּי שֶׁמְעוֹן נִהְרַת הַחֲמור, אָמַר
לַחֲבֵרִים, נָקוּם שֶׁהָרִי קוֹל (שְׂמַחַת) הַחֲמור שֶׁל
הַזָּקֵן הֶחְסִיד הַתְּעוֹרֵר אֵלֵינוּ. קָם רַבִּי שֶׁמְעוֹן
וְקָמוּ הַחֲבֵרִים.

פָּתַח רַבִּי שֶׁמְעוֹן וְאָמַר, (תְּהִלִּים צח) מִזְמור שִׁירוֹ
לַה' שִׁיר חֹדֶשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה וְגו'.

מִזְמוֹר, זָקוּף טַעַם לְמַעֲלָה, (שִׁיר יְתוֹם קָרָאנוּ לָזֶה) לָמָּה?
 אֲלֵא רְשׁוּם טַעַם גָּדוֹל, שֶׁהָיָה בָּא אוֹתוֹ מִזְמוֹר
 מִתַּעֲטָר בַּעֲטָרַת עֲלִיּוֹנָה לְמַעֲלָה עַל רֹאשׁוֹ וּבֹא
 זָקוּף. מִי אָמַר שִׁירָה זֹז? אוֹתָן פְּרוֹת בְּאוֹתָן גְּעִיּוֹת
 שֶׁהָיוּ גּוֹעֹת. שִׁירוֹ לֵה' שִׁיר חֲדָשׁ, לְמִי הָיוּ
 אוֹמְרוֹת שִׁירוֹ? לְכֻמָּה מְרַכְּבוֹת, לְכֻמָּה מְמַנִּים,
 לְכֻמָּה דְּרָגוֹת, שֶׁהָיוּ בָּאִים שָׁם וַיֵּצְאוּ לְקַבֵּל אֶת
 הָאָרוֹן (סֵתֶם), וְלָהֶם הָיוּ אוֹמְרוֹת.

שִׁירוֹ לֵה' שִׁיר חֲדָשׁ – זָכַר. מָה הַטַּעַם כָּאֵן שִׁיר,
 וּמִשֶּׁה אָמַר שִׁירָה, נִקְבָּה? אֲלֵא שָׁם
 בְּמִשֶּׁה אָרוֹן אֶחָד (לְחֹדֶר). זֹאת, יֵצְאָה מִהַגְּלוּת הִיא
 וְאוֹכְלוֹסֶיהָ, וְלֹא יוֹתֵר, וּמִשׁוּם זֶה אֶת הַשִּׁירָה
 הַזֹּאת, נִקְבָּה. אֲבָל כָּאֵן אָרוֹן וּמִה שֶׁהָיָה בְּתוֹכוֹ
 יֵצָא, וּמִשׁוּם אוֹתוֹ שֶׁהָיָה גָּנוּז בְּתוֹכוֹ נֶאֱמַר שִׁיר
 חֲדָשׁ, זָכַר.

כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה – מָה שֶׁעָשָׂה לְפִלְשְׁתִּים וּמִה
 שֶׁעָשָׂה לְעִבּוּדָה זָרָה שְׁלָהֶם. הוֹשִׁיעָה לוֹ
 יְמִינוֹ, לְמִי? לְעֶצְמוֹ. מִי זֶה עֶצְמוֹ? אוֹתוֹ מִזְמוֹר
 עֶצְמוֹ, וְרוּחַ עֲלִיּוֹנָה קְדוּשָׁה גְּנוּזָה בּוֹ. יְמִינוֹ –
 אוֹתוֹ שִׁירֵשׁ הַזָּקֵן, וְזוֹ יְמִינוֹ, שֶׁהִחֲזִיק בְּאוֹתוֹ
 מִזְמוֹר וְלֹא הִשְׁאִירוֹ בְּיַד אֲחֵר.

כאן יש לגלות דבר אחד: כל פעם שאותו ימין היה להרחיש נס, היה מחזיק במזמור זה ושם אותו לפניו להחזיק בו, כאבא שמתחזק ימינו בחזה בנו לפניו ואומר: מי הוא שיקרב לבני? פיון שסרח לגבי אביו, שם אביו ידיו על כתפיו לאחור, וזרקו בידי שונאיו.

בביכול בהתחלה כתוב, (שמות טו) ימינך ה' נאדרי בכח. בכח מי? אותו הנודע. בערבית קוראים לחזה כח. אותו ימין נאדרי ונתחזק בכח. מי הוא שיקרב לבני. אחר כך מה כתוב? (איכה ב) השיב אחור ימינו מפני אויב. שם ימינו על כתפו ודחה אותו לידי שונאיו. בהתחלה ימינו לפניו בחזהו להתחזק בו, ואחר כך לאחוריו על כתפיו לדחות אותו. וכאן – הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, שתי זרועות להתחזק בו. **שאם** אותן פרות שלא התרגלו בנסים, אלא אותה שעה בגעיה שלהן אמרו שירה זו, נעירת חמור הזקן החסיד שרגיל בנסים על אחת כמה וכמה שאמר שירה. חברים, אם תאמרו שאין דרכו של החמור בכך מיום שנברא העולם, צאו וראו אתון בלעם הרשע שנצחה את בעליה בכל. חמורו של רבי פנחס בן יאיר על אחת כמה

וְכַמָּה. וְעוֹד, אֶתוֹן בְּלַעַם כְּשֶׁדִּבְרָה, מִלֶּאךָ עֲלִיוֹן
הָיָה עָלֶיהָ מְלִמָּעָלָה.

כַּעַת יֵשׁ לְגִלּוֹת. חֲבָרִים שָׁמְעוּ. פִּי הָאֶתוֹן
שֶׁנִּבְרָא בְּעָרֵב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת,
הָעוֹלָה בְּדַעְתְּכֶם שֶׁהִפָּה הָיָה פְתוּחַ מֵאוֹתוֹ זְמַן,
אוֹ שֶׁתִּנָּאִי הִתְנָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתוֹ זְמַן?
לֹא כֵךְ. וְסוּד כָּאן שֶׁנִּמְסַר לַחֲכָמִים שֶׁלֹּא
מִשְׁגִּיחִים עַל טַפְשׁוֹת הַלֵּב. פִּי הָאֶתוֹן – דְּרָגַת
הָאֶתוֹנוֹת, אוֹתוֹ עֲלִיוֹן שֶׁל צַד נִקְבוֹת, אוֹתוֹ שֶׁהָיָה
שָׂרוֹי עַל אוֹתָהּ אֶתוֹן וְדִבֵּר מֵעָלֶיהָ. וְכִשְׁבָּרָא
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדִרְגָּה זוֹ שֶׁנִּקְרָאת פִּי הָאֶתוֹן,
סָתַם אוֹתָהּ בְּתוֹךְ (הָאֶתוֹן) נִקְבַּ תְּהוֹם רַבָּה, וְסָתַם
עָלֶיהָ עַד אוֹתוֹ זְמַן. כְּשֶׁהִגִּיעַ אוֹתוֹ זְמַן, פִּתַּח
אוֹתוֹ נִקְבַּ, וַיֵּצֵא וַיִּשְׂרָה עָלֶיהָ וְדִבְרָה.

כְּמוֹ זֶה, (במדבר טז) וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ. אֶת –
לְרַבּוֹת דּוּמָ"ה, שֶׁהוּא פִּי הָאָרֶץ. אֶת פִּי
הָאֶתוֹן – לְרַבּוֹת קַמְרִיא"ל, שֶׁנִּקְרָא פִּי הָאֶתוֹן. פִּי
הַבָּאָר כְּמוֹ זֶה. מַה זֶה פִּי הַבָּאָר? אוֹתָהּ דְּרָגָה
שֶׁהִיְתָה מְמַנָּה עָלֶיהָ לְמַטָּה, וְהִיא תַּחַת פִּי ה',
וּמִיֵּהוּ? יִהְיֶה דְרִיא"ל שָׁמוֹ. שְׁלֹשֶׁת הַפִּיּוֹת הִלְלוּ
נִבְרָאוּ עָרֵב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. בְּשַׁעַת שֶׁקָּדַשׁ
הַיּוֹם, עוֹלָה פִּי הַמְּמַנָּה עַל כָּל יֵתֵר הַפִּיּוֹת,

ומיהו? אותו יום שהתעלה והתקדש בכל, אותו שנקרא (ישעיה נח) פי ה'. ערב שבת בין השמשות נבראו שאר הפיות. התקדש היום, עלה הפה ששולט על הכל, פי ה'.

בין כך ראו את רבי פנחס שהיה בא. הגיעו אליו, בא רבי פנחס ונשק את רבי שמעון. אמר, נשקתי את פי ה', התבשם בבשמים של גנתו. שמחו כאחד וישבו. כיון שישבו, פרחו כל אותם עופות שהיו עושים צל והתפזרו. החזיר ראשו רבי שמעון והרים להם קול ואמר, עופות השמים! אינכם משגיחים בכבוד רבונכם שעומד כאן?! עמדו, ולא לקחו ממקומם, ולא קרבו אליו. אמר רבי פנחס, אמר להם שילכו לדרכם, שהרי לא נתנו להם רשות לחזור?

אמר רבי שמעון, ידעתי שהקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לנו נס. עופות עופות! לכו לדרככם, ואמרו לאותו הממנה עליכם שהרי בהתחלה היה ברשותו, וכעת זה לא קיים ברשותו. אבל העלינו אותו ליום הסלע, כשעולה ענן בין שני חזקים, ולא מתחברים. התפזרו אותם עופות והלכו.

בין כך הרי שלשה אילנות מתפשטים בענפים
 לשלשה צדדים עליהם, ומעין מים נובעים
 לפניהם. שמחו כל החברים, ושמחו רבי פנחס
 ורבי שמעון. אמר רבי פנחס, טרח גדול היה
 לאותם עופות בתחלה, וטרח בעלי חיים לא
 צריכים, שהרי כתוב (תהלים קמה) ורחמיו על כל
 מעשיו. אמר רבי שמעון, אני לא הטרחתי אותם.
 אבל אם הקדוש ברוך הוא חס עלינו, איננו
 יכולים לדחות את המתנות שלו. ישבו תחת
 אותו האילן, ושתו מהמים ונהנו שם.

פתח רבי פנחס ואמר, (שיר השירים ד) מעין גנים
 באר מים חיים ונזלים מן לבנון. מעין
 גנים, וכי אין מעין אלא אותו מן גנים? והרי
 כמה מעינות טובים ונכבדים יש בעולם! אלא
 אין כל ההנאות שוות. יש מעין שיוצא במדבר
 במקום יבש – הנאה יש למי שיושב ושוטה.
 אבל מעין גנים, כמה טוב הוא ונכבד. אותו
 מעין עושה טוב לעשבים ולפרות, מי שמתקרב
 אליו נהנה בכל; נהנה במים, נהנה בעשבים,
 נהנה בפרות. אותו מעין מתעטר בכל. כמה
 שושנים, כמה עשבי ריח סביבו, כמה נאה אותו
 מעין משאר המעינות, באר מים חיים.

וְכַךְ בְּאַרְנוּ, הַכֹּל בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אוֹמֵר, הִיא
מַעֲיֵן גָּנִים. מִי הַגָּנִים? חֲמֹשֶׁה גָּנִים יֵשׁ
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהֶם, וּמַעֲיֵן אֶחָד
מֵעֲלֵיהֶם שְׁמִשְׁקָה אוֹתָם וּמְרוֹה אוֹתָם, טָמִיר
וְגִנוּז, וְכָלֶם עוֹשִׂים פְּרוֹת וּתְבוּאָה. גִּנָּה אַחַת יֵשׁ
תַּחַת מֵהֶם, וְאוֹתָהּ הַגִּנָּה שְׁמוּרָה סָבִיב מִכָּל
צַדֵּי הָעוֹלָם. תַּחַת גִּנָּה זוֹ יֵשׁ גָּנִים אֲחֵרִים
עוֹשִׂים פְּרוֹת לְמִינֵיהֶם.

וְגִנָּה זוֹ הִתְהַפְּכָה וְהִיָּתָה לְמַעֲיֵן שְׁמִשְׁקָה אוֹתָם,
בְּאֵר מֵי חַיִּים. כְּשֶׁצָּרִיךְ זֶה מַעֲיֵן,
וְכִשְׁצָרִיךְ זֶה בְּאֵר. מֶה בֵּין זֶה לָזֶה? לֹא דוּמָה.
כְּשֶׁנִּמְשָׁכִים הַמֵּי מֵאֲלֵיהֶם לְכַשְׁשׁוֹאֲבִים מֵי
לְהַשְׁקוֹת. וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, אֵיזָה נוֹזְלִים? נוֹזְלִים
אֵלוֹ חוֹזְרִים לְמַעֲיֵן, (שֶׁל בָּלֶם) כְּשֶׁנוֹבְעִים מֵי
וְנוֹזְלוֹת טְפוֹת לְמַעְלָה (מִלְמַעְלָה) אֵלוֹ אַחֵר אֵלוֹ, מֵי
מִתּוֹקִים שֶׁהִנָּפֵשׁ הוֹלֶכֶת אַחֲרֵיהֶם. כֵּךְ הֵם חֲמֹשֶׁה
מְקוּרוֹת שִׁיִּצְאוּ מִן לְבָנוֹן, נַעֲשׂוּ נוֹזְלִים בְּמַעֲיֵן
זֶה. כֵּךְ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְחִישׁ לָנוּ נֶס בְּמָקוֹם
זֶה, קָרָאנוּ עַל מַעֲיֵן זֶה פֶּסוּק זֶה. (מֶה הַנוֹזְלִים? אֵלוֹ חֲמֹשֶׁה
מְקוּרוֹת שִׁיִּצְאוּ מִלְבָּנוֹן לְמַעְלָה, נַעֲשׂוּ נוֹזְלִים כְּאֶשֶׁר חֲזְרוּ לְמַעֲיֵן, נוֹבְעִים מֵי
וְנוֹזְלוֹת טְפוֹת אֵלוֹ אַחֵר אֵלוֹ מֵי מִתּוֹקִים, שֶׁהִנָּפֵשׁ הוֹלֶכֶת אַחֲרֵיהֶם. כֵּךְ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא הִרְחִישׁ לָהֶם נֶס בְּמָקוֹם זֶה בְּמַעֲיֵן זֶה, וְעַל מַעֲיֵן זֶה קָרָאנוּ פֶּסוּק זֶה).

עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, (דברים כ) **כִּי תַצּוֹר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ לְתַפְשָׁהּ וְגו'.**
כִּמָּה טוֹבִים הֵם דְּרָכֵי וּשְׁבִילֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהֲרִי בְּכָל דָּבָר וְדָבָר יֵשׁ כִּמָּה עֲצוֹת, כִּמָּה טוֹבוֹת לְבָנֵי אָדָם, כִּמָּה מְרַגְלִיּוֹת שְׁמָאִירוֹת לְכָל צַד, וְאִין לָךְ דָּבָר בַּתּוֹרָה שְׁאִין בּוֹ כִּמָּה גִּירוֹת מְאִירִים לְכָל צַד. פֶּסוּק זֶה הוּא כְּפִשּׁוּטוֹ, וַיֵּשׁ בּוֹ כְּפִי מְדַרְשׁוֹ, וַיֵּשׁ בּוֹ חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה לְהַזְהִיר לְמִי שֶׁצָּרִיךְ. אֲשֶׁרִי חֲלָקוֹ מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה תָּמִיד.

מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ, מָה כָּתוּב בּוֹ? (תהלים א) כִּי אִם בַּתּוֹרָת ה' חִפְצוֹ וּבַתּוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וּלְיָלָה, וְהָיָה כְּעֵץ. לָמָּה זֶה סָמוּךְ לָזֶה? אֵלָּא מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וּלְיָלָה, לֹא יִהְיֶה כְּעֵץ יָבֵשׁ, אֵלָּא כְּעֵץ שֶׁתּוֹלַע עַל פְּלָגֵי מַיִם. מָה אֵילָן יֵשׁ בּוֹ שָׂרָשִׁים, וַיֵּשׁ בּוֹ קַלְפוֹת, וַיֵּשׁ בּוֹ מֶח, וַיֵּשׁ בּוֹ עֲנָפִים, וַיֵּשׁ בּוֹ עָלִים, וַיֵּשׁ בּוֹ פְּרָחִים, וַיֵּשׁ בּוֹ פְּרִי – שְׁבַעַת סוּגִים אֵלּוּ עוֹלָם לְשִׁבְעָה עָשָׂר, לְשִׁבְעִים, גַּם דְּבָרֵי תּוֹרָה יֵשׁ בָּהֶם פֶּשֶׁט הַמִּקְרָא, דָּרֵשׁ, רָמַז שְׂרוּמַז חֲכָמָה, גִּימְטְרִיאוֹת, סוּדוֹת טְמִירִים, סוּדוֹת נִסְתָּרִים אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, פֶּסוּל וּכְשֶׁר, טָמֵא וְטָהוֹר, אֲסוּר וְהֵתֵר. מִכָּאן וְהֵלָּא

מתפשטים הענפים לכל צד, והיה כעץ ודאי.
ואם לא – אינו חכם בחכמה.

בא וראה כמה חביבים אותם שמשתדלים
בתורה לפני הקדוש ברוך הוא, שאפלו
בזמן שהדין תלוי בעולם ונתנה רשות למשחית
להשחית, הקדוש ברוך הוא מצוהו עליהם, על
אותם המשתדלים בתורה, וכך אומר להם
הקדוש ברוך הוא: כי תצור אל עיר, בגלל
החטאים הרבים שחטאו לפני והתחייבו בדין.

ימים רבים, מה זה רבים? (שלשה ימים זה אחר זה נקראו
ימים רבים. אף כאן כי תצור אל עיר ימים רבים) שלשה
ימים זה אחר זה שנודע דבר בעיר. מנין לנו
שימים רבים הם שלשה? שכתוב (ויקרא טו) ואשה
כי יזוב זוב דמה ימים רבים. וכי ימים רבים הם?
אלא שלשה ימים זה אחר זה נקראים ימים
רבים. גם כך, כי תצור אל עיר ימים רבים –
שלשה ימים זה אחר זה שנודע דבר בעיר. בא
ואצוף על (כל) בני ביתי: לא תשחית את עצה –
זה תלמיד חכם שהוא בעיר, שהוא עץ החיים,
אילן שנותן פרות.

דבר אחר את עצה – אותו שנותן עצה לעיר
להנצל מן הדין ומלמד אותם דרך שילכו

בה, ועל זה לא תשחית את עצמה לנדח עליו גרזן. לנדח עליו דין, ולא להושיט עליו חרב לזהטת, חרב שנונה, אותה שהורגת שאר אנשי העולם. כי ממנו תאכל. וכי אותו מחבל אוכל ממנו? לא. אלא כי ממנו תאכל, אותו סלע קשה, אותה שכל רוחות חזקות וקדושות יוצאות ממנה, שאין הנאה ותאנה לרוח הקדש בעולם הזה אלא תורתו של אותו צדיק. כביכול הוא מפרנס אותה ונותן לה מזון בעולם הזה יותר מכל קרבנות העולם.

בקרבן מה כתוב? (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים. ומיום שנחרב בית המקדש ובטלו הקרבנות, אין לו לקדוש ברוך הוא אלא אותם דברי תורה, והתורה שמתחדשת בפיו. בשביל כך כי ממנו תאכל, ואין לה מזון בעולם הזה אלא ממנו ומאותם שכמותו. וכיון שממנו תאכל והוא זן אותה – אתו לא תכרת. תהיה (טמיר) זהיר בו שלא תתקרב אליו.

כי האדם עץ השדה – זה נקרא אדם שנודע מעלה ומטה. עץ השדה – עץ גדול ותקיף שאותו שדה אשר ברכו ה', (זה) סמוך עליו, אילן

שְׁנוּדַע לְאוֹתוֹ שְׂדָה תָּמִיד. לָבֹא מִפְּנֵיךְ בְּמַצּוֹר – דָּבָר זֶה חֹזֵר לְרֹאשׁ הַפְּסוּק שְׁכַתוֹב לֹא תִשְׁחִית אֶת עֵצָה, אוֹתוֹ שְׁנוֹתֵן לָהֶם עֵצָה וּמִתְקִין אֶת הָעִיר. לָבֹא מִפְּנֵיךְ בְּמַצּוֹר, הוּא נוֹתֵן לָהֶם עֵצָה לְהִתְתַּקֵּן וּלְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, וּמִתְקִין לוֹ כָּלִי זֵיַן, חֲצוּצָרוֹת וְשׁוּפְרוֹת. לָבֹא מִפְּנֵיךְ, מֵה זֶה לָבֹא מִפְּנֵיךְ? לָבֹא לְפָנַי וּלְעֲלוֹת מִפְּנֵיךְ, מִפְּנֵי הַפְּחַד שְׁלִיךְ. בְּמַצּוֹר, בְּמָקוֹם שֶׁעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים לֹא יְכוּלִים לְעֲלוֹת לְשָׁם. וּמִי־הוּא? דִּרְגָה שֶׁבַעֲלִי תִשׁוּבָה נִכְנָסִים לְשָׁם. וּמִי הִיא? תִּשְׁוּבָה. זֶהוּ מַצּוֹר, מָקוֹם חֲזָק וְסֵלַע חֲזָק.

וּבֵינָן שֶׁעֵצָה זֹו לּוֹקָחִים, אֲנִי מְכַפֵּר לְחַטָּאִיכֶם וּמִתְקַבְּלִים בְּרָצוֹן לְפָנַי. וְכָל זֶה פּוֹדֵד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אוֹתָם הַמְּשַׁתְּדָּלִים בַּתּוֹרָה. מִשּׁוֹם כֵּךְ צְדִיקִים הֵם כְּשֶׁמְשַׁתְּדָּלִים בַּתּוֹרָה, אוֹתָם שֶׁמְשַׁתְּדָּלִים בַּתּוֹרָה הֵם עֲצִים גְּדוּלִים בְּעוֹלָם הַזֶּה.

רְאוּ מֵה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּשְׁטַע אֵילָנוֹת אֵלּוּ, אֲשֶׁרִי הִדְרֵךְ הַזֶּה. וְלֹא דִי אֵילָן אֶחָד, אֲלֹא שְׁלֹשָׁה אֵילָנוֹת גְּדוּלִים פָּרְשׁוּ עֲנָפִים לְכָל צֶדַע עָשָׂה לָנוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. יְהִי רָצוֹן לְפָנַי

הַשָּׁמַיִם שְׁלֹא יַעֲבְרוּ לְעוֹלָם אֵילָנוֹת אֱלוֹ וּמַעֲיָן זֶה
מִמָּקוֹם זֶה, וְעַד הַיּוֹם עוֹמְדִים שָׁם, וְאוֹתוֹ מַעֲיָן
מִיָּם. וְהָאֲנָשִׁים קוֹרְאִים לָהֶם נְצִיבוֹת שֶׁל רַבִּי
פְּנַחֲס בֶּן יֶאִיר.

סדר הלימוד ליום יד אייר [יום 221 בשנה]

פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (בראשית לג) וַיֵּשֶׂא אֶת עֵינָיו
וַיֵּרָא אֶת הַנָּשִׁים וְאֵת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי
אֵלֶּה לָּךְ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת
עַבְדְּךָ. בֹּא וּרְאֵה, אוֹתוֹ עָשׂוּ הָרָשָׁע נָתַן עֵינוֹ לַעֲיִן
בְּנָשִׁים, וּבְגָלְלוּ הַתֵּקִין יַעֲקֹב תְּקוּנָיו. שָׁם שְׁפָחוֹת
מִקְדִּימָה, וּבְנִיָּהֶם לְאַחֹר, שְׁחֻשׁוֹבִים יוֹתֵר. לֹאֵה
אַחֲרֵיהֶם, וּבְנִיָּה מֵאַחֹר. אַחֵר כֶּךָ יוֹסֵף, וְאַחֲרֵיהָ
רַחֵל, וְהוּא עָבַר לַפְּנִיָּהִם.

בְּשִׁכְלָם הַשְּׁתַּחֲוּוֹ, מֶה כָּתוּב? וַתִּגְשֶׁן הַשְּׁפָחוֹת
הֵנָּה וַיְלַדְיָהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ. וְאַחֵר כֶּךָ
כָּתוּב, וַתִּגְשֶׁן גַּם לֹאֵה וַיְלַדְיָהּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ וְאַחֵר נִגְשׁ
יוֹסֵף וְרַחֵל וְגו'. וְהָרִי יוֹסֵף לְאַחֹר הָיָה, וְרַחֵל
לְפָנָיו! אֲלֹא בֶּן טוֹב, בֶּן אֶהוּב, צָדִיק הָעוֹלָם,
יוֹסֵף. כִּיּוֹן שָׂרָאָה עֵינוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע מִסְתַּכֵּל
בְּנָשִׁים, פָּחַד עַל אָמוֹ. יֵצֵא מֵאַחֲרֵיהָ וּפָרַשׁ
זְרוּעוֹתָיו וְגוֹפּוֹ וְכִסָּה עָלֶיהָ כְּדִי שְׁלֹא יִתֵּן אוֹתוֹ

רָשַׁע עֵינוּ בְּאִמּוֹ. כִּמָּה הִתְגַּדֵּל? שֵׁשׁ אַמּוֹת לְכָל
צֵד, וְכִסָּה עָלֶיהָ, וְלֹא יִכָּלֶה עֵינוּ שֶׁל אוֹתוֹ רָשַׁע
לְשַׁלֵּט עָלֶיהָ.

כִּמּוֹ זֶה, וַיֵּשֶׂא בְלָעַם אֶת עֵינָיו. עֵינוּ כָּתוּב, אוֹתָהּ
עֵין רָעָה (שְׁתֵּי עֵינַיִם הֵיחָ זֶה זֶה. אֵלֶּה בְּשַׁעָה) שֶׁרָצָה
לְהִסְתַּכֵּל עָלֶיהֶם. וַיֵּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשַׁבְּטָיו.
מָה זֶה שֹׁכֵן לְשַׁבְּטָיו? אֵלֶּה שֹׁכֵן יוֹסֵף הָיָה שָׁם
וְשַׁבְּטֵי בְנֵימִין. שֹׁכֵן יוֹסֵף שְׁלֹא שׁוֹלֵט בָּהֶם עֵין
הָרַע, שֶׁכָּתוּב (שם מט) בֵּין פֶּרֶת יוֹסֵף. מָה זֶה בֵּין פֶּרֶת
יוֹסֵף? שֶׁהִתְגַּדֵּל לְכִסּוֹת עַל אִמּוֹ. בֵּין פֶּרֶת עָלֵי עֵין,
שְׁלֹא שְׁלֹטָה בּוֹ עֵין הָרַע. שֹׁכֵן בְנֵימִין, שֶׁכָּתוּב
בּוֹ (דברים לג) וּבֵין כְּתֻפֵּיו שֹׁכֵן. וְכָתוּב יִשְׁכֵּן לְבִטָּח.
מָה זֶה לְבִטָּח? שְׁלֹא פוֹחַד מֵעֵין הָרַע וְלֹא פוֹחַד
מִפְּגָעִים רָעִים.

אָמַר אוֹתוֹ רָשַׁע, אֲנִי אֶעֱבִיר חוֹמָה זוֹ שְׁלֹא
תַעֲמֹד, וְאֲנִי אֶסְתַּכֵּל כִּמּוֹ שֶׁצָּרִיךְ. רַחֵל
הִיָּתָה שָׁם, רָאֲתָה שֶׁעֵין אוֹתוֹ רָשַׁע שְׁנוּנָה לְהִזִּיק.
מָה עָשְׂתָה? יִצְאָה וּפָרְשָׁה כְּנַפֶּיהָ עָלֶיהֶם וְכִסְתָּהּ
עַל בְּנֵיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׂא בְלָעַם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא
אֶת יִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן שֶׁרָאֲתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עֵין שְׁנוּנָה,
מִיד - וַתְּהִי עָלֶיו רוּחַ אֱלֹהִים. עַל מִי? עַל

יִשְׂרָאֵל. שְׁפָרְשָׁה כְּנַפֶּיהָ וְכִסְתָּהּ עֲלֵיהֶם, וּמִיד שָׁב
אוֹתוֹ רָשַׁע לְאַחֹר.

בְּהַתְחַלָּה הֵבִין כֶּסֶה עַל אָמוֹ. וְכַעַת הָאֵם מְכַסֶּה
עַל בְּנוֹה. אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהוּא כֶּסֶה עַל רַחֵל אָמוֹ שֶׁלֹּא
תִשְׁלַט הָעֵין שֶׁל אוֹתוֹ רָשַׁע עֲלֶיהָ, חַיִּיךָ בְּשָׁעָה
שֶׁתִּבְאֵ עֵין רָעָה אַחֲרֵת לְהַסְתַּכֵּל עַל בְּנִיךָ וְעַל בְּנֵי
– אִמְךָ תְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם. אֵתָה כְּסִיתָ עַל אִמְךָ – אִמְךָ
תְּכַסֶּה עֲלֶיךָ.

וַיֵּשֶׂא אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת הַנָּשִׁים. פָּסוּק זֶה נֶאֱמַר
בְּסוּד הַחֲכָמָה, בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׁבִנִי
הָעוֹלָם עוֹמְדִים בְּדִין, וַיִּשְׂרָאֵל שָׁבִים בְּתִשׁוּבָה
לִפְנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם.
וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, שְׁחוּשֵׁב לְאַבֵּד
אוֹתָם עַל חֲטָאֵיהֶם, שׁוֹלְחִים לוֹ אוֹתוֹ דּוֹרוֹן, וְאֵז
כָּתוּב (בְּרֹאשִׁית לב) כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו בַּמִּנְחָה
הַהִלָּכֶת לִפְנֵי. אַחֵר שֶׁמְקַבֵּל אוֹתוֹ מְקַטְרֵג הַדּוֹרוֹן,
מִתְהַפֵּךְ לָהֶם לְסִיגוֹר.

מִזְדַּקְקָה וְרוֹאֶה אֶת יִשְׂרָאֵל כָּלָם מִתְעַנִּים, יַחֲפִי
רְגָלִים. רוֹאֶה נָשִׁים, רוֹאֶה תִּינוּקוֹת,
כָּלָם בְּתַעֲנִית, כָּלָם נִקְיִים בְּנִקְיוֹן. וַיֹּאמֶר מִי אֵלָּה

לך. שם קדוש לך. מי אלה לך. שואל על
התינוקות, ואומר, הילדים אשר חנן אלהים את
עבדך. וכי למה צריך להשיבו כלום? אלא כיון
שפקבל אותו שחד, מתהפך להם לסנגור. מרים
עיניו ורואה את ישראל כמו זה, חושב שבגלל
פחדו הם עומדים כך.

שואל על התינוקות, ואומר מי אלה לך. (ואמר
בדרך נסתר הילדים) מה זה מי אלה לך? אלא
אמר, מילא אתם שחטאתם לפני המלך, אבל
תינוקות אלו מדוע עומדים כך? מי אלה לך?
ויאמר הילדים. רוח הקדש אומרת, ועל זה טעם
זקוף. ויאמר הילדים, בדרך נסתר, אשר חנן
אלהים את עבדך. וכי רוח הקדש אמרה את
עבדך? אלא רוח הקדש אומרת: אלה אותם
תינוקות שלא חטאו ולא טעמו טעם חטא,
ומסרם הקדוש ברוך הוא ביד הממנה שלך והרג
אותם בלי חטא, כמו שנאמר (קהלת ד) ומיד
עשקיהם כח. וזהו את עבדך.

כיון ששמע מאותם תינוקות, מיד עולה לקדוש
ברוך הוא ואומר: רבון העולם, כל דרכיך
בדין אמת, ואם הדין שורה על ישראל בגלל

חַטָּאֵיהֶם הֵם, תִּינוּקוֹת שְׁלֵהֶם שְׁלֹא חָטְאוּ לְפָנֶיךָ,
לָמָּה מְסַרְתָּ אוֹתָם לְהִרְגָם בְּלִי חָטָא? וְהַקְדּוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לּוֹקַח דְּבָרָיו בְּכַף וְחָס עֲלֵיהֶם. וְאוֹתָהּ
שָׁעָה אֵין אֶסְכְּרָה בַּתִּינוּקוֹת.

וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג לּוֹקַח קִנְיָא מֵאוֹתוֹ מְמַנֶּה
שֶׁתַּחַת יָדָיו, וְאוֹמֵר: וְכִי לִי נָתַן
הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָם שֶׁמֶתְלַבָּשִׁים בַּחֲטָאִים
וְעוֹנוֹנוֹת, וְלֹאוֹתוֹ מְמַנֶּה שְׁלִי מְסַר תִּינוּקוֹת בְּלִי
חָטָא שְׁלֹא טָעְמוֹ טַעַם חָטָא?! מִיָּד הוֹלֵךְ
לְהוֹצִיאֵם מִתַּחַת יָדוֹ וְלֹא יִשְׁלַט בָּהֶם. וְעַל זֶה
מְקַדִּים לוֹ וְאוֹמֵר לוֹ, הִילָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים
אֶת עַבְדְּךָ. לְאוֹתוֹ עַבְדְּךָ, בְּלִי חָטָא וּבְלִי חֲטָאָה.
וְכִדִּי שְׁלֹא יִהְיֶה שֹׁבַח לְמַמְנֶה שְׁלוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ,
רוֹצֶה לְהוֹצִיאֵם מִיָּדוֹ.

כְּשֶׁעוֹלֹת תַּפְלוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם זֶה לְפָנֶי
הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מָה כָּתוּב?
וְהוּא עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. הֲרֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עוֹבֵרֶת
לְפָנֵיהֶם, (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִיכָה ב) וַיַּעֲבֹר מֶלֶכְךָ לְפָנֵיהֶם)
וְהוּא וְדָאֵי עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֶרְצָה שֹׁבַע
פְּעָמִים, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַקְטִינָה עֲצָמָה לְגַבִּי מַעֲלָה
שֹׁבַע פְּעָמִים לְגַבִּי שֹׁבַע דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת

שְׁמַעְלִיו, וְהִקְטִינָה עֲצָמָה לְכָלֹל אוֹתָם עִמּוֹ כָּל
אֶחָד וְאֶחָד. עַד גִּשְׁתּוּ עַד אַחֲיו, לְאוֹתָהּ דְּרָגַת
הַרְחָמִים, שֶׁהָרִי הֵם בֵּין וּבֵת. בֵּין – (שְׁמוֹת ד) בְּנֵי
בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל. בֵּת – כְּנָסֶת יִשְׂרָאֵל. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ
עֲשֵׂתָהּ הַקֹּטְנֶת עֲצָמָה, עַד גִּשְׁתּוּ.

כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו, תָּבַע מִמֶּנּוּ וְהוֹדִיעַ לוֹ צֶעַר
בְּנִיָּהֶם לְמָטָה, וּשְׁנִיָּהֶם נִכְנָסִים לְהִיכָל
טָמִיר גָּנוּז שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים, אִם שָׁלָהֶם,
וְתוֹבָעִים עַל יִשְׂרָאֵל לְכַפֵּר לָהֶם, וְאִז כָּתוּב (ויקרא
טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם וְגו'.
אֲכַפֵּר עֲלֵיכֶם לֹא כָתוּב, אֶלָּא יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם.

וְכַעַת הַיְלָדִים, חֲכָמִים אֵלּוּ שֶׁל כָּאן, הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם סוּדוֹת הַתּוֹרָה
לְהַתְעִיטָר בָּהֶם וּלְהַתְתַּקֵּן (וּלְהַשְׁתַּדֵּל) בָּהֶם, עֵין רָעָה
לֹא שׁוֹלֵטֶת עֲלֵיהֶם בְּגָלִל עֵין טוֹבָה, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ
שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס שֶׁשׁוּרָה עֲלֵיהֶם. בָּא רַבִּי פִּנְחָס
וּנְשָׁקוּ. אָמַר, אֲלֵמָלָא לֹא בָאתִי בְּדֶרֶךְ זֶה אֶלָּא
לְשִׁמְעַ דְּבָרִים אֵלּוּ – דִּי לִי. אֲשֶׁרִי דֶּרֶךְ זֶה
שֶׁבָאתִי אֵלֶיךָ.

וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּאן, שֶׁהִסְכִּים אִתָּנּוּ. וְלֹא דִי
אֵילָן אֶחָד, אֶלָּא שְׁלֹשָׁה. אֲבָל מַעֲיָן זֶה

דְּמוּת עֲלִיּוֹנָה הִיא אֶל אוֹתוֹ מֵעֵין טָמִיר וְגִנוּז.
 שְׁלֶשָׁה אֵילָנוֹת אֱלוֹ, שְׁלֶשָׁה אֲרָזִים הֵם שְׁנִקְרָאִים
 אֲרָזֵי הַלְבָנוֹן, וְהֵם דְּמוּת שְׁלֶשָׁה אֵילָנוֹת גְּדוּלִים,
 סוּד הָאָבוֹת. (שֶׁהַסִּפִּים עֲמָנוּ. מֵעֵין זֶה דְּגַמַּת אוֹתוֹ מֵעֵין עֲלִיּוֹן שְׁטָמִיר
 וְגִנוּז. שְׁלֶשָׁה אֵילָנוֹת הֵם דְּמוּת שֶׁל שְׁלֶשָׁה אֵילָנוֹת גְּדוּלִים, סוּד הָאָבוֹת)
 אֲשֶׁרֵי חֲלָקְנוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה.

הַרְפִּינוּ הָאֵילָנוֹת אֶחָד עַל רֹאשׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 וְאֶחָד עַל רֹאשׁ רַבִּי פִּנְחָס, וְאֶחָד עַל
 רֹאשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר. הִתְפַּשְׁטוּ הָעֲנָפִים לְכָל צֵד עַל
 רֹאשֵׁי הַחֲבֵרִים. בְּכָה (שְׁמַח) רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, אֲשֶׁרֵי
 חֲלָקִי וְאֲשֶׁרֵי עֵינֵי שְׂרָאוֹ כֶּךָ. וְלֹא עַל שְׁלֹךְ וְעַל
 שְׁלִי שְׁמַחְתִּי בַלְבָּדִם, אֶלָּא עַל רַבִּי אֶלְעָזָר בִּנְנוּ
 אֲנִי שְׁמַח, שְׁחָשׁוּב הוּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ
 כְּאֶחָד מֵאֲתָנּוּ. קָם וּנְשָׁקוּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 אֶלְעָזָר, קוּם בְּעִמְדָךְ וְאָמַר לִפְנֵי רַבּוֹנֶךָ דְּבָרִים
 שְׁלוֹ. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר.

פִּתַּח וְאָמַר, (מִיכָה ו') עַמִּי זָכַר נָא מֶה יָעַץ בְּלָק
 מֶלֶךְ מוֹאָב וְגו'. עַמִּי, כְּמָה רַחֲמָן הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עַל בְּנָיו. אֵף עַל גֵּב שְׁחָטָאוּ לִפְנֵינוּ, כָּל
 דְּבָרָיו בְּאַהֲבָה אֲלֵיהֶם כָּאֵב אֶל בָּנוּ. חָטָא הֵבֵן
 לְאָבִיו – מִלְקָהוּ. כָּל עוֹד כְּשֶׁמִּלְקָהוּ וְלֹא שָׁב

מִדְרָכוֹ, נוֹזֵף בּוֹ בְּדִבְרִים וְלֹא מְקַבֵּל. אָמַר אָבִיו:
 אֵינִי רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת לְבָנִי כִּמּוֹ שֶׁעָשִׂיתִי עַד הַיּוֹם.
 אִם אֶלְקָנוּ – יַחֲשֵׁשׁ בְּרָאשׁוֹ, הֲרִי הַפֶּאֶב שְׁלוֹ
 אָצְלִי. אִם אֲנֻזֵּף בּוֹ – דְּמוּתוֹ מִשְׁתַּנִּית. מָה
 אַעֲשֶׂה? אֵלֶּא אֵלֶּךָ וְאַתְחַנֵּן אֵלָיו וְאָמַר לוֹ דְּבָרִים
 רַכִּים כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְעַצֵּב.

כָּךְ בְּכָל הַמִּינִים הוֹלֵךְ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּיִשְׂרָאֵל. שׁוֹרֶה אִתָּם הַלְקָאָה, וְלֹא קִבְּלוּ.
 נֻזֵּף בָּהֶם, וְלֹא קִבְּלוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֲנִי
 רוֹאֶה בְּבָנִי שֶׁבְּגִלָּל הַמַּלְקוֹת שֶׁהִלְקִיתִי אוֹתָם, הֵם
 חוֹשְׁשִׁים בְּרָאשָׁם. אוֹי, שֶׁהֲרִי מִתּוֹךְ כְּאֲבָם אֲנִי
 חוֹשֵׁשׁ, שִׁכְתוֹב (ישעיה סג) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר. נֻזְפָּתִי
 בָּהֶם, הַשְׁתַּנֵּתָה דְּמוּתָם, שִׁכְתוֹב (איכה ד) חֲשֵׁךְ
 מִשְׁחֹר תֵּאָרֶם לֹא נִכְרוּ בַּחוּצוֹת. אוֹי
 כְּשֶׁהִסְתַּכְּלָתִי בָּהֶם וְלֹא נוֹדְעוּ. כָּעֵת אֶתְחַנֵּן
 לִפְנֵיהֶם תּוֹךְ תַּחֲנוּנִים. עֲמִי מָה עָשִׂיתִי לָךְ וּמָה
 הִלְאִיתִיךָ. בְּנִי יַחֲדִיד שְׁלִי, חֲכִיב נִפְשִׁי, רֵאֶה מָה
 עָשִׂיתִי לָךְ, הַשְׁלַטְתִּי אוֹתָךְ עַל כָּל בְּנֵי הַיְכָלִי,
 הַשְׁלַטְתִּי אוֹתָךְ עַל כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם. וְאִם עָשִׂיתִי
 לָךְ מַעֲשִׂים אֲחֵרִים, עֲנֵה בִי, אֵתָה תַּעֲדִיד בִּי.

עֲמִי זָכַר נָא מָה יַעֲזֵן בְּלֶק מֶלֶךְ מוֹאֵב וּמָה עָנָה
 אוֹתוֹ בַּלָּעַם בֶּן בְּעוֹר (מיכה ו). זָכַר נָא, הִיָּה

זוֹכֵר בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, מֵה יַעֲזֹ. כְּעֵת יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל
מֵה הִיְתָה עֲצַת בִּלְק עַל הָעַם הַקָּדוֹשׁ, וְהַתּוֹרָה לֹא
הִחְשִׁיבָה אֶת בִּלְק כְּלוּם, כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְלִבָּן,
שְׁכָתוֹב (דברים כו) אֲרָמִי אֲבֹד אֲבִי.

אֲשׁוּרְנוּ וְגו', צִיּוֹר וְדַמּוֹת אֲבִיו נִרְשָׁם בּוֹ מִמֶּשׁ.
וּמֵאוֹתוֹ זִמְן שֶׁהָיָה בְּמַעֲזֵי אִמּוֹ, מֵצַד
שְׁלֵה הַתְּמַתַּח וְהוֹשִׁיט פְּסִיעָה לַחוּץ יוֹתֵר. כִּי
מֵרֹאשׁ צָרִים אֲרָאֵנוּ, זֶה דַּמּוֹת וְצִיּוֹר אֲבִיו (מִמֶּשׁ).
כִּיּוֹן שֶׁהָיָה בְּמַעֲזֵי אִמּוֹ, אֲשׁוּרְנוּ, הוֹשִׁיט פְּסִיעָה
לַחוּץ, כְּמוֹ זֶה ת' (ו').

וְזֶהוּ וּמִגְבָּעוֹת אֲשׁוּרְנוּ. בִּישִׁיבָה הָעֲלִיּוֹנָה גְבַעַת
חֶסֶד ו' (גְבוּהַת הַכֹּל אוֹתָהּ עֲלִיּוֹנַת הַכֹּל). בִּישִׁיבַת
הָרָקִיעַ וּמִגְבָּעוֹת, בְּאוֹת ו'. וּמִשְׁלִים לְשָׁנֵי צָדִידִים.
אֶחָד, שֶׁהָרִי הַגְּבַעַת הַזֶּה לֹא נִפְרְדַת מִבְּנָה
לְעוֹלָמִים וְאִינָה עוֹזֶבֶת אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן נִכְלָל ו'
אֶתָּה לְעוֹלָם. וְאֶחָד, שֶׁהָרִי גְבַעָה שְׁלֵמָטָה, בְּנָה
שְׁנִכְלָל עִמָּה צָרִיף לְעֶתִיד לְבֹא כְּשִׁיבֵא מֶלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ לְקַחַת לוֹ גְּבַעַת עֲלִיּוֹנָה, וְלִהְכָּנִיסוֹ תוֹךְ
כְּנַפְיָה כְּדִי לְחַזֵּק אוֹתוֹ וְלִהְעֲמִידוֹ בְּחַיִּים
עֲלִיּוֹנִים, וּמִמֶּנָּה יֵצֵא בְּאוֹתוֹ יוֹם מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ.

וְסוֹד זֶה – (תהלים ב) אֶסְפָּרָה אֶל חֵק ה' אֶמַר אֵלַי
בְּנִי אֶתָּה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ. עֶתִיד אֲנִי

לוֹמַר לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא חֶק וּלְבִשְׁרוֹ, (ה') אָמַר אֵלֵי
בְּנֵי אֶתָּה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ). בְּאוֹתוֹ יוֹם מִמָּשׁ יוֹצִיא אוֹתוֹ
הַחֶק הַהוּא מִתַּחַת כְּנָפֶיהָ בְּכֶמֶה חַיִּים, בְּכֶמֶה
עֲטֻרוֹת, בְּכֶמֶה בְּרָכוֹת כָּרְאוּי.

וְאוֹתוֹ חֶק לֹא יִשְׁאַר לְבָדּוֹ. יִכָּלֵל בּוֹ מְשִׁיחַ אַחֵר,
בֶּן יוֹסֵף, וְשֵׁם יִתְחַזֵּק, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר.
וּמִשּׁוֹם שֶׁהוּא גִבְעָה תַּחְתּוֹנָה שְׂאִין בָּהּ חַיִּים,
יָמוֹת מְשִׁיחַ זֶה וַיִּהְרֶג, וַיָּמוֹת עַד שֶׁתִּלְקֹט גִּבְעָה
זוֹ חַיִּים מֵאוֹתָהּ גִּבְעָה עֲלִיוֹנָה, וַיִּקּוּם.

וּמִשּׁוֹם כֵּךְ בִּישִׁיבַת הָרָקִיעַ וּמִגִּבְעוֹת שָׁלֹם,
בְּאוֹת ו', עַל שְׁנֵי צְדָדִים אֱלֹו (כְּתוּב).
אָבֵל בִּישִׁיבָה הָעֲלִיוֹנָה חָסֵר, בְּלִי ו', לְהִרְאוֹת
דְּבָר שְׂאִין בּוֹ קִשְׁיָה וְסִפֵּק. הֵן עִם לְבָדָד יִשְׁכֵּן,
בְּיַחֲד, בְּלִי עֲרֻבוּבִיָּה אַחֲרָת.

כִּי יַחֲד שָׁלֹם כָּאֵן הוּא. ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. שֶׁהָרִי
סוּדוֹ מֵרָאשׁ צָרִים הוּא, וְהַתִּיחַד בְּרָאשׁ,
בְּגֻזַּע וּשְׁבִיל. ה' - זֶה הָרָאשׁ הָעֲלִיוֹן, אֲוִיר
שְׁעוּלָה. אֱלֹהֵינוּ - זֶה הַגֻּזַּע, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יא) גִּזַּע
יְשִׁי. ה' - זֶה הַשְּׁבִיל שְׁלֵמָטָה. וְעַל סוּד זֶה
הַתִּיחַד בּוֹ כָּרְאוּי. וּמִשּׁוֹם שֶׁנִּמְתָּח בּוֹ שְׁבִיל, צָרִיךְ
סוּד שֶׁנִּגָּזֵר בְּשִׁתִּי יְשִׁיבוֹת.

אֲשֵׁרִי חִלְקָהּ, רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁזָכִיתָ לְדִבְרִים
עֲלִיוֹנִים שֶׁל רַבּוֹנָה, וְרַבּוֹנָה הִתְרַצָּה בָּהּ.
כָּמָה שְׁעוֹר שֶׁל הִתְפַּשְּׁטוֹת שֶׁל שְׁבִיל זֶה בְּשְׁעוֹר
עֲלִיוֹן שֶׁל רֹאשׁ וְגִזַּע וְשְׁבִיל, וְהִתְלַבְּשׁוּ
בְּהִתְפַּשְּׁטוֹת זֶה. (ועל זה התפשטות של אחד, שעור של ששה צדדים,
 והכל התייחד באות ד' הזו, אח ד') **וְעַל זֶה הִתְפַּשְּׁטוֹת שֶׁל א'**
שְׁעוֹר שֶׁל שְׁשֵׁה צַדִּדִּים. וְהַכֹּל הִתְיַחַד בְּאוֹת
(ה) שֶׁזֶה הַזֶּה. וּמִשּׁוֹם כֵּן לְבַדָּד יִשְׁכֵּן כָּרְאוֹי.

וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב. לְיִשְׂרָאֵל יֵשׁ כְּתָב וְלָשׁוֹן,
וּבְכָל אוֹת יְכוּלִים לְהִסְתַּכֵּל בְּדַמּוֹת
וְצִיּוֹר כָּרְאוֹי, אָבֵל בַּגּוֹיִם – עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמִזְלוֹת – לֹא יִתְחַשֵּׁב. הַסּוּד שֶׁלָּנוּ, מִשּׁוֹם שְׁאִין
לָהֶם כְּתָב וְלָשׁוֹן, וְאִין לָהֶם לְהִסְתַּכֵּל וְלִדְעַת
כָּלוּם, שֶׁהָרִי (ירמיה י') הֵבֵל הָמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתָעִים,
וְלֹא יִתְחַשֵּׁב סוּד שֶׁלָּנוּ בְּמַחֲשָׁבָה וּבְהִסְתַּכְלוֹת
שֶׁלָּהֶם, הוֹאִיל וְאִין לָהֶם כְּתָב. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל.
מִי מָנָה עֶפֶר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רִבְעֵי יִשְׂרָאֵל. (מ')
אוֹתָהּ נִקְדָּה עֲלִיוֹנָה, רֹאשׁ וְגִזַּע וְשְׁבִיל,
בְּנִסְתָּר הִיא, וְלֹא עוֹמֶדֶת לְשֹׂאֵלָה לַחוּץ. אָבֵל
מַשְׁעָה שְׁמַתְחִילָה לְהַבְנוֹת וְלַעֲשׂוֹת הֵיכֵל
בְּרִצּוֹנוֹ, וְנִקְרָאת מ"י, מִתְחִילָה לְהַבְנוֹת. הַדְּמוּת,
שֶׁלּוֹ מִמֶּשׁ. מוֹצִיא נִקְבָּה שֶׁלּוֹ בְּדַמּוֹת אָמוֹ.

מה זה מי? זה ראש וגזע ושביל. (י) והתפשט
 להבנות בפשיטות היכל אחד, לשני צדדים
 בונה. ואף על גב שהוציא את ישראל, שהוא ו'
 – גם כך הוציא את נקבתו כאחד והזמינה אליו.
 מנה, כמו שנאמר (דניאל א) וימן להם המלך, (אסתר
 ט) ומשלוח מנות. נתן לו אוצר גדול ויקר,
 והוציא אותה כאחד ממנו. באותה פשיטות
 שהתפשט, הוציא שניהם כאחד, (פדגמה זו פשוט לכאן
 ולכאן, הוציא בן ובת ברגע אחד, ועל זה שמים וארץ ברגע אחד נבראו כאחד)
 בשעה אחת.

ומספר את רבע ישראל. רבע ישראל, סוד זה
 בגלגלך, רבי, נמסר. אשרי חלקך! רבע
 ישראל, רביעית ממדידות ישראל, היא ברית.
 למה נקרא רבע? אלא שעור הגוף, ארבע
 בריתות היו בשעור שלו. וברית רבע הוא בשעור
 של מדידות הגוף. הכל הוציא מי.

סדר הלימוד ליום טו אייר [יום 222 בשנה]

רבי אלעזר היה הולך לראות את רבי יוסי חמיו,
 רבי אבא וחבריו הלכו עמו. פתח רבי
 אלעזר ואמר, (תהלים ה) ה' בקר תשמע קולי וגו'.
 ה' בקר, איזה בקר? אלא זה בקר של אברהם

שֶׁהַתְּעוֹרָר בְּעוֹלָם, שְׁכָתוֹב (בראשית כב) וַיִּשְׁכֹּם
אֲבָרָהָם בַּבֶּקֶר. שְׁהָרִי כְּשֶׁמֶגִיעַ הַבֶּקֶר, אוֹתוֹ בֶּקֶר
מִתְעוֹרָר בְּעוֹלָם, וְהוּא עֵת רְצוֹן לְכָל, וְלַעֲשׂוֹת
טוֹב לְכָל הָעוֹלָם, לְצַדִּיקִים וְלִרְשָׁעִים. וְאִזּוֹ זְמַן
תִּפְלָה הוּא לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וַעֲלֵה זֶה, בְּשַׁעַה שְׁבָא הַבֶּקֶר, כָּל אוֹתָם אֲסִירֵי
הַמֶּלֶךְ מוֹצֵאִים מִנִּוְחָה, זְמַן תִּפְלָה הוּא
עֲלֵיהֶם, וְכָל שָׁכֵן אוֹתָם שְׁחוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה
וּמִבְקָשִׁים בְּקִשׁוֹתֵיהֶם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ,
מִשׁוּם שֶׁבְּשַׁעַה זוֹ יוֹצֵא מִמֶּנָּה אֶחָד לְצַד דָּרוֹם,
וּרְפָאֵל שְׁמוֹ, וְכָל מִינֵי רְפוּאָה בְּיָדוֹ. וּמִצַּד דָּרוֹם
יוֹצֵאת רוּחַ אַחַת וּמִגִּיעָה לְאוֹתוֹ הַמֶּמְנָה שְׁמִמְנָה
עַל הָרְפוּאָה. וְכִשְׁמִגִיעָה הָרְפוּאָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, הוּא פּוֹקֵד לְבֵית דִּינּוֹ שֶׁלֹא יִפְתָּחוּ
בְּדִין, מִשׁוּם שֶׁהַחַיִּים בְּיַד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְלֹא בְיָדֵיהֶם.

וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא עֵת רְצוֹן, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
זְכוּת אוֹתוֹ הָאִישׁ. אִם יִמָּצֵא בְּתִפְלָה (יִפְה).
וְאִם לֹא – נִחָשֵׁב לוֹ בְּשׁוּגָג) אוֹ שֶׁהוּא בַּעַל תִּשׁוּבָה – חָס
עָלָיו. בְּאוֹתָהּ שַׁעַה נִשְׁמַע קוֹל צִפְּרִים הַמִּקְנָנוֹת,
שְׁכָתוֹב (תהלים קד) אֲשֶׁר שֵׁם צִפְּרִים יִקְנָנוּ. וְאוֹתָן
צִפְּרִים מוֹדוֹת וּמִשְׁבַּחוֹת לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְאוֹתָהּ אֵילַת הַשַּׁחַר מִתְעוֹרֶרֶת בְּעוֹלָם וְאוֹמֶרֶת,
(שם לא) מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ וְגו'. אַז
אוֹתוֹ מִמְּנָה יוֹצֵא, וְעוֹשֶׂה כָּל מַה שֶּׁנֶּצְטָוָה.

וְאֵם תֹּאמַר שְׂמִינִי רְפוּאָה בִידּוֹ כִּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ –
לֹא כֵךְ! שֶׁהָרִי רְפוּאָה לֹא הִיְתָה, רַק בִּידֵי
הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. אֲבָל בַּשָּׁעָה שֶׁפּוֹקֵד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא רְפוּאָה לְאוֹתוֹ הָאָדָם, הוּא יוֹצֵא, וְכָל
הַמְקַטְרָגִים הַמְּמַנִּים עַל מַחְלוֹת רָעוֹת פּוֹחֲדִים
מִמֶּנּוּ. אַז אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁנִּסְעָה מִצַּד דָּרוֹם
מוֹשִׁיטָה לוֹ לְאוֹתוֹ אָדָם, וְהָרִי הָרְפוּאָה נִמְצָאת,
וְהַכֹּל בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְעַל זֶה כָּתוּב (שם ה) ה' בִּקֵּר תִּשְׁמַע קוֹלִי, וְלֹא
כָּתוּב ה' בִּבְקֵר תִּשְׁמַע קוֹלִי. אֵלֹא לְגַבִּי
הַבִּקֵּר שֶׁל אַבְרָהָם הוּא אָמַר. בִּקֵּר אֶעֱרֹךְ לָךְ
וְאַצְפֶּה. שְׁנֵי בִקֵּר לָמָּה? אֵלֹא אֶחָד בִּקֵּר שֶׁל
אַבְרָהָם, וְאֶחָד בִּקֵּר שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁכָּתוּב (בראשית מד)
הַבִּקֵּר אֹר, וּמִתְרַגְּמִים: בִּקֵּר מֵאִיר, מֵאִיר וְדֹאִי.
אֶעֱרֹךְ לָךְ וְאַצְפֶּה, מַה זֶּה אֶעֱרֹךְ לָךְ? אֵלֹא אֲסַדֵּר
לָךְ נֵר שֶׁלֹךְ לְהַדְלִיק, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלב)
עָרַכְתִּי נֵר לְמִשְׁיחִי. וּלְגַבִּי הַבִּקֵּר שֶׁל יוֹסֵף הוּא
אָמַר, שְׂאוֹתוֹ סְדוֹר שֶׁל נֵר שֶׁלוֹ הוּא.

וְאַצְפָּה, מַה זֶה וְאַצְפָּה? הָרִי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
מִצָּפִים וּמִמְחִים לְטוֹב הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא, וְאַפְלוּ בַּהֲמוֹת הַשָּׂדֶה, וּמַה שֶּׁבַח שֶׁל דָּוִד
יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם? אֵלָּא דָּבָר זֶה שְׁאַלְתִּי, וְכֵן
אָמְרוּ לִי, וְהוא דָּבָר אֲמֵת שֶׁבָּא מִרְחוֹק. אִם
רֹאשׁוֹן שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה מֵאִיר עַד
שֶׁלֹּא יָכְלוּ הָעוֹלָמוֹת לְסַבֵּל אוֹתוֹ. מַה עָשָׂה
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? עָשָׂה אִם לֹא לְאֹרֹךְ לְהִתְלַבֵּשׁ זֶה
בְּזֶה. וְכֵן כָּל שְׁאֵר הָאוֹרוֹת, עַד שֶׁכָּל הָעוֹלָמוֹת
הִתְקִימוּ בְּקִיּוּמָם וַיִּכְלוּ לְסַבֵּל.

וּמִשּׁוּם כֵּן הִתְפַּשְּׁטוּ דְּרָגוֹת וְהִתְלַבְּשׁוּ אוֹרוֹת,
וְהֵם נִקְרָאִים כִּנְפִים עֲלִיוֹנִים, עַד
שֶׁמִּגִּיעִים לְבִקְרָה זֶה שֶׁל יוֹסֵף, וְהוא לֹקַח כָּל
הָאוֹרוֹת הָעֲלִיוֹנִים. וּמִתּוֹךְ שֶׁכָּל הָאוֹרוֹת
הָעֲלִיוֹנִים בּוֹ תְּלוּיִים, זִיוו עוֹלָה מִסּוֹף הָעוֹלָם עַד
סוֹף הָעוֹלָם שְׁלֹמַעְלָה, עַד שֶׁהָעוֹלָמוֹת שְׁלֹמַטָּה
לֹא יִכּוּלִים לְסַבֵּל. בָּא דָּוִד וְהִתְקִין גֵּר זֶה, כְּסוּי
לְבִקְרָה זֶה שֶׁל יוֹסֵף לְהִתְכַּסּוֹת בּוֹ וּלְהַעֲמִיד
עוֹלָמוֹת שְׁלֹמַטָּה בְּסִדּוֹר הַגֵּר הַזֶּה, וְעַל זֶה כָּתוּב
בְּקֶרֶךְ אֶעֱרֹךְ לָךְ וְאַצְפָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לז)
וַיִּצְפֶּהוּ זָהָב טָהוֹר. (וּמִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ גֵּר, דָּוִד תְּלוּי בּוֹ וְכו')
וּמִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַגֵּר הוּא שֶׁל דָּוִד וְבוֹ תְּלוּי, אָמַר

שְׁהוּא יִהְיֶה כְּסוּי לְבַקֵּר הַזֶּה. בָּא רַבִּי אָבָא וּנְשָׁקוּ,
וְאָמַר, אֲלֵמָּלָא לֹא יֵצְאֵתִי לְדֶרֶךְ רַק לְשִׁמְעַ דְּבַר
זֶה – דִּי לִי!

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, בָּאָה יוֹנָה אַחַת לְרַבִּי אֶלְעָזָר,
שֶׁרְתָּה וְצַפְצָפָה לְפָנָיו. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יוֹנָה
כְּשֶׁרָה, תָּמִיד הָיִית נֶאֱמָנָה בְּשִׁלְיחוֹתָהָ. לְכִי
וְאִמְרִי לוֹ, הָרִי הַחֲבָרִים בָּאִים אֵלַיָּךְ, וְאֲנִי עִמָּהֶם,
וְנִר יִתְרַחֵשׁ לָנוּ לְשִׁלְשָׁה יָמִים, וְלֹא יִפֹּל עָלָיו
פָּחַד, שֶׁהָרִי בְּחֻדוֹהָ אָנוּ הוֹלְכִים אֵלָיו. הָשִׁיב פַּעַם
אַחֲרֵת וְאָמַר, לֹא שִׁמְחָנוּ מִסְפִּיק, וְרַע בְּעֵינַי
הַרְבֵּה עַל רִמּוֹן אֶחָד מָלֵא שְׁנֵתָן תַּחֲתָיו, וְיוֹסִי
שְׁמוֹ. הִלָּכָה אוֹתָהּ הַיוֹנָה מִלְּפָנָיו, וְאוֹתָם
הַחֲבָרִים הִלְכוּ.

אָמַר רַבִּי אָבָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר, מָה זֶה? תַּמְהָתִּי
הַרְבֵּה מִמָּה שֶׁרָאִיתִי. אָמַר לוֹ, הַיוֹנָה הַזֹּאת
בָּאָה אֵלַי בְּשִׁלְיחוֹת רַבִּי יוֹסִי חָמִי, שֶׁהוּא בְּבֵית
חָלָיו, וַיִּדְעֵתִי מִהַיוֹנָה הַזֹּאת שֶׁהוּא נִצֵּל, וְחִלּוּף נִתֵּן
עָלָיו וְנִתְרַפָּא.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הָרִי עוֹרֵב אֶחָד עָמַד
לְפָנֵיהֶם, קוֹרָא בְּכַח וּמְצַפֵּץ צַפְצוּף
גָּדוֹל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לָכֵן אֶתָּה קָיָם וּלְכָךְ

אתה מתקן. לך לדרךך, שהרי ידעתי. אמר רבי אלעזר, חברים, נלך ונגמל חסד לרמון שהיה מלא מהכל, ורבי יוסי מפקיעין הוא שמו, שהרי הסתלק מהעולם הזה ואין מי שראוי להשתדל בו, והוא קרוב אלינו.

סמו מהדרך והלכו לשם. כיון שראו אותם כל בני העיר, יצאו אליהם, ונכנסו שם לבית רבי יוסי מפקיעין אותם החברים הללו. בן קטן היה לו לרבי יוסי, ולא נתן לשום אדם שיגיע למטת אביו אחר שמת, אלא היה לבדו סמוך לו, ובכה עליו, פיו בפיו מתדבק.

פתיח אותו תינוק ואמר: רבון העולם, כתוב בתורה (דברים כב) כי יקרא קן צפור לפניה וגו', שלח תשלח את האם וגו'. היה צועק אותו תינוק ובוכה, ואמר: רבון העולם, קים דבר זה של התורה! שני בנים היינו מאבא ואמי, אני ואחותי הקטנה ממני, היה לך לקחת אותנו ולקיים דבר התורה. ואם תאמר, רבון העולם, אם כתוב, ולא אב – הרי כאן הכל הוא, אבא ואמא. אמא מתה, ולקחת אותה מעל הבנים. כעת אבא שהיה מכסה עלינו נלקח מעל הבנים. איפה דין

התורה? בכו רבי אלעזר והחברים מול הבכי
והצעקה של אותו תינוק.

פֶּתַח רבי אלעזר ואמר, (משלי כה) שמים לרום
וארץ לעמק וגו'. עד שהיה אומר רבי
אלעזר פסוק זה, היה עמוד אש מפסיק ביניהם,
ואותו תינוק היה דבק בפי אביו ולא היו נפרדים.
אמר רבי אלעזר, או שרוצה הקדוש ברוך הוא
להרחיש נס, או שרוצה שלא ישתדל אדם אחר
עליו, אבל על דברי אותו התינוק ודמעותיו איני
יכול לסבל.

עַד שהיו יושבים, שמעו קול אחד שהיה אומר:
אשריך רבי יוסי שדברי הגדי הקטן הזה
ודמעותיו עלו אל כסא המלך הקדוש, ודנו דין,
ושלשה עשר בני אדם הזמין הקדוש ברוך הוא
למלאך המות בגלגלך, והרי עשרים ושתיים שנים
הוסיפו לך עד שתלמד תורה את הגדי השלם
הזה החביב לפני הקדוש ברוך הוא.

קָמוּ רבי אלעזר והחברים, ולא השאירו אדם
לעמד בבית. מיד ראו אותו עמוד אש
שעולה, ורבי יוסי פתח עיניו, ואותו תינוק דבוק
פיו בפיו. אמר רבי אלעזר, אשרי חלקנו שראינו

תַּחֲתֵי הַמַּתִּים עֵין בְּעֵין. קָרְבוּ אֵלָיו, וְהָיָה אוֹתוֹ
 תִּינוּק יֵשֶׁן כְּאִלוֹ שְׁנוּעַ מִהָעוֹלָם הַזֶּה. אָמְרוּ,
 אֲשֶׁרִי חִלְקָהּ רַבִּי יוֹסִי, וּבְרוּךְ הַרְחֵמָן שֶׁהֲרִחִישׁ
 לָהּ נֶס עַל הַצָּעָקָה וְהַבְּכִי שֶׁל בִּנְיָ וּבְדַבְּרִיו, שֶׁכָּךְ
 דִּחַק בְּדַבְּרִים יָפִים לְשַׁעַר הַשָּׁמַיִם, בְּדַבְּרִיו
 וּבְדַמְעוֹתָיו הוֹסִיפוּ לָהּ חַיִּים.

לְקַחְהוּ אֶת אוֹתוֹ תִּינוּק וּנְשָׁקוּהוּ, וּבָכוּ עִמּוֹ מְרֹב
 חֲדָוָה, וְהוֹצִיאוּהוּ לְבֵית אַחֵר, וְהִתְעוֹרְרוּ
 עָלָיו, וְלֹא הוֹדִיעַ לוֹ מִיד, אֲלֵא אַחֵר כָּךְ. שָׁמְחוּ
 שֵׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְחִדְּשׁוּ יַחַד עִם אוֹתוֹ רַבִּי יוֹסִי
 כַּמָּה חֲדוּשֵׁי תוֹרָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, חֲבֵרִים, לֹא נִתְּנָה לִי רְשׁוּת
 לְגַלּוֹת מִמָּה שֶׁרְאִיתִי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, אֲלֵא
 לְאַחֵר שְׁתֵּים עָשָׂרָה שָׁנִים. אֲבָל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
 וְשָׁשִׁים וְחֲמֵשׁ דְּמָעוֹת שֶׁשָּׁפַךְ בְּנִי, נִכְנָסוּ בְּחֻשְׁבוֹן
 לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְאֲנִי נִשְׁבַּע לָכֶם, חֲבֵרִים,
 שֶׁבִּשְׁעָה שֶׁפָּתַח בְּאוֹתוֹ הַפֶּסוּק וְצָעַק בְּדַבְּרִים
 הָהֵם, הִזְדַּעְזְעוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף סְפָסְלֵי יְשִׁיבַת
 הָרָקִיעַ, וְכֻלָּם עוֹמְדִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ,
 וּבִקְשׁוּ עָלֵי רַחֲמִים וְעָרְבוּ לִי, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הִתְמַלֵּא רַחֲמִים עָלַי.

וַיִּפֹּה לִפְנֵי אוֹתָם דְּבָרִים וְאִיךָ מָסַר נַפְשׁוֹ עָלָי.
 וְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס אֶחָד הָיָה לִפְנֵי, וְאָמַר:
 רְבוֹן הָעוֹלָם, הֲרִי כְּתוּב (תהלים ח) מִפִּי עוֹלָלִים
 וַיִּנָּקִים יִסְדֹּתָ עַז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב
 וּמִתְנַקֵּם. יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵיךָ שְׂזֻכוֹת הַתּוֹרָה וְזֻכוֹת
 אוֹתוֹ הַתִּינוּק שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל אָבִיו, שֶׁתַּחֲנוּם
 עָלָיו וַיִּנָּצֵל.

וַיִּשְׁלַח עֶשֶׂר בְּנֵי אָדָם הַזְמִין לוֹ תַּחְתִּי, וְעַרְבוּן
 נָתַן לוֹ מִדִּין קָשָׁה זֶה. אֲזַי קָרָא הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְמִלְאָךְ הַמּוֹת, וְצִוָּה אוֹתוֹ עָלֵי שִׁיחֹזֵר
 לְאַחֵר עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים, שֶׁהֲרִי אֵין הָעַרְבוּן
 לִפְנֵי, אֲלֵא לְהַשִּׁיב לְיָדוֹ מִשְׁכוֹנוֹת שֶׁהָיוּ בְּיָדוֹ.
 כְּעֵת חֲבָרִים, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שֶׁאַתָּם צְדִיקֵי אֱמֶת, הַתְּרַחֵשׁ הַנֶּס לְעֵינֵיהֶם.

פִּתְחָה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שמואל-א ב) ה' מִמִּית וּמַחֲיָה
 מוֹרִיד שָׁאוֹל וַיַּעַל. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ
 לְהַסְתַּכֵּל, וְכִי ה' מִמִּית? וְהֲרִי שֵׁם זֶה סֵם חַיִּים
 הוּא לְכָל, וְדָבָר זֶה שֶׁל מוֹת לֹא שׁוֹרָה בּוֹ, וּבְכָל
 מְקוֹם שֵׁם זֶה נוֹתֵן חַיִּים לְכָל הָעוֹלָם, אֲזַי מֵה זֶה
 ה' מִמִּית? חוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם שֶׁהוּא הוֹרֵג לְכָל בְּנֵי
 הָאָדָם?! אֲלֵא ה' מִמִּית בְּוֹדָאִי. אִיךָ הוּא מִמִּית?
 אִם תֹּאמַר מִשּׁוּם שֶׁהַסְתַּלַּק מֵעַל בְּנֵי אָדָם, שֶׁהֲרִי

בעוד שהוא עליו, לא יכולים כל מקטרגי העולם להזיק לו. בשעה שמסתלק ממנו, מיד כל המקטרגים יכולים לו ומת הבן אדם. לא כף?!

אָא ה' ממית, את מי הוא ממית? לאותה התפשטות הצד האחר הרע. כיון שמשיכות הצד הרע רואה את זיו כבודו של הקדוש ברוך הוא, מיד מתה, ואין לה קיום אפלו רגע אחד. כיון שאותה התפשטות צד האחר מתה ועברה מן העולם, מיד מחיה. את מי הוא מחיה? אותה התפשטות רוח הקדש שבאה מצד הקדשה, מחיה אותה ומעמידה בקיום שלם. הכל עושה הקדוש ברוך הוא בזמן אחד. ומה שאמר מוריד שאול ויעל – מוריד אותה רוח קדושה לשאול, ועושה לה שם טבילה להטהר, ומיד מעלה אותה, (לשאול, להדון שם, ומיד מעלה אותה ועושה לה טבילה) ונכנס למקום שצריך בגן עדן.

וְאֵנִי, חברים, באותה שעה שהסתלקתי מהעולם, רוחי עלתה ונרדמה מיד, עד שעה קלה שהחיני הקדוש ברוך הוא והגוף היה מת. בשעה שפתח בני באותם דברים, אז פרחת נשמתו (נשמת), ופגשה בנשמת שיהיה עולה

מתוך טְהֵרָה ומתוך טְבִילָה, וּנְכַנְסָה בְּמָקוֹם
שְׁנַכְנְסָה, וְשֵׁם דָּנוּ אֶת דִּינָה, וְנִתְּנוּ לִי עֲשָׂרִים
וּשְׁתֵּים שָׁנוֹת חַיִּים בְּגִלְל דְּמַעוֹת וּדְבָרֵי בְּנֵי.
מִכָּאן וְהִלָּאָה יֵשׁ לִי לְהַשְׁתַּדֵּל בְּמָה שְׁרָאִיתִי,
שְׁהָרִי אֵין לִי לְהַשְׁתַּדֵּל בְּדְבָרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּיּוֹן
שְׁרָאִיתִי מָה שְׁרָאִיתִי, וְרוּצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁלֹּא יֵאבֹד וְיִשְׁכַּח מִמֶּנִּי כְּלוּם.

פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קיח) יִסֹּר יִסְרֹנִי יְיָ וְגו'. דָּוִד
הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה עַל כָּל מָה (שְׁעֵבֶר)
שְׁעָשָׂה בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאָמַר עַל הַהִבְטָחָה שֶׁהִתְּחַ
לוּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. עַל כָּל מָה שְׁעֵבֶר בְּעוֹלָם הַזֶּה,
שֶׁרָדְפוּ אוֹתוֹ, וְהָיָה (לו) בּוֹרַח בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה, בְּאֶרֶץ
מוֹאָב וּבְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים, וּמִכָּלם הִצִּילוֹ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְלֹא הִשְׁאִירוּ לָמוֹת, וְאָמַר עַל
הַהִבְטָחָה שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם.

אָמַר דָּוִד, אִם כָּאֵן חֲטָאִיתִי לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
כָּאֵן לְקִיתִי וְקִבַּלְתִּי עֲנָשִׁי, וְטָהַר אוֹתִי מִכָּל
מָה שֶׁחֲטָאִיתִי, וְלֹא הִשְׁאִיר עֲנָשׁ שְׁלִי לְעוֹלָם
הַהוּא לְאַחַר מִיתָה, וְדַאי יִסֹּר יִסְרֹנִי יְיָ – בְּעוֹלָם
הַזֶּה כְּדֵי לְנִקּוּתִנִּי, וְלִמּוֹת לֹא נִתְּנִנִּי – בְּאוֹתוֹ
הָעוֹלָם לְקַחַת מִמֶּנִּי נִקְמָה. וְאֲנִי, הָרִי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא נָקָה אוֹתִי פַּעַם אַחַת בְּעוֹלָם הַזֶּה,

מכאן והלאה אני צריך שלא להיות בבושה
בעולם הבא.

פֶּתַח אותו תינוק בנו ואמר, (במדבר כז) אבינו מת
במדבר והוא לא היה בתוך העדה וגו'.
אבינו, הרי הטעם למעלה, האריך במלה ומשך
אותה. אי חסידים קדושים, כמה משיכות צער
בקריאת אבינו. אין צער ואין כאב של רוח ונפש
אלא כשקראנו כך, אבינו, בכאב מלב. מת
במדבר, וכי אחרים לא מתו במדבר שכאן רשם
אותו ואמר שהוא מת במדבר? והרי אלפים
ורבבות מתו במדבר!

אַלֵּא כמה בני אדם מערטלים על זה, מהם
אומרים שהוא היה מקושש העצים,
שכתוב כי בחטאו מת. ומהם אמרו כך, ומהם
אמרו כך, ואני כך למדתי: יום שאבא נפל בבית
חליו, למדני את זה, ואני ראיתי מה שראיתי,
שצוה אותי אבא שלא לגלות. אלא כמה וכמה
היו שמתו במדבר, ולא על חטא קרח ולא על
חטא המרגלים. כך נגזרה הגזרה. (ולא על חטא העגל
שעשו וכו') אלא קדם (שמתו על חטא קרח, על חטא המרגלים, כאשר
נגזרה הגזרה, וקדם) מתן תורה, ואחר העגל שעשו
אותם מטעי העולם ואלו שנמשכו אחריהם.

אבל טענה שטענו אותן בנות, שמת במדבר
הוא, והיה צלפחד גדול לבית יוסף,
ומתוך שלא ידע דרכי התורה כראוי, לא היה
נשיא, והוא היה שלא שמר פיו ודבריו מול
משה, ועליו כתוב (שם כא) וימת עם רב מישראל.
גבר שלא ידע את התורה, (לא גדול בתורה) והוא גדול
המשפחה. גדול של זרע יוסף, מבני מנשה.
ומשום שחטא במדבר בדבור למשה, חשבו
שמשה שמר לו שנאה, ומשום כך קרבו לפני
משה ואלעזר וכל הנשיאים וכל ראשי האבות,
ולא דברו עם משה אלא לפנייהם, משום שקנאו
ממנו קנאה.

מכאן, מי שחושש מן הדין, יקרב אחרים וירבה
אנשים אצל אותו דין, כדי שישמעו דין
ממנו ויפחד מהם, ולא יהא דן אלא כראוי, ואם
לא – ידחה אותו מן הדין. והם לא ידעו שהרי
(שם יב) משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני
האדמה, ולא ידעו שמשה לא כך.

כיון שראה משה כך, אמר, ראיתי שכל
התכנסות של אנשים גדולים מישראל
וכל ראשי האבות וכל נשיאי הכנסת קרבו אלי.
מיד פרש משה מן הדין, זהו שכתוב (שם כז) ויקרב

מִשֶּׁה אֶת מִשְׁפָּטָן לְפָנָי ה'. (אמר משה, לא ראוי לי לדין זה)
עֲנוּתָנוּתוֹ שֶׁל מִשֶּׁה, הִקְרִיב אֶת מִשְׁפָּטָן לְפָנָי ה'.
דִּינִים אֲחֵרִים לֹא לוֹקְחִים דֶּרֶךְ זוֹ, שְׁאֵף עַל גִּב
שֶׁהִתְכַּנְּסוֹת גְּדוּלָּה עָלֵיהֶם. הֵם נִקְרָאִים דִּינִים עֲזִי
פָּנִים, אֵין בָּהֶם מַעֲנוּתָנוּתוֹ שֶׁל מִשֶּׁה כָּלָל. אֲשֶׁרִי
חָלְקוֹ שֶׁל מִשֶּׁה. שְׁמַחוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, חֲזַרְנוּ לְדַבָּרִים הָרִאשׁוֹנִים.
אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר. אָבִינוּ, הִטְעַם דּוֹמָה
לְנַחֲשׁ שֶׁתְּלוֹי עַל עֶרְפוֹ, וּמוֹשֵׁף זָנְבוֹ בְּפִיו בְּטַעַם
שְׂאֵתוֹ שֶׁנִּמְשָׁף עָלָיו לְמַעְלָה. מֵת בַּמִּדְבָּר, בְּדַבּוֹר
פִּיו. הִתְבַּהֵּל אוֹתוֹ תִּינוּק בְּבִהְלָה וְתַפֵּס בְּעֶרֶף
אָבִיו, וּבָכָה וְאָמַר, צִלְפָּחֵד זֶה מֵת בְּדַבּוֹר, וְאַתָּה
אָבִא, בְּדַבּוֹר חֲזָרְתָּ לְעוֹלָם הַזֶּה. חֲזַר אָבִיו וּנְשָׁקוֹ
וְחִבְּקוֹ. בָּכוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְכָל הַחֲבָרִים, וְאָבִיו בָּכָה
אִתָּם. לְקַחוּהוּ כָּלֶם וּנְשָׁקוּהוּ בְּפִיו, עַל רֹאשׁוֹ,
וְעַל עֵינָיו, וְאָבִיו הָיָה בּוֹכָה עִמּוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּנִי, הוֹאִיל וְאַמְרַתְּ דָּבָר זֶה,
מָה זֶה כִּי בַחֲטָאוֹ מֵת? אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק,
אָבִא אָבִא, בְּדַבָּר אֶחָד מִסְפִּיק לָהֶם, בַּחֲטָאוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ (פִּינּוֹן שְׂאֵתוֹ) נִחַשׁ הַכְּרוֹךְ בְּזָנְבוֹ לְמַעְלָה, מִשְׁךְ
טַעַם בַּחֲטָאוֹ. מָה זֶה בַּחֲטָאוֹ? בַּחֲטָא אוֹתוֹ הַנִּחַשׁ
(וְלֹא בַחֲטָא אֲחֵר). וּמָהוּ? דַּבּוֹר פִּיו, כִּי בַחֲטָאוֹ מֵת,

טעם אותה משיכות של אותו נחש הפרוף בזנבו,
בַּחֲטָאוֹ וַדַּאי.

לְקַחוּ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּכַחוּ בֵּין זְרוּעוֹתָיו, וּבְכוּ כָּל
הַחֲבֵרִים. אָמַר לָהֶם, רַבּוֹתֵינוּ, הַשְּׂאִירוּנִי
אֶצֶל אַבָּא, שְׁעַד עֲכָשׁוּ לֹא הִתִּישְׁבָּה רוּחִי (רוחו).
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יוֹסִי, אָמַר כִּמָּה יָמִים
וְשָׁנִים לְתִינוּק הַזֶּה? אָמַר לָהֶם, חֲבֵרִים, בְּבִקְשָׁה
מִכֶּם, אֵל תְּבַקְשׁוּ זֶה, שְׁהֲרִי עוֹד לֹא הִגִּיעוּ עָלָיו
חֲמֵשׁ שָׁנִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, חֵס וְשָׁלוֹם, שְׁהֲרִי בְּעֵין
טוֹבָה אָנוּ מְשֻׁגָּיִחִים בּוֹ. וּמָה שְּׂאֲמַרְתָּ
חֲמֵשׁ שָׁנִים, אוֹתָם חֲמֵשׁ שָׁנִים (בראשית מה) אֲשֶׁר אֵין
חָרִישׁ וְקָצִיר, שְׁלֹא תִקְצַר אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים. אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי אַבָּא, נִשֵּׁב כָּאֵן עַד שִׁבְעָה יָמִים
כְּדִי שְׁהִתִּישֵׁב הַבַּיִת. שְׁהֲרִי כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים
שְׁהִנְשָׁמָה יוֹצֵאת מִהַגּוֹף, הוֹלֶכֶת עֲרֻמָּה. וְכַעַת
שְׁחִזְרָה, עַד עֲכָשׁוּ לֹא הִתִּישְׁבָּה בְּמִקּוֹמָה עַד
שִׁבְעָה יָמִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּתוּב (דברים טו) פָּתַח תִּפְתָּח אֶת
יָדְךָ לְאַחִיךָ לְעֲנִיָּה וּלְאַבְיָנָה. פֶּסוּק זֶה הָרִי
לְמַדְנֵנוּ אוֹתוֹ, שְׁלֹא יִשְׁאִיר אָדָם אֶת הָעֲנִי שְׁלֹ

וַיִּתֵּן לְאַחֵר. הָרִי רַבִּי יוֹסִי חֲמִיף בְּבֵית חֲלִיו, נִלְךְ
וּנְגַמֵּל אֶתּוֹ חֶסֶד, וְאַחֵר שֶׁנֶּחֱזַר, נִכְנָס בָּזָה. וְהָרִי
כָּל זְמַן שֶׁנִּלְךְ וּנֶחֱזַר בְּדֶרֶךְ זוֹ, נִרְאָה תַּחֲתִית
הַמַּתִּים. אָמַר רַבִּי אֱלֻעָזַר, וְדַאי כֶּךָ הוּא. נִשְׁקוּ אֶת
אוֹתוֹ תִּינוּק, בִּרְכוּהוּ וְהִלְכוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, תִּמְהַנֵּי עַל הַדְּרָדָקִים שֶׁל דּוֹר זֶה,
כַּמָּה חֲזָק כֶּחֶם, וְהֵם סִלְעִים גְּדוֹלִים רַמִּים.
אָמַר רַבִּי אֱלֻעָזַר, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל אַבָּא בַּעַל הַדּוֹר
הַזֶּה, שֶׁהָרִי בִּימֵיו רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִתְקִין
שְׁתֵּי יְשִׁיבוֹת שָׁלוֹ וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם יָשׁוּב גְּדוֹל
וְעֲלִיוֹן כְּרֵאוֹי, שֶׁהָרִי לֹא יִהְיֶה כְּדוֹר הַזֶּה עַד
שִׁיבָא מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ. הִלְכוּ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי אַבָּא, הָרִי שְׁנֵינוּ,
עַל אֶחָד עָשׂוֹר דְּבָרִים בָּאִים נִגָּעִים עַל בְּנֵי
אָדָם, וְאֵלוֹ הֵם: עַל עֲבוּדָה זָרָה, וְעַל קִלְלַת
הַשֵּׁם, וְעַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת, וְעַל גְּנֵבָה, וְעַל לְשׁוֹן
הָרֶעַ, וְעַל עֲדוּת שָׁקֶר, וְעַל דִּין שֶׁמִּקְלָקֵל אֶת
הַדִּין, וְעַל שְׁבוּעַת שְׁוָא, וְעַל שֶׁנִּכְנָס בְּתַחוּם
חֵבְרוֹ, וְעַל הַחֹשֶׁב מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת, וְעַל הַמְּשַׁלַּח
מִדְּנִים בֵּין אַחִים. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים אָף עַל עֵין הָרֶעַ.
וְכָלֶם שְׁנֵינוּ בַּמִּשְׁנָה.

עבודה זרה מנין? שכתוב (שמות לב) **וַיֵּרָא מֹשֶׁה**
אֶת הָעָם כִּי פָרַע הוּא כִּי פָרַעַה אֹהֶרֶן.
 מה זה כי פָרַע הוא? שֶׁלְקוֹ בְּצַרְעַת. כתוב כָּאן כִּי
 פָרַע הוא, וְכָתוּב שָׁם, (ויקרא יג) וְהִצְרֹעַ אֲשֶׁר בּוֹ
 הִנָּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרָאשׁוֹ יִהְיֶה פְרוּעַ. וְעַל
 קִלְלַת הַשֵּׁם, שְׁכָתוּב (שמואל א-יז) הַיּוֹם הַזֶּה יִסְגְּרוּ
 ה' בְּיָדֵי, וְכָתוּב (ויקרא יג) וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן.

אמר רבי אבא, דְּבַר זֶה לֹא הִתְיַשֵּׁב, וְצָרִיף לַעֲיִן
 בו. **אמר רבי אלעזר,** כֵּךְ הוּא בּוֹדָאי,
 פִּלְשְׁתִּי זֶה קְרוֹב לִיְחוּסוֹ שֶׁל דָּוִד הִיָּה, וּבֶן עֶרְפָּה
 הִיָּה, וְהֵינּוּ מֵה שְׁכָתוּב (שמואל א-יז) מִמַּעֲרֻכּוֹת
 פִּלְשְׁתִּים. אֵל תִּקְרִי מִמַּעֲרֻכּוֹת, אֲלֵא מִמַּעֲרוֹת
 פִּלְשְׁתִּים, שְׁשָׁמוֹ אֶת אִמּוֹ כַּמַּעֲרָה הַזֹּו. וְכִיּוֹן
 שְׁכָתוּב וַיִּקְלַל הַפִּלְשְׁתִּי אֶת דָּוִד בְּאַלְהָיו, הִסְתַּכֵּל
 בו דָּוִד בְּעֵין רָעָה. וּבְכָל מְקוֹם שֶׁהִיָּה מִסְתַּכֵּל
 בְּעֵין רָעָה, כָּל מִינֵי צָרַעַת נִמְשָׁכוּ מֵעֵינֵי דָוִד. וְכֵךְ
 הִיָּה בִּיּוֹאֵב, כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּכֵּל בו בְּדָוִד בְּעֵין רָעָה,
 מה כָּתוּב? (שם-ב ג) וְלֹא יִפְרֹת מִבֵּית יוֹאֵב זֶב
 וּמִצָּרַע וְגו'.

וכאן בפלשתי הזה, כִּיּוֹן שֶׁקִּלַּל אֶת הַשֵּׁם,
 הִסְתַּכֵּל בו בְּעֵין רָעָה, וְרָאָה שֶׁהִצְטָרַע
 בְּמִצָּחוֹ. מִיד - וְתַטְבַּע הָאָבֶן בְּמִצָּחוֹ, וְדִבְקָה

הַצִּרְעַת בְּמִצְחוֹ. וְהַכֹּל הָיָה; הַשְׁתַּקְעָה עֵין רָעָה
שֶׁל צִרְעַת בְּמִצְחוֹ, וְהַשְׁתַּקְעָה אַבְן מִמַּשׁ בְּמִצְחוֹ,
וְדַאי מִצְרַע הָיָה.

בְּלִעַם הָרָשָׁע עֵינוֹ הָיְתָה בְּהַפּוֹךְ מֵעֵין דָּוֵד. עֵין
דָּוִד הָיְתָה מְרַקֶּמֶת מְכַל מִינֵי גּוֹנִים. לֹא
הָיְתָה עֵין בְּעוֹלָם יָפָה לְמַרְאֶה כְּעֵין דָּוִד. כָּל גּוֹנֵי
הָעוֹלָם נּוֹצְצִים בָּהּ, וְהַכֹּל בְּאַהֲבָה לְמִי שִׁירָא
חֲטָא, שִׁכְתּוֹב (תהלים קיט) יִרְאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׁמְחוּ,
שְׂמֵחִים כְּשֶׁרוֹאִים אוֹתִי. וְכָל אוֹתָם רְשָׁעִים
פּוֹחֲדִים מִפָּנָיו.

אַבֵּל עֵינוֹ שֶׁל בְּלִעַם הָרָשָׁע, עֵין רָעָה בְּכָל. בְּכָל
מָקוֹם שֶׁהָיָה מְסַתְּפֵל, כְּשֶׁלֵּהֲבַת שׁוֹרֶף
אוֹתוֹ. שֶׁהָרִי אֵין עֵין רָעָה בְּעוֹלָם כְּעֵין אוֹתוֹ רָשָׁע,
שֶׁהָיָא בְּהַפּוֹךְ מֵעֵינוֹ שֶׁל דָּוִד.

עַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת – שִׁכְתּוֹב (ישעיה ג) וְשִׁפַּח ה' קָדְקֵד
בְּנוֹת צִיּוֹן, וְכָתוֹב (ויקרא יד) וְלִשְׁאֵת וְלִסְפַּחַת.
עַל הַגִּנְבָּה – שִׁכְתּוֹב (זכריה ה) הוֹצֵאתִיהָ נָאִם ה'
צְבָאוֹת וּבָאָה אֶל בֵּית הַגִּנְבִּי וְגו' וְכָלְתוּ וְאֵת עֲצִיו
וְאֵת אֲבָנָיו. מִהוּ הַדָּבָר שֶׁמְכַלָּה עֲצִים וְאֲבָנִים? זֶה
צִרְעַת, שִׁכְתּוֹב (ויקרא יד) וְנָתַן אֶת הַבֵּית אֶת אֲבָנָיו
וְאֵת עֲצָיו.

על לשון הרע – שכתוב (במדבר יב) וּתְדַבֵּר מִרִּים
וְאַהֲרֹן בְּמִשָּׁה וְגו', וּכְתוּב (שם) וַיִּפֶן אֶהְרֹן אֶל
מִרְיָם וְהִנֵּה מְצַרְעֶת. עַל עֲדוּת שֶׁקָּר – מִשּׁוּם
שֶׁהָעִידוּ עֲדוּת שֶׁקָּר וְאָמְרוּ (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ
יִשְׂרָאֵל, בְּקוֹל חֲזָק, שְׁכָתוּב (שם) קוֹל מִלְחָמָה
בַּמַּחֲנֶה. בְּגִלָּל זֶה, (במדבר ה) וַיִּשְׁלַחוּ מִן הַמַּחֲנֶה כָּל
צָרוּעַ וְכָל זָב וְגו'.

על דין שמקלקל דין – שכתוב (ישעיה ה) כָּאֲכַל
קֶשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ וַחֲשֵׁשׁ וְגו', וּפְרָחִים כָּאֲבָק
יַעֲלֶה וְגו'. מָה הַטַּעַם? כִּי מֵאֲסוּ אֶת תּוֹרַת ה'
צְבָאוֹת. וְאִין פְּרָחִים אֵלָּא צָרַעַת, שְׁכָתוּב (ויקרא יג)
וְאִם פָּרוּחַ תִּפְרוּחַ הַצָּרַעַת. עַל שֶׁנִּכְנַס בַּתְּחוּם
חִבְרוּ מִנִּין? מַעֲזִיחוֹ, שֶׁנִּכְנַס בַּתְּחוּם הַכֹּהֵנָה,
שְׁכָתוּב וְהַצָּרַעַת זֹרְחָה בְּמִצְחוֹ. וְעַל הַמְּשַׁלַּח
מִדְּנִים בֵּין אֲחִים – שְׁכָתוּב (בראשית יב) וַיִּנְגַע ה' אֶת
פָּרְעֹה, שֶׁהוּא שִׁלַּח מִדְּנִים בֵּין אֲבֵרָהֶם וְשָׂרָה.
וְעַל עֵין הָרַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְכֻלָּם הָיוּ בָאוֹתוֹ
בְּלָעִים הָרָשָׁע.

בא וראה מה כתוב, פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר. מָה
זֶה עַל הַנֶּהָר? שֶׁנֶּתַן עֵין הָרַע עַל אוֹתוֹ נֶהָר
שְׁעוּמֵד עַל יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב (ישעיה סו) הִנְנִי נֹטֶה

אֵלֶיהָ כְּנֶהֱר שְׁלוֹם. וְהוּא בָּא בְּאוֹתוֹ שְׁלַחַן
וְהִתְגַּרְה בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל הַדְּבָרִים הִלְלוּ הָיוּ בְּיָדָא
בְּבִלְעָם. אֲבָל גִּלּוּי עֲרִיּוֹת מִנִּין? שְׁכָתוֹב
(במדבר לא) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדִבְרֵ בִלְעָם
לְמִסֵּר מֵעַל בַּה' וְגו'. הֲרִי כָּאֵן עֲבוּדָה זָרָה וְגִלּוּי
עֲרִיּוֹת. עֲדוּת שְׁקָר – שְׁכָתוֹב וְיָדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן.
וְדַעַת בְּהִמָּתוֹ לֹא הָיָה יוֹדֵעַ. קִלְקַל אֶת הַדִּין –
שְׁכָתוֹב לָךְ אִיעֲצָךְ. שְׁהֲרִי בְּדִין עוֹמֵד, וְנָתַן עֲצָה
רָעָה לְהַזִּיק, וְסָטָה מִהַדִּין, וְיַעֲזֹר רַעוּת עֲלֵיהֶם.

נִכְנַם בְּתַחֲוִם שְׁלֹא שָׁלוֹ, שְׁכָתוֹב וְאַעֲל פֶּר וְאִיל
בְּמִזְבֵּחַ, וְכָתוֹב אֶת שְׁבַעַת הַמִּזְבֵּחַת
עֲרֵכְתִּי. מְשַׁלַּח מִדְּנִים בֵּין אַחִים, בֵּין יִשְׂרָאֵל
לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים. לְשׁוֹן הָרַע לֹא הָיָה בְּעוֹלָם
כְּמוֹתוֹ. קִלְלֵל הַשֵּׁם, שְׁכָתוֹב וְאַנְכִי אֶקְרָה כֹּה.
וְכֻלָּם הָיוּ בּוֹ. עֵין רָעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְהָכַל עַל
אוֹתוֹ נִהָר שֶׁל יִשְׂרָאֵל נָתַן עֵינּוֹ לְהִתְגַּרוֹת בּוֹ. אֶרֶץ
בְּנֵי עַמּוֹ, וְכִי לֹא יִדְעֻנּוּ שֶׁהִיא אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹ? אֵלֹא
סוּד זֶה שְׁכָל בְּנֵי עַמּוֹ מִתְדַּבְּקִים בּוֹ, וְהֲרִי נִתְבָּאֵר.

וַיֵּרָא בָּלֶק בֶּן צְפּוֹר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פֶתַח, (משלי כג)
אֵל תִּלְחֹם אֶת לָחֶם רַע עֵין וְגו' – זֶה בִלְעָם

שְׁבֵרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְאֵל תִּתְּאוּ לְמַטְעַמְתִּיו – זֶה בְּלֶק, שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הִתְרַצָּה לְאוֹתָן עוֹלוֹת שֶׁהִתְקִין לְפָנָיו.

בא וְרָאָה, בַּשָּׁעָה שֶׁרָאָה בְּלֶק שְׁסִיחוֹן וְעוֹג נִהְרְגוּ וְאַרְצָם נִלְקְחָה, רָאָה מֶה שֶׁרָאָה, שֶׁהוּא אָמַר וַיֵּרָא. אֲלֵא רָאָה בְּחֻכְמָתוֹ שֶׁהוּא, וְחֻמְשָׁה עֲלִיוֹנֵי מִדִּין וְעִמּוֹ נוֹפְלִים בְּיַדֵּי יִשְׂרָאֵל. רָאָה וְלֹא יָדַע. וְעַל זֶה הַקְּדִים לְבִלְעָם, שֶׁכָּחוּ בְּפִיו, כִּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל כָּחַם בְּפִיָּהֶם.

ואפילו בְּלַעַם הָיָה תָּאֵב יוֹתֵר מִבְּלֶק, וְאוֹתָהּ יָדִיעָה שֶׁהוּא יָדַע הָיָה יוֹדֵעַ בְּלִילָהּ, מִשּׁוֹם שֶׁאוֹתָם כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים וְחִמּוּרִים לֹא נִמְצְאִים אֲלֵא בַּמִּשְׁמֶרֶת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַלִּילָהּ, וְלִכֵּן הִיָּתָה לוֹ אֶתוֹן שֶׁל צַד זֶה, לְהִתְחַבֵּר חִמּוּרִים אֶתָּה בְּרִאשִׁית הַלִּילָהּ.

ואם תֹּאמַר, הֲרִי כְּתוּב וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם לִילָהּ? כִּךְ זֶה בּוֹדָאִי. וּבִאֲרָנוּ, אוֹתוֹ מִמְּנָה שֶׁמִּמְנָה עָלֵיהֶם, וְהוּא בָּא לְמוֹלוֹ. כְּגוֹן זֶה, (בראשית לא) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָכָן הָאֲרָמִי וְגו'. וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד. בְּגִלָּל זֶה הוּא אָמַר לְגִדּוּלֵי בְּלֶק לִינוּ פֹה הַלִּילָהּ.

תיקון הכללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירֹת וּתְשַׁבְּחוֹת שְׁתַּפֵּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בָּאלוֹ אֲמָרם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּלֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקֻדּוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְׁמֹת הַיּוֹצֵאִים מֵהֶם מֶרְאִשֵּׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעֲוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוּחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִּים
אֶת הַשּׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשָּׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻזָּה וְרַעוּת וּמִשָּׁם יִמָּשֶׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהֲרָנוּ מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסִּלַּחְתָּ לְדָוִד שֶׁאָמַר מִזְמוּרִים אֵלּוֹ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאָהֲדוּנֵהי הָעֶבֶר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קֶדֶם זְמַנּוֹ עַד
מְלֹאֶת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאִפֶּן שְׁנוֹכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יִגַּן עָלֵינוּ וּבְעֵדָנוּ
שֶׁתֹּאֲרִיד אַפָּךְ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתֵּנָת חֲנָם חֲנָנוּ כְּדִכְתִּיב וְחֲנוּתִי אֶת אֲשֶׁר אֲחֹן
 וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֶׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הִזָּה כִּךְ נִזְכָּה לֹאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה־יֵי יֵהוּדוֹנְהִי
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׂבָחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אֲמִירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבֻצַּלַת הַשָּׁרוֹן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרֵגֶן כְּבוֹד הַלְבִּנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סָלָה:

תְּרִינִי מִזְמָן אֶת פִּי לַהֲדוּת וּלְהִלָּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לֵשֶׁם יְחֹד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינְתָּה בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמֵינוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

תְּרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּאֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלַי
 לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּם שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וּלְכָל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּם שׁוֹכְנֵי עֶפְרָה קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּה, וּבִפְרֹט לְרֵבֵנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חֲכָמָה רֵבֵנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּיגָא שְׁגָלָה תִּקּוֹן זֶה זְכוּתָם
 יִגֵּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ בְּרִנְנָה לִיהוָה־יֵי יֵהוּדוֹנְהִי נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה־יֵי יֵהוּדוֹנְהִי וּמִלְךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזֹּ « מִכְתָּם לְדוֹד, שְׁמֵרְנִי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אָמְרַת
 לִיהוָה־יֵי יֵהוּדוֹנְהִי, אֲדַנִּי אַתָּה, טוֹבָתִי בַל־עֲלִיד:

ג לקדושים אשר-בארץ המה, ואדירי, כל-חפציהם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסוף נספיהם מדם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יהוה יאהדונה
 מנת-חלקי וכוסי, אתה תומיד גורלי: ו חבלים נפלו-לי
 בנעמים, אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהוה
 יאהדונה אשר יעצני, אף-לילות יסרוני כליותי: ח שויתי
 יהוה יאהדונה לנגדי תמיד, כי מימיני בל-אמוט: ט לכן
 שמח לבי ויגל כבודי, אף-בשרי ישכן לבטח: י כי
 לא-תעזב נפשי לשאול, לא-תתן חסידך חסידך כ' לראות
 שחת: יא תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את-פניך,
 נעמות בימיך נצח:

לב א לדוד משכיל, אשרי נשוי-פשע, בסוי חטאה:
 ב אשרי-אדם לא יחשב יהוה יאהדונה לו עון,
 ואין ברוחו רמיה: ג כי-החרשתי בלו עצמי, בשאגתי
 כל-היום: ד כי יומם ולילה תכבד עלי ידך, נהפך
 לשדי, בחרבני קיץ סלה: ה חטאתי אודיעך, ועוני
 לא-כסיתי, אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה יאהדונה,
 ואתה נשאת עון חטאתי סלה: ו על-זאת יתפלל
 כל-חסיד אליך לעת מצא, רק לשטף מים רבים אליו
 לא יגיעו: ז אתה סתר לי, מצר תצרני, רני פלט
 תסובבני סלה: ח אשכילה, ואורך בדרך-זו תלה,

אִיעָצָה עָלַיךְ עֵינַי: ט אֶל־תִּהְיוּ כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הָבִין,
בְּמַתַּג־וֹרְסֵן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלַיךְ: י רַבִּים
מִכְּאוּבִים לָרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי חֶסֶד
יְסוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בַּיהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי, וְגִילוּ צַדִּיקִים,
וְהִרְנִינוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל־לֵב:

מא * לְמַנְצָח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל־דָּל,
בְּיוֹם רָעָה יִמְלֻטְהוּ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי: ג יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי
יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאָשֶׁר כ' בְּאַרְצֵךְ, וְאֶל־
תַּתְּנֵהוּ בְּנִפְשׁ אִיבִיו: ד יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי יִסְעֲדֶנּוּ עַל־עֵרֶשׁ
דָּוִי, כָּל־מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכֶתָּ בַחֲלִיו: ה אֲנִי־אִמְרָתִי יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי
יֵאָהֲדוּנְהִי חֲנֻנִי, רַפָּאָה נַפְשִׁי כִּי־חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ
רַע לִי, מָתִי יָמוּת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם־בָּא לְרֹאוֹת, שָׂוֵא
יְדַבֵּר, לָבוֹ יִקְבֹּץ־אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ח יַחַד עָלִי
יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׁנְאֵי, עָלִי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר־כְּלִיעַל
יִצּוֹק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם: י גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי
אֲשֶׁר־בְּטַחְתִּי בּוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְדִּיל עָלִי עֶקֶב:
יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאַשְׁלֹמָה לָהֶם:
יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי־חַפְצָתָּ בִּי, כִּי לֹא־יִרְעֶה אוֹיְבִי עָלַי:
יג וְאֲנִי בְּתַמִּי תִּמְכֶּתָּ בִּי, וְתַצִּיבֵנִי לִפְנֵיךְ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
אָמֵן וְאָמֵן:

מב » לְמִנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי-קֶרֶחַ: ב פֶּאִיל תַּעֲרַג
עַל-אַפְיקֵי-מַיִם, בֵּן נַפְשֵׁי תַעֲרַג אֱלֹהִים:
ג צִמְאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לֹאֵל חוּ, מְתִי אָבּוֹא וְאַרְאָה
פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתָה-לִּי דְמַעְתִּי לֶחֶם יוֹמָם וּלְיָלָה,
בְּאֹמַר אֵלֵי כָל-הַיּוֹם, אֵיזָה אֱלֹהֶיךָ: ה אֵלֶּה אֲזַכָּרָה
וְאִשְׁפָּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעֱכַר בְּסֶף, אֲדֹדִם עַד-בֵּית
אֱלֹהִים בְּקוֹל-רִנָּה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגֵג: ו מֵה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי
נַפְשִׁי וְתַהֲמִי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲדֹנּוּ
יִשְׁוּעוֹת פְּנִי: ז אֱלֹהִי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתַּוְּחָח, עַל-בֵּן
אֲזַכָּרָךְ מֵאֶרֶץ יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצָעַר: ח תַּהוֹם-
אֶל-תַּהוֹם קוֹרָא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל-מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךְ עָלַי
עֲבְרוּ: ט יוֹמָם יִצְוָה יְהוָה יֵאֱהַדּוּנְהִי חֶסֶדּוֹ, וּבִלְיָלָה
שִׁירָה עָמִי, תִּפְלָה לֹאֵל חַיִּי: י אֲמַרְהָ לֹאֵל סִלְעִי,
לָמָּה שְׂכַחְתָּנִי, לָמָּה-קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֵץ אֲוִיב: יא בְּרִצַּח
בְּעִצְמוֹתִי, חֲרַפּוֹנִי צוֹרְרִי, בְּאֹמַרְם אֵלֵי כָל-הַיּוֹם אֵיזָה
אֱלֹהֶיךָ: יב מֵה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי נַפְשִׁי, וּמֵה-תַהֲמִי עָלַי,
הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲדֹנּוּ יִשְׁוּעַת, פְּנִי וְאֱלֹהֵי:

נבז » לְמִנְצַח אֶל-תִּשְׁחַת, לְדוֹד מִכְתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
וַיִּשְׁמְרוּ אֶת-הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: ג הִצִּילֵנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהִי,
מִמִּתְקוֹמְמִי תִשְׁגְּבֵנִי: ג הִצִּילֵנִי מִפְּעָלִי אָוֶן, וּמֵאֲנָשִׁי
דְּמִים הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי, יָגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא-פָשְׁעִי וְלֹא-חַטָּאתִי יְהוָה יֵאָהֳדוּנִה: ה בְּלִי-עוֹן
 יִרְצוֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עוֹרָה לְקִרְאָתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֳדוּנִה-אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תַּחֲזֹן כָּל-בְּגָדֵי אֹן סֵלָה: ז יֵשׁוּבוּ לְעֶרְב,
 יִהְיוּ בְּכָלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעִיו בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֳדוּנִה
 תִּשְׁחַק-לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזוּ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁמְרָה,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנָּבִי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֵי חֲסֵדוֹ כ', יִקְדָּמֵנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תַּהֲרִגֶם פֶּן-יִשְׁכְּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילָךְ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנוֹ אֲדָנִי: יג חַטָּאת-פִּימוֹ,
 דַּבַּר-שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגָאוֹנָם, וַיִּמְאָלָה וַיִּמְכַּחֵשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַּחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מִשְׁלַל
 בִּיעֶקֶב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיֵּשְׁבוּ לְעֶרְב יִהְיוּ בְּכָלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְעִיוֹן יִנְעוֹן כ' לָאֵכֵל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: יז וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבָקֶר חֲסִדָּךְ,
 כִּי-הָיִיתָ מְשֻׁנָּב לִי וּמְנוֹם, בְּיוֹם צָר-לִי: יח עֲזוּ אֱלֹהֶיךָ
 אֲזִמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנָּבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֵי:

עז א לְמַנְצָחַ עַל-יְדוּתוֹן יִדִּיתוֹן כ' לְאַסְף מְזִמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי:
 ג בְּיוֹם צָרָתִי אֲדַנִּי דְרָשְׁתִּי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תַפּוּג,
 מֵאֲנָה הַנָּחַם נִפְשִׁי: ד אֲזַכָּרָה אֱלֹהִים וְאֶהְמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַתְּעַטֵּף רוּחִי סֵלָה: ^ה אַחֲזֶתָ שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
אֲדַבֵּר: ^ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ^ז אֲזַכֶּרָה
נִגְיַנְתִּי בַלִּילָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׁ רוּחִי:
^ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ^ט הָאִפֶּס
לְנִצָּח חֲסִדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדֹר וָדֹר: ^י הִשְׁכַּח חֲנוּת אֵל,
אִם-קִפֵּץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: ^{יא} וְאֲמַר חֲלוֹתִי הִיא, שָׁנוֹת
יָמַי עָלְיוֹן: ^{יב} אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר ^כ מַעֲלֵלֶי-יָהּ, כִּי-אֲזַכֶּרָה מִקֶּדֶם
פִּלְאָהּ: ^{יג} וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּהּ, וּבַעֲלִילוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
^{יד} אֱלֹהִים בִּקְדָשׁ דִּרְכָּהּ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: ^{טו} אַתָּה
הָאֵל עֲשֵׂה פֶלֶא, הוֹדַעַת בְּעַמּוּם עֶזְךָ: ^{טז} גָּאֻלְתָּ בְּזוֹרַע
עֲמָהּ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיֹּסֶף סֵלָה: ^{יז} רָאוּךָ מֵים אֱלֹהִים, רָאוּךָ
מֵים יַחִילוֹ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: ^{יח} זָרְמוּ מֵים עֲבוֹת, קוֹל
נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ: ^{יט} קוֹל רַעֲמָךְ בַּגִּלְגָּל,
הֵאִירוּ בְּרָקִים תִּבֵּל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: ^כ בָּיִם דִּרְכָּהּ,
וַשְׁבִּילָהּ וּשְׁבִילֶיהָ ^כ בְּמֵים רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיהָ לֹא נִדְּעוּ:
^{כא} נָחִיתָ כִּצְאוֹן עֲמָהּ, בִּיד-מִשָּׁה וְאַהֲרֹן:

צ ^א תִּפְלָה לְמִשָּׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מַעֲזֵן אַתָּה
הֵייתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר: ^ב בְּמֶרֶם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲוִילֵל
אָרֶץ וַתִּבֵּל, וּמַעֲזוֹלִם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ^ג תָּשֵׁב אֲנוֹשׁ
עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְּנֵי-אָדָם: ^ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
בְּעֵינֶיךָ כִּיּוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוֹרָה בַּלִּילָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בפקר כחציר יחלף: ו בפקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כילינו באפך, ובחמתך
 נבהלנו: ח שפה שט כ' עונתינו לנגדך, עלמנו למאור
 פניך: ט כי כל ימינו פנו בעברתך, בלינו שנינו כמו
 הקה: י ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורת
 שמונים שנה, ורהבם עמל ואון, בייגו חיש ונעפה:
 יא מי יודע עז אפך, וכיראתך עברתך: יב למנות ימינו
 בן הודע, ונבא לבב חכמה: יג שובה יהוה יאהדונהי
 עדמתו, והנחם על עבדיך: יד שבענו בפקר חסדך,
 ונרגנה ונשמחה בכל ימינו: טו שמוחנו פימות עניתנו,
 שנות ראינו רעה: טז יראה אל עבדיך פעלך, והדרך
 על בניהם: יז ויהי נעם אדני אלהינו עלינו, ומעשה
 ידינו בוננה עלינו, ומעשה ידינו בוננהו:

קה א הודו ליהוה יאהדונהי קראו בשמו, הודיעו
 בעמים עלילותיו: ב שירו לו זמרו לו, שיחו
 בכל נפלאותיו: ג התהללו בשם קדשו, ישמח לב
 מבקשי יהוה יאהדונהי: ד דרשו יהוה יאהדונהי ועזו,
 בקשו פניו תמיד: ה זכרו נפלאותיו אשר עשה, מפתיו
 ומשפטיו: ו זרע אברהם עבדו, בני יעקב בחיריו:
 ז הוא יהוה יאהדונהי אלהינו, בכל הארץ משפטיו:
 ח זכר לעולם בריתו, דבר צוה לאלף דור: ט אשר ברת

אֶת־אֲבֹרָהֶם, וְשִׁבּוּעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לַחֲקֹ, לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ־כְּנָעַן, חֲבֹל נַחֲלָתְכֶם: יב בְּהֵיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר, כְּמַעֲט וְגָרִים בָּהֶ: יג וַיִּתֶּהֱלְכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אֲחֵר: יד לֹא־הָנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: טו אֶל־תִּגְזְעוּ בְּמִשְׁיחִי, וְלֹנְבִיאִי אֶל־תִּרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב עַל־הָאָרֶץ, כָּל־מִטְהַל־לֶחֶם שָׁבַר: יז שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ, לַעֲבֹד נִמְכָּר יוֹסֵף: יח עָנּוּ בְּכָבֵל רִגְלָו רַגְלָיו כ', בְּרוֹזַל בָּאָה נַפְשׁוֹ: יט עַד־עַתָּה בֹא־דְבָרוֹ, אִמְרַת יְהוָה יאהרונחי צִרְפְּתָהּ: כ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהּ, מִשֵּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ: כא שָׁמוֹ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשֵּׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ: כב לְאַסֹּר שָׂרָיו בְּנִפְשׁוֹ, וּזְקִנָיו יַחֲבִם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ־חָם: כד וַיִּפְּרֹ אֶת־עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו: כה הִפְךָ לָבָם לְשָׂנֵא עַמּוֹ, לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו: כו שָׁלַח מֹשֶׁה עֲבָדוֹ, אֶהֱרֹן אֲשֶׁר בָּחַר־בוֹ: כז שָׁמוּ־בָם דְּבָרֵי אֹתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שָׁלַח חֲשָׁד וַיַּחֲשֹׁד, וְלֹא־מָרוּ אֶת־דְּבָרוֹ דְּבָרָיו כ': כט הִפְךָ אֶת־מִימֵיהֶם לָדָם, וַיָּמַת אֶת־דֹּגְתָם: ל שָׂרֵץ אֲרָצָם צִפְרָדַיִם, בְּחֻדְרֵי מַלְכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב, בָּנִים בְּכָל־גְּבוּלָם: לב נָתַן גְּשָׁמֵיהֶם בָּרֶד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֲרָצָם: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם וַתֵּאֱנָתָם, וַיִּשְׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֹא אֲרָבָה,

וַיֵּלֶק, וַאֲזַן מִסָּפֶר: ^ל וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרֶץ, וַיֹּאכַל
פְּרֵי אֲדָמָתָם: ^{לו} וַיֵּךְ כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ, רֵאשִׁית לְכָל-
אוֹנָם: ^{לז} וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וַאֲזַן בְּשִׁבְטָיו בּוֹשֵׁל:
^{לח} שְׁמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם, כִּי-נָפַל פַּחַדָּם עֲלֵיהֶם:
^{לט} פָּרַשׁ עֲנָן לְמַסָּךְ, וְאֵשׁ, לְהָאִיר לַיְלָה: ^מ שָׁאֵל וַיָּבֵא
עֲלָיו שְׁלוֹ כ', וְלָחֶם שָׁמַיִם יִשְׁפִּיעַם: ^{מא} פָּתַח צוּר, וַיּוֹצִי
מִיָּם, הֶלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר: ^{מב} כִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קָדְשׁוֹ,
אֶת-אַבְרָהָם עַבְדּוֹ: ^{מג} וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרָנָה
אֶת-בְּחִירָיו: ^{מד} וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצּוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֻמִּים
יִירָשׁוּ: ^{מה} בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלז א על נְהִירוֹת בָּבֶל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-בְּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ
אֶת-צִיּוֹן: ^ב עַל-עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תָּלִינוּ בְּנֻרוֹתֵינוּ:
^ג כִּי שָׁם נִשְׁאַלֵנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַר-יְשׁוּעָה, וְתוֹלְלֵנוּ שְׁמֻחָה,
נִשְׁרִי לָנוּ מִנְּשִׁיר צִיּוֹן: ^ד אִיךְ נִשְׁרִי אֶת-שִׁיר-יְהוָה־
יֵאֱהֹדֶנָּה, עַל אֲדָמַת גִּבֹּר: ^ה אִם-אֶשְׁכַּח יְרוּשָׁלַם,
תִּשְׁכַּח יְמִינִי: ^ו תִּדְבֹּק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֶזְכְּרֶנָּה,
אִם-לֹא אֶעֱלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ^ז זָכַר
יְהוָה־יֵאֱהֹדֶנָּה לְבָנֵי אָדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֻמִּים
עָרוּ עָרוּ עַד הַיָּסוֹד בָּהּ: ^ח בַּת-בָּבֶל הִשְׁדּוּדָהּ, אֲשֶׁרִי
שִׁישְׁלָם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלָתָ לָנוּ: ^ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
וְנִפֹץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסָּלַע:

קנ » הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ-אֵל בְּקֶדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרָקִיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרֹב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבָּל וּבְנוֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַף
 וּמְחוּל, הַלְלוּהוּ בַּמִּנִּים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנִּשְׁמָה תְהִלָּל יְהוָה,
 הַלְלוּ-יְהוָה:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בָּשׁוּב יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי
 שְׁבוּת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי מְעֹזָם בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי וַיַּפְלִטֵם וַיַּפְלִטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בּוֹ:

רבנונו שֶׁל עוֹלָם, עֲלֵת הָעֲלֹת וְסִפַּת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִתָּ
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כָּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנָּךְ, דְּלִית
 מִחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כָּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמִרְמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וְתְהִלָּה. אוֹתָךְ אֲדַרְשׁ, אוֹתָךְ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֹר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה מֵאֲתָךְ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בְּמָקוֹם שְׁאֵנִי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לָךְ, יוֹדַע תַּעֲלוּמוֹת, וּבְדֶרֶךְ וּנְתִיב הַזֶּה
 תֹּאִיר עָלַי אוֹרָךְ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מְבַחַר הַבְּרוּאִים,
 לְבָלִי לְחֶשֶׁב בְּמַחֲשַׁבְתִּי שׁוּם מִחֲשַׁבְתָּ חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדבק במחשבות
זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
באמת. וממצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
מהרה. תשועת יהוה יאהדונהי כהרף עין, לאור באור
החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
לחזות בנעם יהוה יאהדונהי ולבקר בהיכלו, בלו אומר
כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
רמשם ואילך יאמר אותה בלא
חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
תפלת הדרך לברכת הפרי, או
כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
(שבעים ושנים דקות) ויותר צריך
להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
שיעור פרסה צריך להתפלל
בחתימה בשם ומלכות. תיכף
כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתּוֹלִיכֵנו לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
 וְתַדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
 יאמר וְתַחַזִּירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
 בְּדֶרֶךְ, וְתַשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתֵּנּוּ לַחַן וּלְחֶסֶד
 וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנָהי, שׁוֹמֵעַ תַּפִּלָּה:

ויש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב כֹּאֲשֶׁר רָאִים מַחֲנֶה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
 הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנֵם:

ג' פעמים

וַיִּסָּעוּ וַיְהִי חֶמֶת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
 וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קוִיֵּיתִי
 יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי:

ג' פעמים

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי
 פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יֵשָׂא יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי פָּנָיו
 אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שָׁלוֹם:

ג' פעמים

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מַלְאָךְ לִפְנֶיךָ לְשָׁמְרֶךָ בְּדֶרֶךְ וְלִהְבִּיאָךְ
 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכֵּנְתִּי:

ג' פעמים

חַמְלָאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
 וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתֵי, אֲבָרָהָם

וַיַּצְחֶק, וַיִּדְּגוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

ג' פעמים

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לכל הישועות.
כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיד מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רְבוּנוּ
שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׁאֲנִי עוֹמֵד/ת כֹּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לָךְ.
וְכָל מִה שְׁאֲנִי אוֹמֵר יְהִי כֹאֵן וּכְאֶפֶס לַעֲמֵת כְּמִה שְׁאֲנִי
בְּאֶמֶת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לָךְ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לָךְ.
כִּי הַכֹּל מִמֶּךָ, הַכֹּל נָתַתָּ לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעָמִים שְׁעוֹרְתָּ לִּי, תְּמוּכָתָּ בִּי,
הוֹשַׁעְתָּ אוֹתִי הַצַּלְתָּ אוֹתִי, שְׁמַחְתָּ אוֹתִי רִיפֵאתָ אוֹתִי,
שְׂמַרְתָּ עָלַי, עוֹדְדַת אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֲתָה אֶתִּי תָּמִיד.

תּוֹדָה שְׂאֲתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לַעֲשׂוֹת
מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכֹחַ לְהִתְפַּלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעָמִים שְׁעוֹרְתָּ לִּי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לָךְ
תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֲתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכָל רָגַע וְרָגַע.
תּוֹדָה עַל כָּל גְּשִׁימָה וְגְשִׁימָה שְׁאֲנִי נוֹשֵׁם/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודע/ת שכל מה
שמוציא ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
במיוחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדקדקת ומשלמות, כמו
שרק מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודע/ת להעריך
את הטוב,

כי רק כשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
היו פעמים שלא הערכתי את מה שנתת לי, ובמקום לומר
לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צוואה ס' כ"ו)
מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

תפילה קצרה לאומרה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִיד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתִּיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׁכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוֹי שְׁכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׁמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

חֲרִינִי מִקָּשֶׁר עֲצָמִי בְּלִימוֹד הַקְדוֹשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְדִּיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוֹשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּנּוּ. וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְקַיֵּים תְּפִילַת דָּוִד הַמְּלֶכֶךְ
עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' ה') כִּי הָיִיתָ מַחֲסֶה לִּי מִגְדֹּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגִידָה בְּאַהֲלָךְ עוֹלָמִים אֲחֶסֶה בְּסֶתֶר
בְּנִפְיָךְ סֵלָה. וְאַזְכֶּה שְׁבִלִימוֹדִינוּ זֶה יִהְיוּ שְׁפָתוֹתֶיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקָבֶר, לְמַעַן שָׁמּוּ בְּאַהֲבָה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבַהֲדִין סִפְרָא סִפְרָא
הַזוּהַר, יִפְקֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי, יִרְאֶה אֵל
עַבְדֶּיךָ פִּעְלֶךָ וְהִדְרֶךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהִי נָעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנֵנָה, וְיִהִי נָעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנֵנָה (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה

מהאד"י זלה"ה

רבוּן העוֹלָמִים וְאֲדֹנֵי הָאָדוֹנִים. אָב הַרְחָמִים
וְהַסְּלִיחוֹת. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְהוָה
יֵאֱהֹדְנֵה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּקִדְהָ וּבְהַשְׁתַּחֲוֶיָה,
שֶׁקִּבְּרָתָנוּ לְתוֹרָתְךָ וְלַעֲבוּדָתְךָ עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ, וְנָתַתָּ לָנוּ
חֶלֶק בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ הַקְדוּשָׁה. מָה אָנוּ, מָה חַיֵּינוּ,
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל כְּזֶה. עַל כֵּן אֲנַחְנוּ מִפִּילִים
תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ שֶׁתִּמְחַל וְתִסְלַח לְכָל חַטֹּאתֵינוּ
וְעוֹנוֹתֵינוּ. וְאֵל יְהִי עֲוֹנוֹתֵינוּ מִבְּדִילִים בֵּינֵינוּ לְבֵינֶךָ.
וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהֹדְנֵה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּכַוֵּן אֶת לִבֵּנוּ לְיִרְאָתְךָ וְאֶהְבְּתָךְ,
וְתִקְשִׁיב אָזְנְךָ לְדִבְרֵינוּ אֱלֹהִי, וְתִפְתָּח לִבֵּנוּ הָעֵרֶל
בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ. וַיְהִי לַמוֹדֵנוּ זֶה נַחַת רוּחַ לְפָנֶי כִּסֵּא
כְּבוֹדְךָ כְּרִיחַ נִיחוּחַ. וְתִאֲצִיל עָלֵינוּ אוֹר מְקוֹר נִשְׁמָתָנוּ
בְּכָל בְּחִינוֹתֵינוּ. וְשִׁיתְנוּצְצוּ נִיצוּצוֹת עֲבָדֶיךָ הַקְדוּשִׁים
אֲשֶׁר עַל יָדָם גָּלִיתָ דְּבָרֶיךָ אֱלֹהִי בְּעוֹלָם. וּזְכוֹתָם וּזְכוֹת
אֲבוֹתָם וּזְכוֹת תּוֹרָתָם וְתַמִּימוֹתָם וְקִדְשָׁתָם יַעֲמִד לָנוּ
לְבַל גִּפְשָׁל בְּדִבְרִים אֵלֹהִי. וּבְזְכוֹתָם תִּתֵּן עֵינֵינוּ בְּמָה
שָׂאֵנוּ לִזְמָדִים. כִּמְאֹמֶר נָעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, גַּל עֵינֵי
וְאִבִּטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ. יְהִי לְרְצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיוֹן
לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה יֵאֱהֹדְנֵה צוּרֵי וְגֵאֲלֵי. כִּי יְהוָה

יֵאֱהֹדְנֵה יִתֵּן חֲכָמָה, מִפִּי דַעַת וְתִבְנוּנָה:

רבוֹן עֲלֵמִין, דְּאַנְתָּ הוּא מְגַלִּי עֲמִיקְתָּא וּמִסְתָּרְתָּא
וְגַלִּי רְזִיא. יְהֵא רַעְוֵא מִן קַדְמָךְ לְאַסְפָּרָא
מַלִּין בְּפּוּמָנָא, לְקִימָא בְּנָא מְקָרָא שְׁכָתוּב, וְאַנְכִי
אַהֲיָה עִם פִּיד וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
בְּכִסּוּפָא קַדְמָךְ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלֵאִין דְּאוּרִיתָא
מְפּוּמָא דְּרִישָׁא דְּמַתִּיבְתָּא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
אֲמֵן, סְלָה:

וְנִתְּהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה
לְאַרְבַּעַה רָאשִׁים: וְהַמִּשְׁבָּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר
הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִּים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל־עֵינֵי
וְאַבְיֹטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרְתֶךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הֲרִינִי מְקַבֵּל עָלִי מַצּוֹת עֲשֵׂה שָׁל וְאַהֲבָת לְרַעְךָ
כְּמוֹךְ, וְהֲרִינִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כְּנַפְשֵׁי וּמַאֲדֵי, וְהֲרִינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הַזֹּהַר
הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פ"ב (וְכַאן יִפְרֹט בְּקִשְׁתּוֹ) [לְרַפּוּאָת...]
[יְשׁוּעָת ...] [לְבָנִים ...] הַשֵּׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יַחֲזִקְהוּ
[וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרַפּוּאָת הַנֶּפֶשׁ וּרַפּוּאָת הַגּוּף בְּרַמ"ח אֲבָרָיו
וּשְׁס"ה גִּידָיו בְּתוֹךְ שָׁאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאֲרִיךְ יָמָיו
וּשְׁנוֹתָיו בְּנְעִימִים] [וַיּוֹשִׁיעָהוּ בְּדִבְרֵי יְשׁוּעָה
וְרַחֲמִים ...] אֲמֵן סְלָה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתֵי
שְׂמִינִימִים בְּנוֹ עֵתָה מִקְרָא שְׁכָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִינִיךָ לְגִמְעַ שְׁמִים וְלִיסֵד אֶרֶץ",
לְהַעֲלוֹת לְרוּמָם וּלְתַקֵּן הַרִיסוֹת וְחֻרְבוֹת הַשְׁכִּינָה
הַקְדוּשָׁה לְקִשּׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנוֹ
יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקִים בְּנוֹ מְהֵרָה מִקְרָא
שְׁכָתוֹב "וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְבָּנָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה וְאֹרֶךְ הַחֲמָה
יְהִיָּה שְׁבַע־עֶשְׂרִים כְּאֹרֶךְ שְׁבַע־עֶשְׂרֵת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁב־י
הַקְדוּשָׁה וּבְנוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתָם בֶּן עֲזִיחָה, יַעֲמֹד לָנוּ
לְתַקֵּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנִבְרָא עַד סוֹפּוֹ כְּרָצוֹנוֹ וּכְרָצוֹן
יִרְאָיו. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתָנוּ עֲסוּקִים בְּחֻכְמָה הַזֹּאת, עַל יָדָהּ
תִּתְקַרֵּב הַגָּאוּלָּה, וְיִשְׁוַעֲתָהּ מְהֵרָה תַּצְמִיחַ, לְעֵלּוּי
שְׁכִינָתָה עֲזוּנוֹ בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקְוִים בְּנוֹ מִקְרָא שְׁכָתוֹב
"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹרֶךְ", וְיִזְרַח עֲלֵינוּ אֹרֶךְ יְהוָה
יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחֲרָה וְנִשְׁמוֹ
אַחֲרָה, אֲמֵן נִצַּח סֶלָה וְעַד. (נִסְחָה הַתַּפִּלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנוֹ הַקְדוּשָׁה שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵי שְׂמִינִימִים לְלִמּוּד וּלְהַגּוֹת בְּסִפְרֵי הַקְדוּשָׁה
הַזֶּה וְיִהְיֶה עֲלֵיָאָה, וְזִכּוֹת הַתַּנְאִים הַקְדוּשִׁים שֶׁלְּמִדְּנוּ
תּוֹרָתָם יַעֲמֹד לָנוּ וּלְזִרְעֵנוּ וְנִזְכֶּה לְהַבְטָחַת הַנְּבִיא

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נָהָר יַחֲרֹב וַיִּבֶשׁ,
(שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶּשׁ וְהִיא
יִבֶּשֶׁה, צוֹנְחִים הַבָּנִים לְמַטָּה בִּיחּוּד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל, וַאֲיִן קוֹל וַאֲיִן עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (משלי א כח) אֵין
יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נבְּרָא כָּלל בְּעוֹלָם

וְכִךְ מִי שֶׁגִּזְרֵם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבָלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שֶׁבַּעַל
פֶּה וּמִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב, וְגִזְרֵם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בָּהֶן,
וְאוֹמְרִים שְׂאִין אֵלָּא פֶּשֶׁט בִּתּוֹרָה וּבִתְלֻמּוֹד, בּוֹדֵאִי
כִּבְּלוֹ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲנֵן מֵאוֹתוֹ נָהָר וּמֵאוֹתוֹ גֶּן. אוֹי
לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְּרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
שֶׁבִּכְתָּב וְתּוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה, שֶׁנֶּחֱשֵׁב לוֹ כִּבְּלוֹ הַחֲזִיר
הָעוֹלָם לְתֵהוּ וּבֵהוּ, וְגִזְרֵם עֲנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום זוה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תִּדְרָשׁ הָאָרֶץ דְּרָשׁ וְכו' (בראשית א יא),
אָמַר רַבִּי אֱלֻעָזָר: אָבָא, וְהִירִי קָרָא לוֹ יִבֶּשֶׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה
לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה
המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ,
ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים,
זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לַיַבֶּשֶׁה אֶרֶץ וּלְמִקְנֵה
הַמַּיִם קָרָא יָמִים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב
בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים
ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו
הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו
ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד
הוציא למינהו את כל אחד כראוי. עץ פרי - זה
תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד כראוי
(כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמטו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה
צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה,
שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה
ורביה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו
בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורביה, באלו
החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל
אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את
המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תִּרְ"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּרֵ"א שֶׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שִׁבְתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמַר (שמות לא): "וַיִּשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמֵר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר כָּאן שַׁבָּת, כְּגִיד
 הַשְׁכִּינָה הָעֲלִינָה וְהַתְּחַתּוֹנָה. "לְדֹרֹתָם", מֵהוּ
 לְדֹרֹתָם? אֵלֶּא זָכָא הוּא מִי שְׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְתֵי הַלֵּב, וּמִתְפַּנֶּה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיִּים עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אוֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּגִיד שְׁתֵּי כְלִיּוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצָּח וְהוֹד, בְּנִים
 לְיִשְׂרָאֵל סָבָא - עֲמוּד הָאֱמָצְעִי - תְּפֹאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּ'ן" (בראשית
 ב'). וְנִהַר, יֵשׁ נִהַר וַיֵּשׁ נִהַר, יֵשׁ נִהַר הַנִּקְרָא נִהַר פְּלָגִיו,
 וַיֵּשׁ נִהַר הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֶן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמַר
 (ישעיה סד) "עֵין לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלָתְךָ", זֶה הַנִּהַר
 הוּא אוֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אוֹת א', וְעוֹכֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאֱמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת
 שָׁנָה, וּמִגִּיעַ עַד צְדִיק - יְסוֹד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מִשְׁקָה לְגָנָה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְׂכִּינָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְכֵּן
הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שֶׁלֹא יִתְקַרֵּב
שָׁם עֵצֶב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמָּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגִּיהֶנֶם,
שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (שְׁמוֹת לז): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדָאִי, שֶׁכָּל מִי
שֶׁכּוֹעֵם בָּאֵלּוּ מְדַלִּיק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגִּיהֶנֶם. אֲרַבְעִים
מְלָאכוֹת חֹסֵר אַחַת, הֵן בִּגְגֵד אֲרַבְעִים מְלָקִיּוֹת חֹסֵר
אַחַת בְּשִׁשָּׁת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחֹהָה,
וְעֲשָׂרָה לְנַחֲשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֶדְמָה, וּבְגָלָל זֶה אָמְרוּ בְּעָלֵי
הַמִּשְׁנָה אֵין לוֹקִין בְּשִׁשָּׁת, שֶׁאֵלּוּ הַמְּלָאכוֹת הֵן נִחְשָׁבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל בִּגְגֵד מְלָקִיּוֹת. יְצִיאֹת הַשַּׁבָּת שְׁתֵּים, הֵם
עֲקִירָה וְהִנָּחָה, שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבֵת אַחַת, מִי שֶׁעוֹקֵר
חֶפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמַנִּיחַ אוֹתוֹ מִחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמִרְשׁוֹתוֹ,
בָּאֵלּוּ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנִּיחַ
אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נִכְרִיָּה. מִי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעֻקּוֹר
נִשְׁמָתוֹ מִרְשׁוֹת שְׁלָה וּמַנִּיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
מָרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּעְקְרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
וְגָלוּ לְאֶרֶץ נִכְרִיָּה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הָרָבִים, וְכֵן הוּא מִי
שֶׁמּוֹעֵל בָּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁלּוֹ וּמַעְבִּיר כַּח לְרִשׁוֹת
נִכְרִיָּה. שְׁבִתָּא"י הוּא טַחּוּל, חֲמ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמָרָה,
שְׁבִתָּא"י עָלֶיהָ נֶאֱמַר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
בּוֹ אֲבָל נִחְשִׁים וְעֻקְרִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצָמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעֶרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנֵי בָּבֶל, וְהִרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְּבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אֲסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֵאֲשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מָקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבִרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבֻרָתִי אֲנִי בֹרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּיִךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ", נֵעַל מִטְנֶפֶךָ שֶׁל טָפָה סְרוּחָה, כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמֶרֶת הַשְּׂכִינָה: "פְּשִׁמְתִּי אֶת בִּתְנִיתִי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצִיתִי אֶת רִגְלֵי אֵיכָכָה אֲטַנְּפִים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלִבוֹשִׁים, בְּגָד וּבִמְאָכָלִים, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֹּדֶשׁ, וְכָל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשַׁבָּת, וְכָל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְּרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכָל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (ותיקון"י תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדור רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישין, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמֵר. רַבּוֹן הָעוֹלָמִים שְׂאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחֻשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיּוֹנִים, נֶעְלָם מֵעַל כָּל נַעֲלָמִים. וְאֵין מַחְשָׁבָה אוֹ תַּפְסִיסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שֶׁהוֹצֵאת וְגַלִּית עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׂאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מִתְּכַסֶּה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוּשֶׁר אוֹתָם וּמִיַּחַד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׂאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שֶׁמִּבְדִּיל וּמִפְּרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאֵלּוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נִחְשָׁב לוֹ כְּאֵלּוּ הוּא מִפְּרִיד בְּךָ. וְאֵלּוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדָּרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קָצֵר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שֶׁמִּנְהִיג לָהֶם. וְאֵין מִי שֶׁמִּנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְּמַעְלָה וְלֹא מִלְּמַטָּה וְלֹא מִכָּל צֶדֶד שֶׁהוּא. לְבוֹשִׁים תִּקְנֶת לָהֶם, שִׁמְהֵם פּוֹרְחִים נִשְׁמוֹת לְבַנֵּי אָדָם, וְכַמָּה גּוֹפִים תִּקְנֶת לָהֶם, שֶׁנִּקְרְאוּ גּוֹפִים כָּלִפִּי הַלְּבוּשִׁים שֶׁמְכַסִּים עֲלֵיהֶם, וְנִקְרְאִים בְּתִקּוֹן הַזֶּה. הַחֹסֵד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. תַּפְאֶרֶת כְּנֶגֶד הַגּוֹף. נִצָּח וְהוּד כְּנֶגֶד שְׁנֵי רִגְלָיו. יְסוֹד – שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מַלְכוּת נִקְרְאת פֶּה, תוֹרָה שֶׁבַעֲלָ פֶה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻקָּה הִיא הַמַּחֲ, הִיא הַמַּחְשָׁבָה שֶׁבְּפָנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבָהּ הַלֵּב מִבִּין, וְעַל אֵלּוּ שְׁנֵיהֶם [הַחֻקָּה וְהַבִּינָה] נֶאֱמָר, הַנִּסְתָּרוֹת לֹא אֶלְקִינוּ. כְּתָר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתָר מַלְכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמָר מִגִּיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובה אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנקראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף בדרך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקופה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

אִיךָ מִתְנַהֵג הָעוֹלָם אָבֵל לֹא שָׁיֵשׁ לְךָ צָדֵק הַיְדוּעַ שֶׁהוּא דִין
וְלֹא מִשְׁפָּט הַיְדוּעַ שֶׁהוּא רַחֲמִים, וְלֹא מִכָּל אֱלוֹ הַמַּדּוּת כָּלֵל.

קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְיִתְחַדְּשׁוּ סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים עַל יְדֶךָ שֶׁהָרִי
רְשׁוֹת נִתְּנָה לְךָ לְגִלּוֹת רָזִים נִסְתָּרִים עַל יְדֶךָ, מֶה שֶׁלֹּא
נִתֵּן רְשׁוֹת לְגִלּוֹת לְשׁוֹם בֶּן אָדָם עַד עֵתָה. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח
וְאָמַר: לְךָ ה' הַנְּהַגוֹת הַגְּדוֹלָה, חֶסֶד וְהַגְּבוּרָה, וְהַתְּפָאֶרֶת,
וְהַנִּצָּח, וְהַהוּד. כִּי כָל – יְסוֹד, בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ ה' הַמַּמְלָכָה
– מַלְכוּת. וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכָל לְרֹאשׁ. עֲלִיּוֹנִים שְׁמַעוּ, אֱלוֹ יִשְׁנֵי
חֲבֵרוֹן, וְהַרְוֵעָה הַנֶּאֱמָן, הַתְּעוֹרְרוּ מִשְׁנַתְּכֶם. "הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ
שׁוֹכְנֵי עֵפְרָיִם", הֵם אֱלוֹ אוֹתָם הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם מַחְלֵק הַשְּׂכִינָה
שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, "אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עֹר", וְאִינִם קְרוֹיִים מִתִּים אֲלֵא
יִשְׁנִים, וּבִשְׁבִיל זֶה נֶאֱמַר בָּהֶם, "הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ" וְגו', מִשֶּׁהָ
הַרְוֵעָה הַנֶּאֱמָן, אֵתָהּ וְהָאֲבוֹת. הַתְּעוֹרְרוּ לְשִׁמְחָה וּלְעוֹרֵר אֶת
הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא יִשְׁנָה בְּגִלּוֹת, שְׁעַד עֵתָה, הַצַּדִּיקִים כָּלֵם
רְדוּמִים, וְשִׁינָה בְּעֵינֵיהֶם. מִיד נִתְּנָה הַשְּׂכִינָה שְׁלֹשׁ קוֹלוֹת,
לְנֶגֶד הַרְוֵעָה הַנֶּאֱמָן, וְאוֹמֶרֶת לוֹ: קוּם הַרְוֵעָה הַנֶּאֱמָן. שֶׁהָרִי
עָלֶיךָ נֶאֱמַר "קוֹל דּוֹדֵי דּוֹפֵק", אֲצִלִּי בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שְׁלוֹ,
וַיֹּאמֶר בָּהֶם בְּכַחֲסָם, פִּתְחֵי לִי אֲחוֹתִי רַעֲיָתִי יוֹנָתִי תַמְתִּי".
שֶׁהָרִי כְּתוּב: "תֵּם עֲוֹנְךָ בֵּת צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֶךָ" שֶׁהָרִי
רֹאשִׁי מִלֵּא טַל וּמִדְּוַע מִלֵּא טַל? אֲלֵא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
אֵת הַשְּׂכִינָה חֲשִׁבְתָּ, שְׁמִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁעָלִיתִי
לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מַעְלָה, וְעָלִיתִי לִישׁוּבִי – יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל
מַעְלָה? אֵין זֶה כֶּף, שֶׁבְּאַמֶּת לֹא עָלִיתִי לְבֵיתִי כָּל זְמַן שֶׁאֵת
בְּגָלוֹת! הָרִי לְךָ סִימָן, "שְׂרָאשִׁי נִמְלֵא טַל" וְהֵא הִיא הַשְּׂכִינָה
בְּגָלוֹת, הַשְּׁלֵמוֹת שְׁלֵה וְהַחֲיִים שְׁלֵה הוּא בְּסוּד טַל, וְזֶה הוּא
סוּד אוֹת יו"ד אוֹת ה"א אוֹת נא"ו וְאוֹת ה"א הִיא הַשְּׂכִינָה
שֶׁאִינָה בְּחֻשְׁבוֹן ט"ל, אֲלֵא אוֹת יוֹד אוֹת הָא וְאוֹת נא"ו עָלִים
הָאוֹתִיּוֹת לְחֻשְׁבוֹן ט"ל, שֶׁהֵשֵׁם הַזֶּה מִמֶּלֶא אֶת הַשְּׂכִינָה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חזן, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לרדף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הפה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הפה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הכה פעם ב' בהארת המסך העומד ועל ידי זה האירו כולם כאחד ונעשו ונתקנו תשעה היכלות ואלו ההיכלות אינם אורות ואינם בבחינת רוח ואינם בבחינת נשמות ולא יש מי שעומד בהם בבחינת חיה. הרצון של כל תשע האורות, שעומדים כלם בכח המחשבה שהוא אחד מהם בחשבונם כולם רוצים לרדף אחריהם בזמן שעומדים במחשבה ואינם משיגים אותו ולא נודע להם כלל ואלו לא קימים לא ברצון ולא במחשבה העליונה תופסים בה מעט הארה ולא תופסים. באלו נמצאים כל סודות האמונה וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה, משם ולמטה כולם נקראים בערכם אין סוף. עד כאן מגיעים האורות בדקות ולא מגיעים, ולא נודעים מהותם, אין כאן השגה של רצון ולא השגה של מחשבה כאשר מאירה המחשבה ולא נודע לו מי מאיר אז מתלבש ונעלם בתוך בינה ומאירים למי שראוי להאיר ומתחבר זה עם זה עד שנכללים ונחשבים כולם לאחד ובסוד הקרבן כאשר עולה עשן הקטרת, כולם נקשרים זה בזה ומאירים זה בזה, אז עומדים כולם בסוד עליה והמחשבה עולה ומתעטרת באין סוף. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה (שלא נודע בה כלל) נקרא אין סוף וממנו נמצא ונאצל ומקים ומאיר למי שמאיר ועל סוד זה הכל עומד, אשרי וזך חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

